

**EUROPEISKA
UNIONENS RÅD**

**Bryssel den 16 maj 2012
(OR. en)**

**Interinstitutionellt ärende:
2011/0249 (NLE)**

**14764/1/11
REV 1**

**WTO 329
AMLAT 84
SERVICES 96
COMER 193**

RÄTTSAKTER OCH ANDRA INSTRUMENT

Ärende: Handelsavtal mellan Europeiska unionen och dess medlemsstater, å ena sidan,
och Colombia och Peru, å andra sidan

HANDELSAVTAL
MELLAN EUROPEISKA UNIONEN OCH DESS MEDLEMSSTATER, Å ENA SIDAN,
OCH COLOMBIA OCH PERU, Å ANDRA SIDAN

KONUNGARIKET BELGIEN,

REPUBLIKEN BULGARIEN,

REPUBLIKEN TJECKIEN,

KONUNGARIKET DANMARK,

FÖRBUNDSREPUBLIKEN TYSKLAND,

REPUBLIKEN ESTLAND,

IRLAND,

REPUBLIKEN GREKLAND,

KONUNGARIKET SPANIEN,

REPUBLIKEN FRANKRIKE,

REPUBLIKEN ITALIEN,

REPUBLIKEN CYPERN,

REPUBLIKEN LETTLAND,

REPUBLIKEN LITAUEN,

STORHERTIGDÖMET LUXEMBURG,

UNGERN,

MALTA,

KONUNGARIKET NEDERLÄNDERNA,

REPUBLIKEN ÖSTERRIKE,

REPUBLIKEN POLEN,

REPUBLIKEN PORTUGAL,

RUMÄNIEN,

REPUBLIKEN SLOVENIEN,

REPUBLIKEN SLOVAKIEN,

REPUBLIKEN FINLAND,

KONUNGARIKET SVERIGE,

FÖRENADE KONUNGARIKET STORBRITANNIEN OCH NORDIRLAND,

Fördragsslutande parter till fördraget om Europeiska unionen och fördraget om Europeiska unionens funktionssätt, nedan kallade *Europeiska unionens medlemsstater* eller *EU-medlemsstater*, och

EUROPEISKA UNIONEN,

å ena sidan, och

REPUBLIKEN COLOMBIA (nedan kallad *Colombia*),

och

REPUBLIKEN PERU (nedan kallad *Peru*),

nedan även kallade *de avtalsslutande andinska länderna*,

å andra sidan,

SOM BEAKTAR vikten av de historiska och kulturella banden och de särskilda vänskaps- och samarbetsbanden mellan Europeiska unionen och dess medlemsstater och de avtalsslutande andinska länderna och deras önskan att främja ekonomisk integration mellan parterna,

SOM ÄR FAST BESLUTNA att stärka dessa band genom att bygga på befintliga mekanismer som styr förbindelserna mellan Europeiska unionen och dess medlemsstater och de avtalsslutande andinska länderna,

SOM BEKRÄFTAR sitt engagemang för Förenta nationernas stadga och den allmänna förklaringen om de mänskliga rättigheterna,

SOM BIDRAR till en harmonisk utveckling och utvidgning av världshandeln och den regionala handeln och erbjuder en katalysator för internationellt samarbete,

SOM ÖNSKAR främja omfattande ekonomisk utveckling med målet att minska fattigdomen och skapa nya sysselsättningsmöjligheter och bättre arbetsvillkor samt höja levnadsstandarden inom sina respektive territorier genom att liberalisera och öka handeln och investeringarna mellan sina territorier,

SOM FÖRBINDER SIG att genomföra detta avtal i enlighet med målet om hållbar utveckling, vilket omfattar främjande av ekonomisk utveckling, respekt för arbetstagares rättigheter och miljöskydd, i enlighet med de internationella åtaganden som parterna ingått,

SOM BYGGER på sina respektive rättigheter och skyldigheter enligt Marrakechavtalet om upprättande av Världshandelsorganisationen (nedan kallat *WTO-avtalet*),

SOM ÄR FAST BESLUTNA att undanröja snedvridning av den ömsesidiga handeln och att förhindra skapandet av onödiga handelshinder,

SOM ÄR FAST BESLUTNA att fastställa tydliga och ömsesidigt fördelaktiga regler för handel och att främja handel och investeringar mellan sig samt en regelbunden dialog sinsemellan om dessa frågor,

SOM ÖNSKAR främja sina företags konkurrenskraft på internationella marknader genom att ge företagen en förutsägbar rättslig ram för deras handels- och investeringsförbindelser,

SOM BEAKTAR skillnaderna i ekonomisk och social utveckling mellan de avtalsslutande andinska länderna och Europeiska unionen och dess medlemsstater,

SOM BEKRÄFTAR sina rättigheter att i största möjliga utsträckning använda den flexibilitet som finns inom den multilaterala ramen för att skydda allmänintresset,

SOM ERKÄNNER att de avtalsslutande andinska länderna är medlemmar i Andinska gemenskapen och att Andinska gemenskapens beslut 598 kräver att när dess medlemsländer förhandlar fram handelsavtal med tredjeländer ska det andinska rättssystemet bevaras i de ömsesidiga förbindelserna mellan Andinska gemenskapens medlemsländer,

SOM ERKÄNNER betydelsen av de regionala integrationsprocesserna i Europeiska unionen respektive i de avtalsslutande andinska länderna inom ramen för Andinska gemenskapen,

HAR ENATS om följande.

AVDELNING I

INLEDANDE BESTÄMMELSER

KAPITEL 1

VÄSENTLIGA DELAR

ARTIKEL 1

Allmänna principer

Respekten såväl för de demokratiska principerna och de grundläggande mänskliga rättigheterna, såsom dessa formuleras i den allmänna förklaringen om de mänskliga rättigheterna, som för rättsstatsprincipen ligger till grund för parternas inrikes- och utrikespolitik. Respekten för dessa principer utgör en väsentlig del av detta avtal.

ARTIKEL 2

Nedrustning och icke-spridning av massförstörelsevapen

1. Parterna anser att spridning av massförstörelsevapen och deras bärare, såväl till stater som till icke-statliga aktörer, utgör ett av de allvarligaste hoten mot internationell stabilitet och säkerhet.
2. Följaktligen är parterna överens om att samarbeta och bidra till att motverka spridning av massförstörelsevapen och deras bärare, genom att till fullo iaktta och på nationell nivå genomföra sina befintliga skyldigheter enligt avtal, fördrag och andra relevanta internationella förpliktelser i fråga om nedrustning och icke-spridning.
3. Genom sitt samarbete för att bidra till målet om nedrustning och icke-spridning av massförstörelsevapen är parterna överens om att tillsammans verka för att alla stater ska ansluta sig till och genomföra avtalen om dessa frågor.
4. Parterna är överens om att punkterna 1 och 2 utgör en väsentlig del av detta avtal.

KAPITEL 2

ALLMÄNNA BESTÄMMELSER

ARTIKEL 3

Upprättande av ett frihandelsområde

Parterna upprättar härmed ett frihandelsområde i överensstämmelse med artikel XXIV i allmänna tull- och handelsavtalet 1994 (nedan kallat *Gatt 1994*) och artikel V i allmänna tjänstehandelsavtalet (nedan kallat *Gats*).

ARTIKEL 4

Mål

Målen med detta avtal är att

- a) progressivt och gradvis liberalisera varuhandeln i överensstämmelse med artikel XXIV i Gatt 1994,

- b) underlätta varuhandeln i synnerhet genom tillämpning av de överenskomna bestämmelserna om tullar och handelslättnader, standarder, tekniska föreskrifter och förfaranden för bedömning av överensstämmelse samt sanitära och fytosanitära åtgärder,
- c) progressivt liberalisera tjänstehandeln i överensstämmelse med artikel V i Gats,
- d) utveckla ett klimat som främjar ökade investeringsflöden och i synnerhet förbättra etableringsvillkoren parterna emellan, på grundval av principen om icke-diskriminering,
- e) underlätta handel och investeringar mellan parterna genom liberalisering av löpande betalningar och kapitalrörelser vid direktinvesteringar,
- f) faktiskt och ömsesidigt öppna parternas marknader för offentlig upphandling,
- g) adekvat och effektivt skydda immateriella rättigheter i enlighet med gällande internationella regler mellan parterna och samtidigt säkerställa en balans mellan de rättigheter som tillkommer innehavarna av immateriella rättigheter och allmänintresset,
- h) bedriva ekonomisk verksamhet, i synnerhet sådan som rör förbindelserna mellan parterna, i överensstämmelse med principen om fri konkurrens,

- i) inrätta en snabb, effektiv och förutsägbar tvistelösningsmekanism,
- j) främja internationell handel på ett sätt som bidrar till målet om hållbar utveckling och att verka för att detta mål integreras och avspeglas i parternas handelsförbindelser, och
- k) se till att samarbetet om tekniskt bistånd och förstärkningen av parternas handelskapacitet bidrar till genomförandet av detta avtal och till ett optimalt tillvaratagande av de möjligheter som avtalet ger i enlighet med den befintliga rättsliga och institutionella ramen.

ARTIKEL 5

Förhållande till WTO-avtalet

Parterna bekräftar sina befintliga inbördes rättigheter och skyldigheter enligt WTO-avtalet.

ARTIKEL 6

Definition av parterna

1. I detta avtal avses med
 - *part*: Europeiska unionen eller dess medlemsstater eller Europeiska unionen och dess medlemsstater inom deras respektive behörighetsområden såsom framgår av fördraget om Europeiska unionen och fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (nedan kallad *EU-parten*) eller vart och ett av de avtalsslutande andinska länderna,
 - *parter*: EU-parten, å ena sidan, och vart och ett av de avtalsslutande andinska länderna, å andra sidan.
2. När särskilda och individuella åtaganden fastställs i detta avtal med avseende på en av Europeiska unionens medlemsstater eller för ett avtalsslutande andinskt land, kommer det i detta avtal att hänvisas till det eller de berörda länderna.
3. För de avtalsslutande andinska ländernas del avses i enlighet med artikel 7 med *en annan part* eller *de andra parterna* EU-parten, när dessa begrepp används i detta avtal.

ARTIKEL 7

Handelsförbindelser och ekonomiska förbindelser som omfattas av detta avtal

1. Bestämmelserna i detta avtal gäller för de bilaterala handelsförbindelserna och ekonomiska förbindelserna mellan, å ena sidan, varje enskilt avtalsslutande andinskt land och, å andra sidan, EU-parten, men inte på handelsförbindelserna och de ekonomiska förbindelserna mellan enskilda avtalsslutande andinska länder¹.
2. De rättigheter och skyldigheter som parterna fastställer i detta avtal ska inte påverka rättigheterna och skyldigheterna mellan de avtalsslutande andinska länderna i egenskap av medlemsländer i Andinska gemenskapen.

ARTIKEL 8

Fullgörande av skyldigheter

1. Respektive part ansvarar för efterlevnaden av alla bestämmelser i detta avtal och ska vidta nödvändiga åtgärder för att genomföra de skyldigheter som följer av avtalet, inbegripet efterlevnaden hos centrala, regionala eller lokala politiska beslutsförsamlingar och myndigheter samt hos icke-statliga organ vid utövandet av befogenheter som delegerats av sådana politiska beslutsförsamlingar och myndigheter².

¹ Denna bestämmelse ska inte tolkas till men för de skyldigheter som fastställs mellan de avtalsslutande andinska länderna och EU-parten i artiklarna 10 och 105.

² Parterna är överens om att centrala, regionala eller lokala politiska beslutsförsamlingar och myndigheter omfattar parternas alla myndighets- och styrelsenivåer.

2. Om en part anser att en annan part har underlåtit att fullgöra sina skyldigheter enligt detta avtal, ska denna part uteslutande tillgripa och följa tvistlösningsmekanismen i avdelning XII (Tvistelösning).

3. Utan att det påverkar befintliga mekanismer för politisk dialog mellan parterna, får en part omedelbart vidta lämpliga åtgärder i enlighet med folkrätten om en annan part bryter mot de väsentliga delar som avses i artiklarna 1 och 2 i detta avtal. Den senare parten får begära att ett brådskande möte mellan de berörda parterna sammankallas inom 15 dagar för en grundlig undersökning av situationen i syfte att finna en godtagbar lösning. Åtgärderna ska stå i proportion till överträdelsen. I första hand ska de åtgärder väljas som minst stör detta avtals funktion. Dessa åtgärder ska upphävas så snart orsakerna till deras antagande har upphört att existera.

ARTIKEL 9

Geografiskt tillämpningsområde

1. Detta avtal ska gälla på de territorier inom vilka fördraget om Europeiska unionen och fördraget om Europeiska unionens funktionssätt tillämpas, på de villkor som fastställs i de fördragen, å ena sidan, och på Colombias respektive Perus territorium, å andra sidan³.

³ För tydlighetens skull: parterna förklarar härmed att hänvisningar till territorium i detta avtal uteslutande ska förstås som hänvisningar till dess geografiska tillämpningsområde.

2. Utan hinder av punkt 1 ska detta avtal även gälla inom Europeiska unionens tullområde (nedan kallat *EU:s tullområde*), i den mån EU:s tullområde inbegriper områden som inte omfattas av ovanstående definition av territorierna.

ARTIKEL 10

Regional integration

1. Parterna erkänner vikten av regional integration för att främja de avtalsslutande andinska ländernas och Europeiska unionens ekonomiska och sociala utveckling, som möjliggör ett stärkande av förbindelserna mellan parterna och bidrar till målen med detta avtal.
2. Parterna erkänner och bekräftar vikten av de regionala integrationsprocesserna mellan Europeiska unionens medlemsstater och Andinska gemenskapens medlemsländer som en mekanism för att skapa större handelsmöjligheter och främja deras faktiska integration i världsekonomin.
3. Parterna erkänner att framstegen i de andinska ländernas regionala integration avgörs av Andinska gemenskapens medlemsländer.
4. Parterna erkänner att de avtalsslutande andinska länderna måste bevara det andinska rättssystemet i förbindelserna sinsemellan, i enlighet med Andinska gemenskapens beslut 598.

5. Med beaktande av parternas strävan efter att uppnå en associering mellan de två regionerna när alla medlemsländer i Andinska gemenskapen har blivit parter i detta avtal, ska handelskommittén ompröva relevanta bestämmelser, särskilt denna artikel och artikel 105, i syfte att anpassa dem till den nya situationen och stödja de regionala integrationsprocesserna.

KAPITEL 3

ALLMÄNNA DEFINITIONER

ARTIKEL 11

Definitioner

Om inget annat anges, avses i detta avtal med

- *dagar*: kalenderdagar, inklusive helger och helgdagar,
- *vara från en part* eller *produkt från en part*: inhemska produkter i den mening som avses i Gatt 1994 eller sådana varor eller produkter som parterna kommer överens om, inbegripet produkter eller varor med ursprung i den parten enligt definitionen i artikel 19,

- *juridisk person*: rättssubjekt som bildats i laga ordning eller på annat sätt organiserats enligt gällande lag, antingen för vinständamål eller i annat syfte, och antingen privatägt eller i offentlig ägo, inbegripet bolag, stiftelser, handelsbolag, samriskföretag, enskilda näringsidkare och föreningar,
- *åtgärd*: handling eller underlåtenhet av en part, inklusive lagar, andra författningar, förfaranden, beslut, administrativa handlingar eller metoder, eller i annan form,
- *person*: en fysisk person eller en juridisk person.

AVDELNING II

INSTITUTIONELLA BESTÄMMELSER

ARTIKEL 12

Handelskommittén

1. Parterna inrättar härmed en handelskommitté. Kommittén ska bestå av företrädare för EU-parten och företrädare för varje avtalsslutande andinskt land.

2. Handelskommittén ska sammanträda minst en gång per år, på ministernivå eller med företrädare som utses av denna nivå. Dessutom kan en part skriftligt begära att handelskommittén sammanträder när som helst på högre tjänstemannanivå som bemyndigats att fatta nödvändiga beslut.

3. Handelskommittén ska sammanträda växelvis i Bogotá, Bryssel och Lima, om inte parterna kommer överens om något annat. Handelskommittén ska växelvis ledas av respektive part under ett år i taget.

4 Utan att det påverkar tillämpningen av punkt 1 kan handelskommittén sammanträda i sammansättningen EU-parten och ett avtalsslutande andinskt land, när det gäller frågor som

- a) endast gäller de bilaterala förbindelserna mellan EU-parten och det avtalsslutande andinska landet, eller
- b) har diskuterats på ett möte i ett specialiserat organ, där endast EU-parten och ett avtalsslutande andinskt land har deltagit och som har hänskjutits till handelskommittén.

Om ett annat avtalsslutande andinskt land uttrycker intresse för den fråga som ska diskuteras på ett sådant möte, kan landet delta i mötet, förutsatt att det godkänns i förväg av EU-parten och det berörda avtalsslutande andinska landet.

ARTIKEL 13

Handelskommitténs uppgifter

1. Handelskommittén ska
 - a) granska och underlätta genomförandet av detta avtal och en korrekt tillämpning av dess bestämmelser samt överväga andra sätt att uppnå avtalets övergripande mål,
 - b) utvärdera resultaten av tillämpningen av detta avtal, i synnerhet utvecklingen av handelsförbindelserna och de ekonomiska förbindelserna mellan parterna,
 - c) övervaka arbetet i samtliga specialiserade organ som inrättas enligt detta avtal och rekommendera eventuella åtgärder,
 - d) utvärdera och fatta beslut enligt detta avtal i frågor som hänskjuts till kommittén av de specialiserade organ som inrättas enligt detta avtal,
 - e) granska tillämpningen av artikel 105,
 - f) övervaka vidareutvecklingen av detta avtal,

- g) utan att det påverkar de rättigheter som följer av avdelning XII (Tvistelösning) och andra bestämmelser i detta avtal, utforska det lämpligaste sättet att förebygga eller lösa eventuella problem som kan uppstå i samband med frågor som omfattas av detta avtal,
- h) vid sitt första möte anta den arbetsordning och den uppförandekod för skiljemän som avses i artikel 315,
- i) fastställa arvode och kostnadsersättning för skiljemän,
- j) anta sin egen arbetsordning, sitt mötesschema och dagordningen för sina möten,
- k) behandla alla övriga relevanta frågor som rör ett område som omfattas av detta avtal.

2. Handelskommittén får

- a) inrätta och delegera uppgifter till specialiserade organ,
- b) ta emot eller söka information från alla intresserade personer,

- c) samtycka till att förhandlingar inleds i syfte att fördjupa den liberalisering som redan uppnåtts i sektorer som omfattas av detta avtal,
- d) överväga eventuella ändringar av bestämmelserna i detta avtal, med förbehåll för att parternas interna rättsliga förfaranden slutförs,
- e) anta tolkningar av bestämmelserna i detta avtal⁴; sådana tolkningar ska beaktas av skiljenämnder som inrättas enligt avdelning XII (Tvistelösning),
- f) vidta andra åtgärder i samband med utövandet av sina uppgifter som parterna kommit överens om,
- g) främja uppnåendet av målen i detta avtal genom ändringar som föreskrivs i avtalet av
 - i) bilaga I (Tidsplaner för avveckling av tullar), i syfte att lägga till en eller flera varor som undantagits från en parts tidsplan för avveckling av tullar,
 - ii) tidsplanerna i bilaga I (Tidsplaner för avveckling av tullar), i syfte att påskynda tullsänkningen,

⁴ Handelskommitténs tolkningar ska inte utgöra någon ändring av bestämmelserna i detta avtal.

- iii) de särskilda ursprungsreglerna i bilaga II (Definition av begreppet ”ursprungsprodukter” och metoder för administrativt samarbete),
- iv) de upphandlande enheter som förtecknas i tillägg 1 till bilaga XII (Offentlig upphandling),
- v) förteckningarna över åtaganden i bilagorna VII (Förteckning över åtaganden som gäller etablering) och VIII (Förteckning över åtaganden i fråga om gränsöverskridande tillhandahållande av tjänster) och förbehållen i bilaga IX (Förbehåll rörande tillfällig närvaro av fysiska personer för affärsändamål), och
- vi) andra bestämmelser som handelskommittén kan ändra i enlighet med en uttrycklig bestämmelse i avtalet.

Parterna ska i enlighet med sina respektive tillämpliga rättsliga förfaranden genomföra de ändringar som avses i detta stycke.

3. Handelskommittén kan undersöka effekterna av detta avtal på parternas mikroföretag och små och medelstora företag, inklusive eventuella fördelar.
4. Parterna ska i möjligaste mån utbyta information inom handelskommittén om avtal om upprättande eller ändring av tullunioner eller frihandelsområden och på begäran om andra viktiga frågor som rör deras respektive handelspolitik gentemot tredjeländer.

5. Vid utövandet av uppgifterna enligt denna artikel får handelskommittén fatta varje beslut enligt detta avtal.

ARTIKEL 14

Beslutsfattande

1. Handelskommittén ska fatta sina beslut med enhällighet.
2. De beslut som handelskommittén fattar ska vara bindande för parterna, som ska vidta alla nödvändiga åtgärder för att genomföra dem.
3. I de fall som avses i artikel 12.4 ska beslut fattas av EU-parten och det berörda avtalsslutande andinska landet och endast ha verkan mellan dessa parter, förutsatt att besluten inte påverkar ett annat avtalsslutande andinskt lands rättigheter och skyldigheter.

ARTIKEL 15

Specialiserade organ

1. Genom detta avtal inrättas följande underkommittéer:
 - a) Underkommittén för marknadstillträde.

- b) Underkommittén för jordbruk.
 - c) Underkommittén för tekniska handelshinder.
 - d) Underkommittén för tullar, handelslättnader och ursprungsregler.
 - e) Underkommittén för offentlig upphandling.
 - f) Underkommittén för handel och hållbar utveckling.
 - g) Underkommittén för sanitära och fytosanitära åtgärder.
 - h) Underkommittén för immateriella rättigheter.
2. Alla specialiserade organ som inrättas enligt detta avtal ska bestå av företrädare för EU-parten och företrädare för varje avtalsslutande andinskt land.
3. Behörighetsområdet och uppgifterna för de specialiserade organ som inrättas enligt detta avtal anges i respektive avdelning.
4. Handelskommittén får inrätta andra underkommittéer, arbetsgrupper eller andra specialiserade organ som kan bistå kommittén i fullgörandet av dess uppgifter. Handelskommittén ska fastställa sådana specialiserade organs sammansättning, uppgifter och arbetsordning.

5. De specialiserade organen ska i tillräckligt god tid i förväg informera handelskommittén om sina mötesscheman och dagordningar. De ska också rapportera om sin verksamhet vid varje möte i handelskommittén.
6. Utan hinder av punkt 2 får de specialiserade organen sammanträda i sammansättningen EU-parten och ett avtalsslutande andinskt land, när mötet gäller frågor som enbart rör de bilaterala förbindelserna mellan EU-parten och det berörda avtalsslutande andinska landet.
7. Om ett annat avtalsslutande andinskt land uttrycker intresse för den fråga som ska diskuteras på ett sådant möte, kan landet delta i mötet, förutsatt att det godkänns i förväg av EU-parten och det berörda avtalsslutande andinska landet.

ARTIKEL 16

Avtalssamordnare

1. Varje part ska utse en avtalssamordnare och meddela övriga parter detta senast vid detta avtals ikraftträdande⁵.

⁵ För tydlighetens skull: när det gäller EU-parten och dess medlemsstater ska meddelandet anses få verkan när det har överlämnats till Europeiska kommissionen.

2. Avtalssamordnarna ska

- a) förbereda dagordningen för och samordna förberedelserna av handelskommitténs möten,
- b) i förekommande fall följa upp de beslut som handelskommittén fattat,
- c) fungera som kontaktpunkter för att underlätta kommunikationen mellan parterna i alla frågor som omfattas av detta avtal, om inte annat anges i detta avtal,
- d) ta emot de anmälningar och uppgifter som lämnas enligt detta avtal, inklusive anmälningar eller uppgifter som lämnas till handelskommittén, om inte annat anges, och
- e) på begäran av handelskommittén behandla andra frågor som kan påverka tillämpningen av detta avtal.

3. Avtalssamordnarna får sammanträda efter behov.

AVDELNING III

VARUHANDEL

KAPITEL 1

MARKNADSTILLTRÄDE FÖR VAROR

AVSNITT 1

GEMENSAMMA BESTÄMMELSER

ARTIKEL 17

Mål

Parterna ska under en övergångsperiod som inleds när detta avtal träder i kraft progressivt liberalisera handeln med varor, i enlighet med bestämmelserna i detta avtal och i överensstämmelse med artikel XXIV i Gatt 1994.

ARTIKEL 18

Tillämpningsområde

Om inte annat anges i detta avtal, ska detta kapitel gälla för handel med varor mellan parterna.

ARTIKEL 19

Definitioner

I denna avdelning gäller följande definitioner:

- *tull*: varje form av tull eller annan påлага som påförs vid eller i samband med import av en vara, inbegripet varje form av extraskatt eller extrapåлага vid eller i samband med sådan import. En tull inbegriper inte
 - a) avgifter motsvarande en inhemsk skatt som påförs i enlighet med artikel III i Gatt 1994,
 - b) antidumpnings-, utjämnings- eller skyddstullar som tillämpas i överensstämmelse med Gatt 1994, WTO-avtalet om tillämpning av artikel VI i Gatt 1994 (nedan kallat *antidumpningsavtalet*), WTO-avtalet om subventioner och utjämningsåtgärder (nedan kallat *subventionsavtalet*) respektive WTO-avtalet om skyddsåtgärder (nedan kallat *avtalet om skyddsåtgärder*), i tillämpliga fall,

- c) avgifter och andra pålagor som påförs i enlighet med artikel VIII i Gatt 1994.
- *ursprungsprodukt* eller *ursprungsvara*: produkt eller vara som uppfyller ursprungsreglerna i bilaga II (Definition av begreppet ”ursprungsprodukter” och metoder för administrativt samarbete).

ARTIKEL 20

Klassificering av varor

Klassificeringen av varor i handeln mellan parterna ska vara den som anges i parternas respektive tulltaxenomenklatur, i överensstämmelse med 2007 års system för harmoniserad varubeskrivning och kodifiering (nedan kallat *HS*) och senare ändringar.

ARTIKEL 21

Nationell behandling

1. Parterna ska medge varor från en annan part nationell behandling i enlighet med artikel III i Gatt 1994 med tolkningsanmärkningar. I detta syfte har artikel III i Gatt 1994 med tolkningsanmärkningar införlivats i detta avtal och utgör i tillämpliga delar en integrerad del av det.
2. För tydlighetens skull bekräftar parterna att nationell behandling på varje styrelse- eller myndighetsnivå ska innebära en behandling som inte är mindre förmånlig än den behandling som den styrelse- eller myndighetsnivån medger likadana direkt konkurrerande eller utbytbara inhemska varor, inklusive sådana som har sitt ursprung i det territorium där den styrelse- eller myndighetsnivån utövar jurisdiktion⁶.

⁶ Colombia och EU-parten är överens om att denna bestämmelse inte utgör något hinder för bibehållandet och verkställandet av spritmonopolen i Colombia.

AVSNITT 2

AVVECKLING AV TULLAR

ARTIKEL 22

Avveckling av tullar

1. Om inte annat anges i detta avtal, ska parterna avveckla sina tullar på varor med ursprung i en annan part i enlighet med bilaga I (Tidsplaner för avveckling av tullar).
2. För varje vara ska den bastullsats på vilken de gradvisa sänkningarna ska tillämpas i enlighet med punkt 1 vara den som anges i bilaga I (Tidsplaner för avveckling av tullar).
3. Om en part vid något tillfälle efter det att detta avtal har trätt i kraft sänker den gällande tullsatsen för mest gynnad nation (nedan kallad *MGN*), ska denna tullsats endast tillämpas om den är lägre än den tull som beräknas enligt bilaga I (Tidsplaner för avveckling av tullar).

4. På begäran av en part ska parterna samråda för att överväga ett påskyndande och en utvidgad omfattning av avvecklingen av tullar enligt bilaga I (Tidsplaner för avveckling av tullar).
5. Ett beslut av handelskommittén om påskyndande eller utvidgad omfattning av avvecklingen av tullar i enlighet med artikel 13.2 g ska ersätta den tullsats eller tullkategori som fastställs enligt bilaga I (Tidsplaner för avveckling av tullar).
6. Om inte annat anges i detta avtal, får ingen part höja en tull som anges som bastullsats i bilaga I (Tidsplaner för avveckling av tullar) eller införa en ny tull på en vara med ursprung i en annan part.
7. Punkt 6 ska inte hindra en part från att
 - a) efter en ensidig sänkning höja en tull till den nivå som fastställs i bilaga I (Tidsplaner för avveckling av tullar) för det aktuella året, eller
 - b) bibehålla eller höja en tull i enlighet med WTO-överenskommelsen om regler och förfaranden för tvistlösning (nedan kallad *överenskommelsen om tvistelösning*) eller avdelning XII (Tvistelösning).

AVSNITT 3

ICKE-TARIFFÄRA ÅTGÄRDER

ARTIKEL 23

Import- och exportrestriktioner

Ingen part får anta eller bibehålla förbud eller restriktioner vid import av en vara från en annan part eller vid export eller försäljning för export av en vara avsedd för en annan parts territorium, om inte annat anges i detta avtal eller enligt artikel XI i Gatt 1994 med tolkningsanmärkningar. I detta syfte har artikel XI i Gatt 1994 med tolkningsanmärkningar införlivats i detta avtal och utgör i tillämpliga delar en integrerad del av det.

ARTIKEL 24

Avgifter och pålagor

1. Parterna ska i enlighet med artikel VIII i Gatt 1994 med tolkningsanmärkningar se till att alla slags avgifter och pålagor (utom tullar, avgifter motsvarande en inhemsk skatt eller andra inhemska avgifter som påförs i enlighet med artikel III i Gatt 1994 samt antidumpnings- och utjämningstullar) som påförs vid eller i samband med import eller export till sitt belopp begränsas till den ungefärliga kostnaden för de tillhandahållna tjänsterna och inte utgör ett indirekt skydd för inhemska varor eller en beskattning av importen eller exporten för fiskala ändamål.
2. Ingen part får kräva konsulära handlingar⁷, inbegripet relaterade avgifter eller pålagor, i samband med import av varor från en annan part.
3. Parterna ska tillhandahålla och underhålla, helst via internet, uppdaterade uppgifter om alla avgifter och pålagor som påförs i samband med import eller export.

⁷ I denna punkt avses med konsulära handlingar krav på att varor från en part som är avsedda för export till en annan parts territorium först ska granskas av den importerande partens konsul på den exporterande partens territorium, i syfte att ordna konsulatfakturer eller konsulatviseringar för handelsfakturer, ursprungsintyg, manifest, avlastarnas exportdeklarationer eller andra tullhandlingar som krävs vid eller i samband med import.

ARTIKEL 25

Tullar och skatter vid export

Om inte annat anges i detta avtal, får ingen part anta eller bibehålla någon tull eller skatt, andra än inhemska avgifter som påförs i överensstämmelse med artikel 21, vid eller i samband med export av varor till en annan parts territorium.

ARTIKEL 26

Import- och exportlicensförfaranden

1. Ingen part får anta eller bibehålla en åtgärd som är oförenlig med WTO-avtalet om importlicensförfaranden (nedan kallat *avtalet om importlicensförfaranden*), som har införlivats i detta avtal och i tillämpliga delar utgör en integrerad del av det.
2. Parterna ska tillämpa tillämpliga delar av bestämmelserna i avtalet om importlicensförfaranden för licensförfaranden vid export till en annan part. Den anmälan som avses i artikel 5 i avtalet om importlicensförfaranden ska göras mellan parterna i fråga om exportlicensförfaranden.

3. Med *importlicensförfaranden* avses administrativa förfaranden som används för hanteringen av importlicenssystem som kräver att en ansökan eller andra handlingar (andra än sådana som krävs vid förtullning) lämnas in till det berörda administrativa organet som ett förhandsvillkor för införsel till den importerande parten.

ARTIKEL 27

Statliga handelsföretag

1. I detta avtal avses med *statliga handelsföretag* offentliga och icke-offentliga företag, oavsett ort, på central eller lägre nivå, inklusive handelsorganisationer, som har beviljats exklusiva eller särskilda rättigheter eller privilegier, inbegripet lagstadgade eller konstitutionella befogenheter, genom vilka de med sina köp eller försäljningar påverkar nivån eller flödet av import och export⁸.

2. Parterna erkänner att statliga handelsföretag inte bör drivas på ett sätt som skapar handelshinder och åtar sig i detta syfte förpliktelserna i denna artikel.

⁸ För tydlighetens skull: spritföretag som verkar inom ramen för *monopolio rentístico* enligt artikel 336 i Colombias politiska konstitution omfattas av denna definition av statliga handelsföretag.

3. Parterna bekräftar sina befintliga rättigheter och skyldigheter enligt artikel XVII i Gatt 1994, dess tolkningsanmärkningar och kompletterande bestämmelser samt överenskommelsen om tolkningen av artikel XVII i allmänna tull- och handelsavtalet 1994, som härmed införlivas i detta avtal och i tillämpliga delar utgör en integrerad del av det.
4. Parternas ska i synnerhet se till att statliga handelsföretag uppfyller respektive parts skyldigheter enligt detta avtal vid köp eller försäljning eller när de utövar någon befogenhet, inbegripet lagstadgade eller konstitutionella befogenheter, som en part har delegerat till dem på central eller lägre nivå.
5. Bestämmelserna i denna artikel ska inte påverka parternas rättigheter och skyldigheter enligt avdelning VI (Offentlig upphandling).
6. När någon av parterna anmodas lämna in kompletterande uppgifter om effekten av statliga handelsföretag på den bilaterala handeln inom ramen för parternas anmälan enligt artikel XVII i Gatt 1994, ska den anmodade parten göra sitt bästa för att säkerställa största möjliga öppenhet när den besvarar dessa anmodanden, som syftar till att inhämta information som är relevant för att avgöra om de statliga handelsföretagen uppfyller de relevanta förpliktelserna i detta avtal, i enlighet med bestämmelserna om konfidentiell information i artikel XVII.4 d i Gatt 1994.

AVSNITT 4

JORDBRUKSVAROR

ARTIKEL 28

Tillämpningsområde

Detta avsnitt gäller för åtgärder som parterna vidtar eller bibehåller i fråga om handeln med jordbruksvaror (nedan kallade *jordbruksvaror*) som omfattas av definitionen i bilaga I till WTO-avtalet om jordbruk (nedan kallat *jordbruksavtalet*)⁹.

⁹ När det gäller Colombia omfattar *jordbruksvaror* vid tillämpning av denna artikel även följande undernummer: 2905.45.00, 3302.10.10, 3302.10.90, 3823.11.00, 3823.12.00, 3823.13.00, 3823.19.00, 3823.70.10, 3823.70.20, 3823.70.30, 3823.70.90 och 3824.60.00.

ARTIKEL 29

Skyddsåtgärder på jordbruksområdet

1. Utan hinder av artikel 22 kan en part tillämpa en skyddsåtgärd på jordbruksområdet i form av tilläggsimporttullar på jordbruksvaror med ursprungsstatus som förtecknas i bilaga IV (Skyddsåtgärder på jordbruksområdet), förutsatt att villkoren i denna artikel har uppfyllts. Eventuell tilläggsimporttull och alla andra tullar på dessa varor får inte överstiga den lägre av
 - a) den gällande MGN-tullsatsen, eller
 - b) bastullsatsen enligt bilaga I (Tidsplaner för avveckling av tullar).
2. En part får tillämpa en mängdbaserad skyddsåtgärd under ett kalenderår, om importmängden av en ursprungsvara till partens tullområde under året överskrider tröskelvärdet för denna vara i partens förteckning i bilaga IV (Skyddsåtgärder på jordbruksområdet).
3. De tilläggstullar som en part tillämpar enligt punkterna 1 och 2 ska vara förenliga med partens förteckning i bilaga IV (Skyddsåtgärder på jordbruksområdet).

4. Ingen part får tillämpa en skyddsåtgärd på jordbruksområdet enligt denna artikel och samtidigt beträffande samma vara vidta eller bibehålla

- a) en skyddsåtgärd enligt kapitel 2 (Handelspolitiska åtgärder), eller
- b) en åtgärd enligt artikel XIX i Gatt 1994 och avtalet om skyddsåtgärder.

5. Ingen part får vidta eller bibehålla en skyddsåtgärd på jordbruksområdet

- a) från och med den dag då en vara är tullbefriad enligt bilaga I (Tidsplaner för avveckling av tullar), om inte annat anges i led b, eller
- b) efter utgången av den övergångsperiod som anges i partens förteckning i bilaga IV (Skyddsåtgärder på jordbruksområdet), eller
- c) som innebär en höjning av en tull inom en tullkvot.

6. Inom tio dagar från tillämpningsdagen för en skyddsåtgärd på jordbruksområdet enligt punkterna 1 och 2 ska den part som tillämpar åtgärden skriftligen underrätta den berörda exporterande parten och lämna relevanta uppgifter och en motivering till åtgärden. Den part som tillämpar åtgärden ska ge den berörda exporterande parten möjlighet till samråd om villkoren för tillämpningen enligt de punkterna.

7. Parterna ska behålla sina respektive rättigheter och skyldigheter enligt artikel 5 i jordbruksavtalet, utom för handel med jordbruksvaror som omfattas av förmånsbehandling.

ARTIKEL 30

Prisbandssystem

Om inte annat anges i detta avtal

- a) får Colombia tillämpa det andinska prisbandssystem som fastställs i Andinska gemenskapens beslut 371 och ändringarna av detta, eller efterföljande system för jordbruksvaror som omfattas av det beslutet,
- b) får Peru tillämpa det prisbandssystem som fastställs i presidentdekret 115-2001-EF och ändringarna av detta, eller efterföljande system för jordbruksvaror som omfattas av det dekretet.

ARTIKEL 31

Ingångsprissystem

Om inte annat anges i detta avtal, får EU-parten tillämpa det ingångsprissystem som fastställs i kommissionens förordning (EG) nr 1580/2007 av den 21 december 2007 om tillämpningsföreskrifter för rådets förordningar (EG) nr 2200/96, (EG) nr 2201/96 och (EG) nr 1182/2007 avseende sektorn för frukt och grönsaker och ändringarna av denna, eller efterföljande system.

ARTIKEL 32

Exportsubventioner och andra åtgärder med motsvarande verkan

1. I denna artikel ska *exportsubventioner* ha den innebörd som begreppet ges i artikel 1 e i jordbruksavtalet, inklusive eventuella ändringar av den artikeln.
2. Parterna delar målet att samarbeta inom WTO för att nå en överenskommelse om att avskaffa exportsubventioner och andra åtgärder med motsvarande verkan för jordbruksvaror.

3. När detta avtal träder i kraft får ingen part bibehålla, införa eller återinföra exportsubventioner eller andra åtgärder med motsvarande verkan för jordbruksvaror som omfattas av en fullständig och omedelbar liberalisering, eller som omfattas av en fullständig men inte omedelbar liberalisering och som omfattas av en tullfri kvot vid detta avtals ikraftträdande enligt bilaga I (Tidsplaner för avveckling av tullar), och som är avsedda för en annan parts territorium.
4. Ingen part får bibehålla, införa eller återinföra exportsubventioner eller andra åtgärder med motsvarande verkan för jordbruksvaror som omfattas av en fullständig men inte omedelbar liberalisering och som inte omfattas av en tullfri kvot vid detta avtals ikraftträdande från och med den dag då dessa varor omfattas av en fullständig liberalisering.
5. Om en part bibehåller, inför eller återinför subventioner eller andra åtgärder med motsvarande verkan för export till en annan part av jordbruksvaror som omfattas av en delvis eller fullständig liberalisering, får den importerande parten, utan att det påverkar tillämpningen av punkterna 3 och 4, tillämpa en tilläggstull som innebär en höjning av importtullarna på dessa varor upp till nivån för den gällande MGN-tullsatsen eller bastullsatsen enligt bilaga I (Tidsplaner för avveckling av tullar), beroende på vilket tullsats som är lägre, så länge exportsubventionen bibehålls.
6. För att den importerande parten ska avskaffa den tilläggstull som tillämpas i enlighet med punkt 5 ska den exporterande parten lämna detaljerade uppgifter som visar att bestämmelserna i denna artikel är uppfyllda.

ARTIKEL 33

Förvaltning och genomförande av tullkvoter

1. Parterna ska förvalta och genomföra tullkvoterna för import av jordbruksvaror i bilaga I (Tidsplaner för avveckling av tullar) i enlighet med artikel XIII i Gatt 1994 med tolkningsanmärkningar och avtalet om importlicensförfaranden.
2. Parterna ska förvalta tullkvoterna för import av jordbruksvaror enligt ”först till kvarn”-principen.
3. På begäran av en exporterande part ska en importerande part samråda med den exporterande parten om förvaltningen av den importerande partens tullkvoter. Detta samråd ska ersätta samrådet enligt artikel 301, förutsatt att det uppfyller kraven i punkt 9 i den artikeln.

AVSNITT 5

BEHANDLING AV ADMINISTRATIVA FEL

ARTIKEL 34

Behandling av administrativa fel

Om de behöriga myndigheterna i en part gör ett misstag vid förvaltningen av exportförmånsordningen, särskilt vid tillämpningen av bestämmelserna i bilaga II (om definition av begreppet "ursprungsprodukter" och om metoder för administrativt samarbete), och om detta misstag får konsekvenser när det gäller importtullar, får den part som drabbas av dessa konsekvenser begära att handelskommittén undersöker möjligheterna att vidta lämpliga åtgärder för att råda bot på situationen, efter det att ärendet har diskuterats tekniskt mellan de berörda parterna inom underkommittén för tullar, handelslättnader och ursprungsregler, som inrättas enligt artikel 68. Handelskommitténs beslut om lämpliga åtgärder ska fattas genom överenskommelse mellan de berörda parterna.

AVSNITT 6

UNDERKOMMITTÉER

ARTIKEL 35

Underkommittén för marknadstillträde

1. Parterna inrättar härmed en underkommitté för marknadstillträde bestående av företrädare för varje part.
2. Underkommittén ska på en parts eller handelskommitténs begäran sammanträda för att behandla frågor som följer av detta kapitel och som ingen annan underkommitté ansvarar för.
3. Underkommittén ska bl.a.
 - a) främja varuhandeln mellan parterna, inbegripet genom samråd om påskyndande och utvidgad omfattning av avvecklingen av tullar enligt detta avtal och vid behov om andra frågor,
 - b) ta itu med icke-tariffära åtgärder som kan hindra varuhandeln mellan parterna och vid behov hänskjuta sådana ärenden till handelskommittén,

- c) ge råd och rekommendationer till handelskommittén om samarbetsbehov i frågor som rör marknadstillträde,
- d) samråda om och sträva efter att lösa eventuella meningsskiljaktigheter mellan parterna i frågor som rör ändringar av Harmoniserade systemet, inklusive klassificering av varor, för att säkerställa att parternas respektive skyldigheter enligt detta avtal inte ändras.

ARTIKEL 36

Underkommittén för jordbruk

1. Parterna inrättar härmed en underkommitté för jordbruk bestående av företrädare för EU-parten och varje avtalsslutande andinskt land.
2. Underkommittén för jordbruk ska
 - a) granska och främja samarbetet om förvaltning och genomförande enligt avsnitt 4 i syfte att underlätta handeln med jordbruksvaror mellan parterna,
 - b) lösa omotiverade hinder i handeln med jordbruksvaror mellan parterna,

- c) samråda om frågor som rör avsnitt 4 i samordning med andra berörda underkommittéer, arbetsgrupper eller specialiserade organ enligt detta avtal,
 - d) bedöma utvecklingen av handeln med jordbruksvaror mellan parterna och effekterna av detta avtal på jordbrukssektorn i respektive part samt funktionen hos instrumenten i detta avtal och rekommendera lämpliga åtgärder till handelskommittén,
 - e) åta sig eventuellt ytterligare arbete som handelskommittén tilldelar underkommittén, och
 - f) rapportera till och lägga fram resultatet av sitt arbete enligt denna punkt för handelskommittén.
3. Underkommittén för jordbruk ska sammanträda minst en gång per år. När särskilda skäl föreligger, ska underkommittén på begäran av en part sammanträda enligt överenskommelse mellan parterna senast 30 dagar efter dagen för begäran. Möten i underkommittén för jordbruk kan också äga rum på bilateral nivå och ska ledas av företrädarna för den part som är värd för mötet.
4. Underkommittén för jordbruk ska fatta alla beslut med enhällighet.

KAPITEL 2

HANDELSPOLITISKA ÅTGÄRDER

AVSNITT 1

ANTIDUMPNINGS- OCH UTJÄMNINGSÅTGÄRDER

ARTIKEL 37

Allmänna bestämmelser

1. Parterna bekräftar sina rättigheter och skyldigheter enligt antidumpningsavtalet, subventionsavtalet och WTO-avtalet om ursprungsregler (nedan kallat *avtalet om ursprungsregler*).
2. Om Andinska gemenskapens myndighet för två eller flera medlemsländer i Andinska gemenskapen tillämpar en antidumpningstull eller utjämningsåtgärd eller godtar ett prisåtagande, ska Andinska gemenskapens behöriga rättsliga organ vara det enda forumet för rättslig prövning.
3. Parterna ska se till att regionala myndigheter och nationella myndigheter inte tillämpar antidumpningsåtgärder samtidigt på samma produkt. Samma regel ska gälla för utjämningsåtgärder.

ARTIKEL 38

Öppenhet

1. Parterna är överens om att handelspolitiska åtgärder bör användas i full överensstämmelse med relevanta WTO-krav och bygga på ett öppet system.
2. Parterna erkänner fördelarna med rättssäkerhet och förutsägbarhet för ekonomiska aktörer och ska se till att deras respektive inhemska lagstiftning om handelspolitiska åtgärder är fullt förenlig med de relevanta WTO-reglerna.
3. Utan att det påverkar tillämpningen av artikel 6.5 i antidumpningsavtalet och artikel 12.4 i subventionsavtalet ska parterna säkerställa en fullständig och ändamålsenlig redogörelse för de viktigaste omständigheter och överväganden som ligger till grund för ett beslut att vidta eller inte vidta åtgärder, så snart som möjligt i enlighet med sin inhemska lagstiftning efter införandet av provisoriska åtgärder och under alla omständigheter före det slutgiltiga avgörandet. Redogörelserna ska göras skriftligen, och berörda parter ska ges tillräcklig tid att lämna synpunkter.
4. Förutsatt att detta inte onödigtvis försenar genomförandet av undersökningen ska den utredande myndigheten på begäran av berörda parter ge parterna möjlighet att höras, så att de kan lämna synpunkter under undersökningar beträffande handelspolitiska åtgärder.

ARTIKEL 39

Beaktande av allmänintresset

I enlighet med sin respektive inhemska lagstiftning ska EU-parten och Colombia ge industriella användare och importörer av den produkt som är föremål för undersökning och i förekommande fall representativa konsumentorganisationer möjlighet att lämna uppgifter som är relevanta för undersökningen. Dessa uppgifter ska beaktas av den utredande myndigheten, i den mån de är relevanta, väl underbyggda och lämnas in inom de tidsfrister som anges i den inhemska lagstiftningen.

ARTIKEL 40

Regel om lägsta tull

Utan hinder av deras rättigheter enligt antidumpningsavtalet och subventionsavtalet när det gäller tillämpning av antidumpnings- och utjämningstullar anser EU-parten och Colombia det önskvärt att den tull som tillämpas är lägre än motsvarande dumpnings- respektive subventionsmarginal, om den lägre tullen är tillräcklig för att avhjälpa skadan för den inhemska industrin.

ARTIKEL 41

Utredande myndigheter

I detta avsnitt avses med

- *utredande myndighet*
 - a) för Colombia, *Ministerio de Comercio, Industria y Turismo* (ministeriet för handel, industri och turism), eller dess efterträdare,
 - b) för Peru, *Instituto Nacional de Defensa de la Competencia y de la Protección de la Propiedad Intelectual* (det nationella institutet för konkurrensskydd och skydd av immateriella rättigheter), eller dess efterträdare, och
 - c) för EU-parten, Europeiska kommissionen.

ARTIKEL 42

Undantag från tvistelösningsmekanismen

Avdelning XII (Tvistelösning) är inte tillämplig på detta avsnitt.

AVSNITT 2

MULTILATERALA SKYDDSÅTGÄRDER

ARTIKEL 43

Allmänna bestämmelser

Parterna behåller sina respektive rättigheter och skyldigheter enligt artikel XIX i Gatt 1994, avtalet om skyddsåtgärder och avtalet om ursprungsregler.

ARTIKEL 44

Öppenhet

Utan hinder av artikel 43 ska, på begäran av en annan part, en part som inleder en undersökning eller avser att vidta skyddsåtgärder omedelbart lämna en särskild skriftlig underrättelse med alla relevanta upplysningar, inbegripet i tillämpliga fall om inledandet av en skyddsåtgärdsundersökning samt de preliminära och slutgiltiga resultaten av undersökningen.

ARTIKEL 45

Icke-samtidig tillämpning av skyddsåtgärder

Ingen part får på samma vara samtidigt tillämpa

- a) en bilateral skyddsåtgärd enligt avsnitt 3 (Bilateral skyddsklausul) i detta kapitel, och
- b) en åtgärd enligt artikel XIX i Gatt 1994 och avtalet om skyddsåtgärder.

ARTIKEL 46

Utredande myndighet

I detta avsnitt avses med *utredande myndighet*

- a) för Colombia, *Ministerio de Comercio, Industria y Turismo* (ministeriet för handel, industri och turism), eller dess efterträdare,
- b) för Peru, *Instituto Nacional de Defensa de la Competencia y de la Protección de la Propiedad Intelectual* (det nationella institutet för konkurrensskydd och skydd av immateriella rättigheter), eller dess efterträdare, och
- c) för EU-parten, Europeiska kommissionen.

ARTIKEL 47

Undantag från tvistelösningsmekanismen

Med undantag för artikel 45 ska avdelning XII (Tvistelösning) inte vara tillämplig på detta avsnitt.

AVSNITT 3

BILATERAL SKYDDSKLAUSUL

ARTIKEL 48

Tillämpning av en bilateral skyddsåtgärd

1. Utan hinder av avsnitt 2 (Multilaterala skyddsåtgärder) får den importerande parten vidta lämpliga åtgärder i enlighet med villkoren och förfarandena i detta avsnitt om en produkt med ursprung i en part till följd av medgivanden enligt detta avtal importeras till en annan parts territorium i sådana ökade mängder, i absoluta tal eller i förhållande till den inhemska produktionen, och under sådana omständigheter att det vållar eller riskerar att vålla allvarlig skada för inhemska producenter av likadana eller direkt konkurrerande produkter.

2. En part får endast tillämpa bilaterala skyddsåtgärder under övergångsperioden¹⁰.

ARTIKEL 49

Underrättelse och samråd

1. En part ska omedelbart underrätta den berörda exporterande parten om inledandet av en undersökning samt tillämpningen av provisoriska och slutgiltiga åtgärder.
2. När en part anser att de omständigheter som fastställs i artikel 48 föreligger för att tillämpa eller förlänga en slutgiltig åtgärd, ska parten ge tillräckliga möjligheter till samråd med den berörda parten, i enlighet med respektive parts lagstiftning, i syfte att granska tillgängliga uppgifter, utbyta åsikter om tillämpningen eller förlängningen av en åtgärd och nå en ömsesidigt tillfredsställande lösning.
3. Det samråd som avses i punkt 2 ska inledas inom 15 dagar efter den dag då den berörda parten mottagit inbjudan till samråd från den utredande myndigheten.

¹⁰ Med *övergångsperiod* avses tio år från och med dagen för detta avtals ikraftträdande. För en vara för vilken tidsplanen i bilaga I (Tidsplaner för avveckling av tullar) för den part som tillämpar åtgärden föreskriver en period för tullavveckling på tio år eller mer avses med *övergångsperiod* perioden för tullavveckling enligt den tidsplanen för denna vara, plus tre år.

4. Om ingen tillfredsställande lösning har nåtts inom 45 dagar efter den dag då den berörda parten mottagit inbjudan till samråd, får den importerande parten vidta åtgärder för att avhjälpa omständigheterna i enlighet med detta avsnitt.
5. En part får tillämpa en provisorisk bilateral skyddsåtgärd utan föregående samråd.

ARTIKEL 50

Typ av åtgärder

En bilateral skyddsåtgärd som tillämpas av en importerande part enligt artikel 48 kan bestå av en eller flera av följande åtgärder:

- a) Tillfälligt upphävande av den ytterligare sänkningen av tullen på den berörda produkten enligt partens tidsplan i bilaga I (Tidsplaner för avveckling av tullar), eller
- b) höjning av tullen på den berörda produkten till en nivå som inte överstiger den gällande tullsatsen för mest gynnad nation för produkten vid den tidpunkt då åtgärden vidtas eller bastullsatsen enligt partens tidsplan i bilaga I (Tidsplaner för avveckling av tullar), beroende på vilken tullsats som är lägre.

ARTIKEL 51

Undersökningsförfarande

1. En part får enbart tillämpa en bilateral skyddsåtgärd efter en undersökning utförd av dess behöriga myndigheter i enlighet med artikel 3 i avtalet om skyddsåtgärder, och i detta syfte har den artikeln införlivats i detta avtal och utgör i tillämpliga delar en integrerad del av det.
2. En parts undersökning enligt punkt 1 ska uppfylla kraven i artikel 4.2 a och c i avtalet om skyddsåtgärder, och i detta syfte har artikel 4.2 a och c i avtalet om skyddsåtgärder införlivats i detta avtal och utgör i tillämpliga delar en integrerad del av det.
3. I tillägg till punkt 2 ska den utredande parten på grundval av objektiv bevisning visa att det finns ett orsakssamband mellan den ökade importen av produkten från den exporterande parten och den allvarliga skadan eller risken för allvarlig skada.
4. Parterna ska se till att deras respektive behöriga myndigheter slutför en undersökning inom tidsfristerna i deras respektive inhemska lagstiftning, dock inom högst 12 månader från dagen för inledande.

ARTIKEL 52

Åtgärdernas villkor och varaktighet

1. Ingen part får tillämpa en bilateral skyddsåtgärd
 - a) i större utsträckning och under längre tid än vad som är nödvändigt för att förhindra eller avhjälpa allvarlig skada enligt artikel 48,
 - b) under längre tid än två år; denna period kan i undantagsfall förlängas med ytterligare två år om
 - i) den importerande partens behöriga myndigheter i enlighet med förfarandena i artikel 51 fastställer att åtgärden fortfarande är nödvändig för att förhindra eller avhjälpa allvarlig skada enligt artikel 48, och
 - ii) det finns bevisning för att den inhemska industrin anpassar sig.

Den totala tillämpningstiden för en skyddsåtgärd, inbegripet den ursprungliga tillämpningstiden och en eventuell förlängning av den, får inte överstiga fyra år.

2. När en part upphäver en bilateral skyddsåtgärd, ska tullsatsen vara den som enligt partens tidsplan i bilaga I (Tidsplaner för avveckling av tullar) skulle ha gällt utan åtgärden.

ARTIKEL 53

Provisoriska åtgärder

1. Under kritiska omständigheter där ett dröjsmål skulle vålla skada som skulle vara svår att avhjälpa, får en part provisoriskt tillämpa en bilateral skyddsåtgärd sedan det preliminärt fastställts att det finns tydlig bevisning för att importen av en produkt med ursprung i den exporterande parten har ökat till följd av sänkningen eller avskaffandet av tullar enligt bilaga I (Tidsplaner för avveckling av tullar) och denna import vållar eller riskerar att vålla allvarlig skada enligt artikel 48.
2. Varaktigheten för en provisorisk åtgärd får inte överstiga 200 dagar, och under denna tid ska parten uppfylla kraven i artiklarna 49, 51.1, 51.2 och 51.3.
3. Parten ska utan dröjsmål återbetala en eventuell höjning av tullar som tillämpats enligt punkt 1 om undersökningen inte visar att kraven i artikel 48 är uppfyllda. Varaktigheten för en provisorisk åtgärd ska räknas som en del av den period som fastställs i artikel 52.1 b.

ARTIKEL 54

Kompensation

1. En part som vill förlänga en bilateral skyddsåtgärd ska samråda med den part vars produkter är föremål för åtgärden, i syfte att gemensamt enas om lämplig kompensation i form av medgivanden som har väsentligen likvärdiga handelseffekter. Den importerande parten ska ge tillfälle till sådant samråd senast 30 dagar före förlängningen av den bilaterala skyddsåtgärden.
2. Om samrådet enligt punkt 1 inte leder till någon överenskommelse om kompensation inom 30 dagar från erbjudandet om samråd och den importerande parten beslutar att förlänga skyddsåtgärden, får den part vars produkter är föremål för skyddsåtgärden upphäva tillämpningen av väsentligen likvärdiga handelsmedgivanden gentemot den part som förlängt skyddsåtgärden.

ARTIKEL 55

Förnyad tillämpning av en åtgärd

Ingen skyddsåtgärd som avses i detta avsnitt får tillämpas på import av en produkt som tidigare varit föremål för en sådan åtgärd, utom en enda gång under en tid motsvarande hälften av den tid under vilken den tidigare åtgärden tillämpades, förutsatt att den inte tillämpats på minst ett år.

ARTIKEL 56

Europeiska unionens yttersta randområden¹¹

1. Om en produkt med ursprung i de avtalsslutande andinska länderna förs in till territoriet för Europeiska unionens yttersta randområden (nedan kallade *EU:s yttersta randområden*) i sådana ökade mängder och under sådana omständigheter att det orsakar eller riskerar att orsaka en allvarlig försämring av den ekonomiska situationen i EU:s yttersta randområden, får EU-parten efter att ha undersökt alternativa lösningar i undantagsfall vidta skyddsåtgärder som är begränsade till det eller de berörda områdenas territorium.
2. Skyddsåtgärder för EU:s yttersta randområden ska tillämpas i enlighet med bestämmelserna i detta kapitel.

¹¹ På dagen för undertecknandet av detta avtal är Europeiska unionens yttersta randområden Guadeloupe, Franska Guyana, Martinique, Réunion, Saint-Martin, Azorerna, Madeira och Kanarieöarna. Denna artikel ska gälla även för ett land eller område som byter ställning till yttersta randområde genom beslut av Europeiska rådet i enlighet med de förfarande som avses i artikel 355.6 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt från och med den dag då beslutet fattas. Om ett av Europeiska unionens yttersta randområden byter ställning enligt samma förfarande, ska den här artikeln inte gälla för området från och med dagen för Europeiska rådets beslut. EU-parten ska underrätta de andra parterna om eventuella ändringar av vilka områden som anses vara Europeiska unionens yttersta randområden.

ARTIKEL 57

Behörig myndighet

I detta avsnitt avses med *behörig myndighet*

- a) för Colombia, *Ministerio de Comercio, Industria y Turismo* (ministeriet för handel, industri och turism), eller dess efterträdare,
- b) för Peru, *Ministerio de Comercio Exterior y Turismo* (ministeriet för utrikeshandel och turism), eller dess efterträdare, och
- c) för EU-parten, Europeiska kommissionen.

KAPITEL 3

TULLAR OCH HANDELSLÄTTNADER

ARTIKEL 58

Mål

1. Parterna inser vikten av tull- och handelslätttnadsfrågor i utvecklingen av den globala handelsmiljön. Parterna är överens om att stärka samarbetet på detta område i syfte att säkerställa att de relevanta lagarna och förfarandena hos respektive part samt den administrativa kapaciteten hos deras respektive förvaltning uppfyller målen med effektiv kontroll och främjande av handelslättnader.

2. Parterna erkänner att legitima mål om allmän ordning, inbegripet målen om säkerhet samt förebyggande och bekämpning av bedrägeri, inte på något sätt får åsidosättas.

ARTIKEL 59

Tull och handelsrelaterade förfaranden

1. Parterna ska inrätta effektiva, öppna och förenklade förfaranden för att minska kostnaderna och för att säkerställa förutsägbarhet för importörer och exportörer.
2. Parterna är överens om att deras respektive lagar, bestämmelser och förfaranden på handels- och tullområdet ska bygga på
 - a) internationella instrument och standarder på tull- och handelsområdet, inbegripet relevanta delar av den reviderade Kyotokonventionen om förenkling och harmonisering av tullförfaranden (nedan kallad *den reviderade Kyotokonventionen*), den internationella konventionen om systemet för harmoniserad varubeskrivning och kodifiering (nedan kallad *HS-konventionen*), Världstullorganisationens (WCO) ramverk av standarder för att säkra och underlätta världshandeln (nedan kallat *WCO:s Safe-ramverk*) och WCO:s mall för tulluppgifter (nedan kallad *tulluppgiftsmallen*),
 - b) skydd och underlättande av handeln genom faktisk tillämpning och efterlevnad av de rättsliga kraven,

- c) krav på de ekonomiska aktörerna som är rimliga, icke-diskriminerande och förhindrar bedrägeri,
- d) användning av ett administrativt enhetsdokument eller en elektronisk motsvarighet för tulldeklarationer vid import och export,
- e) tillämpning av moderna tullmetoder, inbegripet riskbedömning, förenklade förfaranden för införsel och frigörande av varor, kontroller efter frigörande och metoder för företagsrevision,
- f) gradvis utveckling av systemen, inklusive sådana som bygger på informationsteknik, för att underlätta elektroniskt informationsutbyte mellan ekonomiska aktörer, tullförvaltningar och andra berörda organ; för detta ändamål ska parterna i möjligaste mån arbeta för att inrätta en enda kontaktpunkt vardera för att underlätta utrikeshandelstransaktioner,
- g) regler som säkerställer att påföljder för överträdelser av tullbestämmelser eller förfarandekrav är proportionella och icke-diskriminerande och att tillämpningen av dem inte oskäligt försenar varornas frigörande,
- h) avgifter och pålagor som är skäliga och inte överstiger kostnaden för den tillhandahållna tjänsten i förhållande till en specifik transaktion och inte beräknas utifrån värdet; avgifter och pålagor får inte tas ut för konsulära tjänster,

- i) avskaffande av alla krav på obligatoriska kontroller före sändning eller motsvarande, och
 - j) behovet av att säkerställa att alla behöriga administrativa enheter som utför kontroll, inbegripet fysisk kontroll, av import- eller exportvaror utför sin verksamhet samtidigt och på ett enda ställe, när så är möjligt.
3. I syfte att förbättra arbetsmetoderna och säkerställa icke-diskriminering, öppenhet, effektivitet, integritet och ansvarsskyldighet i verksamheten ska parterna
- a) vidta ytterligare åtgärder i syfte att minska, förenkla och standardisera uppgifter och dokumentation som krävs av tullens och andra organ,
 - b) där så är möjligt, förenkla krav och formaliteter i fråga om omgående klarering och frigörande av varor, så att importörer kan frigöra sina varor utan att betala tull, förutsatt att det ställs en garanti i enlighet med den inhemska lagstiftningen för att säkerställa slutlig betalning av tullar, avgifter och pålagor,
 - c) tillhandahålla effektiva, snabba, icke-diskriminerande och lättillgängliga förfaranden för att garantera rätten att överklaga tullens administrativa avgöranden och beslut om import, export eller transitering av varor; förfarandena ska vara lättillgängliga, även för mikroföretag och små och medelstora företag, och

- d) se till att de högsta integritetsstandarder upprätthålls genom tillämpning av åtgärder som avspeglar principerna i de relevanta internationella konventionerna och instrumenten på detta område.

ARTIKEL 60

Förhandsbesked

1. På skriftlig begäran ska en part innan en vara importeras till dess territorium genom sina behöriga myndigheter i enlighet med sina inhemska lagar och andra författningar ge skriftliga förhandsbesked om tullklassificering, ursprung eller liknande frågor som parterna kommer överens om.
2. Med förbehåll för eventuella sekretesskrav i respektive lagstiftning ska parterna offentliggöra, i möjligaste mån på elektronisk väg, sina förhandsbesked om tullklassificering och liknande frågor som parterna kommer överens om.
3. I syfte att underlätta handeln ska parterna i sin bilaterala dialog inkludera regelbundna uppdateringar om ändringar i deras respektive lagstiftning när det gäller de frågor som avses i punkterna 1 och 2.

4. Alla förfarandefrågor beträffande förhandsbesked ska avgöras enligt respektive parts inhemska lagstiftning i överensstämmelse med WCO:s internationella standarder. Dessa förfaranden ska offentliggöras och finnas tillgängliga för allmänheten.

ARTIKEL 61

Riskhantering

1. Parterna ska använda riskhanteringssystem som gör det möjligt för tullmyndigheterna att koncentrera sin kontrollverksamhet på högrisktransaktioner och att påskynda frigörandet av lågriskvaror.
2. Den importerande parten ska notera den exporterande partens ansträngningar avseende säkerhet i handelsleveranskedjan.
3. Parterna ska verka för utbyte av information om de metoder för riskhantering som tillämpas av respektive tullmyndigheter, med iakttagande av informationens konfidentialitet, och vid behov utbyta kunskap.

ARTIKEL 62

Godkänd ekonomisk aktör

Parterna ska främja genomförandet av begreppet *godkänd ekonomisk aktör* enligt WCO:s Safe-ramverk. En part ska bevilja ekonomiska aktörer som uppfyller dess tullsäkerhetsstandarder säkerhetsstatus som godkänd ekonomisk aktör och handelslättnader, i enlighet med sin inhemska lagstiftning.

ARTIKEL 63

Transitering

1. Parterna ska säkerställa fri transitering genom sitt territorium på den färdväg som lämpar sig bäst för transiteringen.
2. Eventuella begränsningar, kontroller eller krav ska grundas på ett legitimt mål om allmän ordning, vara icke-diskriminerande och proportionella och tillämpas på ett enhetligt sätt.
3. Utan att det påverkar legitim tullkontroll och övervakning av varor som transiteras ska parterna medge transittrafik till eller från en parts territorium en behandling som inte är mindre förmånlig än den som medges transittrafik genom deras eget territorium.

4. Parterna ska inrätta transportsystem under tullkontroll som gör att varor kan transiteras utan att tull eller andra avgifter behöver betalas, förutsatt att lämpliga garantier ställs.
5. Parterna ska främja regionala system för transitering i syfte att minska handelshinder.
6. Parterna ska stödja sig på och använda internationella standarder och instrument i fråga om transitering.
7. Parterna ska se till att alla berörda myndigheter och organ på deras respektive territorium samarbetar och samordnar sina insatser för att underlätta transittrafik och främja samarbetet över gränserna.

ARTIKEL 64

Förbindelser med näringslivet

Parterna är överens om att

- a) se till att all tullrelaterad lagstiftning och förfaranden samt tullar, avgifter och pålagor offentliggörs tillsammans med eventuella nödvändiga förklaringar, i möjligaste mån på elektronisk väg,

- b) tiden från det att ny eller ändrad tullrelaterad lagstiftning och förfaranden samt tullar, avgifter och pålagor offentliggörs till dess att de träder i kraft ska vara rimlig, i möjligaste mån,
- c) ge näringslivet möjlighet att lämna synpunkter på tullrelaterade lagförslag och förfaranden; parterna ska för detta ändamål inrätta mekanismer för samråd mellan sin förvaltning och näringslivet,
- d) offentliggöra relevant information av administrativ karaktär, t.ex. olika organs krav och införselförfaranden, öppettider och rutiner på tullkontor i hamnar och vid gränsövergångar samt kontaktpunkter för förfrågningar,
- e) verka för samarbete mellan de ekonomiska aktörerna och relevanta handelsrelaterade myndigheter genom tillämpning av objektiva och offentligt tillgängliga förfaranden, i syfte att bekämpa bedrägerier och olaglig verksamhet, förbättra säkerheten i leveranskedjan och underlätta handeln, och
- f) se till att deras respektive tullkrav och tullförfaranden och relaterade krav och förfaranden fortsätter att tillgodose näringslivets behov, följer bästa praxis och fortsätter att begränsa handeln så lite som möjligt.

ARTIKEL 65

Tullvärdeberäkning

Avtalet om tillämpning av artikel VII i Gatt 1994 (nedan kallat *avtalet om tullvärdeberäkning*) ska gälla för tullvärdeberäkning i handeln parterna emellan.

ARTIKEL 66

Tullsamarbete

1. Parterna ska främja och underlätta samarbete mellan sina respektive tullförvaltningar för att säkerställa att målen i detta kapitel uppfylls, särskilt att sörja för en förenkling av tullförfarandena och underlätta legitim handel, samtidigt som de bibehåller sina kontrollmöjligheter.
2. Samarbetet enligt punkt 1 ska bl.a. omfatta följande:
 - a) Utbyte av information om tullagstiftning, tullförfaranden och tullmetoder inom följande områden:
 - i) Förenkling och modernisering av tullförfaranden.

- ii) Förbindelser med näringslivet.
 - b) Utveckling av gemensamma initiativ på ömsesidigt överenskomna områden.
 - c) Främjande av samordning mellan relaterade organ.
3. Samarbetet beträffande tullmyndigheternas säkerställande av skyddet för immateriella rättigheter ska ske i enlighet med avdelning VII (Immateriella rättigheter).

ARTIKEL 67

Ömsesidigt bistånd

Parternas myndigheter ska ge varandra administrativt bistånd i tullfrågor i enlighet med bestämmelserna i bilaga V (Ömsesidigt administrativt bistånd i tullfrågor).

ARTIKEL 68

Underkommittén för tullar, handelslättnader och ursprungsregler

1. Parterna inrättar en underkommitté för tullar, handelslättnader och ursprungsregler bestående av företrädare för varje part. Underkommittén ska sammanträda på en dag och med en dagordning som parterna enats om i förväg och ska växelvis ledas av varje part under ett år i taget. Underkommittén ska rapportera till handelskommittén.

2. Underkommittén ska bl.a.

- a) övervaka genomförandet och förvaltningen av detta kapitel och bilaga II (Definition av begreppet ”ursprungsprodukter” och metoder för administrativt samarbete),
- b) utgöra ett forum för samråd och diskussioner i alla tullfrågor, särskilt tullförfaranden, tullvärdeberäkning, tulltaxeordningar, tullnomenklatur, tullsamarbete och ömsesidigt administrativt bistånd i tullfrågor,
- c) utgöra ett forum för samråd och diskussioner i frågor som rör ursprungsregler och administrativt samarbete,

- d) förbättra samarbetet om utveckling, tillämpning och verkställande av tullförfaranden, ömsesidigt administrativt bistånd i tullfrågor, ursprungsregler och administrativt samarbete,
- e) för handelskommittén lägga fram förslag till ändringar av bilaga II (Definition av begreppet "ursprungsprodukter" och metoder för administrativt samarbete) för antagande,
- f) utgöra ett forum för samråd och diskussioner om ansökningar om ursprungskumulation enligt artiklarna 3 och 4 i bilaga II (Definition av begreppet "ursprungsprodukter" och metoder för administrativt samarbete),
- g) sträva efter att nå ömsesidigt tillfredsställande lösningar vid meningsskiljaktigheter mellan parterna efter en kontroll i enlighet med artikel 31 i bilaga II (Definition av begreppet "ursprungsprodukter" och metoder för administrativt samarbete),
- h) sträva efter att nå ömsesidigt tillfredsställande lösningar vid meningsskiljaktigheter beträffande tullklassificeringen av varor mellan parterna. Om frågan inte kan lösas inom ramen för detta samråd, ska den hänskjutas till WCO:s kommitté för Harmoniserade systemet. Sådana beslut ska vara bindande för de berörda parterna.

3. Parterna kan enas om att hålla extra möten om tullsamarbete eller ursprungsregler och ömsesidigt administrativt bistånd.

ARTIKEL 69

Tekniskt bistånd i fråga om tullar och handelslättnader

1. Parterna erkänner vikten av tekniskt bistånd i fråga om tullar och handelslättnader för att genomföra åtagandena i detta kapitel.
2. Parterna är överens om att samarbeta, i synnerhet men inte uteslutande, på följande områden:
 - a) Stärkande av det institutionella samarbetet mellan parterna.
 - b) Tillhandahållande av expertis och kapacitetsuppbyggnad i rättsliga och tekniska frågor för att utveckla och tillämpa tullagstiftningen.
 - c) Användning av moderna tullmetoder, inbegripet riskbedömning, bindande förhandsbesked, tullvärdeberäkning, förenklade metoder för införsel och frigörande av varor, kontroller efter frigörande, metoder för företagsrevision och godkända ekonomiska aktörer.

- d) Införande av förfaranden och rutiner som i möjligaste mån återspeglar tillämpliga internationella instrument och standarder inom tull och handel, inbegripet WTO:s regler och WCO:s instrument och standarder, bl.a. den reviderade Kyotokonventionen och WCO:s Safe-ramverk.
- e) Förenkling, harmonisering och automatisering av tullförfaranden.

ARTIKEL 70

Genomförande

Bestämmelserna i artiklarna 59.2 f och 60 ska börja gälla för Peru två år efter detta avtals ikraftträdande.

KAPITEL 4

TEKNISKA HANDELSHINDER

ARTIKEL 71

Mål

Målen med detta kapitel är att

- a) underlätta och öka varuhandeln samt få faktiskt tillträde till parternas marknad genom att förbättra genomförandet av WTO-avtalet om tekniska handelshinder (nedan kallat *TBT-avtalet*),
- b) undvika att onödiga tekniska handelshinder skapas och uppmuntra att de undanröjs, och
- c) stärka samarbetet mellan parterna i frågor som omfattas av detta kapitel.

ARTIKEL 72

Definitioner

1. I detta kapitel ska definitionerna i bilaga 1 till TBT-avtalet gälla.
2. Dessutom gäller följande definitioner:
 - *icke-permanent märkning*: att fästa information på en produkt med självhäftande etiketter, hängande lappar eller andra former av märkning som kan tas bort eller att bifoga informationen i förpackningen.
 - *permanent märkning*: att beständigt fästa information på en produkt genom att t.ex. trycka, sy eller gravera informationen på produkten.

ARTIKEL 73

Förhållande till TBT-avtalet

Parterna bekräftar sina rättigheter och skyldigheter enligt TBT-avtalet, som i tillämpliga delar har införlivats i detta avtal och utgör en integrerad del av det.

ARTIKEL 74

Tillämpningsområde

1. Bestämmelserna i detta kapitel gäller för utarbetande, fastställande och tillämpning av tekniska föreskrifter, standarder och förfaranden för bedömning av överensstämmelse, inklusive eventuella ändringar eller tillägg, som kan påverka varuhandeln mellan parterna.
2. Detta kapitel gäller inte för
 - a) inköpsspecifikationer som utarbetats av offentliga organ för dessa organs produktions- eller förbrukningskrav, eller
 - b) sanitära och fytosanitära åtgärder.

ARTIKEL 75

Samarbete och handelslättnader

1. Parterna är överens om att samarbete mellan myndigheter och organ, inom både den offentliga och den privata sektorn, som arbetar med tekniska föreskrifter, standardisering, bedömning av överensstämmelse, ackreditering, metrologi, gränskontroll och marknadsövervakning är viktigt för att underlätta handeln mellan parterna. Parterna åtar sig därför att
 - a) intensifiera samarbetet sinsemellan för att underlätta tillträdet till sina marknader och att öka kunskapen om och förståelsen av deras respektive system,
 - b) identifiera, utveckla och främja initiativ som underlättar handel, där deras respektive erfarenheter beaktas. Dessa initiativ kan bl.a. omfatta
 - i) utbyte av information, erfarenheter och uppgifter, vetenskapligt och tekniskt samarbete samt användning av god regleringspraxis,
 - ii) förenkling av certifieringsförfaranden och administrativa krav som fastställts i standarder eller tekniska föreskrifter och avskaffande av sådana krav på registrering eller förhandsgodkännande som inte behövs genom bestämmelserna i TBT-avtalet,

- iii) arbete för att konvergera, anpassa eller fastställa likvärdighet för tekniska föreskrifter och förfaranden för bedömning av överensstämmelse; likvärdighet ska i princip inte innebära någon som helst skyldighet för parterna, om de inte uttryckligen kommit överens om annat,
- iv) i en framtida översyn av bestämmelserna, undersökning av möjligheten att använda ackreditering eller utnämning som ett verktyg för att erkänna organ för bedömning av överensstämmelse etablerade på en annan parts territorium, och
- v) främjande och underlättande av samarbete och informationsutbyte mellan relevanta offentliga eller privata organ i parterna.

2. Om en part kvarhåller varor med ursprung i en annan parts territorium vid ett införselställe på grund av misstänkt bristande efterlevnad av tekniska föreskrifter, ska den part som kvarhåller varorna utan dröjsmål meddela importören skälen till detta.

3. På begäran av en annan part ska en part vederbörligen beakta förslag från denna andra part om samarbete enligt detta kapitel.

ARTIKEL 76

Tekniska föreskrifter

1. Parterna ska använda internationella standarder som grund när de utarbetar sina tekniska föreskrifter, såvida de internationella standarderna inte är ett ineffektivt eller olämpligt sätt att uppnå det legitima mål som eftersträvas. På begäran av en annan part ska en part motivera varför den inte använt internationella standarder som grund när den utarbetat sina tekniska föreskrifter.
2. På begäran av en annan part som är intresserad av att utarbeta liknande tekniska föreskrifter och för att minimera dubbla kostnader, ska en part så långt det är möjligt lämna alla uppgifter, tekniska undersökningar, riskbedömningar eller andra tillgängliga relevanta handlingar till den begärande parten, med undantag för konfidentiella uppgifter, som parten använt för att utarbeta de tekniska föreskrifterna.

ARTIKEL 77

Standarder

1. Parterna förbinder sig att
 - a) upprätthålla en effektiv kommunikation mellan sina tillsynsmyndigheter och sina standardiseringsorgan,
 - b) tillämpa *Decision of the Committee on Principles for the Development of International Standards, Guides and Recommendations with Relation to Articles 2, 5 and Annex 3 of the Agreement*, som antogs av WTO:s kommitté för tekniska handelshinder den 13 november 2000, när man fastställer om en internationell standard, riktlinje eller rekommendation föreligger enligt artiklarna 2 och 5 i och bilaga 3 till TBT-avtalet,
 - c) uppmuntra sina standardiseringsorgan att samarbeta med en annan parts relevanta standardiseringsorgan i det internationella standardiseringsarbetet; samarbetet kan ske inom internationella standardiseringsorgan eller på regional nivå på inbjudan av motsvarande standardiseringsorgan eller via samförståndsavtal i syfte att bl.a. utarbeta gemensamma standarder,
 - d) utbyta information om användningen av standarder hos respektive part i samband med tekniska föreskrifter och säkerställa att standarderna, i möjligaste mån, inte är bindande,

- e) utbyta information om respektive parts standardiseringsprocesser och i vilken omfattning man använder internationella, regionala eller subregionala standarder som grund för nationella standarder, och
 - f) utbyta allmän information om samarbetsavtal om standardisering som ingåtts med tredjeländer.
2. Parterna ska rekommendera icke-statliga standardiseringsorgan inom sitt respektive territorium att följa bestämmelserna i denna artikel.

ARTIKEL 78

Bedömning av överensstämmelse och ackreditering

1. Parterna är medvetna om att det finns en lång rad mekanismer för att på en parts territorium underlätta godtagandet av resultaten av förfaranden för bedömning av överensstämmelse som genomförts på en annan parts territorium. I enlighet med detta kan parterna komma överens om att
- a) godta en leverantörsförsäkran om överensstämmelse,
 - b) godta resultaten av förfaranden för bedömning av överensstämmelse som genomförts av organ etablerade på en annan parts territorium,

- c) ett organ för bedömning av överensstämmelse etablerat på en parts territorium får ingå frivilliga avtal om erkännande med ett organ för bedömning av överensstämmelse etablerat på en annan parts territorium för att godta resultaten av dess förfaranden för bedömning av överensstämmelse,
- d) utnämna organ för bedömning av överensstämmelse etablerade på en annan parts territorium, och
- e) anta ackrediteringsförfaranden för att godkänna organ för bedömning av överensstämmelse etablerade på en annan parts territorium.

2. Parterna åtar sig därför att

- a) säkerställa att icke-statliga organ som används vid bedömning av överensstämmelse kan konkurrera,
- b) vid förfaranden för bedömning av överensstämmelse främja godtagandet av resultaten från organ som erkänts enligt ett multilateral ackrediteringsavtal eller genom en överenskommelse mellan vissa av deras respektive organ för bedömning av överensstämmelse,
- c) överväga att inleda förhandlingar om överenskommelser som underlättar godtagandet inom deras respektive territorium av resultaten av förfaranden för bedömning av överensstämmelse som genomförts av organ etablerade på en annan parts territorium, när det ligger i parternas intresse och är ekonomiskt motiverat, och

- d) uppmuntra sina organ för bedömning av överensstämmelse att medverka i överenskommelser med organ för bedömning av överensstämmelse från en annan part för att godta resultaten av förfaranden för bedömning av överensstämmelse.

ARTIKEL 79

Öppenhet och anmälningsförfaranden

1. Parterna ska på elektronisk väg till de kontaktpunkter som inrättats enligt artikel 10 i TBT-avtalet, direkt eller via WTO:s sekretariat, översända sina förslag till tekniska föreskrifter och förfaranden för bedömning av överensstämmelse eller sådana som redan antagits för att avhjälpa brådskande problem med säkerhet, hälsa, miljöskydd eller nationell säkerhet som uppstår eller riskerar att uppstå, i enlighet med TBT-avtalet. Det elektroniska översändandet av tekniska föreskrifter och förfaranden för bedömning av överensstämmelse ska omfatta en elektronisk länk till eller en kopia av den fullständiga texten i den handling som har gett upphov till anmälan.
2. Parterna ska också offentliggöra eller på elektronisk väg översända sådana utkast eller förslag till tekniska föreskrifter eller förfaranden för bedömning av överensstämmelse, eller sådana som redan antagits för att avhjälpa brådskande problem med säkerhet, hälsa, miljöskydd eller nationell säkerhet som uppstår eller riskerar att uppstå, som stämmer överens med det tekniska innehållet i de relevanta internationella standarderna.

3. I enlighet med punkterna 1 och 2 ska parterna bevilja en period på minst 60 dagar, och om möjligt 90 dagar, från den dag då förslaget till tekniska föreskrifter och förfaranden för bedömning av överensstämmelse översänts elektroniskt, så att de andra parterna och andra berörda personer kan lämna skriftliga synpunkter. En part ska i positiv anda överväga rimliga begäranden om förlängning av tidsfristen för att lämna synpunkter.
4. En part ska ta lämplig hänsyn till synpunkterna från en annan part när förslaget till tekniska föreskrifter lämnas till offentligt samråd och på begäran av en annan part lämna skriftliga svar på synpunkterna från denna andra part.
5. Parterna ska i tryckt eller elektronisk form offentliggöra eller göra tillgängliga för allmänheten sina svar på de väsentliga synpunkterna senast den dag då de slutgiltiga tekniska föreskrifterna eller förfarandena för bedömning av överensstämmelse offentliggörs.
6. På begäran av en annan part ska en part lämna information om tekniska föreskrifter eller förfaranden för bedömning av överensstämmelse som den parten har antagit eller avser att anta.
7. Tiden mellan offentliggörande och ikraftträdande av tekniska föreskrifter och förfaranden för bedömning av överensstämmelse får inte vara kortare än sex månader, såvida det inte är omöjligt att uppnå de legitima målen inom den tiden. En part ska i positiv anda överväga rimliga begäranden om förlängning av denna tid.

8. Parterna ska se till att alla tekniska föreskrifter och förfaranden för bedömning av överensstämmelse som har antagits och trätt i kraft finns allmänt tillgängliga på en avgiftsfri officiell webbplats på ett sådant sätt att de är lätt kan hittas och läsas. Vid behov ska också riktlinjer för tillämpning av tekniska föreskrifter tillhandahållas, om sådana finns.

ARTIKEL 80

Gränskontroll och marknadsövervakning

Parterna åtar sig att

- a) utbyta information och erfarenheter om sin gränskontroll och marknadsövervakning, utom i de fall där dokumentationen är konfidentiell, och
- b) se till att gränskontroll och marknadsövervakning bedrivs av behöriga myndigheter, som för dessa ändamål kan använda sig av ackrediterade, utnämnda eller delegerade organ, varvid intressekonflikter mellan dessa organ och de ekonomiska aktörer som kontrolleras eller övervakas ska undvikas.

ARTIKEL 81

Märkning och etikettering

1. Om en part kräver obligatorisk märkning eller etikettering av varor gäller följande:
 - a) Permanent märkning eller etikettering ska endast krävas när informationen är relevant för produktens konsumenter eller användare eller för att ange att produkten överensstämmer med obligatoriska tekniska krav.
 - b) Ytterligare information på produktens förpackning eller emballage genom icke-permanenta etiketter får krävas, om det behövs för att säkerställa behöriga myndigheters marknadsövervakning.
 - c) När det gäller den information som avses i led b ska parten vid översyn av de gällande reglerna undersöka möjligheten att kräva att informationen lämnas på annat sätt.
 - d) Förutom om det är nödvändigt med hänsyn till produkternas risk för människors, djurs eller växters hälsa eller liv, miljön eller den nationella säkerheten, får parten inte kräva godkännande, registrering eller certifiering av etiketter eller märkningar som en förutsättning för försäljning på sina marknader. Detta led påverkar inte åtgärder som en part i enlighet med sina inhemska bestämmelser vidtar för att kontrollera att etiketterna uppfyller de obligatoriska kraven och åtgärder för att kontrollera förfaranden som kan vilseleda konsumenterna.

- e) Om en part kräver att en ekonomisk aktör använder ett identifikationsnummer, ska detta utfärdas utan oskäligt dröjsmål.
 - f) Förutsatt att informationen inte är vilseledande, motstridig eller förvirrande i förhållande till den information som krävs i varornas bestämmelseland, ska parten tillåta
 - i) information på andra språk utöver det språk som krävs i varornas bestämmelseland,
 - ii) internationella nomenklaturer, piktogram, symboler eller bilder, och
 - iii) information utöver den som krävs i varornas bestämmelseland.
 - g) Så länge inte de legitima mål som fastställs i TBT-avtalet äventyras, ska parten sträva efter att godta icke-permanenta eller löstagbara etiketter eller att informationen lämnas i produktens handbok eller på dess emballage eller förpackning i stället för att tryckas eller fysiskt fästas på produkten.
2. Om en part kräver märkning eller etikettering av textilier, kläder eller skodon gäller följande:
- a) Parten får endast kräva permanent märkning eller etikettering med följande:
 - i) För textilier och kläder: fiberinnehåll, ursprungsland, säkerhetsinstruktioner för särskilda användningsområden och skötselråd.

- ii) För skodon: huvuddelarnas dominerande material, säkerhetsinstruktioner för särskilda användningsområden och ursprungsland.
- b) Parten får inte fastställa
 - i) krav på en etiketts fysiska egenskaper eller utformning, utan att det påverkar åtgärder som parten vidtar för att skydda konsumenterna från vilseledande reklam,
 - ii) någon skyldighet att permanent etikettera plagg som på grund av deras storlek antingen gör detta svårt eller minskar deras värde, och
 - iii) någon skyldighet att märka båda delar av varor som säljs i par, när dessa är av samma material och design.
- 3. Parterna ska börja tillämpa denna artikel senast ett år efter detta avtals ikraftträdande.

ARTIKEL 82

Tekniskt bistånd och kapacitetsuppbyggnad på handelsområdet

Parterna erkänner vikten av tekniskt bistånd och kapacitetsuppbyggnad på handelsområdet för att underlätta genomförandet av bestämmelserna i detta kapitel, som bör inriktas på bl.a.

- a) kapacitetsuppbyggnad av nationella institutioner, deras tekniska infrastruktur och utrustning samt utbildning av personal,
- b) främjande och underlättande av deltagande i internationella organ som är relevanta för detta kapitel, och
- c) främjande av relationerna mellan parternas organ för standardisering, tekniska föreskrifter, bedömning av överensstämmelse, ackreditering, metrologi, gränskontroll och marknadsövervakning.

ARTIKEL 83

Underkommittén för tekniska handelshinder

1. Parterna inrättar en underkommitté för tekniska handelshinder bestående av företrädare för varje part.

2. Underkommittén ska

- a) följa upp och utvärdera genomförandet, förvaltningen och efterlevnaden av detta kapitel,
- b) på lämpligt sätt ta itu med frågor som en part väcker om detta kapitel och TBT-avtalet,
- c) bidra till att fastställa prioriteringar för samarbete och tekniska biståndsprogram för standarder, tekniska föreskrifter, förfaranden för bedömning av överensstämmelse, ackreditering, metrologi, gränskontroll och marknadsövervakning samt granska framstegen eller resultaten,
- d) utbyta information om arbetet i icke-statliga, regionala och multilaterala forum med verksamhet som rör standarder, tekniska föreskrifter och förfaranden för bedömning av överensstämmelse,
- e) på en parts begäran samråda om frågor som uppstår enligt detta kapitel och TBT-avtalet,
- f) när så krävs för att uppnå målen i detta kapitel, inrätta arbetsgrupper för att behandla särskilda frågor som rör detta kapitel och TBT-avtalet och tydligt fastställa dessa arbetsgruppers uppgifter och ansvarsområde,

- g) i förekommande fall underlätta dialog och samarbete mellan tillsynsmyndigheter enligt detta kapitel,
- h) i enlighet med artikel 75.1 b i detta kapitel utarbeta ett arbetsprogram för frågor av gemensamt intresse för parterna, vilket ska ses över regelbundet,
- i) undersöka alla andra frågor som rör detta kapitel och som kan bidra till att förbättra tillträdet till parternas marknader,
- j) se över detta kapitel mot bakgrund av utvecklingen inom ramen för TBT-avtalet och av beslut eller rekommendationer från WTO:s kommitté för tekniska handelshinder och föreslå eventuella ändringar av detta kapitel,
- k) vid behov underrätta handelskommittén om genomförandet av detta kapitel, och
- l) vidta andra åtgärder som parterna anser skulle hjälpa dem vid genomförandet av detta kapitel och TBT-avtalet och underlättandet av handeln.

3. För att underlätta genomförandet av detta kapitel ska företrädaren för respektive part i underkommittén ansvara för samordningen med institutioner i den centrala regeringen, lokala offentliga institutioner, icke-statliga institutioner och lämpliga personer inom partens territorium och på begäran av en annan part bjuda in dem till underkommitténs möten. Parternas företrädare ska rådgöra med varandra om alla frågor som rör detta kapitel.

4. Om inte parterna kommer överens om något annat, ska samrådet enligt punkt 2 e utgöra samråd enligt artikel 301, förutsatt att det uppfyller kraven i punkt 9 i den artikeln.

5. Underkommittén får sammanträda i sammansättningen EU-parten och ett avtalsslutande andinskt land, när mötet gäller frågor som enbart rör de bilaterala förbindelserna mellan EU-parten och det berörda avtalsslutande andinska landet. Om ett annat avtalsslutande andinskt land uttrycker intresse för den fråga som ska diskuteras på ett sådant möte, kan landet delta i mötet, förutsatt att det godkänns i förväg av EU-parten och det berörda avtalsslutande andinska landet.

6. Om inte parterna kommer överens om något annat, ska underkommittén sammanträda minst en gång per år. Möten kan hållas personligen eller på annat sätt som parterna kommer överens om.

ARTIKEL 84

Informationsutbyte

1. Alla upplysningar eller förtydliganden som lämnas på begäran av en part enligt bestämmelserna i detta kapitel ska tillhandahållas i tryckt eller elektronisk form inom 60 dagar, en tidsfrist som kan förlängas efter förhandsmotivering av den rapporterande parten.

2. När det gäller förfrågningar som informationsställena ska vara beredda att svara på samt hantering och behandling av sådana förfrågningar enligt artikel 10 i TBT-avtalet eller enligt detta kapitel, ska parterna tillämpa rekommendationerna från WTO:s kommitté för tekniska handelshinder av den 4 oktober 1995.

KAPITEL 5

SANITÄRA OCH FYTOSANITÄRA ÅTGÄRDER

ARTIKEL 85

Mål

Målen med detta kapitel är att

- a) skydda människors, djurs eller växters liv och hälsa på parternas territorier samtidigt som man underlättar handeln mellan parterna på området för sanitära och fytosanitära åtgärder,

- b) samarbeta för att fortsatt genomföra WTO-avtalet om tillämpning av sanitära och fytosanitära åtgärder (nedan kallat *avtalet om sanitära och fytosanitära åtgärder*),
- c) se till att de sanitära och fytosanitära åtgärderna inte utgör omotiverade hinder för handeln mellan parterna,
- d) utveckla mekanismer och förfaranden för att effektivt lösa de problem som uppstår mellan parterna som en följd av utvecklingen och genomförandet av sanitära och fytosanitära åtgärder,
- e) stärka kommunikationen och samarbetet mellan parternas behöriga myndigheter i sanitära och fytosanitära frågor,
- f) underlätta genomförandet av särskild och differentierad behandling, med hänsyn till asymmetrin mellan parterna.

ARTIKEL 86

Rättigheter och skyldigheter

Parterna bekräftar sina rättigheter och skyldigheter enligt avtalet om sanitära och fytosanitära åtgärder. Parterna omfattas också av bestämmelserna i detta kapitel.

ARTIKEL 87

Tillämpningsområde

1. Detta kapitel ska gälla för alla sanitära och fytosanitära åtgärder som direkt eller indirekt kan påverka handeln mellan parterna.
2. Detta kapitel ska inte gälla för standarder, tekniska föreskrifter och förfaranden för bedömning av överensstämmelse enligt definitionerna i TBT-avtalet, utom om det i dem hänvisas till sanitära och fytosanitära åtgärder.
3. Dessutom ska detta kapitel gälla för parternas samarbete i djurskyddsfrågor.

ARTIKEL 88

Definitioner

1. I detta kapitel ska definitionerna i bilaga A till avtalet om sanitära och fytosanitära åtgärder gälla.
2. Parterna kan komma överens om andra definitioner för tillämpningen av detta kapitel, med beaktande av ordlistor och definitioner från relevanta internationella organisationer.

ARTIKEL 89

Behöriga myndigheter

I detta kapitel avses med respektive parts behöriga myndigheter de som förtecknas i tillägg 1 till bilaga VI (Sanitära och fytosanitära åtgärder). Parterna ska underrätta varandra om eventuella ändringar av dessa behöriga myndigheter.

ARTIKEL 90

Allmänna principer

1. Sanitära och fytosanitära åtgärder får inte användas som omotiverade hinder för handeln mellan parterna.
2. De förfaranden som fastställs inom ramen för detta kapitel ska tillämpas
 - a) på ett öppet sätt,
 - b) utan oskäligt dröjsmål, och
 - c) med villkor och krav, inklusive kostnader, som inte bör vara högre än den faktiska kostnaden för tjänsten och bör vara skäliga i förhållande till de avgifter som tas ut för likadana inhemska produkter från parterna.

3. Parterna ska varken använda de förfaranden som avses i punkt 2 eller begäranden om kompletterande upplysningar för att fördröja tillträdet för importerade produkter till sina marknader utan vetenskaplig och teknisk motivering.

ARTIKEL 91

Importkrav

1. En parts allmänna importkrav ska gälla för produkter från en annan part.
2. Parterna ska se till att produkter som exporteras till en annan part uppfyller den importerande partens sanitära och fytosanitära krav.
3. Den importerande parten ska se till att dess importvillkor tillämpas på ett proportionellt och icke-diskriminerande sätt.
4. Vid ändring av en parts importkrav ska en övergångsperiod övervägas, beroende på typen av ändring, för att undvika avbrott i handelsflödet av produkter och ge den exporterande parten möjlighet att anpassa sina förfaranden till denna ändring.

5. När en riskbedömning ingår i en importerande parts importkrav, ska parten omedelbart inleda denna bedömning och underrätta den exporterande parten om den tid som behövs för bedömningen.
6. När den importerande parten dragit slutsatsen att produkterna från en exporterande part uppfyller dess sanitära och fytosanitära importkrav, ska parten tillåta import av dessa varor inom 90 arbetsdagar¹² efter den dag då slutsatsen nåddes.
7. Inspektionsavgifter får endast täcka den behöriga myndighetens kostnader för att utföra importkontroller. Inspektionsavgifterna ska vara skäliga i förhållande till de avgifter som tas ut för inspektion av likadana inhemska produkter.
8. Den importerande parten ska så snart som möjligt underrätta en exporterande part om avgifterna ändras, inklusive skälen till ändringen.

ARTIKEL 92

Importförfaranden

1. Vid import av animaliska produkter ska den exporterande parten underrätta den importerande parten om förteckningen över anläggningar som uppfyller den importerande partens krav.

¹² I detta kapitel avses med *arbetsdagar* arbetsdagar hos den part för vilken tidsfristen gäller.

2. På begäran av en exporterande part åtföljd av lämpliga garantier ska den importerande parten godkänna sådana anläggningar som avses i punkt 3 i tillägg 2 till bilaga VI (Sanitära och fytosanitära åtgärder) och som ligger inom den exporterande partens territorium utan föregående kontroll av enskilda anläggningar. Godkännandet ska vara förenligt med villkoren och bestämmelserna i tillägg 2 till bilaga VI (Sanitära och fytosanitära åtgärder) och begränsas till de produktkategorier som får importeras.
3. Utom när ytterligare information krävs ska den importerande parten inom 40 arbetsdagar efter dagen för mottagande av den begäran som avses i punkt 2 i enlighet med sina tillämpliga rättsliga förfaranden vidta de lagstiftningsåtgärder eller administrativa åtgärder som behövs för att tillåta import av produkter från de anläggningar som avses i punkt 2.
4. Underkommittén för sanitära och fytosanitära åtgärder får ändra kraven och bestämmelserna för godkännande av anläggningar för produkter av animaliskt ursprung från parterna. Motsvarande ändring av tillägg 2 till bilaga VI (Sanitära och fytosanitära åtgärder) ska antas av handelskommittén.
5. Den importerande parten ska regelbundet lägga fram en förteckning över avvisade sändningar, inklusive information om den bristande överensstämmelse som avvisningarna grundade sig på.

ARTIKEL 93

Kontroller

1. För att upprätthålla förtroendet för det effektiva genomförandet av bestämmelserna i detta kapitel ska parterna inom tillämpningsområdet för detta kapitel ha rätt att
 - a) i enlighet med riktlinjerna i tillägg 3 till bilaga VI (Sanitära och fytosanitära åtgärder) kontrollera hela eller delar av kontrollsystemet hos en annan parts myndigheter; kostnaderna för kontrollen ska bäras av den part som utför den, och
 - b) få information från de andra parterna om deras kontrollsystem och resultaten från de kontroller som utförts enligt det systemet.
2. En part som utför en kontroll enligt denna artikel på en annan parts territorium ska meddela denna part resultaten och slutsatserna från kontrollen.
3. När den importerande parten beslutar att göra ett kontrollbesök hos en exporterande part, ska besöket anmälas till den exporterande parten minst 60 arbetsdagar innan kontrollen ska utföras, utom i nödfall eller om de berörda parterna kommer överens om något annat. Eventuella ändringar av besöket ska avtalas mellan de berörda parterna.

ARTIKEL 94

Åtgärder som avser djurhälsa och växtskydd

1. Parterna ska erkänna begreppen områden fria från växtskadegörare eller sjukdomar och områden med låg förekomst av växtskadegörare eller sjukdomar i enlighet med avtalet om sanitära och fytosanitära åtgärder samt standarderna, riktlinjerna och rekommendationerna från Världsgesundhetsorganisationen för djurhälsa (nedan kallad *OIE*) och den internationella växtskyddskonventionen (nedan kallad *IPPC*).
2. I enlighet med punkt 1 ska underkommittén för sanitära och fytosanitära åtgärder inrätta ett lämpligt förfarande för erkännande av områden fria från växtskadegörare eller sjukdomar och områden med låg förekomst av växtskadegörare eller sjukdomar, med hänsyn till relevanta internationella standarder, riktlinjer och rekommendationer. Förfarandet ska omfatta situationer i samband med utbrott och förnyat angrepp.
3. Vid fastställande av områden enligt punkterna 1 och 2 ska parterna beakta faktorer såsom geografiskt läge, ekosystem, epidemiologisk övervakning och sanitära eller fytosanitära kontrollers effektivitet i det området.
4. Parterna ska etablera ett nära samarbete om fastställande av områden fria från växtskadegörare eller sjukdomar och områden med låg förekomst av växtskadegörare eller sjukdomar, i syfte att bygga upp förtroende för respektive parts förfaranden för fastställande av områden fria från växtskadegörare eller sjukdomar och områden med låg förekomst av växtskadegörare eller sjukdomar.

5. Vid fastställande av områden fria från växtskadegörare eller sjukdomar och områden med låg förekomst av växtskadegörare eller sjukdomar, oavsett om det är första gången eller efter utbrott av en djursjukdom eller återinförande av en växtskadegörare, ska den importerande parten i princip grunda sitt eget fastställande av djurhälso- eller växtskyddsstatusen hos den exporterande parten eller delar av denna på de uppgifter som den exporterande parten lämnat i enlighet med SPS-avtalet samt OIE:s och IPPC:s standarder och beakta den exporterande partens fastställande.
6. Om en importerande part inte erkänner de områden som en exporterande part fastställt som områden fria från växtskadegörare eller sjukdomar eller områden med låg förekomst av växtskadegörare eller sjukdomar, ska den importerande parten på begäran av den exporterande parten tillhandahålla de uppgifter som låg till grund för beslutet och/eller inleda samråd så snart som möjligt för att bedöma möjliga alternativa godtagbara lösningar.
7. Den exporterande parten ska lägga fram tillräckliga belägg för att objektivt bevisa för den importerande parten att områdena i fråga är och sannolikt kommer att förbli områden fria från växtskadegörare eller sjukdomar respektive områden med låg förekomst av växtskadegörare eller sjukdomar. För detta ändamål ska den exporterande parten på begäran bereda den importerande parten rimligt tillträde för inspektion, testning och andra relevanta förfaranden.
8. Parterna erkänner OIE:s princip om delområdesindelning och IPPC:s princip om produktionsställen fria från växtskadegörare. Underkommittén för sanitära och fytosanitära åtgärder ska bedöma framtida rekommendationer från OIE eller IPPC i frågan och lämna rekommendationer i enlighet med detta.

ARTIKEL 95

Likvärdighet

Underkommittén för sanitära och fytosanitära åtgärder kan utarbeta bestämmelser om likvärdighet och ska lämna rekommendationer till handelskommittén i enlighet med detta. Underkommittén ska också fastställa förfarandet för erkännande av likvärdighet.

ARTIKEL 96

Öppenhet och utbyte av information

1. Parterna ska
 - a) eftersträva öppenhet i fråga om SPS-åtgärder som är tillämpliga på handeln och i synnerhet de SPS-krav som tillämpas på import från de andra parterna,
 - b) öka den ömsesidiga förståelsen av respektive parts SPS-åtgärder och tillämpningen av dem,
 - c) utbyta information om frågor som rör utveckling och tillämpning av SPS-åtgärder, inbegripet framsteg beträffande nya tillgängliga vetenskapliga rön, som påverkar eller kan påverka handeln mellan parterna, i syfte att minimera deras negativa följder för handeln,

- d) på en parts begäran, inom 15 arbetsdagar efter begäran, meddela vilka krav som gäller vid import av specifika produkter, inklusive om en riskbedömning behövs,
- e) på en parts begäran meddela hur långt man kommit i förfarandet för godkännande av import av specifika produkter.

2. Parternas kontaktpunkter för informationsutbyte enligt denna artikel anges i tillägg 4 till bilaga VI (Sanitära och fytosanitära åtgärder). Informationen ska skickas per post, fax eller e-post. Information som skickas per e-post kan undertecknas elektroniskt och ska endast skickas mellan kontaktpunkterna.

3. När den information som avses i denna artikel har gjorts tillgänglig genom anmälan till WTO enligt gällande regler eller på någon av den berörda partens officiella, allmänt tillgängliga och avgiftsfria webbplatser som anges i tillägg 4 till bilaga VI (Sanitära och fytosanitära åtgärder), ska informationsutbyte anses ha ägt rum.

ARTIKEL 97

Anmälan och samråd

1. En part ska inom två arbetsdagar skriftligen till de andra parterna anmäla allvarliga eller betydande risker för folkhälsan eller djurs eller växters hälsa, inklusive nödsituationer som gäller livsmedel.
2. Anmälningar enligt punkt 1 ska göras till de kontaktpunkter som anges i tillägg 4 till bilaga VI (Sanitära och fytosanitära åtgärder). Parterna ska underrätta varandra i enlighet med artikel 96 om eventuella ändringar av kontaktpunkterna. De skriftliga anmälningar som avses i punkt 1 ska göras per post, fax eller e-post.
3. Om en part har allvarliga betänkligheter beträffande en risk för folkhälsan eller djurs eller växters hälsa som påverkar produkter som handlas mellan parterna, får en part begära samråd med den exporterande parten om situationen. Samrådet ska äga rum så snart som möjligt. Under samrådet ska parterna sträva efter att lämna alla uppgifter som är nödvändiga för att undvika störningar i handeln.
4. Samråd enligt punkt 3 kan hållas via e-post, videokonferens, telefonkonferens eller andra tekniska medel som parterna har tillgång till. Den part som begär samråd ska sörja för upprättandet av protokoll från samrådet.

ARTIKEL 98

Nödåtgärder

1. Den importerande parten får på grundval av en allvarlig risk för folkhälsan eller djurs eller växters hälsa utan föregående anmälan vidta provisoriska åtgärder och övergångsåtgärder som är nödvändiga för att skydda folkhälsan eller djurs eller växters hälsa. För sändningar under transport mellan parterna ska den importerande parten överväga den lämpligaste och mest proportionella lösningen för att undvika onödiga störningar i handeln.
2. Den part som vidtar åtgärder enligt punkt 1 ska underrätta de andra parterna så snart som möjligt, och under alla omständigheter senast en arbetsdag efter den dag då åtgärden vidtogs. De andra parterna får begära upplysningar om den sanitära situationen hos den part som vidtar åtgärden och om åtgärden i sig. Den part som vidtar åtgärden ska svara så snart de begärda upplysningarna finns tillgängliga.
3. På en parts begäran och i enlighet med bestämmelserna i artikel 97 ska parterna samråda om situationen inom 15 arbetsdagar efter dagen för mottagandet av begäran om samråd. Samrådet ska hållas för att undvika onödiga störningar i handeln. Alternativ för att underlätta genomförandet eller ersättandet av åtgärderna kan övervägas.

ARTIKEL 99

Alternativa åtgärder

1. När det gäller åtgärder som vidtagits av den importerande parten och som påverkar handeln (bl.a. fastställandet av specifika gränsvärden för tillsatser, resthalter och främmande ämnen) ska de berörda parterna på begäran av en exporterande part inleda samråd enligt artikel 97 för att komma överens om ytterligare importvillkor eller alternativa åtgärder som den importerande parten ska tillämpa. Sådana ytterligare importvillkor eller alternativa åtgärder får, när så är lämpligt, bygga på internationella standarder eller den exporterande partens åtgärder som säkerställer en skyddsnivå som är likvärdig med den importerande partens. Artikel 95 ska inte tillämpas på dessa åtgärder.
2. På den importerande partens begäran ska en exporterande part lämna alla relevanta uppgifter som krävs enligt den importerande partens lagstiftning, inklusive resultaten från dess officiella laboratorier eller andra vetenskapliga uppgifter, för utvärdering av lämpliga vetenskapliga organ. Om överenskommelse nås, ska den importerande parten vidta lagstiftningsåtgärder eller administrativa åtgärder för att tillåta import på grundval av en sådan överenskommelse.
3. Om de relevanta vetenskapliga beläggen är otillräckliga, får en part provisoriskt vidta SPS-åtgärder på grundval av tillgängliga relevanta uppgifter. I sådana fall ska parterna sträva efter att skaffa den ytterligare information som behövs för en noggrannare riskbedömning, så att den importerande parten kan se över SPS-åtgärden i enlighet med detta.

ARTIKEL 100

Särskild och differentierad behandling

Med tillämpning av artikel 10 i SPS-avtalet kan ett avtalsslutande andinskt land som konstaterat svårigheter med en förslagen åtgärd som anmälts av EU-parten i de synpunkter som lämnas till EU-parten i enlighet med artikel 7 i SPS-avtalet begära en möjlighet att diskutera frågan.

De berörda parterna ska inleda samråd för att komma överens om

- a) alternativa importvillkor som ska tillämpas av den importerande parten, och/eller
- b) tekniskt bistånd enligt artikel 101, och/eller
- c) en övergångsperiod på sex månader, som undantagsvis kan förlängas med ytterligare en period på högst sex månader.

ARTIKEL 101

Tekniskt bistånd och stärkande av handelskapaciteten

1. I enlighet med bestämmelserna i avdelning XIII (Tekniskt bistånd och handelsrelaterad kapacitetsuppbyggnad) är parterna överens om att stärka samarbetet för att bidra till att detta kapitel genomförs och utnyttjas på bästa möjliga sätt, för att nå så bra resultat som möjligt, öka möjligheterna och ge största möjliga fördelar för parterna när det gäller folkhälsa, djurhälsa, växtskydd och livsmedelssäkerhet. Detta samarbete ska utvecklas inom de rättsliga och institutionella ramar som gäller för samarbetsförbindelserna mellan parterna.
2. För att uppnå dessa mål är parterna överens om att fästa särskild vikt vid de samarbetsbehov som underkommittén för sanitära och fytosanitära åtgärder fastställt och att överföra sådan information i enlighet med avdelning XIII (Tekniskt bistånd och handelsrelaterad kapacitetsuppbyggnad). Underkommittén får även se över dessa behov.

ARTIKEL 102

Samarbete om djurskydd

Underkommittén för sanitära och fytosanitära åtgärder ska främja samarbete i djurskyddsfrågor mellan parterna.

ARTIKEL 103

Underkommittén för sanitära och fytosanitära åtgärder

1. Parterna inrättar en underkommitté för sanitära och fytosanitära åtgärder som ett forum för att säkerställa och övervaka genomförandet av detta kapitel och för att behandla frågor som kan påverka efterlevnaden av bestämmelserna i det. underkommittén för sanitära och fytosanitära åtgärder får se över detta kapitel och lämna rekommendationer i enlighet med detta.
2. Underkommittén för sanitära och fytosanitära åtgärder ska bestå av företrädare utsedda av varje part. Underkommittén ska hålla ett ordinarie möte minst en gång om året på en tid och plats som fastställs gemensamt och ska hålla extra möten på en parts begäran. underkommittén för sanitära och fytosanitära åtgärder ska hålla sitt första ordinarie möte inom det första året efter detta avtals ikraftträdande. Vid detta första möte ska Underkommittén för sanitära och fytosanitära åtgärder anta sin arbetsordning. Parterna ska fastställa dagordningen före mötena. Underkommittén kan även sammanträda genom video- eller telefonkonferens.
3. Underkommittén för sanitära och fytosanitära åtgärder ska
 - a) utveckla och övervaka genomförandet av detta kapitel,
 - b) utgöra ett forum för att diskutera problem som uppstår vid tillämpningen av SPS-åtgärder och av detta kapitel samt hitta möjliga lösningar,

- c) diskutera behovet av att upprätta gemensamma studieprogram, särskilt i samband med fastställandet av specifika gränsvärden,
- d) fastställa samarbetsbehov,
- e) hålla samråd enligt artikel 104 om lösning av tvister som uppstår inom ramen för detta kapitel,
- f) hålla samråd enligt artikel 100 om särskild och differentierad behandling, och
- g) utföra alla andra uppgifter som parterna kommer överens om.

4. Underkommittén för sanitära och fytosanitära åtgärder får inrätta tillfälliga arbetsgrupper för att utföra specifika uppgifter och ska fastställa deras uppgifter och arbetsordning.

ARTIKEL 104

Twistelösning

1. Om en part anser att en annan parts SPS-åtgärd strider eller kan strida mot skyldigheterna enligt detta kapitel eller att en annan part har åsidosatt en skyldighet som omfattas av detta kapitel i samband med en SPS-åtgärd, kan parten begära tekniskt samråd i underkommittén för sanitära och fytosanitära åtgärder. De behöriga myndigheter som anges i tillägg 1 till bilaga VI (Sanitära och fytosanitära åtgärder) ska underlätta samrådet.
2. Om inte parterna i tvisten kommer överens om något annat, ska, när en tvist varit föremål för samråd i underkommittén för sanitära och fytosanitära åtgärder enligt punkt 1, det samrådet ersätta samråd enligt artikel 301, förutsatt att det uppfyller kraven i punkt 9 i den artikeln. Samråd i underkommittén för sanitära och fytosanitära åtgärder ska anses vara avslutade inom 30 dagar efter den dag då begäran ingavs, såvida inte de samrådande parterna kommer överens om att fortsätta samrådet. Samrådet kan hållas via telefonkonferens eller videokonferens eller med hjälp av andra tekniska hjälpmedel som de samrådande parterna kommer överens om.

KAPITEL 6

ARTIKEL 105

Rörlighet för varor

1. Parterna erkänner att Europeiska unionen, å ena sidan, och de avtalsslutande andinska länderna inom Andinska gemenskapen, å andra sidan, har nått olika långt i de regionala integrationsprocesserna. I detta avseende ska parterna agera för att nå målet att skapa förutsättningar för den fria rörligheten för varor från andra parter mellan sina respektive territorier.

I detta hänseende gäller följande:

- a) Produkter med ursprung i ett avtalsslutande andinskt land ska omfattas av fri rörlighet för varor inom Europeiska unionens territorium, på de villkor som fastställs i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt för fri rörlighet för varor med ursprung i tredjeländer.
- b) Med förbehåll för bestämmelserna i *det andinska avtalet om subregional integration* (nedan kallat *Cartagenaavtalet*) om rörlighet för varor, ska de avtalsslutande andinska länderna medge varandra en behandling som inte är mindre förmånlig än den som medges EU-parten i enlighet med detta avtal. Denna skyldighet omfattas inte av avdelning XII (Tvistelösning).

- c) Med beaktande av artikel 10 ska de avtalsslutande andinska länderna göra sitt bästa för att underlätta rörligheten för varor med ursprung i Europeiska unionen mellan sina territorier och undvika dubbla förfaranden och kontroller.

2. I tillägg till punkt 1 gäller följande:

- a) I tullfrågor ska de avtalsslutande andinska länderna på varor med ursprung i Europeiska unionen som anländer från ett annat avtalsslutande andinskt land tillämpa de mest förmånliga tullförfaranden som gäller för varor från andra avtalsslutande andinska länder.
- b) I frågor som rör tekniska handelshinder
 - i) ska de avtalsslutande andinska länderna tillåta att varor med ursprung i Europeiska unionen omfattas av de harmoniserade standarder, tekniska föreskrifter och förfaranden för bedömning av överensstämmelse som tillämpas på handeln mellan de avtalsslutande andinska länderna,
 - ii) ska de avtalsslutande andinska länderna inom områden av intresse göra sitt bästa för att främja en gradvis harmonisering av standarder, tekniska föreskrifter och förfaranden för bedömning av överensstämmelse.

c) I frågor som rör sanitära och fytosanitära åtgärder ska de avtalsslutande andinska länderna tillåta att varor med ursprung i Europeiska unionen omfattas av de harmoniserade förfaranden och krav som tillämpas på handeln. underkommittén för sanitära och fytosanitära åtgärder ska granska tillämpningen av detta led.

3. Om alla medlemsländer i Andinska gemenskapen blir parter i detta avtal, ska de avtalsslutande andinska länderna granska denna nya situation och föreslå EU-parten lämpliga åtgärder för att förbättra villkoren för rörlighet för varor med ursprung i Europeiska unionen mellan Andinska gemenskapens medlemsländer och i synnerhet för att undvika dubbla förfaranden, tullar och andra avgifter, inspektioner och kontroller.

4. I enlighet med punkt 3 ska de avtalsslutande andinska länderna göra sitt bästa för att främja harmonisering av sina lagar och förfaranden för tekniska föreskrifter och SPS-åtgärder samt för att främja harmonisering eller ömsesidigt erkännande av sina kontroller och inspektioner.

5. I enlighet med punkt 1 ska parterna, med hänsyn till sina behov och förhållanden, utveckla samarbetsmekanismer inom de rättsliga och institutionella ramar som gäller för samarbetsförbindelserna mellan parterna.

KAPITEL 7

UNDANTAG

ARTIKEL 106

Undantag från avdelningen om varuhandel

1. Med iakttagande av kravet att sådana åtgärder inte tillämpas på ett sätt som skulle utgöra ett medel för godtycklig eller oberättigad diskriminering mellan parter där samma förhållanden råder eller en förtäckt begränsning av varuhandeln mellan parterna, ska inget i detta avtal tolkas som ett hinder för en part att vidta eller genomföra åtgärder

- a) som är nödvändiga för att skydda den allmänna moralen eller för att upprätthålla allmän ordning¹³,
- b) som är nödvändiga för att skydda människors, djurs eller växters liv eller hälsa, inbegripet miljöåtgärder som är nödvändiga för detta syfte,
- c) som hänför sig till import eller export av guld eller silver,

¹³ Undantaget för allmän ordning får åberopas endast i de fall ett genuint och tillräckligt allvarligt hot mot samhällets fundamentala intressen föreligger.

- d) som är nödvändiga för att säkerställa efterlevnaden av lagar och andra författningar som inte är oförenliga med bestämmelserna i detta avtal, inbegripet sådana som hänför sig till tullagstiftningens efterlevnad, upprätthållande av monopol som är förenliga med artikel 27, skydd av immateriella rättigheter och förhindrande av bedrägliga förfaranden,
- e) som hänför sig till produkter framställda inom kriminalvården,
- f) som vidtas för att skydda nationella skatter av konstnärligt, historiskt eller arkeologiskt värde,
- g) som avser bevarandet av levande och icke-levande uttömliga naturtillgångar, om åtgärderna tillämpas i samband med begränsningar beträffande inhemsk produktion eller konsumtion,
- h) som vidtas i överensstämmelse med skyldigheterna enligt ett mellanstatligt råvaruavtal som uppfyller kriterier som lagts fram för parterna och inte avvisats av dem eller som självt lagts fram för parterna och inte avvisats av dem¹⁴,

¹⁴ Undantaget enligt detta led omfattar råvaruavtal som är förenliga med de principer som godkänts av Ekonomiska och sociala rådet genom resolution 30 (IV) av den 28 mars 1947.

- i) som innebär begränsningar av exporten av inhemska råvaror som är nödvändiga för att se till att nödvändiga mängder av råvarorna finns tillgängliga för den inhemska förädlingsindustrin när det inhemska priset på dessa råvaror som ett led i en statlig stabiliseringsplan hålls under världsmarknadspriset, förutsatt att begränsningarna inte medför någon ökning av exporten från eller skyddet för den inhemska industrin och inte avviker från bestämmelserna om icke-diskriminering i detta avtal, och
- j) som är nödvändiga för införskaffande eller fördelning av produkter som det allmänt eller lokalt råder brist på, förutsatt att åtgärderna är förenliga med principen att alla parter har rätt till en skälig andel av det internationella utbudet av sådana produkter och att åtgärder som är oförenliga med andra bestämmelser i detta avtal upphävs så snart som förutsättningarna för dem inte längre föreligger.

2. Parterna är överens om att när en part avser att vidta en åtgärd enligt punkt 1 i och 1 j ska den parten förse de andra parterna med alla relevanta upplysningar i syfte att nå en för parterna godtagbar lösning. Parterna får komma överens om alla medel som är nödvändiga för att åtgärda situationen för den part som avser att vidta åtgärden. Om ingen överenskommelse nås inom 30 dagar, får parten vidta åtgärder enligt leden i och j beträffande exporten av den berörda produkten. När särskilda och kritiska omständigheter som kräver ett omedelbart ingripande medför att upplysningar eller en undersökning i förväg inte är möjliga, får dock den part som avser att vidta åtgärderna göra det, och ska i så fall snarast möjligt underrätta de andra parterna.

AVDELNING IV

HANDEL MED TJÄNSTER, ETABLERING OCH ELEKTRONISK HANDEL

KAPITEL 1

ALLMÄNNA BESTÄMMELSER

ARTIKEL 107

Syfte och tillämpningsområde

1. Parterna bekräftar sina åtaganden enligt WTO-avtalet och fastställer härmed, i syfte att underlätta sin ekonomiska integration, hållbara utveckling och kontinuerliga integration i den globala ekonomin, och med tanke på skillnaderna i utvecklingsnivå mellan parterna, de nödvändiga bestämmelserna för en progressiv liberalisering av etablering och handel med tjänster och för samarbete om elektronisk handel.
2. Inget i denna avdelning ska tolkas som att en part måste privatisera offentliga företag eller att det innebär någon skyldighet när det gäller offentlig upphandling.

3. Bestämmelserna i denna avdelning ska inte gälla för subventioner som en part beviljar¹⁵.
4. Bestämmelserna i denna avdelning ska inte gälla för tjänster som tillhandahålls i samband med utövande av statliga befogenheter.
5. Om inte annat anges i bestämmelserna i denna avdelning, behåller parterna rätten att utöva sina befogenheter och att reglera och införa nya föreskrifter för att uppfylla legitima mål om allmän ordning.
6. Denna avdelning ska inte gälla för åtgärder som påverkar fysiska personer som söker tillträde till en parts arbetsmarknad, och inte heller för åtgärder som rör medborgarskap, bosättning eller fast anställning.
7. Inget i denna avdelning ska hindra en part från att tillämpa åtgärder för att reglera fysiska personers inresa till eller tillfälliga vistelse på dess territorium, inbegripet sådana åtgärder som är nödvändiga för att skydda gränsernas integritet och se till att fysiska personers förflyttning över dessa sker i ordnade former, förutsatt att åtgärderna inte tillämpas på ett sådant sätt att de upphäver eller minskar de förmåner som tillkommer någon en enligt villkoren i ett särskilt åtagande i denna avdelning och dess bilagor¹⁶.

¹⁵ I denna punkt avses med subventioner även statsstödda lån, garantier och försäkringar.

¹⁶ Enbart det faktum att visum krävs för fysiska personer från vissa länder, men inte från andra, ska inte anses upphäva eller minska förmåner enligt ett särskilt åtagande.

ARTIKEL 108

Definitioner

I denna avdelning gäller följande definitioner:

- *avtal om ekonomisk integration*: ett avtal som avsevärt liberaliserar handel med tjänster och etablering i enlighet med WTO:s bestämmelser.
- *juridisk person från en part*: en juridisk person som bildats i överensstämmelse med den partens lagstiftning och som har sitt säte, huvudkontor eller huvudsakliga verksamhet inom den partens territorium. Om en juridisk person endast har sitt säte eller huvudkontor inom en parts territorium, ska den inte betraktas som en juridisk person från den parten, såvida inte dess verksamhet har en faktisk och fortlöpande anknytning till den partens ekonomi¹⁷.
- *åtgärd*: en parts åtgärder, i form av lagar, andra författningar, regler, förfaranden, beslut och administrativa handlingar eller i någon annan form.

¹⁷ Rederier som är etablerade utanför Europeiska unionen och de avtalsslutande andinska länderna men som kontrolleras av medborgare i en EU-medlemsstat respektive ett avtalsslutande andinskt land ska också omfattas av bestämmelserna i denna avdelning, om deras fartyg är registrerade i enlighet med lagstiftningen i den EU-medlemsstaten eller det avtalsslutande andinska landet och seglar under en EU-medlemsstats eller ett avtalsslutande andinskt lands flagg.

- *åtgärder som införs eller bibehålls av en part*: åtgärder som införs eller bibehålls av
 - a) centrala, regionala eller lokala politiska beslutsförsamlingar eller myndigheter, och
 - b) icke-statliga organ vid utövandet av befogenheter som delegerats till dem av centrala, regionala eller lokala politiska beslutsförsamlingar eller myndigheter.
- *fysisk person från en part*: en fysisk person som är medborgare i en EU-medlemsstat eller ett avtalsslutande andinskt land enligt deras respektive inhemska lagstiftning¹⁸.
- *tjänster*: varje tjänst inom varje sektor, utom tjänster som tillhandahålls i samband med utövandet av statliga befogenheter.
- *tjänst som tillhandahålls i samband med utövandet av statliga befogenheter*: en tjänst som varken tillhandahålls på kommersiella grunder eller i konkurrens med en eller flera tjänsteleverantörer.
- *tjänsteleverantör från en part*: en fysisk eller juridisk person från en part som tillhandahåller eller ämnar tillhandahålla en tjänst.
- *tillhandahållande av tjänst*: även produktion, distribution, marknadsföring, försäljning och leverans av en tjänst.

¹⁸ Vid tillämpning av denna avdelning ska en fysisk person från en part som har dubbelt medborgarskap i en EU-medlemsstat och ett avtalsslutande andinskt land endast anses vara medborgare i den part där personen anser sig ha sitt dominerande och faktiska medborgarskap. För detta ändamål ska dominerande och faktiskt medborgarskap i en part förstås som medborgarskapet i den part där den fysiska personen har de starkaste banden, med hänsyn till faktorer såsom personens hemvist, familjeband eller beskattningsort eller den ort där personen utövar sina politiska rättigheter.

ARTIKEL 109

Arbetsgrupper

I den mån det är nödvändigt och berättigat kan handelskommittén inrätta en arbetsgrupp med syfte att bl.a. utföra följande uppgifter:

- a) Diskutera regleringsfrågor om handel med tjänster, etablering och elektronisk handel.
- b) Föreslå riktlinjer och strategier som gör att de avtalsslutande andinska länderna kan bli en säker hamn ("safe harbour") för skydd av personuppgifter. I detta syfte ska arbetsgruppen anta en dagordning för samarbete där man fastställer prioriterade aspekter för att uppnå detta mål, särskilt när det gäller respektive förfaranden för erkännande av system för uppgiftsskydd.
- c) Finna nödvändiga mekanismer för att hantera de aspekter som omfattas av artikel 162.
- d) Rekommendera mekanismer för att bistå mikroföretag och små och medelstora företag att övervinna hinder för deras användning av elektronisk handel.
- e) Förbättra säkerheten vid bl.a. elektroniska transaktioner och elektronisk förvaltning.

- f) Uppmuntra den privata sektorns deltagande i utbildning och antagande av uppförandekoder, kontraktsmallar, riktlinjer och efterlevnadsmekanismer för elektronisk handel samt aktivt deltagande i forum som anordnas mellan parterna.
- g) Upprätta samarbetsmekanismer för digital ackreditering och certifiering för elektroniska transaktioner och ömsesidigt erkännande av digitala certifikat.
- h) Aktivt delta i regionala och multilaterala forum för att främja utvecklingen av elektronisk handel.

KAPITEL 2

ETABLERING

ARTIKEL 110

Definitioner

I detta kapitel gäller följande definitioner:

- *filial till en juridisk person*: en affärsverksamhet som inte är en juridisk person och som
 - a) förefaller vara permanent, t.ex. en del av moderbolaget,

b) har en ledning, och

c) är materiellt så utrustad att den kan stå i affärsförbindelse med tredje parter på så sätt att sådana tredje parter, trots vetskapen om att det eventuellt uppkommer ett rättsligt förhållande med moderbolaget, vars huvudkontor finns i utlandet, inte behöver vända sig direkt till moderbolaget utan kan vända sig till filialen.

– *ekonomisk verksamhet*: omfattar inte verksamhet som bedrivs i samband med utövandet av statliga befogenheter, dvs. som varken bedrivs i kommersiellt syfte eller i konkurrens med en eller flera ekonomiska aktörer.

– *etablering*: alla former av företagsetablering eller yrkesmässig etablering¹⁹ genom

a) bildande, förvärv eller upprätthållande av en juridisk person²⁰, eller

b) skapande eller upprätthållande av en filial eller ett representationskontor,

på en parts territorium i syfte att bedriva ekonomisk verksamhet.

¹⁹ Begreppet *företagsetablering eller yrkesmässig etablering* omfattar etablering i en produktiv ekonomisk verksamhet, industriell eller kommersiell, som avser produktion av varor och tillhandahållande av tjänster.

²⁰ Med *bildande* och *förvärv* av en juridisk person avses även kapitalplacering i en juridisk person i syfte att upprätta eller vidmakthålla varaktiga ekonomiska förbindelser.

- *investerare från en part*: en fysisk eller juridisk person från den parten som genom konkreta åtgärder avser att bedriva, bedriver eller har bedrivit ekonomisk verksamhet i en annan part genom att inrätta en etablering.
- *en parts åtgärder som påverkar etablering*: omfattar åtgärder avseende all verksamhet som omfattas av definitionen av etablering.
- *dotterbolag till en juridisk person från en part*: en juridisk person som i praktiken kontrolleras av en annan juridisk person från den parten²¹.

ARTIKEL 111

Tillämpningsområde

Detta kapitel gäller för åtgärder som införs eller bibehålls av parterna och som påverkar etablering²² i en ekonomisk verksamhet, med undantag för

- a) utvinning, framställning och bearbetning av kärnmaterial,

²¹ En juridisk person kontrolleras av en annan juridisk person om den senare har befogenhet att utse en majoritet av styrelseledamöterna eller på annat sätt lagenligt leda verksamheten.

²² För tydlighetens skull: utan att det påverkar skyldigheterna enligt detta kapitel omfattar detta kapitel inte bestämmelser om investeringsskydd, t.ex. bestämmelser som särskilt avser expropriation och rättvis och skälig behandling, eller förfaranden för tvistlösning mellan investerare och stater.

- b) tillverkning av eller handel med vapen, ammunition och krigsmateriel,
- c) audiovisuella tjänster,
- d) nationellt sjöfartscabotage²³,
- e) bearbetning av, förfogande över och bortskaffande av giftigt avfall, och
- f) nationella och internationella luftfartstjänster, såväl reguljär som icke-reguljär luftfart, och tjänster i direkt anslutning till utövandet av trafikrättigheter, med undantag för
 - i) reparation och underhåll av luftfartyg varvid luftfartyget tas ur drift,
 - ii) försäljning och marknadsföring av luftfartstjänster,
 - iii) tjänster som rör databokningssystem (CRS), och
 - iv) markttjänster och flygplatstjänster.

²³ Utan att det påverkar vilken verksamhet som kan betraktas som cabotage enligt relevant inhemsk lagstiftning, omfattar nationellt cabotage enligt detta kapitel transport av passagerare eller varor mellan en hamn eller plats i ett avtalsslutande andinskt land eller en EU-medlemsstat och en annan hamn eller plats i samma avtalsslutande andinska land eller EU-medlemsstat, inklusive på dess kontinentalsockel, och trafik som börjar och slutar i samma hamn eller på samma plats i ett avtalsslutande andinskt land eller en EU-medlemsstat.

ARTIKEL 112

Marknadstillträde

1. I fråga om marknadstillträde genom etablering ska parterna medge etableringar och investerare från en annan part en behandling som inte är mindre förmånlig än den som fastställs i de särskilda åtagandena i bilaga VII (Förteckning över åtaganden som gäller etablering).
2. Inom de sektorer där åtaganden om marknadstillträde gjorts, definieras de åtgärder som en part inte får bibehålla eller införa vare sig regionalt eller på hela sitt territorium, såvida inte annat anges i bilaga VII (Förteckning över åtaganden som gäller etablering), enligt följande:
 - a) Begränsningar av antalet etableringar genom numeriska kvoter, monopol, ensamrätt eller andra krav på etablering, t.ex. prövning av det ekonomiska behovet.
 - b) Begränsningar av det totala värdet av transaktioner eller tillgångar genom numeriska kvoter eller krav på prövning av det ekonomiska behovet.
 - c) Begränsningar av det totala antalet transaktioner eller av den totala kvantiteten produktion uttryckt i angivna numeriska enheter genom kvoter eller krav på prövning av det ekonomiska behovet²⁴.

²⁴ Punkterna 2 a, b och c omfattar inte åtgärder som vidtas för att begränsa produktionen av en jordbruksprodukt.

- d) Begränsningar, genom numeriska kvoter eller krav på prövning av det ekonomiska behovet, av det totala antalet fysiska personer som får anställas i en viss ekonomisk verksamhet eller som en etablering får anställa och som är nödvändiga för och har direkt anknytning till utövandet av den ekonomiska verksamheten.
- e) Begränsningar av deltagandet av utländskt kapital genom fastställande av en högsta andel utländskt andelsägande eller en övre gräns för det totala värdet av enskilda eller sammanlagda utländska investeringar.
- f) Åtgärder som begränsar eller ställer krav på vissa typer av etablering (dotterbolag, filial, representationskontor) eller samriskföretag genom vilka en investerare från en annan part får bedriva ekonomisk verksamhet²⁵.

²⁵ Parterna kan vid bildande av en juridisk person enligt deras respektive lagstiftning kräva att investerarna väljer en viss juridisk form. I den mån sådana krav tillämpas på ett icke-diskriminerande sätt behöver de inte anges i bilaga VII (Förteckning över åtaganden som gäller etablering) för att parterna ska få bibehålla eller införa dem.

ARTIKEL 113

Nationell behandling

1. Inom de sektorer där Colombia gjort åtaganden om marknadstillträde i bilaga VII (Förteckning över åtaganden som gäller etablering) och med iakttagande av de villkor och förbehåll som fastställs där, ska Colombia i fråga om alla åtgärder som påverkar etablering medge etableringar och investerare från EU-parten en behandling som inte är mindre förmånlig än den som landet medger sina egna etableringar och investerare av samma slag²⁶.
2. Inom de sektorer där Peru gjort åtaganden om marknadstillträde i bilaga VII (Förteckning över åtaganden som gäller etablering) och med iakttagande av de villkor och förbehåll som fastställs där, ska Peru i fråga om alla åtgärder som påverkar etablering medge etableringar och investerare från EU-parten en behandling som inte är mindre förmånlig än den som landet under liknande omständigheter medger sina egna etableringar och investerare²⁷.
3. Inom de sektorer där EU gjort åtaganden om marknadstillträde i bilaga VII (Förteckning över åtaganden som gäller etablering) och med iakttagande av de villkor och förbehåll som fastställs där, ska EU-parten i fråga om alla åtgärder som påverkar etablering medge etableringar och investerare från de avtalsslutande andinska länderna en behandling som inte är mindre förmånlig än den som EU-parten beviljar sina egna etableringar och investerare av samma slag.

²⁶ För tydlighetens skull: begreppet av samma slag påverkar inte begreppet liknande omständigheter i andra internationella avtal som Colombia ingått eller ingår.

²⁷ För tydlighetens skull: de rättigheter som för tjänster och tjänsteleverantörer från EU kan härledas ur Perus skyldigheter enligt Gats förblir fullt verkställbara inom ramen för WTO, särskilt när det gäller tillämpningen av principen om tjänster och tjänsteleverantörer av samma slag enligt artikel XVII i Gats.

4. De särskilda åtagandena enligt denna artikel ska inte tolkas som att en part måste kompensera för inneboende konkurrensnackdelar som beror på de aktuella investerarnas utländska natur.

ARTIKEL 114

Förteckningar över åtaganden

De sektorer som omfattas av åtaganden av parterna enligt detta kapitel, samt eventuella förbehåll eller begränsningar beträffande marknadstillträde och/eller nationell behandling som gäller för etableringar och investerare från en annan part inom dessa sektorer, förtecknas i bilaga VII (Förteckning över åtaganden som gäller etablering).

ARTIKEL 115

Andra avtal

1. Inget i detta avsnitt ska tolkas som en begränsning av parternas och deras investerares rättigheter och skyldigheter enligt något befintligt eller framtida internationellt avtal om investeringar i vilket en av Europeiska unionens medlemsstater och ett avtalsslutande andinskt land är parter.

2. Utan hinder av punkt 1 ska en tvistelösningsmekanism som inrättas enligt ett befintligt eller framtida internationellt avtal om investeringar där Europeiska unionen, en EU-medlemsstat eller ett avtalsslutande andinskt land är part inte tillämpas på påstådda överträdelser av detta kapitel.

ARTIKEL 116

Främjande av investeringar och översyn

1. I syfte att progressivt liberalisera investeringar ska Europeiska unionen och de avtalsslutande andinska länderna sträva efter att främja förhållanden som är attraktiva för ömsesidiga investeringar inom ramen för sina respektive befogenheter.

2. Det främjande som avses i punkt 1 ska leda till ett samarbete som bl.a. ska inbegripa en översyn av regelverket för investeringar, investeringsklimatet och investeringsflödet mellan parterna, i överensstämmelse med deras internationella åtaganden. Denna översyn ska göras senast fem år efter detta avtals ikraftträdande och därefter med jämna mellanrum.

KAPITEL 3

GRÄNSÖVERSKRIDANDE TILLHANDAHÅLLANDE AV TJÄNSTER

ARTIKEL 117

Definitioner

I detta kapitel gäller följande definitioner:

- *gränsöverskridande tillhandahållande av tjänster*: tillhandahållande av en tjänst
 - a) från en parts territorium till en annan parts territorium (leveranssätt 1), och
 - b) på en parts territorium till en tjänstekonsument från en annan part (leveranssätt 2).
- *en parts åtgärd som påverkar gränsöverskridande tillhandahållande*: omfattar åtgärder avseende
 - a) köp, betalning eller användning av en tjänst, och
 - b) i samband med gränsöverskridande tillhandahållande av en tjänst, tillgång till och användning av tjänster som parten kräver ska erbjudas allmänheten.

ARTIKEL 118

Tillämpningsområde

Detta kapitel gäller för parternas åtgärder som påverkar det gränsöverskridande tillhandahållandet av tjänster inom alla tjänstesektorer, med undantag för

- a) audiovisuella tjänster,
- b) nationellt sjöfartscabotage²⁸, och
- c) nationella och internationella luftfartstjänster, såväl reguljär som icke-reguljär luftfart, och tjänster i direkt anslutning till utövandet av trafikrättigheter, med undantag för
 - i) reparation och underhåll av luftfartyg varvid luftfartyget tas ur drift,
 - ii) försäljning och marknadsföring av luftfartstjänster,

²⁸ Utan att det påverkar vilken verksamhet som kan betraktas som cabotage enligt relevant inhemsk lagstiftning, omfattar nationellt sjöfartscabotage enligt detta kapitel transport av passagerare eller varor mellan en hamn eller plats i ett avtalsslutande andinskt land eller en EU-medlemsstat och en annan hamn eller plats i samma avtalsslutande andinska land eller EU-medlemsstat, inklusive på dess kontinentalsockel, och trafik som börjar och slutar i samma hamn eller på samma plats i ett avtalsslutande andinskt land eller en EU-medlemsstat.

- iii) tjänster som rör databokningssystem (CRS), och
- iv) markttjänster och flygplatstjänster.

ARTIKEL 119

Marknadstillträde

1. I fråga om marknadstillträde genom gränsöverskridande tillhandahållande av tjänster ska parterna medge tjänster och tjänsteleverantörer från en annan part en behandling som inte är mindre förmånlig än den som fastställs i de särskilda åtagandena i bilaga VIII (Förteckning över åtaganden i fråga om gränsöverskridande tillhandahållande av tjänster).
2. Inom de sektorer där åtaganden om marknadstillträde gjorts, definieras de åtgärder som en part inte får bibehålla eller införa vare sig regionalt eller på hela sitt territorium, såvida inte annat anges i bilaga VIII (Förteckning över åtaganden i fråga om gränsöverskridande tillhandahållande av tjänster), enligt följande:
 - a) Begränsningar av antalet tjänsteleverantörer genom numeriska kvoter, monopol eller tjänsteleverantörer med ensamrätt eller genom krav på prövning av det ekonomiska behovet.

- b) Begränsningar av det totala värdet av tjänstetransaktioner eller av tillgångar genom numeriska kvoter eller krav på prövning av det ekonomiska behovet.
- c) Begränsningar av det totala antalet tjänster som tillhandahålls eller av den totala kvantiteten tjänsteproduktion uttryckt i angivna numeriska enheter genom kvoter eller krav på prövning av det ekonomiska behovet²⁹.

ARTIKEL 120

Nationell behandling

1. Inom de sektorer där Colombia gjort åtaganden om marknadstillträde i bilaga VIII (Förteckning över åtaganden i fråga om gränsöverskridande tillhandahållande av tjänster) och med iakttagande av de villkor och förbehåll som fastställs där, ska Colombia i fråga om alla åtgärder som påverkar det gränsöverskridande tillhandahållandet av tjänster medge tjänster och tjänsteleverantörer från EU-parten en behandling som inte är mindre förmånlig än den som landet medger sina egna tjänster och tjänsteleverantörer av samma slag.

²⁹ Punkt 2 c omfattar inte en parts åtgärder som begränsar insatserna vid tillhandahållande av tjänster.

2. Inom de sektorer där Peru gjort åtaganden om marknadstillträde i bilaga VIII (Förteckning över åtaganden i fråga om gränsöverskridande tillhandahållande av tjänster) och med iakttagande av de villkor och förbehåll som fastställs där, ska Peru i fråga om alla åtgärder som påverkar det gränsöverskridande tillhandahållandet av tjänster medge tjänster och tjänsteleverantörer från EU-parten en behandling som inte är mindre förmånlig än den som landet under liknande omständigheter medger sina egna tjänster och tjänsteleverantörer³⁰.
3. Inom de sektorer där åtaganden om marknadstillträde förtecknas i bilaga VIII (Förteckning över åtaganden i fråga om gränsöverskridande tillhandahållande av tjänster) och med iakttagande av de villkor och förbehåll som fastställs där, ska EU-parten i fråga om alla åtgärder som påverkar det gränsöverskridande tillhandahållandet av tjänster medge tjänster och tjänsteleverantörer från de avtalsslutande andinska länderna en behandling som inte är mindre förmånlig än den som EU-parten medger sina egna tjänster och tjänsteleverantörer av samma slag.
4. De särskilda åtagandena enligt denna artikel ska inte tolkas som att en part måste kompensera för inneboende konkurrensnackdelar som beror på de aktuella tjänsternas eller tjänsteleverantörernas utländska natur.

³⁰ För tydlighetens skull: de rättigheter som för tjänster och tjänsteleverantörer från EU-parten kan härledas ur Perus skyldigheter enligt Gats förblir fullt verkställbara inom ramen för WTO, särskilt när det gäller tillämpningen av principen om tjänster och tjänsteleverantörer av samma slag enligt artikel XVII i Gats.

ARTIKEL 121

Förteckningar över åtaganden

De sektorer som omfattas av åtaganden av parterna enligt detta kapitel, samt eventuella förbehåll eller begränsningar beträffande marknadstillträde och/eller nationell behandling som gäller för tjänster och tjänsteleverantörer från en annan part inom dessa sektorer, förtecknas i bilaga VIII (Förteckning över åtaganden i fråga om gränsöverskridande tillhandahållande av tjänster).

KAPITEL 4

TILLFÄLLIG NÄRVARO AV FYSISKA PERSONER FÖR AFFÄRSÄNDAMÅL

ARTIKEL 122

Tillämpningsområde

Detta kapitel gäller för åtgärder som en part vidtar avseende inresa till och tillfällig vistelse på dess territorium för nyckelpersonal, praktikanter med akademisk examen, säljare av företagstjänster, tjänsteleverantörer som tillhandahåller tjänster på kontraktsbasis, oberoende yrkesutövare och affärsresenärer på tillfälligt besök enligt artikel 107.6.

ARTIKEL 123

Definitioner

I detta kapitel gäller följande definitioner:

- *säljare av företagstjänster*: fysiska personer som företräder en tjänsteleverantör från en part och som söker rätt till tillfällig vistelse på en annan parts territorium för att förhandla om försäljning av tjänster eller ingå avtal om att sälja tjänster för den tjänsteleverantörens räkning. Säljare av företagstjänster arbetar inte med direktförsäljning till allmänheten och får inte någon ersättning från någon källa inom värdparten.
- *affärsresenärer*: fysiska personer i ledande ställning som ansvarar för att inrätta en etablering. Affärsresenärer gör inga direkta transaktioner med allmänheten och får inte någon ersättning från någon källa inom värdparten.
- *tjänsteleverantörer som tillhandahåller tjänster på kontraktsbasis*: fysiska personer som är anställda av en juridisk person från en part som inte har någon etablering på en annan parts territorium och som i god tro har tecknat ett kontrakt (annat än genom sådana förmedlare som omfattas av nr 872 i FN:s centrala produktindelning, nedan kallad *CPC*) för att tillhandahålla tjänster med en slutkonsument i den sistnämnda parten, vilket kräver att de anställda tillfälligt uppehåller sig i den parten för att fullgöra kontraktet om tillhandahållande av tjänster³¹.

³¹ Tjänstekontraktet ska vara förenligt med lagar, andra författningar och krav i den part där kontraktet genomförs.

- *praktikanter med akademisk examen*: fysiska personer som har varit anställda hos en juridisk person från en part eller dess filial under minst ett år, som har en universitetsexamen och som tillfälligt förflyttas till en etablering av den juridiska personen på en annan parts territorium för karriärutvecklingsändamål eller för att få utbildning i affärsteknik eller affärsmetoder³².
- *oberoende yrkesutövare*: fysiska personer som medverkar vid tillhandahållandet av en tjänst, som är etablerade som egenföretagare på en parts territorium, som inte har någon etablering på en annan parts territorium och som i god tro har tecknat ett kontrakt (annat än genom förmedlare enligt definitionen i CPC 872) för att tillhandahålla tjänster med en slutkonsument i den sistnämnda parten, vilket kräver att de tillfälligt uppehåller sig i den parten för att fullgöra kontraktet om tillhandahållande av tjänster³³.

³² Den etablering som tar emot praktikanten kan åläggas att i förväg lämna in ett utbildningsprogram för hela vistelsen för godkännande; programmet ska visa att syftet med vistelsen är utbildning. För Österrike, Tjeckien, Tyskland, Frankrike, Spanien och Ungern måste utbildningen ha anknytning till den avlagda universitetsexamen.

³³ Tjänstekontraktet ska vara förenligt med lagar, andra författningar och krav i den part där kontraktet genomförs.

- *internt förflyttad personal*: fysiska personer som har varit anställda hos eller delägare i en juridisk person eller dess filial under minst ett år och som tillfälligt förflyttas till en etablering av den juridiska personen, som kan vara ett dotterbolag, en filial eller moderbolaget, på en annan parts territorium. De fysiska personerna i fråga ska vara något av följande:
 - a) *chefer*: personer i ledande ställning inom en juridisk person som företrädesvis leder etableringens förvaltning, som huvudsakligen står under allmänt överinseende av eller får instruktioner från styrelsen eller bolagets aktieägare eller motsvarande och som bl.a.
 - i) leder etableringen eller en avdelning eller underavdelning av den,
 - ii) övervakar och kontrollerar det arbete som utförs av annan tillsyns- eller ledningspersonal eller personal med särskilda fackkunskaper,
 - iii) har behörighet att personligen anställa och säga upp eller tillstyrka anställning, uppsägning och andra personalåtgärder,
- eller

- b) *specialister*: personer som är anställda av en juridisk person och som har ovanliga kunskaper som är av väsentlig betydelse för etableringens verksamhet, forskningsutrustning, metoder, processer, förfaranden eller förvaltning.

Vid bedömningen av sådana kunskaper beaktas inte endast kunskaper som är specifika för etableringen, utan även om personen har en hög kvalifikationsnivå för en typ av arbete eller en bransch som kräver särskild fackkunskap, inbegripet en officiellt godkänd yrkestillhörighet.

- *nyckelpersonal*: fysiska personer som är anställda av en juridisk person, som inte är en ideell organisation³⁴, från en part och som ansvarar för inrättande eller lämplig kontroll, förvaltning och drift av en etablering, inbegripet *affärsresenärer* med ansvar för att inrätta en etablering och *internt förflyttad personal*.
- *kvalifikationer*: examens-, utbildnings- och andra behörighetsbevis för en yrkesutbildning vilka utfärdats av en myndighet som utsetts enligt bestämmelser i lagar eller andra författningar.

³⁴ Hänvisningen till ”som inte är en ideell organisation” gäller endast för Österrike, Belgien, Cypern, Tjeckien, Tyskland, Danmark, Estland, Grekland, Spanien, Finland, Frankrike, Irland, Italien, Litauen, Luxemburg, Lettland, Malta, Nederländerna, Portugal, Slovenien, Förenade kungariket och Peru.

Nyckelpersonal och praktikanter med akademisk examen

1. Inom de sektorer som omfattas av åtaganden i enlighet med kapitel 2 (Etablering) i denna avdelning och med iakttagande av förbehållen i bilaga VII (Förteckning över åtaganden som gäller etablering) eller i tillägg 1 till bilaga IX (Förbehåll rörande tillfällig närvaro av fysiska personer för affärsändamål) ska parterna tillåta att investerare från en annan part i sin etablering anställer fysiska personer från denna andra part, förutsatt att de anställda är nyckelpersonal eller praktikanter med akademisk examen enligt definitionerna i artikel 123. Inresa och tillfällig vistelse för nyckelpersonal och praktikanter med akademisk examen ska tillåtas för en period på högst tre år³⁵ för internt förflyttad personal, 90 dagar under en tolv månadersperiod för affärsresenärer och ett år för praktikanter med akademisk examen.
2. Inom de sektorer som omfattas av åtaganden i enlighet med kapitel 2 (Etablering) i denna avdelning definieras de åtgärder som en part inte får införa eller bibehålla vare sig regionalt eller på hela sitt territorium, såvida inte annat anges i tillägg 1 till bilaga IX (Förbehåll rörande tillfällig närvaro av fysiska personer för affärsändamål), som diskriminerande begränsningar och som begränsningar av det totala antalet fysiska personer som en investerare får anställa som nyckelpersonal eller praktikanter med akademisk examen inom en viss sektor genom numeriska kvoter eller krav på prövning av det ekonomiska behovet.

³⁵ För Colombia är det maximala vistelsetiden för internt förflyttad personal två år, en tid som kan förlängas med ytterligare ett år. För Peru får anställningsavtalet uppgå till högst tre år. För internt förflyttad personal är dock vistelsetiden högst ett år, en tid som kan förlängas om de villkor som låg till grund för beviljandet fortfarande gäller.

ARTIKEL 125

Säljare av företagstjänster

Inom de sektorer som omfattas av åtaganden i enlighet med kapitel 2 (Etablering) eller 3 (Gränsöverskridande tillhandahållande av tjänster) och med iakttagande av förbehållen i bilagorna VII (Förteckning över åtaganden som gäller etablering) och VIII (Förteckning över åtaganden i fråga om gränsöverskridande tillhandahållande av tjänster) ska parterna tillåta inresa och tillfällig vistelse för säljare av företagstjänster för en period på högst 90 dagar under en tolv månadersperiod.

Artikel 126

Tjänsteleverantörer som tillhandahåller tjänster på kontraktbasis

1. Parterna bekräftar sina respektive rättigheter och skyldigheter som följer av deras åtaganden enligt Gats i fråga om inresa och tillfällig vistelse för tjänsteleverantörer som tillhandahåller tjänster på kontraktbasis.

2. Colombia och EU-parten ska tillåta tillhandahållande av tjänster på sitt territorium, genom närvaro av fysiska personer, av tjänsteleverantörer från EU-parten respektive Colombia som tillhandahåller tjänster på kontraktbasis, med iakttagande av de villkor som anges i punkt 4 och i tillägg 2 till bilaga IX (Förbehåll rörande tillfällig närvaro av fysiska personer för affärsändamål), inom följande sektorer:

- a) Juridisk rådgivning i folkrätt och utländsk rätt, för EU-parten ska i Europeiska unionens lagstiftning (nedan kallad *EU-lagstiftning*) inte betraktas som folkrätt eller utländsk rätt.
- b) Redovisnings- och bokföringstjänster.
- c) Skatterådgivningstjänster.
- d) Arkitekttjänster.
- e) Stadsplanerings- och landskapsarkitekttjänster.
- f) Tekniska konsulttjänster.
- g) Integrerade tekniska tjänster.
- h) Läkar-, tandläkar- och psykologtjänster.
- i) Veterinärtjänster.

- j) Barnmorsketjänster.
- k) Tjänster som tillhandahålls av sjuksköterskor, sjukgymnaster och paramedicinsk personal.
- l) Datatjänster och tillhörande tjänster.
- m) Marknads- och opinionsundersökningar.
- n) Organisationskonsulttjänster.
- o) Tjänster i anslutning till organisationskonsulttjänster.
- p) Designtjänster.
- q) Kemiteknik, farmaci och fotokemi.
- r) Tjänster inom kosmetikteknik.
- s) Specialiserade tjänster inom teknik, ingenjörsväsen, marknadsföring och försäljning för fordonsindustrin.
- t) Tjänster inom kommersiell design och marknadsföring för modeindustrin, kläder, skor och accessoarer.
- u) Underhåll och reparation av utrustning, även transportutrustning, särskilt i samband med garantiserviceavtal efter försäljning eller uthyrning.

3. Peru och EU-parten ska tillåta tillhandahållande av tjänster på sitt territorium, genom närvaro av fysiska personer, av tjänsteleverantörer från EU-parten respektive Peru som tillhandahåller tjänster på kontraktbasis, med iakttagande av de villkor som anges i punkt 4 och i tillägg 2 till bilaga IX (Förbehåll rörande tillfällig närvaro av fysiska personer för affärsändamål), inom följande sektorer:

- a) Juridisk rådgivning i folkrätt och utländsk rätt (för EU-parten ska EU-lagstiftning inte betraktas som folkrätt eller utländsk rätt).
- b) Redovisnings- och bokföringstjänster.
- c) Skatterådgivningstjänster.
- d) Arkitekttjänster.
- e) Stadsplanerings- och landskapsarkitekttjänster.
- f) Tekniska konsulttjänster.
- g) Integrerade tekniska tjänster.
- h) Läkar-, tandläkar- och psykologtjänster.
- i) Veterinärtjänster.

- j) Barnmorsketjänster.
- k) Datatjänster och tillhörande tjänster.
- l) Marknads- och opinionsundersökningar.
- m) Organisationskonsulttjänster.
- n) Tjänster i anslutning till organisationskonsulttjänster.

4. För parternas åtaganden ska följande villkor gälla:

- a) De fysiska personerna måste medverka vid tillhandahållandet av en tjänst på tillfällig basis i egenskap av anställda hos en juridisk person som har tecknat ett tjänstekontrakt för en period av högst tolv månader.
- b) De fysiska personer som reser in till en annan parts territorium bör ha erbjudit sådana tjänster i egenskap av anställda hos den juridiska person som tillhandahåller tjänsterna under minst det år som omedelbart föregår inlämnandet av ansökan om inresa till denna andra parts territorium. Dessutom måste de fysiska personerna vid inlämnandet av ansökan om inresa till en parts territorium ha minst tre års yrkeserfarenhet³⁶ från den näringsgren som kontraktet avser.

³⁶ I detta led avses med *yrkeserfarenhet* den yrkeserfarenhet som personen skaffat sig efter att ha blivit myndig.

- c) De fysiska personer som reser in till en annan parts territorium måste ha
 - i) universitetsexamen eller annan kvalifikation som styrker kunskaper på motsvarande nivå³⁷, och
 - ii) yrkeskvalifikationer när detta krävs för att bedriva en verksamhet enligt lagar, andra författningar eller krav i den part där tjänsten tillhandahålls.
- d) De fysiska personerna ska inte erhålla någon annan ersättning för tillhandahållandet av tjänsterna än den ersättning som den juridiska person hos vilken de är anställda betalar under deras vistelse på en annan parts territorium.
- e) De fysiska personernas inresa till och tillfälliga vistelse i den berörda parten får inte överskrida sammanlagt sex månader, eller för Luxemburg 25 veckor, under en tolv månadersperiod eller under kontraktets giltighetstid, om den är kortare.
- f) Tillträde som medges enligt denna artikel gäller enbart den tjänst som kontraktet avser och medför ingen rätt att använda yrkestiteln i den part där tjänsten tillhandahålls.

³⁷ Om examen eller kvalifikationen inte har erhållits i den part där tjänsten tillhandahålls, får parten bedöma huruvida examen eller kvalifikationen är likvärdig med en universitetsexamen som krävs på dess territorium.

- g) Antalet personer som omfattas av tjänstekontraktet ska inte vara större än vad som krävs för att fullgöra kontraktet, vilket kan beslutas med stöd av lagar, andra författningar och krav i den part där tjänsten tillhandahålls.
- h) Andra diskriminerande begränsningar, t.ex. av antalet fysiska personer genom prövning av det ekonomiska behovet, som anges i tillägg 2 till bilaga IX (Förbehåll rörande tillfällig närvaro av fysiska personer för affärsändamål).

ARTIKEL 127

Oberoende yrkesutövare

1. Parterna bekräftar sina respektive rättigheter och skyldigheter som följer av deras åtaganden enligt Gats i fråga om inresa och tillfällig vistelse för oberoende yrkesutövare.
2. Colombia och EU-parten ska tillåta tillhandahållande av tjänster på sitt territorium av oberoende yrkesutövare från EU-parten respektive Colombia genom närvaro av fysiska personer, med iakttagande av de villkor som anges i punkt 4 och i tillägg 2 till bilaga IX (Förbehåll rörande tillfällig närvaro av fysiska personer för affärsändamål), inom följande sektorer:
 - a) Juridisk rådgivning i folkrätt och utländsk rätt (för EU-parten ska EU-lagstiftning inte betraktas som folkrätt eller utländsk rätt).

- b) Arkitekttjänster.
- c) Tekniska konsulttjänster.
- d) Integrerade tekniska tjänster.
- e) Datatjänster och tillhörande tjänster.
- f) Marknads- och opinionsundersökningar.
- g) Organisationskonsulttjänster.
- h) Tjänster i anslutning till organisationskonsulttjänster.
- i) Översättnings- och tolkningstjänster.
- j) Specialiserade tjänster inom teknik, ingenjörsväsen, marknadsföring och försäljning för fordonsindustrin.

3. Peru och EU-parten ska tillåta tillhandahållande av tjänster på sitt territorium av oberoende yrkesutövare från EU-parten respektive Peru genom närvaro av fysiska personer, med iakttagande av de villkor som anges i punkt 4 och i tillägg 2 till bilaga IX (Förbehåll rörande tillfällig närvaro av fysiska personer för affärsändamål), inom följande sektorer:

- a) Juridisk rådgivning i folkrätt och utländsk rätt (för EU-parten ska EU-lagstiftning inte betraktas som folkrätt eller utländsk rätt).

- b) Arkitekttjänster.
- c) Tekniska konsulttjänster.
- d) Integrerade tekniska tjänster.
- e) Datatjänster och tillhörande tjänster.
- f) Marknads- och opinionsundersökningar.
- g) Organisationskonsulttjänster.
- h) Tjänster i anslutning till organisationskonsulttjänster.

4. För parternas åtaganden ska följande villkor gälla:

- a) De fysiska personerna måste medverka vid tillhandahållandet av en tjänst på tillfällig basis i egenskap av egenföretagare etablerade i en annan part och måste ha tecknat ett tjänstekontrakt för en period av högst tolv månader.
- b) De fysiska personer som reser in till en annan parts territorium måste vid inlämnandet av ansökan om inresa till denna andra part ha minst sex års yrkeserfarenhet från den näringsgren som kontraktet avser.

- c) De fysiska personer som reser in till en annan parts territorium måste ha
 - i) universitetsexamen eller annan kvalifikation som styrker kunskaper på motsvarande nivå³⁸, och
 - ii) yrkeskvalifikationer när detta krävs för att bedriva en verksamhet enligt lagar, andra författningar eller krav i den part där tjänsten tillhandahålls.
- d) De fysiska personernas inresa till och tillfälliga vistelse i den berörda parten får inte överskrida sammanlagt sex månader, eller för Luxemburg 25 veckor, under en tolv månadersperiod eller under kontraktets giltighetstid, om den är kortare.
- e) Tillträde som medges enligt denna artikel gäller enbart den tjänst som kontraktet avser och medför ingen rätt att använda yrkestiteln i den part där tjänsten tillhandahålls.
- f) Andra diskriminerande begränsningar, t.ex. av antalet fysiska personer genom prövning av det ekonomiska behovet, som anges i tillägg 2 till bilaga IX (Förbehåll rörande tillfällig närvaro av fysiska personer för affärsändamål).

³⁸ Om examen eller kvalifikationen inte har erhållits i den part där tjänsten tillhandahålls, får parten bedöma huruvida examen eller kvalifikationen är likvärdig med en universitetsexamen som krävs på dess territorium.

ARTIKEL 128

Affärsresenärer på tillfälligt besök

1. Parterna ska sträva efter att i enlighet med sin respektive lagstiftning underlätta inresa till och tillfällig vistelse på sina territorier för affärsresenärer på tillfälligt besök i syfte att bedriva följande verksamhet³⁹:
 - a) Forskning och formgivning: forskare inom teknik, vetenskap och statistik på uppdrag av ett företag etablerat på en annan parts territorium.
 - b) Marknadsundersökning: personal som bedriver forskning eller gör analyser, inklusive marknadsundersökningar, på uppdrag av ett företag etablerat på en annan parts territorium.
 - c) Mässor och utställningar: personal som deltar i mässor för att göra reklam för sitt företag eller dess produkter eller tjänster.
 - d) Anställda inom turistnäringen (representanter för hotell, resebyråer, turistguider eller researrangörer) som närvarar vid eller deltar i turistmässor eller turistutställningar eller leder en resa som börjat på en annan parts territorium.

³⁹ Den verksamhet som anges i leden c och d gäller endast mellan Colombia och EU-parten.

Detta gäller förutsatt att de tillfälliga besökarna

- a) inte ägnar sig åt att sälja sina varor eller tjänster till allmänheten eller tillhandahålla sina varor eller tjänster själva,
 - b) inte för egen räkning tar emot någon ersättning från en källa i Europeiska unionen eller ett avtalsslutande andinskt land där de vistas tillfälligt, och
 - c) inte tillhandahåller en tjänst inom ramen för ett kontrakt som ingåtts mellan en juridisk person som inte har någon kommersiell närvaro i Europeiska unionen eller ett avtalsslutande andinskt land där affärsresenären vistas tillfälligt och en konsument i Europeiska unionen eller ett avtalsslutande andinskt land.
2. När sådan inresa till och tillfällig vistelse på en parts territorium är tillåten, ska den uppgå till en period på högst 90 dagar under en tolv månaders period.

KAPITEL 5

REGELVERK

AVSNITT 1

ALLMÄNNA BESTÄMMELSER

ARTIKEL 129

Ömsesidigt erkännande

1. Inget i denna avdelning ska hindra en part från att kräva att fysiska personer måste ha de kvalifikationer och/eller den yrkeserfarenhet som krävs för näringsgrenen i fråga på det territorium där tjänsten tillhandahålls.
2. Parterna ska uppmuntra de relevanta yrkesorganisationerna inom sina respektive territorier att gemensamt utarbeta och lämna rekommendationer om ömsesidigt erkännande till handelskommittén, så att investerare och tjänsteleverantörer helt eller delvis ska kunna uppfylla de villkor som respektive part ställer när det gäller auktorisation, licensiering, verksamhetsutövning och certifiering av investerare och tjänsteleverantörer, i synnerhet inom sektorn för professionella tjänster.

3. När handelskommittén får en sådan rekommendation som avses i punkt 2 ska den inom rimlig tid granska rekommendationen för att avgöra om den är förenlig med detta avtal.
4. Om handelskommittén anser en sådan rekommendation vara förenlig med detta avtal i enlighet med punkt 3 och om parternas relevanta bestämmelser är tillräckligt samstämmiga, ska parterna i syfte att genomföra rekommendationen genom sina behöriga myndigheter förhandla fram ett avtal om ömsesidigt erkännande av krav, kvalifikationer, licenser och andra föreskrifter.
5. Ett avtal enligt punkt 4 ska vara förenligt med de relevanta bestämmelserna i WTO-avtalet, särskilt artikel VII i Gats.

ARTIKEL 130

Öppenhet och utlämnande av konfidentiella uppgifter

1. Parterna ska
 - a) skyndsamt tillmötesgå en begäran från en annan part om särskilda upplysningar om dess åtgärder med allmän tillämpning eller internationella avtal som avser eller påverkar denna avdelning, och

- b) inrätta en eller flera informationscentraler för att på begäran lämna särskild information till investerare och tjänsteleverantörer från en annan part i alla frågor som avses i led a.
- En förteckning över dessa informationscentraler finns i bilaga X (Informationscentraler för handel med tjänster, etablering och elektronisk handel). informationscentralerna behöver inte vara depositarier för lagar och andra författningar.
2. Inget i denna avdelning ska innebära en skyldighet för en part att tillhandahålla konfidentiella uppgifter vars utlämnande skulle hindra tillämpningen av lagar eller på annat sätt strida mot allmänintresset eller vara till skada för enskilda offentliga eller privata företags legitima kommersiella intressen.

ARTIKEL 131

Inhemska regleringar

1. Inom de sektorer där särskilda åtaganden görs ska parterna se till att alla åtgärder med allmän tillämpning som omfattas av denna avdelning förvaltas på ett rimligt, objektivet och opartiskt sätt.

2. Om tillstånd krävs för tillhandahållande av en tjänst eller för en etablering för vilken ett särskilt åtagande har gjorts, ska en parts behöriga myndigheter inom rimlig tid efter det att en ansökan gjorts, förutsatt att ansökan kan anses överensstämma med inhemska lagar och andra författningar, underrätta sökanden om sitt beslut. På begäran av sökanden ska partens behöriga myndigheter utan oskäligt dröjsmål lämna information om hur långt handläggningen av ansökan fortskridit.
3. Parterna ska bibehålla eller inrätta allmänna domstolar, skiljedomstolar eller förvaltningsdomstolar eller motsvarande förfaranden som på en berörd investerares eller tjänsteleverantörs begäran snabbt kan pröva och vid behov vidta lämpliga åtgärder i fråga om förvaltningsbeslut som påverkar etablering, gränsöverskridande tillhandahållande av tjänster eller fysiska personers tillfälliga närvaro för affärsändamål. Om sådana förfaranden inte är oberoende av den myndighet som svarar för förvaltningsbeslutet i fråga, ska parterna garantera att förfarandena verkligen säkerställer en objektiv och opartisk prövning.
4. Efter nödvändigt samråd mellan parterna ska denna artikel vid behov ändras för att i denna avdelning införliva resultaten från förhandlingar enligt artikel VI.4 i Gats eller från liknande förhandlingar i andra multilaterala forum där parterna deltar, så snart de åtaganden som följer därav träder i kraft.

5. I avvaktan på slutförandet av de förhandlingar enligt artikel VI.4 i Gats som avses i punkt 4 får ingen part tillämpa krav och förfaranden avseende licenser och kvalifikationer eller tekniska standarder som upphäver eller minskar dess särskilda åtaganden på ett sätt som

a) inte är förenligt med kriterierna i artikel VI.4 a, b och c i Gats, och

b) inte rimligen kunde ha förväntats av denna part när de särskilda åtagandena gjordes.

6. Vid bedömningen av huruvida en part fullgjort sina skyldigheter enligt punkt 5 ska hänsyn tas till internationella standarder från behöriga internationella organisationer⁴⁰ som den parten tillämpar.

⁴⁰ Med *behöriga internationella organisationer* avses internationella organ som parternas behöriga organ kan bli medlemmar i.

AVSNITT 2

DATATJÄNSTER

ARTIKEL 132

Överenskommelse om datatjänster

I den mån handeln med datatjänster liberaliseras i enlighet med kapitlen 2 (Etablering), 3 (Gränsöverskridande tillhandahållande av tjänster) och 4 (Tillfällig närvaro av fysiska personer för affärsändamål) ansluter sig parterna till överenskommelsen i följande led:

- a) Koden CPC 84, som används för att klassificera datatjänster och tillhörande tjänster, omfattar de viktigaste inslagen i tillhandahållandet av alla datatjänster och tillhörande tjänster: datorprogram, dvs. den uppsättning instruktioner som behövs för att få datorerna att fungera och kommunicera (inklusive utveckling och tillämpning av programmen), databehandling och datalagring, liksom tjänster med anknytning därtill, t.ex. konsulttjänster och utbildning av kunders personal. Den tekniska utvecklingen har medfört ett ökat utbud av dessa tjänster som en samling närliggande tjänster som kan omfatta några eller samtliga av dessa huvudsakliga inslag. Exempelvis består tjänster såsom webbhotell och domänhosting, datautvinningstjänster och gridteknik av en kombination av de viktigaste inslagen för datatjänster.

- b) Oberoende av om de tillhandahålls via ett nät, t.ex. internet, eller inte, omfattar datatjänster och tillhörande tjänster alla tjänster som består av
- i) rådgivning, strategi, analys, planering, behovsspecifikation, formgivning, utveckling, installation, tillämpning, integrering, provning, avlusning, uppdatering, stöd, tekniskt bistånd eller förvaltning av eller för datorer eller datorsystem,
 - ii) datorprogram, dvs. den uppsättning instruktioner som behövs för att få datorerna att fungera och kommunicera (själva), samt rådgivning, strategi, analys, planering, behovsspecifikation, formgivning, utveckling, installation, tillämpning, integrering, provning, avlusning, uppdatering, anpassning, underhåll, stöd, tekniskt bistånd, förvaltning eller användning av eller för datorprogram,
 - iii) databehandling, datalagring, datavärdskap eller databastjänster,
 - iv) underhåll och reparation av kontorsmaskiner och kontorsutrustning, inbegripet datorer, eller
 - v) utbildning av kunders personal i fråga om datorprogram, datorer eller datorsystem, som inte ingår någon annanstans.

- c) Datatjänster och tillhörande tjänster gör det möjligt att tillhandahålla andra tjänster, t.ex. banktjänster, på elektronisk och annan väg. Det är dock viktigt att skilja mellan stödtjänsten, t.ex. webbhotell eller programvärdskap, och det innehåll eller den kärntjänst som tillhandahålls elektroniskt, t.ex. banktjänster. I sådana fall omfattas innehållet eller kärntjänsten inte av koden CPC 84.

AVSNITT 3

POST- OCH BUDTJÄNSTER

ARTIKEL 133

Tillämpningsområde

I detta avsnitt anges principerna för regelverket för alla post- och budtjänster som omfattas av åtaganden i enlighet med kapitlen 2 (Etablering), 3 (Gränsöverskridande tillhandahållande av tjänster) och 4 (Tillfällig närvaro av fysiska personer för affärsändamål).

ARTIKEL 134

Definitioner

I detta avsnitt och i kapitlen 2 (Etablering), 3 (Gränsöverskridande tillhandahållande av tjänster) och 4 (Tillfällig närvaro av fysiska personer för affärsändamål) gäller följande definitioner:

- *enskilt tillstånd*: auktorisering, koncession eller annan form av tillstånd som en tillsynsmyndighet beviljar en enskild leverantör och som krävs innan en viss tjänst får tillhandahållas.
- *samhällsomfattande tjänst*: stadigvarande tillhandahållen posttjänst av fastställd kvalitet inom en parts hela territorium till rimliga priser för samtliga användare.

ARTIKEL 135

Förebyggande av konkurrensbegränsande metoder i sektorn för post- och budtjänster

I enlighet med bestämmelserna i avdelning VIII (Konkurrens) ska parterna införa eller bibehålla lämpliga åtgärder för att förhindra att leverantörer som på egen hand eller tillsammans i väsentlig grad kan påverka villkoren för deltagande (med avseende på pris och utbud) på den aktuella marknaden för post- och budtjänster genom att använda sin ställning på marknaden börjar tillämpa eller fortsätter att tillämpa konkurrensbegränsande metoder.

ARTIKEL 136

Samhällsomfattande tjänster

Parterna har rätt att bestämma vilket slags skyldighet att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster de önskar införa eller bibehålla. En sådan skyldighet ska inte betraktas som konkurrensbegränsande i sig, förutsatt att den administreras på ett öppet, icke-diskriminerande och konkurrensneutralt sätt och inte är mer betungande än nödvändigt för det slags samhällsomfattande tjänst som parten fastställt.

ARTIKEL 137

Enskilda tillstånd

1. En part får endast kräva enskilt tillstånd för tjänster som omfattas av samhällsomfattande tjänster⁴¹.

⁴¹ I Colombia är den officiella postoperatören eller koncessionshavaren en juridisk person som tillhandahåller samhällsomfattande posttjänster enligt ett koncessionsavtal. Övriga posttjänster omfattas av ett påskyndat tillståndssystem som förvaltas av *Ministerio de las Tecnologías de la Información y las Comunicaciones* (ministeriet för informationsteknik och kommunikation). I Peru är den utsedda postoperatören en juridisk person som enligt en lagstadgad koncession utan ensamrätt är skyldig att tillhandahålla posttjänster i hela landet. Övriga posttjänster omfattas av ett system med tillstånd som beviljas av *Ministerio de Transportes y Comunicaciones* (ministeriet för transport och kommunikation).

2. Om en part kräver enskilt tillstånd, ska följande uppgifter offentliggöras:
 - a) Samtliga kriterier för tillståndet samt uppgift om hur lång tid det normalt tar att behandla en tillståndsansökan.
 - b) Villkoren för enskilda tillstånd.
3. Om en part avslår en ansökan om enskilt tillstånd, ska parten på begäran underrätta sökanden om skälen till avslaget. Parterna ska inrätta eller bibehålla ett förfarande för överklagande respektive överprövning inför ett oberoende organ⁴². Förfarandena ska vara öppna och icke-diskriminerande och grundas på objektiva kriterier.

ARTIKEL 138

Tillsynsorganens oberoende

Tillsynsorganen ska vara juridiskt åtskilda från och inte ansvara inför någon leverantör av post- och budtjänster. Tillsynsorganens beslut och de förfaranden som de tillämpar ska vara opartiska i förhållande till alla aktörer på marknaden.

⁴² För tydlighetens skull: det oberoende organet kan ha domstolskaraktär.

AVSNITT 4

TELEKOMMUNIKATIONSTJÄNSTER

ARTIKEL 139

Tillämpningsområde

I detta avsnitt anges principerna för regelverket för telekommunikationstjänster, utom radio- och tv-utsändningar⁴³, som omfattas av åtaganden i enlighet med kapitlen 2 (Etablering), 3 (Gränsöverskridande tillhandahållande av tjänster) och 4 (Tillfällig närvaro av fysiska personer för affärsändamål)^{44 45}.

⁴³ *radio- och tv-utsändning*: den oavbrutna överföringskedja som krävs för utsändning av tv- och radioprogramsignaler till allmänheten, men inte återutsändningslänkar mellan operatörerna.

⁴⁴ Mellan EU-parten och Peru ska detta avsnitt endast för gälla för telekommunikationstjänster som erbjuds allmänheten och som innefattar överföring i realtid av information från kunden mellan två eller flera punkter utan förändring mellan ändpunkterna av kundens information till vare sig form eller innehåll.

⁴⁵ Mellan EU-parten och Colombia ska detta avsnitt också gälla för telekommunikationstjänster med mervärde. För tydlighetens skull: i detta avsnitt samt i bilagorna VII (Förteckning över åtaganden som gäller etablering) och VIII (Förteckning över åtaganden i fråga om gränsöverskridande tillhandahållande av tjänster) avses för Colombia och EU-parten med *telekommunikationstjänster med mervärde* telekommunikationstjänster där leverantörerna ger ett ”mervärde” till kundens information genom att förbättra dess form eller innehåll eller genom att tillhandahålla lagring och hämtning av informationen.

ARTIKEL 140

Definitioner

I detta avsnitt gäller följande definitioner:

- *nödvändiga telekommunikationsfaciliteter*: funktioner i allmänna telekommunikationsnät eller telekommunikationstjänster⁴⁶ som
 - a) endast eller till övervägande del tillhandahålls av en enda leverantör eller ett begränsat antal leverantörer, och
 - b) det inte är ekonomiskt eller tekniskt möjligt att ersätta för att en tjänst ska kunna tillhandahållas.
- *samtrafik*: sammankoppling med leverantörer som tillhandahåller allmänna telekommunikationsnät eller telekommunikationstjänster⁴⁷ för att göra det möjligt för användare av en leverantörs tjänster att kommunicera med användare av en annan leverantörs tjänster och att få tillgång till tjänster som tillhandahålls av en annan leverantör.
- *betydande leverantör*: en leverantör inom telekommunikationssektorn som i väsentlig grad kan påverka villkoren för deltagande (med avseende på pris och utbud) på den relevanta marknaden för telekommunikationstjänster till följd av sin kontroll över nödvändiga faciliteter eller genom att använda sin ställning på marknaden.

⁴⁶ För tydlighetens skull: *allmän telekommunikationstjänst* ska förstås i enlighet med bilagan om telekommunikationer till Gats.

⁴⁷ För tydlighetens skull: *allmän telekommunikationstjänst* ska förstås i enlighet med bilagan om telekommunikationer till Gats.

- *tillsynsmyndighet*: det eller de organ inom telekommunikationssektorn som ansvarar för reglering av telekommunikationer enligt detta avsnitt.
- *telekommunikationstjänster*: alla tjänster som består i vidarebefordran och mottagande av signaler på elektromagnetisk väg, men inte ekonomisk verksamhet som består av tillhandahållande av innehåll som kräver telekommunikationstjänster för överföring.

ARTIKEL 141

Konkurrensskydd gentemot betydande leverantörer

I enlighet med bestämmelserna i avdelning VIII (Konkurrens) ska parterna införa eller bibehålla lämpliga åtgärder för att förhindra att leverantörer som på egen hand eller tillsammans är en betydande leverantör börjar tillämpa eller fortsätter att tillämpa konkurrensbegränsande metoder. Sådana konkurrensbegränsande metoder inbegriper i synnerhet

- a) konkurrensbegränsande korssubventionering eller marginalpress⁴⁸,

⁴⁸ Hänvisningen till marginalpress gäller endast för EU-parten.

- b) utnyttjande av upplysningar från konkurrenter, med konkurrensbegränsning som följd, och
- c) underlåtenhet att i god tid tillhandahålla tekniska uppgifter om nödvändiga faciliteter och kommersiellt relevanta uppgifter som är nödvändiga för att andra tjänsteleverantörer ska kunna tillhandahålla sina tjänster.

ARTIKEL 142⁴⁹

Ytterligare skyldigheter för betydande leverantörer

1. I enlighet med parternas respektive inhemska lagstiftning och förfaranden ska parternas respektive tillsynsmyndighet i förekommande fall ålägga betydande leverantörer följande skyldigheter:
 - a) Skyldigheter avseende insyn när det gäller samtrafik och/eller tillträde. Om en betydande leverantör omfattas av skyldigheter avseende icke-diskriminering enligt led b, kan tillsynsmyndigheten kräva att den betydande leverantören offentliggör ett referensanbud som är tillräckligt specificerat för att leverantörerna inte ska behöva betala för faciliteter som inte behövs för den begärda tjänsten. Referensanbudet ska också innehålla en beskrivning av de berörda erbjudandena uppdelade på olika komponenter i enlighet med marknadens behov samt därmed förbundna villkor, inbegripet prissättning.

⁴⁹ Denna artikel utgör inte en del av åtagandena mellan Peru och EU-parten enligt detta avtal, utan att detta påverkar respektive parts inhemska lagstiftning. För Colombia och EU-parten ska denna artikel endast gälla för telekommunikationstjänster som innefattar överföring i realtid av information från kunden mellan två eller flera punkter utan förändring mellan ändpunkterna av kundens information till vare sig form eller innehåll.

- b) Skyldigheter avseende icke-diskriminering när det gäller samtrafik och/eller tillträde:
- i) Att säkerställa att betydande leverantörer inom partens territorium tillämpar likvärdiga villkor under likvärdiga omständigheter på leverantörer av telekommunikationstjänster från en annan part som tillhandahåller likvärdiga tjänster.
 - ii) Att de tjänster och den information som erbjuds andra leverantörer tillhandahålls på samma villkor och med samma kvalitet som gäller för deras egna tjänster eller för deras dotterbolags eller samarbetspartners tjänster.
- c) Skyldigheter avseende kostnadstäckning och priskontroller, inbegripet skyldighet att tillämpa kostnadsorienterad prissättning och kostnadsredovisningssystem, för specifika typer av samtrafik och/eller tillträde.
- d) Skyldigheter att tillmötesgå rimliga ansökningar från leverantörer från en annan part om tillträde till och användning av specifika nätdelar och tillhörande faciliteter bl.a. i situationer där tillsynsmyndigheten anser att ett nekat tillträde eller orimliga villkor med liknande verkan skulle hindra uppkomsten av en hållbar konkurrensutsatt marknad på slutkundens nivå eller inte skulle ligga i slutanvändarnas intresse.

2. I enlighet med punkt 1 d kan betydande leverantörer bl.a. åläggas att
- a) ge tredje part tillträde till specificerade nätdelar och/eller nätfaciliteter,
 - b) förhandla med god vilja med företag som begär tillträde,
 - c) erbjuda specificerade tjänster på grossistbasis som tredje part kan återförsälja,
 - d) bevilja tillträde till tekniska gränssnitt, protokoll och annan nyckelteknik som är nödvändiga för samverkan mellan nätverk och som på begäran tillåter samtrafik i fler punkter än bara de nätanslutningspunkter som erbjuds majoriteten av användarna, mot kostnader som återspeglar kostnaderna för att upprätta nödvändiga ytterligare faciliteter,
 - e) erbjuda samlokalisering eller andra möjligheter till gemensamt utnyttjande av faciliteter, t.ex. ledningar, byggnader eller master,
 - f) erbjuda specificerade tjänster som krävs för att säkerställa samverkan mellan tjänster ända fram till slutanvändarna, t.ex. faciliteter för intelligenta nättjänster eller roaming på mobilnät, och
 - g) förbinda nät eller nätfaciliteter.

ARTIKEL 143

Tillsynsmyndigheter

1. Tillsynsmyndigheterna för telekommunikationstjänster ska vara juridiskt fristående från och funktionellt oberoende av leverantörer av telekommunikationstjänster.
2. Tillsynsmyndigheten ska ha de befogenheter som krävs för att reglera sektorn. Tillsynsmyndighetens uppgifter ska vara tydliga och lättillgängliga för allmänheten, särskilt när uppgifterna utförs av fler än ett organ.
3. Tillsynsmyndigheternas beslut och de förfaranden som de tillämpar ska vara öppna och opartiska i förhållande till alla aktörer på marknaden.
4. En leverantör som påverkas av ett beslut av en tillsynsmyndighet i Colombia ska ha rätt till ett överklagande- respektive överprövningsförfarande inför ett organ som är oberoende av tillsynsmyndigheten.
5. En leverantör som påverkas av ett beslut av en tillsynsmyndighet i Peru eller EU-parten ska ha rätt att överklaga beslutet till en överklagandeinstans som är oberoende av de inblandade parterna och som kan ha domstolskaraktär eller annan karaktär.

6. Om en överklagandeinstans i en part inte har domstolskaraktär, ska den alltid lämna en skriftlig motivering till sitt beslut, som dessutom ska prövas av en opartisk och oberoende rättslig myndighet. Beslut som fattats av en parts överprövnings- respektive överklagandeinstanser ska verkställas effektivt.

ARTIKEL 144

Tillstånd att tillhandahålla telekommunikationstjänster

1. Parterna ska sträva efter att tillämpa förenklade förfaranden när tillstånd ges för tillhandahållande av telekommunikationstjänster.
2. I enlighet med respektive parts inhemska lagstiftning kan ett tillstånd⁵⁰ krävas för att reglera frågor om tilldelning av nummer och frekvenser. Villkoren för sådana tillstånd ska göras tillgängliga för allmänheten.
3. När ett tillstånd krävs
 - a) ska samtliga villkor för tillståndet samt uppgift om den rimliga tid som det normalt tar att behandla en tillståndsansökan göras tillgängliga för allmänheten,

⁵⁰ I detta avsnitt avses med *tillstånd* licenser, koncessioner, godkännanden, registreringar eller andra tillstånd som en part kan kräva för tillhandahållande av telekommunikationstjänster.

- b) ska skälen till avslag på en tillståndsansökan på begäran skriftligen delges sökanden,
- c) om en tillståndsansökan avslås på felaktiga grunder, ska sökanden kunna begära överprövning av och/eller överklaga beslutet i enlighet med respektive parts inhemska lagstiftning,
- d) får de tillståndsavgifter som en part tar ut inte överskrida de normala administrativa kostnaderna för förvaltning, kontroll och upprätthållande av de gällande tillstånden⁵¹.

ARTIKEL 145

Samtrafik

1. Parterna ska se till att de leverantörer som har tillstånd att tillhandahålla telekommunikationstjänster på deras respektive territorium har rätt att förhandla om samtrafik med andra leverantörer av allmänt tillgängliga telekommunikationsnät och telekommunikationstjänster. Beslut om samtrafik bör i princip fattas enligt överenskommelse efter förhandlingar mellan de berörda leverantörerna.

⁵¹ Tillståndsavgifter omfattar inte betalningar vid auktioner, upphandlingar eller andra icke-diskriminerande sätt att tilldela koncessioner eller obligatoriska bidrag till tillhandahållandet av samhällsomfattande tjänster. För tydlighetens skull: detta led ska inte tolkas som ett hinder för parternas rätt att kräva betalning vid fördelning av knappa resurser, såsom frekvensspektrumet.

2. Parternas tillsynsmyndigheter ska kräva att leverantörer som får information från en annan leverantör under förhandlingarna om samtrafik endast använder denna information för det avsedda syftet och alltid respekterar de överlämnade eller lagrade uppgifternas konfidentiella karaktär.
3. Samtrafik med en betydande leverantör ska säkerställas på varje punkt i nätet där det är tekniskt möjligt. Sådan samtrafik ska erbjudas
 - a) på villkor (inbegripet tekniska standarder och specifikationer) och till taxor som är icke-diskriminerande och till en kvalitet som är minst lika hög som den som tillhandahålls för egna liknande tjänster eller för liknande tjänster som tillhandahålls av icke-närstående tjänsteleverantörer eller av dotterbolag eller andra närstående företag,
 - b) i god tid samt på villkor (inbegripet tekniska standarder och specifikationer) och till kostnadsorienterade taxor som är tydliga, skäliga, med hänsyn till vad som är ekonomiskt möjligt, och tillräckligt specificerade för att leverantören inte ska behöva betala för de delar av nätet eller de faciliteter som den inte behöver för att tjänsten ska kunna tillhandahållas, och
 - c) på begäran, i punkter förutom de nätanslutningspunkter som erbjuds majoriteten av användarna, mot kostnader som återspeglar kostnaderna för att upprätta nödvändiga ytterligare faciliteter.

4. Parterna ska se till att förfarandena för samtrafik med en betydande leverantör görs tillgängliga för allmänheten.
5. Parterna ska kräva att betydande leverantörer offentliggör antingen sina avtal om samtrafik eller sina referensanbud avseende samtrafik.
6. Parterna ska se till att en tjänsteleverantör som ansöker om samtrafik med en betydande leverantör får tillgång, antingen när som helst eller efter en rimlig och offentliggjord tidsfrist, till ett oberoende inhemskt organ, som kan vara en tillsynsmyndighet enligt artikel 143, för att lösa tvister om lämpliga villkor och taxor för samtrafik inom rimlig tid.

ARTIKEL 146

Knappa resurser

Parterna ska se till att alla förfaranden för tilldelning och utnyttjande av knappa resurser, inbegripet frekvenser, nummer och ledningsrätter, i god tid genomförs på ett objektiva, öppet och icke-diskriminerande sätt. Den rådande situationen i fråga om tilldelade frekvensband ska offentliggöras, men det krävs inga detaljerade angivelser om vilka frekvenser som tilldelats för särskilda statliga användningsområden.

ARTIKEL 147

Samhällsomfattande tjänster

1. Parterna har rätt att bestämma vilket slags skyldighet att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster de önskar införa eller bibehålla.
2. Skyldigheterna enligt punkt 1 ska inte betraktas som konkurrensbegränsande i sig, förutsatt att de administreras på ett öppet, objektivet och icke-diskriminerande sätt. Administrationen av skyldigheterna ska dessutom vara konkurrensneutral och inte vara mer betungande än nödvändigt för det slags samhällsomfattande tjänst som respektive part fastställt.
3. Alla leverantörer bör vara berättigade att säkerställa samhällsomfattande tjänster och ingen leverantör får uteslutas på förhand. Utnämningen ska göras genom ett effektivt, öppet och icke-diskriminerande förfarande i enlighet med respektive parts inhemska lagstiftning.

ARTIKEL 148

Telefonförteckningar

Parterna ska se till att

- a) användarna har tillgång till förteckningar över alla fasta telefonabonnenter i en form som godkänts av den nationella tillsynsmyndigheten, i tryckt eller elektronisk form eller båda, och att förteckningarna uppdateras regelbundet, minst en gång per år, och
- b) organisationer som tillhandahåller de tjänster som avses i led a tillämpar principen om icke-diskriminering när de behandlar uppgifter som de fått från andra organisationer.

ARTIKEL 149

Sekretess

Parterna ska säkerställa konfidentiell behandling av telekommunikationsuppgifter och därmed förbundna trafikuppgifter genom allmänt tillgängliga telekommunikationsnät och telekommunikationstjänster, utan att begränsa handeln med tjänster.

ARTIKEL 150

Twister mellan leverantörer

1. Om det uppstår en tvist mellan leverantörer av telekommunikationsnät eller telekommunikationstjänster i samband med de rättigheter och skyldigheter som följer av detta avsnitt, ska den berörda partens tillsynsmyndighet på begäran av en part i tvisten avge ett bindande beslut så att tvisten kan lösas på kortast möjliga tid.
2. Om tvisten rör gränsöverskridande tillhandahållande av tjänster, ska tillsynsmyndigheterna i de berörda parterna samordna sina insatser för att lösa den.

AVSNITT 5

FINANSIELLA TJÄNSTER

ARTIKEL 151

Tillämpningsområde

I detta avsnitt anges principerna för regelverket avseende alla finansiella tjänster som omfattas av åtaganden i enlighet med kapitlen 2 (Etablering), 3 (Gränsöverskridande tillhandahållande av tjänster) och 4 (Tillfällig närvaro av fysiska personer för affärsändamål) i denna avdelning. Detta avsnitt gäller för åtgärder som påverkar tillhandahållandet av finansiella tjänster⁵².

ARTIKEL 152

Definitioner

I detta kapitel och i kapitlen 2 (Etablering), 3 (Gränsöverskridande tillhandahållande av tjänster) och 4 (Tillfällig närvaro av fysiska personer för affärsändamål) i denna avdelning gäller följande definitioner:

⁵² Med tillhandahållande av en finansiell tjänst avses i detta avsnitt tillhandahållande av en tjänst i enlighet med definitionen i artikel 108.

- *finansiell tjänst*: varje tjänst av finansiell natur som erbjuds av en leverantör av finansiella tjänster från en part. Finansiella tjänster omfattar alla försäkringstjänster och försäkringsrelaterade tjänster samt alla banktjänster och andra finansiella tjänster (med undantag för försäkringar). Finansiella tjänster omfattar följande verksamheter:

- a) Försäkringstjänster och försäkringsrelaterade tjänster:

- i) Direkt försäkring (inklusive koassurans):

- A) Livförsäkring.

- B) Skadeförsäkring.

- ii) Återförsäkring och retrocession.

- iii) Försäkringsförmedling, såsom mäklari och agenturverksamhet.

- iv) Försäkringsrelaterade tjänster, såsom konsult-, aktuarie-, riskprövnings- och skaderegleringstjänster.

- b) Banktjänster och andra finansiella tjänster (med undantag för försäkringstjänster):

- i) Mottagande av insättningar och andra återbetalningspliktiga medel från allmänheten.

- ii) Utlåning av alla slag, inbegripet konsumentkrediter, hypotekslån, factoring och finansiering av affärstransaktioner.

- iii) Finansiell leasing.
- iv) Alla betalnings- och penningförmedlingstjänster, inbegripet betal- och kreditkort, resecheckar och bankväxlar.
- v) Borgensförbindelser och garantier.
- vi) Handel för egen eller annans räkning, på en börs, genom direkthandel eller på annat sätt, med
 - A) penningmarknadsinstrument (bl.a. checkar, växlar och bankcertifikat),
 - B) utländsk valuta,
 - C) derivatinstrument innefattande, men inte begränsade till, terminer och optioner,
 - D) valuta- och ränteinstrument, inbegripet sådana produkter som swappar och ränteterminer,
 - E) överlåtbara värdepapper, och
 - F) andra överlåtbara instrument och finansiella tillgångar, inklusive guld- och silvertackor.

vii) Medverkan som utställare, garant eller emissionsinstitut vid utfärdandet av alla slags värdepapper, offentligt eller privat, samt andra tjänster med anknytning därtill.

viii) Penninghandel.

ix) Förvaltning av tillgångar, såsom medels- eller portföljförvaltning, alla former av fondförvaltning, pensionsfondsförvaltning samt förvarings- och notariattjänster.

x) Clearing- och avvecklingstjänster rörande alla finansiella tillgångar, inbegripet värdepapper, derivatinstrument och andra överlåtbara instrument.

xi) Tillhandahållande och överföring av finansiell information och bearbetning av finansiella data och tillhörande programvara.

xii) Rådgivnings- och förmedlingstjänster och andra till finansiella tjänster relaterade tjänster avseende all verksamhet enligt leden i–xi, inbegripet kreditupplysning och kreditanalys, tillhandahållande av investeringsunderlag, investeringsrådgivning samt rådgivning om företagsförvärv, omstrukturering av företag och affärsstrategi.

- *leverantör av finansiella tjänster*: en fysisk eller juridisk person från en part som tillhandahåller eller ämnar tillhandahålla finansiella tjänster. Begreppet *leverantör av finansiella tjänster* inbegriper inte offentliga institutioner.

- *ny finansiell tjänst*: en tjänst av finansiell natur, inbegripet tjänster med anknytning till befintliga eller nya produkter eller till det sätt på vilket en produkt tillhandahålls, som inte tillhandahålls av någon leverantör av finansiella tjänster på en parts territorium, men däremot tillhandahålls på en annan parts territorium.

- *offentlig institution*:
 - a) en politisk beslutsförsamling, en centralbank eller en penningpolitisk myndighet i en part, eller en institution som ägs eller kontrolleras av en part, vilken huvudsakligen har offentliga uppgifter eller bedriver verksamheter för offentliga ändamål, med undantag för institutioner som huvudsakligen arbetar med att tillhandahålla finansiella tjänster på kommersiella villkor, eller
 - b) ett privat institut som utför uppgifter som vanligen utförs av en centralbank eller en penningpolitisk myndighet.

- *självreglerande organisation*: ett icke-statligt organ, inbegripet börser eller marknader för värdepapper eller terminer, clearingorgan eller andra organisationer eller sammanslutningar som utövar egna eller delegerade tillsynsbefogenheter över leverantörer av finansiella tjänster. För tydlighetens skull gäller att en självreglerande organisation inte ska betraktas som ett företag med monopolrättigheter vid tillämpning av avdelning VIII (Konkurrens).

- *tjänster som tillhandahålls i samband med utövandet av statliga befogenheter:*
vid tillämpning av artikel 108 även
 - a) verksamhet som bedrivs av en centralbank eller penningpolitisk myndighet eller av någon annan offentlig institution som ett led i penning- eller valutapolitiken,
 - b) verksamhet som ingår i ett lagstadgat socialt trygghetssystem eller allmänna pensionssystem, och
 - c) annan verksamhet som bedrivs av en offentlig institution för statens räkning, med statlig garanti eller med användande av statliga medel.

Vid tillämpning av definitionen av *tjänster som tillhandahålls i samband med utövandet av statliga befogenheter* i artikel 108 gäller att om en part tillåter att en verksamhet som avses i led b eller c bedrivs av dess leverantörer av finansiella tjänster i konkurrens med en offentlig institution eller en annan leverantör av finansiella tjänster, ska definitionen av *tjänster* i artikel 108 omfatta sådan verksamhet.

ARTIKEL 153

Clearing- och betalningssystem

1. Enligt de villkor som medger nationell behandling ska parterna ge leverantörer av finansiella tjänster från en annan part som är etablerade på deras respektive territorium tillgång till betalnings- och clearingsystem som drivs av offentliga institutioner och till officiella kredit- och återfinansieringstjänster som är tillgängliga i samband med normal affärsverksamhet. Denna punkt syftar inte till att ge tillgång till en parts möjligheter när det gäller långivare i sista instans.

2. Om en part

- a) som ett villkor för att leverantörer av finansiella tjänster från en annan part ska få tillhandahålla finansiella tjänster på lika villkor med inhemska leverantörer av finansiella tjänster, kräver medlemskap eller deltagande i eller tillgång till en självreglerande organisation, börser eller marknader för värdepapper eller terminer, clearingorgan eller andra organisationer eller sammanslutningar, eller
- b) direkt eller indirekt medger sådana organ privilegier eller fördelar vid tillhandahållandet av finansiella tjänster,

ska parten se till att sådana organ medger nationell behandling av leverantörer av finansiella tjänster från en annan part som är etablerade på dess territorium.

ARTIKEL 154

Försiktighetsklausul

- 1. Utan hinder av andra bestämmelser i denna avdelning eller avdelning V (Löpande betalningar och kapitalrörelser) får en part införa eller bibehålla åtgärder av försiktighetsskäl t.ex. för att
 - a) skydda investerare, insättare, försäkringstagare eller personer vars egendom förvaltas av en leverantör av finansiella tjänster,

b) säkra sitt finansiella systems integritet och stabilitet.

2. Sådana åtgärder som avses i punkt 1 ska inte vara mer betungande än vad som är nödvändigt för att uppnå syftet med dem och ska inte diskriminera finansiella tjänster eller leverantörer av finansiella tjänster från en annan part i förhållande till partens egna finansiella tjänster eller leverantörer av finansiella tjänster av samma slag.

3. Inget i detta avtal ska tolkas som en skyldighet för en part att lämna ut information om enskilda kunders affärer och konton eller sådan konfidentiell eller skyddad information som innehas av offentliga institutioner.

4. Utan att det påverkar andra former av tillsyn av gränsöverskridande tillhandahållande av finansiella tjänster, kan en part föreskriva registrering av eller tillstånd för leverantörer av gränsöverskridande finansiella tjänster från en annan part och finansiella instrument.

ARTIKEL 155

Effektiva och öppna föreskrifter

1. En part ska göra sitt bästa för att i förväg underrätta alla berörda personer om åtgärder med allmän tillämpning som parten avser att vidta, så att dessa personer ges möjlighet att framföra synpunkter på åtgärden. Underrättelse om åtgärden ska lämnas

a) genom offentligt tillkännagivande, eller

b) i annan skriftlig eller elektronisk form.

2. Parterna ska för berörda personer göra tillgängliga sina krav på ansökningar om tillhandahållande av finansiella tjänster.

3. På begäran av en sökande ska den berörda parten upplysa sökanden om hur långt handläggningen av ansökan fortskridit. Om den berörda parten behöver ytterligare uppgifter från sökanden ska den underrätta sökanden om detta utan oskäligt dröjsmål.

4. Parterna ska göra sitt bästa för att se till att internationella standarder för reglering och tillsyn inom sektorn för finansiella tjänster och för bekämpning av penningtvätt och finansiering av terrorism genomförs och tillämpas på deras respektive territorium. Sådana internationella standarder är bl.a. *Core Principles for Effective Banking Supervision* (grundprinciper för en effektiv banktillsyn) från Baselkommittén, *Insurance Core Principles and Methodology* (grundprinciper för försäkring och metod) från den internationella organisationen för försäkringstillsynsmyndigheter, *Objectives and Principles of Securities Regulation* (mål och principer för värdepapperstillsyn) från den internationella organisationen för värdepapperstillsyn samt *Forty Recommendations on Money Laundering* (fyrtyo rekommendationer om penningtvätt) och *Nine Special Recommendations on Terrorist Financing* (nio särskilda rekommendationer om finansiering av terrorism) från arbetsgruppen för finansiella åtgärder.

5. Parterna noterar också *Ten Key Principles for Information Sharing* (tio huvudprinciper för informationsutbyte) från G7-ländernas finansministrar, *Agreement on Exchange of Information on Tax Matters* (avtal om informationsutbyte i skattefrågor) från Organisationen för ekonomiskt samarbete och utveckling (nedan kallad *OECD*) och *Statement on Transparency and exchange of information for tax purposes* (uttalande om öppenhet och informationsutbyte i skatteärenden) från G20.

ARTIKEL 156

Nya finansiella tjänster

Parterna ska tillåta en leverantör av finansiella tjänster från en annan part som är etablerad på deras respektive territorium att tillhandha en ny finansiell tjänst liknande de tjänster som respektive part under liknande omständigheter skulle tillåta sina egna leverantörer av finansiella tjänster att tillhandahålla enligt inhemsk lagstiftning. En part får fastställa i vilken institutionell och juridisk form den nya finansiella tjänsten får tillhandahållas och får kräva tillstånd för tillhandahållande av tjänsten. Om tillstånd krävs, ska beslut fattas inom rimlig tid, och tillstånd får vägras endast av försiktighetsskäl.

ARTIKEL 157

Databehandling

1. Parterna ska tillåta en leverantör av finansiella tjänster från en annan part att i bearbetningssyfte överföra uppgifter i elektronisk eller annan form till eller från deras respektive territorium, om bearbetningen är en förutsättning för den normala affärsverksamheten för leverantören av finansiella tjänster.
2. Parterna ska anta tillräckliga garantier för skydd av privatlivet och frihet från inblandning i privatliv, familj, hem eller enskildas korrespondens, särskilt när det gäller överföring av personuppgifter.

ARTIKEL 158

Erkännande av åtgärder som vidtagits av försiktighetsskäl

1. En part kan erkänna ett annat lands åtgärder som vidtagits av försiktighetsskäl när den bestämmer hur de egna åtgärderna rörande finansiella tjänster ska tillämpas. Ett sådant erkännande, som kan ske genom harmonisering eller på annat sätt, kan grundas på ett avtal eller arrangemang med landet ifråga eller beviljas ensidigt.
2. En part som är part i ett sådant framtida eller befintligt avtal eller arrangemang som avses i punkt 1 ska ge en annan part tillräckliga möjligheter att förhandla om anslutning till detta avtal eller arrangemang eller ingå ett jämförbart avtal eller arrangemang under omständigheter som skulle leda till likvärdiga regleringar och en likvärdig nivå i fråga om tillsyn, tillämpning och i förekommande fall förfaranden för utbyte av information mellan parterna i avtalet eller arrangemanget. Om en part ensidigt beviljar erkännande, ska den ge en annan part tillräckliga möjligheter att visa att dessa omständigheter föreligger.

ARTIKEL 159

Särskilda undantag

1. Inget i denna avdelning ska tolkas som ett hinder för en part, inbegripet dess offentliga institutioner, att inom sitt territorium med ensamrätt bedriva eller tillhandahålla verksamhet eller tjänster som ingår i ett allmänt pensionssystem eller lagstadgat socialt trygghetssystem, utom i de fall då denna verksamhet enligt partens inhemska bestämmelser får bedrivas av leverantörer av finansiella tjänster i konkurrens med offentliga eller privata institutioner.
2. Inget i detta avtal gäller för verksamhet eller åtgärder som bedrivs eller införs av en centralbank eller penning-, valuta- eller kreditpolitisk myndighet av eller någon annan offentlig institution som ett led i penningpolitiken och den därmed förbundna kredit- eller valutapolitiken.
3. Inget i denna avdelning ska tolkas som ett hinder för en part, inbegripet dess offentliga institutioner, att inom sitt territorium med ensamrätt bedriva eller tillhandahålla verksamhet eller tjänster för partens eller dess offentliga institutioners räkning, med partens eller dess offentliga institutioners garanti eller med användande av partens eller dess offentliga institutioners medel.

AVSNITT 6

INTERNATIONELLA SJÖTRANSPORTTJÄNSTER

ARTIKEL 160

Tillämpningsområde och principer

1. I detta avsnitt anges principerna för internationella sjötransporttjänster som omfattas av åtaganden i enlighet med kapitlen 2 (Etablering), 3 (Gränsöverskridande tillhandahållande av tjänster) och 4 (Tillfällig närvaro av fysiska personer för affärsändamål) i denna avdelning.
2. Med hänsyn till den liberalisering som redan uppnåtts mellan parterna när det gäller internationell sjötransport ska parterna
 - a) på affärsmässig och icke-diskriminerande grund effektivt tillämpa principen om oinskränkt tillträde till den internationella sjöfartsmarknaden och sjöfartshandeln, och
 - b) medge fartyg som seglar under en annan parts flagg eller som drivs av tjänsteleverantörer från en annan part en behandling som inte är mindre förmånlig än den som medges de egna fartygen vad gäller bl.a. tillträde till hamnar, användning av hamnarnas infrastruktur och andra sjöfartstjänster, relaterade avgifter, tullfaciliteter, tilldelning av kajplatser och möjligheter till lastning och lossning.

3. Vid tillämpning av dessa principer ska parterna
- a) avstå från att införa bestämmelser om lastdelning i framtida bilaterala avtal med tredjeländer om sjötransporttjänster, inbegripet tank- och torrlastsjöfart samt linjetrafik, och inom rimlig tid upphäva sådana bestämmelser om lastdelning som finns i tidigare bilaterala avtal, och
 - b) vid detta avtals ikraftträdande avskaffa och avstå från att införa ensidiga åtgärder samt administrativa, tekniska och andra hinder som skulle kunna utgöra en förtäckt begränsning av eller ha diskriminerande verkan på det fria tillhandahållandet av internationella sjötransporttjänster.
4. Parterna ska tillåta leverantörer av internationella sjötransporttjänster, inbegripet agent- och mäklartjänster, från en annan part att ha en etablering på deras respektive territorium på villkor för etablering och verksamhet som inte är mindre förmånliga än de villkor som parterna medger sina egna tjänsteleverantörer eller tjänsteleverantörer från ett tredjeland, om de villkoren är förmånligare.
5. Parterna ska på rimliga och icke-diskriminerande villkor ge leverantörer av internationella sjötransporttjänster från en annan part tillgång till följande hamntjänster: lotsning, bogsering, proviantering, påfyllning av bränsle och vatten, sophämtning och hämtning av ballastavfall, hamnkaptentjänster, navigationshjälpmedel och landbaserade operativa tjänster som är nödvändiga för sjöfart, däribland kommunikationer, vatten- och elförsörjning, reparationsmöjligheter för nödsituationer samt ankrings-, kajplats- och förtöjningstjänster.

ARTIKEL 161

Definitioner

I detta avsnitt och i kapitlen 2 (Etablering), 3 (Gränsöverskridande tillhandahållande av tjänster) och 4 (Tillfällig närvaro av fysiska personer för affärsändamål) gäller följande definitioner:

- *containerterminaler och depåtjänster*: verksamhet som består i lagerhållning av containrar, i hamnområden eller inne i landet, i syfte att fylla/tömma, reparera och tillhandahålla dem för transport.
- *tullklareringstjänster* (eller *tullombudstjänster*): verksamhet som består i att för någon annans räkning utföra tullformaliteter i samband med import, export eller genomgående transport, oavsett om dessa tjänster är tjänsteleverantörens huvudsakliga verksamhet eller ett vanligt komplement till den huvudsakliga verksamheten.
- *fraktspeditionstjänster*: verksamhet som utgörs av att organisera och övervaka sändningar för avlastarens räkning, genom upphandling av transport och stödtjänster, förberedelse av dokumentation och tillhandahållande av företagsinformation.
- *internationella sjötransporter*: omfattar transporter från dörr till dörr och multimodala transporter, dvs. kombinerade godstransporter, i vilka ett av transportsätten är sjötransport, som omfattas av ett enda transportdokument och som för detta ändamål inbegriper rätten att direkt teckna avtal med tillhandahållare av andra transportsätt.

- *agent- och mäklartjänster*: verksamhet som utgörs av att en agent i ett visst geografiskt område företräder ett eller flera linjerederiers eller rederiers företagsintressen, i syfte att
 - a) marknadsföra och sälja sjötransporttjänster och därmed förbundna tjänster, från lämnande av offerter till fakturering, utfärdande av konossement för företagens räkning, upphandling av nödvändiga stödtjänster, förberedelse av dokumentation och tillhandahållande av företagsinformation, och
 - b) för rederiernas räkning organisera fartygets hamnanlöp eller övertagandet av last vid behov.
- *godshantering i samband med sjöfart*: verksamhet som bedrivs av stuveriföretag, inbegripet terminaloperatörer, men inte hamnarbetares verksamhet som sådan, när dessa organiseras oberoende av stuveriföretagen eller terminaloperatörerna. I den verksamhet som omfattas ingår organisation och övervakning av
 - a) lastning och lossning av gods,
 - b) surrning av last, och
 - c) mottagande/leverans och förvaring av gods före transporten eller efter lossningen.

KAPITEL 6

ELEKTRONISK HANDEL

ARTIKEL 162

Mål och principer

1. Parterna, som erkänner att elektronisk handel ökar möjligheterna till handel inom många sektorer, är överens om att främja utvecklingen av elektronisk handel mellan sig, särskilt genom att samarbeta om frågor som elektronisk handel ger upphov till i enlighet med bestämmelserna i denna avdelning.
2. Parterna är överens om att utvecklingen av den elektroniska handeln ska uppfylla internationella uppgiftsskydds krav, så att användarna får förtroende för den elektroniska handeln.
3. Parterna är överens om att leverans på elektronisk väg ska anses vara tillhandahållande av tjänster i den mening som avses i kapitel 3 (Gränsöverskridande tillhandahållande av tjänster) och inte ska omfattas av tullar.

ARTIKEL 163

Regleringsaspekter av elektronisk handel

1. Parterna ska föra en dialog om regleringsfrågor som den elektroniska handeln ger upphov till, bl.a.
 - a) erkännande av certifikat för elektroniska signaturer som utfärdats till allmänheten och underlättande av certifieringstjänster över gränserna,
 - b) tjänsteleverantörers förmedlingsansvar vid överföring eller lagring av uppgifter,
 - c) behandling av obeställd elektronisk marknadskommunikation,
 - d) konsumentskydd vid elektronisk handel mot bl.a. bedrägliga och vilseledande affärsmetoder i gränsöverskridande sammanhang,
 - e) skydd av personuppgifter,
 - f) främjande av papperslös handel, och
 - g) övriga frågor som är relevanta för utvecklingen av den elektroniska handeln.

2. Parterna ska samarbeta genom bl.a. utbyte av information om sin respektive relevanta lagstiftning och rättspraxis och om genomförandet av denna lagstiftning.

ARTIKEL 164

Skydd av personuppgifter

Parterna ska i möjligaste mån och inom ramen för sina respektive befogenheter sträva efter att utveckla eller bibehålla föreskrifter för skydd av personuppgifter.

ARTIKEL 165

Förvaltning av papperslös handel

Parterna ska i möjligaste mån och inom ramen för sina respektive befogenheter sträva efter att

- a) göra handelsförvaltningsdokument tillgängliga för allmänheten i elektronisk form, och

- b) godta elektroniskt inlämnade handelsförvaltningsdokument⁵³ som rättsligt likvärdiga pappersversionen.

ARTIKEL 166

Konsumentskydd

1. Parterna erkänner vikten av att bibehålla och införa öppna och effektiva åtgärder för att skydda konsumenterna från bedrägliga och vilseledande affärsmetoder i samband med transaktioner inom elektronisk handel.
2. Parterna erkänner vikten av ett stärkt konsumentskydd och av samarbete mellan de inhemska konsumentskyddsmyndigheterna i verksamhet som rör elektronisk handel.

⁵³ För tydlighetens skull: för Colombia och Peru avses med *handelsförvaltningsdokument* formulär som utfärdats eller kontrolleras av en part och som måste fyllas i av eller för en importör eller exportör i samband med import eller export av varor.

KAPITEL 7

UNDANTAG

ARTIKEL 167

Allmänna undantag

1. Med iakttagande av kravet att sådana åtgärder inte tillämpas på ett sätt som skulle utgöra ett medel för godtycklig eller oberättigad diskriminering mellan parterna eller en förtäckt begränsning av etablering eller gränsöverskridande tillhandahållande av tjänster, ska inget i denna avdelning och avdelning V (Löpande betalningar och kapitalrörelser) tolkas som ett hinder för en part att vidta eller genomföra åtgärder
 - a) som är nödvändiga för att skydda den allmänna säkerheten eller moralen eller för att upprätthålla allmän ordning⁵⁴,
 - b) som är nödvändiga för att skydda människors, djurs eller växters liv eller hälsa, inbegripet miljöåtgärder som är nödvändiga för detta syfte,

⁵⁴ Undantaget för allmän ordning får åberopas endast i de fall ett genuint och tillräckligt allvarligt hot mot samhällets fundamentala intressen föreligger.

- c) som avser bevarandet av levande och icke-levande uttömliga naturtillgångar, om åtgärderna tillämpas i samband med begränsningar beträffande inhemska investerare eller beträffande inhemskt tillhandahållande eller inhemsk konsumtion av tjänster,
- d) som är nödvändiga för att skydda nationella skatter av konstnärligt, historiskt eller arkeologiskt värde,
- e) som är nödvändiga för att säkerställa efterlevnaden av lagar och andra författningar som inte är oförenliga med bestämmelserna i denna avdelning och avdelning V (Löpande betalningar och kapitalrörelser)⁵⁵ inbegripet sådana som avser
 - i) förhindrande av bedrägliga eller olagliga förfaranden eller åtgärder vid ett bristande fullgörande av avtalsförpliktelser,
 - ii) skydd av enskildas privatliv i samband med bearbetning och spridning av personuppgifter samt skydd av sekretess för individuella register och konton,
 - iii) säkerhet.

⁵⁵ För tydlighetens skull: för Peru ska verkställandet av åtgärder som hindrar en penningöverföring genom en rättvis och icke-diskriminerande tillämpning i god tro av peruanska lagar om

- a) konkurs, insolvens eller skydd av borgenärernas rättigheter,
- b) emission av eller handel med värdepapper, terminer, optioner eller derivat,
- c) straffbara handlingar,
- d) ekonomisk rapportering eller redovisning av överföringar som behövs för att bistå de brottsbekämpande myndigheterna eller finanstillsynsmyndigheterna, eller
- e) säkerställande av efterlevnaden av rättsliga eller administrativa beslut eller avgöranden i rättsliga eller administrativa förfaranden, inte anses vara oförenligt med bestämmelserna i denna avdelning och avdelning V (Löpande betalningar och kapitalrörelser).

2. Bestämmelserna i denna avdelning, bilagorna VII (Förteckning över åtaganden som gäller etablering) och VIII (Förteckning över åtaganden i fråga om gränsöverskridande tillhandahållande av tjänster) samt avdelning V (Löpande betalningar och kapitalrörelser) ska inte tillämpas på parternas respektive sociala trygghetssystem eller på verksamhet på en parts territorium som ens tillfälligt har anknytning till myndighetsutövning.

AVDELNING V

LÖPANDE BETALNINGAR OCH KAPITALRÖRELSE

ARTIKEL 168

Bytesbalans

Parterna ska tillåta betalningar och överföringar i bytesbalansen mellan parterna i fritt konvertibel valuta i enlighet med bestämmelserna i artikel VIII i stadgan för Internationella valutafonden.

ARTIKEL 169

Kapitalbalans

När det gäller transaktioner i kapitalbalansen och den finansiella balansen, ska parterna efter detta avtals ikraftträdande säkerställa den fria rörligheten för kapital i samband med direktinvesteringar⁵⁶ i juridiska personer som bildats i enlighet med värdlandets lagstiftning samt investeringar och andra transaktioner som görs i enlighet med avdelning IV (Handel med tjänster, etablering och elektronisk handel)⁵⁷ liksom likvidation och repatriering av sådana investeringar och eventuell vinst därav.

ARTIKEL 170

Skyddsåtgärder

1. Vad gäller Colombia, om betalningar och kapitalrörelser under exceptionella omständigheter orsakar eller riskerar att orsaka allvarliga svårigheter för valuta- eller penningpolitiken i Colombia, får Colombia vidta skyddsåtgärder avseende kapitalrörelser under högst ett år. Skyddsåtgärderna får av motiverade skäl bibehållas under längre tid, när så krävs för att övervinna de exceptionella omständigheter som ledde till att de vidtogs. I så fall ska Colombia i förväg för de andra parterna lägga fram de skäl som motiverar att de bibehålls.

⁵⁶ För tydlighetens skull: med *direktinvesteringar* avses inte krediter för utrikeshandel, portföljinvesteringar i enlighet med inhemsk lagstiftning eller statsskuld och tillhörande krediter.

⁵⁷ För tydlighetens skull: kapitel 7 (Undantag) i avdelning IV (Handel med tjänster, etablering och elektronisk handel) ska även gälla för denna avdelning.

2. Vad gäller Peru och EU-parten, om betalningar och kapitalrörelser under exceptionella omständigheter orsakar eller riskerar att orsaka allvarliga svårigheter för valuta- eller penningpolitiken i Peru eller Europeiska unionen, får Peru respektive EU-parten vidta skyddsåtgärder avseende kapitalrörelser under högst ett år.
3. Tillämpningen av skyddsåtgärder enligt punkt 2 får förlängas genom formellt återinförande under ytterst exceptionella omständigheter, efter föregående samordning av genomförandet av det föreslagna formella återinförandet mellan de berörda parterna.
4. Under inga omständigheter får de åtgärder som avses i punkterna 1 och 2 användas som handelspolitiska skyddsåtgärder eller för att skydda en viss bransch.
5. En part som vidtar eller bibehåller skyddsåtgärder enligt punkt 1, 2 eller 3 ska utan dröjsmål underrätta de andra parterna om åtgärdernas berättigande och omfattning och så snart som möjligt lägga fram en tidsplan för deras upphävande.

ARTIKEL 171

Slutbestämmelser

I syfte att stödja en stabil och säker ram för långsiktiga investeringar ska parterna samråda i syfte att underlätta rörligheten för kapital mellan dem, och i synnerhet en progressiv liberalisering av kapitalbalansen och den finansiella balansen.

AVDELNING VI

OFFENTLIG UPPHANDLING

ARTIKEL 172

Definitioner

I denna avdelning gäller följande definitioner:

- *kontrakt av typen bygga-driva-överlåta (BOT) och byggkoncession*: en avtalsförbindelse där huvudföremålet är byggande eller renovering av fysisk infrastruktur, fabriker, byggnader, anläggningar eller andra offentliga byggentreprenader och enligt vilken en upphandlande enhet, för fullgörandet av en leverantörs avtalsenliga skyldigheter, under en bestämd tidsperiod ger leverantören tillfälligt ägarskap till eller rätt att bestämma över, förvalta och kräva betalning för användning av denna byggentreprenad under den tid kontraktet löper.

- *kommersiella varor eller tjänster*: varor eller tjänster av ett slag som i allmänhet säljs eller erbjuds på den kommersiella marknaden till, och som vanligen köps av, icke-statliga köpare för icke-statliga ändamål.
- *bygg- och anläggningstjänst*: en tjänst vars syfte är att på valfritt sätt utföra bygg- eller anläggningsarbeten i enlighet med huvudgrupp 51 i FN:s preliminära centrala produktindelning (CPPC).
- *elektronisk auktion*: en upprepad process där leverantörer med hjälp av elektroniska medel presenterar antingen nya priser eller nya värden för kvantifierbara icke prisrelaterade delar av anbudet med anknytning till utvärderingskriterierna, eller båda, vilket leder till en rangordning eller en ny rangordning av anbudet.
- *skriftligen eller skriftligt*: varje enhet av ord eller siffror som kan läsas, återges och senare meddelas. Den kan omfatta elektroniskt överförd och lagrad information.
- *begränsad upphandling*: ett förfarande där den upphandlande enheten kontakter en leverantör eller leverantörer som den själv valt ut.
- *åtgärd*: lagar, andra författningar, förfaranden, administrativa riktlinjer eller praxis eller åtgärder från en upphandlande enhets sida i samband med en upphandling som omfattas.
- *fleranvändningsförteckning*: en förteckning över leverantörer som en upphandlande enhet anser uppfylla kraven för att ingå i förteckningen och som den upphandlande enheten har för avsikt att använda mer än en gång.

- *meddelande om planerad upphandling*: ett meddelande som offentliggörs av en upphandlande enhet i vilket intresserade leverantörer uppmanas att lämna in en begäran om deltagande, ett anbud eller båda.
- *motkrav*: villkor eller åtaganden som främjar lokal utveckling eller förbättrar en parts betalningsbalans, t.ex. användning av inhemskt innehåll, tekniklicensiering, investeringar, motköp och liknande åtgärder eller krav.
- *öppen upphandling*: ett förfarande där alla intresserade leverantörer har möjlighet att lämna anbud.
- *upphandlande enhet*: en enhet i en part som anges i tillägg 1 till bilaga XII (Offentlig upphandling).
- *kvalificerad leverantör*: en leverantör som en upphandlande enhet anser ha uppfyllt villkoren för deltagande.
- *selektiv upphandling*: ett förfarande där den upphandlande enheten enbart uppmanar kvalificerade leverantörer att lämna anbud.
- *tjänster*: omfattar bygg- och anläggningstjänster, om inte annat anges.

- *teknisk specifikation*: ett krav i samband med ett anbudsförfarande som
 - a) anger egenskaperna hos de varor eller tjänster som ska upphandlas, t.ex. kvalitet, prestanda, säkerhet och dimensioner, eller processerna och metoderna för tillverkningen eller tillhandahållandet av dessa, eller
 - b) avser terminologi, symboler eller förpacknings-, märknings- eller etiketteringskrav för en vara eller en tjänst.

ARTIKEL 173

Tillämpningsområde

1. Denna avdelning gäller för alla åtgärder som en part vidtar i samband med upphandling som omfattas.
2. I denna avdelning avses med *upphandling som omfattas* upphandling för offentliga ändamål av varor, tjänster eller en kombination av dessa, såsom för respektive part anges i tillägg 1 till bilaga XII (Offentlig upphandling),
 - a) som inte upphandlas för kommersiell försäljning eller återförsäljning eller för produktion eller tillhandahållande av varor eller tjänster för kommersiell försäljning eller återförsäljning,

- b) genom alla former av avtal, t.ex. köp, hyrköp, leasing eller hyra, med eller utan rätt till köp, kontrakt av typen bygga-driva-överlåta (BOT) och byggkoncessioner,
 - c) till ett värde som vid offentliggörandet av ett meddelande i enlighet med artikel 176 uppgår till minst det tröskelvärde som anges för respektive part i tillägg 1 till bilaga XII (Offentlig upphandling),
 - d) genom en upphandlande enhet, och
 - e) som inte på annat sätt är undantagen från denna avdelnings tillämpningsområde.
3. Såvida inget annat anges, gäller denna avdelning inte för
- a) förvärv eller hyra av mark, befintliga byggnader eller annan fast egendom eller därmed sammanhängande rättigheter,
 - b) icke-avtalsgrundande överenskommelser eller någon form av bistånd som en part tillhandahåller, inklusive samarbetsavtal, bidrag, lån, subventioner, kapitaltillskott, garantier och skatteincitament,

- c) upphandling eller förvärv av tjänster på skatteområdet eller förvaringstjänster, likvidations- eller förvaltningstjänster för reglerade finansinstitut eller tjänster som rör försäljning, inlösen och distribution i samband med statlig upplåning, inklusive lån, statsobligationer och andra värdepapper⁵⁸,
- d) offentliga anställningsavtal och tillhörande åtgärder, och
- e) upphandling som genomförs
 - i) särskilt i syfte att tillhandahålla internationellt bistånd, inklusive utvecklingsbistånd,
 - ii) enligt det särskilda förfarande eller på de särskilda villkor som fastställs i en internationell överenskommelse om
 - A) stationering av trupper, eller
 - B) de avtalsslutande ländernas gemensamma genomförande av ett projekt,
 - iii) enligt det särskilda förfarande eller på de särskilda villkor som gäller för en internationell organisation, eller som finansieras genom internationella bidrag, lån eller annat bistånd, när det tillämpliga förfarandet eller de tillämpliga villkoren skulle vara oförenliga med denna avdelning.

⁵⁸ För tydlighetens skull: denna avdelning gäller inte för upphandling av banktjänster, finanstjänster eller specialiserade tjänster inom följande verksamhet:

- a) Offentlig skuldsättning, eller
- b) förvaltning av offentlig skuld.

4. Parterna ska ange följande uppgifter i sin respektive underavdelning i tillägg 1 till bilaga XII (Offentlig upphandling):

- a) I underavsnitt 1 de offentliga enheter på central nivå vars upphandling omfattas av denna avdelning.
- b) I underavsnitt 2 de offentliga enheter på lägre nivå vars upphandling omfattas av denna avdelning.
- c) I underavsnitt 3 alla andra enheter vars upphandling omfattas av denna avdelning.
- d) I underavsnitt 4 de varor som omfattas av denna avdelning.
- e) I underavsnitt 5 de tjänster, utom bygg- och anläggningstjänster, som omfattas av denna avdelning.
- f) I underavsnitt 6 de bygg- och anläggningstjänster som omfattas av denna avdelning.
- g) I underavsnitt 7 allmänna anmärkningar.

5. Om en upphandlande enhet i samband med upphandling som omfattas kräver att personer som inte omfattas av tillägg 1 till bilaga XII (Offentlig upphandling) för en part ska upphandla i enlighet med särskilda krav, ska artikel 175 gälla i tillämpliga delar för dessa krav.

Värdering

6. Vid beräkningen av värdet av en upphandling i syfte att bedöma om den är en upphandling som omfattas får den upphandlande enheten varken dela upp upphandlingen i separata upphandlingar eller välja eller använda en särskild värderingsmetod för att beräkna värdet av upphandlingen i syfte att helt eller delvis undanta den från tillämpningen av denna avdelning.
7. Den upphandlande enheten ska inkludera det uppskattade maximala totalvärdet av upphandlingen under hela dess löptid, oavsett om den tilldelas en eller flera leverantörer, med hänsyn till alla sorters ersättning, inklusive premier, avgifter, provisioner och ränta. Om upphandlingen innehåller optionsklausuler, ska den upphandlande enheten inkludera upphandlingens uppskattade maximala totalvärde, inbegripet optionsköp.
8. Om ett enskilt upphandlingskrav resulterar i tilldelning av fler än ett kontrakt eller i tilldelning av kontrakt i separata delar (nedan kallat *återkommande upphandlingar*), ska beräkningen av det uppskattade maximala totalvärdet baseras på
 - a) upphandlingens maximala totalvärde under hela dess löptid, eller
 - b) värdet av återkommande upphandlingar av samma typ av vara eller tjänst som tilldelats under de föregående tolv månaderna eller den upphandlande enhetens föregående räkenskapsår, om möjligt justerat med hänsyn till förväntade förändringar i den kvantitet eller det värde av varan eller tjänsten som ska upphandlas under de kommande tolv månaderna, eller

- c) det uppskattade värdet av återkommande upphandlingar av samma typ av vara eller tjänst som ska tilldelas under de tolv månader som följer på tilldelningen av det första kontraktet eller den upphandlande enhetens räkenskapsår.

9. Inget i denna avdelning ska hindra en part från att utveckla nya upphandlingsstrategier, upphandlingsförfaranden eller former av avtal, förutsatt att de är förenliga med denna avdelning.

ARTIKEL 174

Undantag

Förutsatt att sådana åtgärder inte tillämpas på ett sätt som skulle utgöra ett medel för godtycklig eller oberättigad diskriminering mellan parterna eller en förtäckt begränsning av den internationella handeln ska inget i denna avdelning tolkas som ett hinder för en part att vidta eller bibehålla åtgärder

- a) som är nödvändiga för att skydda allmän moral, ordning eller säkerhet,
- b) som är nödvändiga för att skydda människors, djurs eller växters liv eller hälsa, inbegripet motsvarande miljöåtgärder,
- c) som är nödvändiga för att skydda immateriella rättigheter, eller
- d) som avser varor eller tjänster som tillhandahålls av personer med funktionsnedsättning, av välgörenhetsinrättningar eller inom kriminalvården.

ARTIKEL 175

Allmänna principer

1. När det gäller åtgärder beträffande upphandling som omfattas ska
 - a) EU-parten och dess upphandlande enheter⁵⁹ omedelbart och utan förbehåll medge varor och tjänster från de avtalsslutande andinska länderna och leverantörer från de avtalsslutande andinska länderna som tillhandahåller sådana varor eller tjänster en behandling som inte är mindre förmånlig än den behandling som medges sina egna varor, tjänster och leverantörer,
 - b) de avtalsslutande andinska länder och deras respektive upphandlande enheter omedelbart och utan förbehåll medge varor och tjänster från EU-parten och leverantörer från EU-parten som tillhandahåller sådana varor eller tjänster en behandling som inte är mindre förmånlig än den behandling som de medger sina egna varor, tjänster och leverantörer.
2. När det gäller åtgärder beträffande upphandling som omfattas får en part och dess upphandlande enheter inte
 - a) behandla en lokalt etablerad leverantör mindre förmånligt än en annan lokalt etablerad leverantör på grund av graden av utländsk anknytning eller utländskt ägarskap, eller
 - b) diskriminera en lokalt etablerad leverantör av det skälet att de varor eller tjänster som leverantören erbjuder i samband med en viss upphandling utgörs av varor eller tjänster från en annan part.

⁵⁹ EU-partens *upphandlande enheter* omfattar *upphandlande enheter* i Europeiska unionens medlemsstater i enlighet med tillägg 1 till bilaga XII (Offentlig upphandling).

Genomförande av upphandling

3. En upphandlande enhet ska genomföra upphandling som omfattas på ett öppet och opartiskt sätt som gör att intressekonflikter undviks och som förhindrar korruption.

Upphandlingsförfaranden

4. En upphandlande enhet ska använda metoder såsom öppna, selektiva och begränsade upphandlingsförfaranden enligt dess nationella lagstiftning i enlighet med denna avdelning.

Användning av elektroniska medel

5. När en upphandlande enhet genomför upphandling som omfattas genomförs med hjälp av elektroniska medel, ska den

- a) säkerställa att upphandlingen genomförs med hjälp av it-system och programvaror, inklusive sådana som rör autentisering och kryptering av information, som är allmänt tillgängliga och kompatibla med andra allmänt tillgängliga it-system och programvaror, och
- b) upprätthålla mekanismer som säkerställer integriteten för begäranden om deltagande och anbud, bl.a. fastställande av tidpunkten för mottagande och förhindrande av otillbörlig tillgång.

Ursprungsregler

6. Ingen part får vid upphandling som omfattas tillämpa sådana ursprungsregler på varor eller tjänster som importeras från eller tillhandahålls av en annan part som avviker från de ursprungsregler som parten samtidigt vid normal handel tillämpar på import eller tillhandahållande av samma varor eller tjänster från samma part.

Motkrav

7. Om inte annat anges i denna avdelning eller den tillhörande bilagan, får ingen part begära, beakta, ålägga eller verkställa motkrav.

Åtgärder som inte är specifika för upphandling

8. Punkterna 1 och 2 ska inte tillämpas på tullar och avgifter, oavsett slag, som tas ut vid eller i samband med import, sättet att uppbära sådana tullar och avgifter, andra importbestämmelser eller importformaliteter och andra åtgärder som påverkar handeln med tjänster än åtgärder som reglerar upphandling som omfattas.

ARTIKEL 176

Offentliggörande av upphandlingsinformation

1. Parterna ska
 - a) omgående offentliggöra alla åtgärder med allmän tillämpning beträffande upphandling som omfattas, samt eventuella ändringar av dessa, i officiellt utsedda elektroniska medier eller publikationer som har stor spridning och är lättillgängliga för allmänheten,
 - b) på begäran lämna en förklaring till detta till en annan part,
 - c) i tillägg 2 till bilaga XII (Offentlig upphandling) förteckna de elektroniska medier eller publikationer där respektive part offentliggör den information som avses i led a, och
 - d) i tillägg 3 till bilaga XII (Offentlig upphandling) förteckna de elektroniska medier där respektive part offentliggör de meddelanden som avses i denna artikel samt artiklarna 177, 180.1 och 188.2.
2. Parterna ska omgående till de andra parterna anmäla ändringar av den information som de förtecknat i tillägg 2 eller 3 till bilaga XII (Offentlig upphandling).

ARTIKEL 177

Offentliggörande av meddelanden

Meddelande om planerad upphandling

1. För varje upphandling som omfattas, utom under de omständigheter som anges i artikel 185, ska en upphandlande enhet offentliggöra ett meddelande om planerad upphandling i ett av de medier som förtecknas i tillägg 3 till bilaga XII (Offentlig upphandling). Meddelandena ska innehålla de uppgifter som anges i tillägg 4 till bilaga XII (Offentlig upphandling). Meddelandena ska kostnadsfritt vara elektroniskt tillgängliga via en enda tillträdespunkt.

Meddelande om planerade upphandlingar

2. Parterna ska uppmuntra sina upphandlande enheter att så tidigt som möjligt varje räkenskapsår offentliggöra ett meddelande om sina upphandlingsplaner. Meddelandet bör innehålla uppgifter om upphandlingens föremål och den planerade tidpunkten för offentliggörande av meddelandet om planerad upphandling.

3. En upphandlande enhet som förtecknas i underavsnitt 3 i tillägg 1 till bilaga XII (Offentlig upphandling) får använda ett meddelande om planerade upphandlingar som meddelande om planerad upphandling, förutsatt att det innehåller alla tillgängliga uppgifter som krävs enligt tillägg 4 till bilaga XII (Offentlig upphandling) och en uppmaning till leverantörer att anmäla intresse för att delta i upphandlingen till den upphandlande enheten.

ARTIKEL 178

Villkor för deltagande

1. En upphandlande enhet ska begränsa villkoren för deltagande i en upphandling till vad som krävs för att säkerställa att en leverantör har rättslig och ekonomisk kapacitet samt kommersiell och teknisk förmåga att åta sig den aktuella upphandlingen.
2. Vid bedömningen av huruvida en leverantör uppfyller villkoren för deltagande ska den upphandlande enheten bedöma leverantörens ekonomiska, kommersiella och tekniska förmåga på grundval av leverantörens affärsverksamhet både inom och utanför territoriet för den part som den upphandlande enheten tillhör, och den får inte ställa som villkor att en leverantör, för att få delta i en upphandling, tidigare ska ha tilldelats ett eller flera kontrakt av en upphandlande enhet i en viss part eller att leverantören ska ha tidigare erfarenhet av arbete på en viss parts territorium.
3. Vid den bedömning som avses i punkt 2 ska den upphandlande enheten grunda sin utvärdering på de villkor som den i förväg angett i meddelanden eller anbudsunderlag.
4. En upphandlande enhet får utesluta en leverantör av skäl såsom konkurs, oriktiga uppgifter, allvarliga eller ihållande brister vid uppfyllandet av väsentliga krav eller skyldigheter i tidigare kontrakt, domar med anledning av allvarliga brott, fel i yrkesutövningen eller underlåtenhet att betala skatt.

5. En upphandlande enhet får begära att anbudsgivaren i anbudet anger om någon del av kontraktet kan komma att läggas ut på tredje part och vilka underleverantörer som föreslås. Ett sådant angivande ska inte påverka frågan om huvudentreprenörens ansvar.

ARTIKEL 179

Selektiv upphandling

1. När en upphandlande enhet avser att använda sig av selektiv upphandling ska den
 - a) i meddelandet om planerad upphandling åtminstone inkludera uppgifterna i leden a, b, d, e, h, och i i tillägg 4 till bilaga XII (Offentlig upphandling) och uppmana leverantörerna att lämna in en begäran om deltagande, och
 - b) senast när tidsfristen för att lämna in anbud börjar löpa, lämna åtminstone uppgifterna i leden c, f och g i tillägg 4 till bilaga XII (Offentlig upphandling) till de kvalificerade leverantörerna.
2. En upphandlande enhet ska som kvalificerade leverantörer erkänna alla inhemska leverantörer och alla leverantörer från en annan part som uppfyller villkoren för deltagande i en viss upphandling, såvida den inte i meddelandet om planerad upphandling anger en begränsning av antalet leverantörer som kommer att få lämna anbud och kriterierna för urvalet av dessa.

3. Om anbudsunderlaget inte görs allmänt tillgängligt från och med datumet för offentliggörandet av det meddelande som avses i punkt 1, ska den upphandlande enheten se till att alla kvalificerade leverantörer som valts ut i enlighet med punkt 2 får tillgång till dessa dokument samtidigt.

ARTIKEL 180

Fleranvändningsförteckning⁶⁰

1. En upphandlande enhet får upprätta eller bibehålla en fleranvändningsförteckning över leverantörer, förutsatt att ett meddelande med en uppmaning till intresserade leverantörer att ansöka om att föras upp på förteckningen offentliggörs varje år och, om meddelandet offentliggörs elektroniskt, att det fortlöpande görs tillgängligt i lämpligt medium enligt förteckningen i tillägg 3 till bilaga XII (Offentlig upphandling). Meddelandet ska innehålla de uppgifter som anges i tillägg 5 till bilaga XII (Offentlig upphandling).
2. Om en fleranvändningsförteckning är giltig i tre år eller mindre, får en upphandlande enhet, utan hinder av punkt 1, offentliggöra det meddelande som avses i den punkten endast en gång, i början av förteckningens giltighetstid, förutsatt att giltighetstiden anges i meddelandet liksom att inga fler meddelanden kommer att offentliggöras.
3. En upphandlande enhet ska tillåta leverantörer att när som helst ansöka om att föras upp på en fleranvändningsförteckning och inom rimligt kort tid inkludera alla kvalificerade leverantörer i förteckningen.

⁶⁰ För Colombia gäller vid tillämpning av punkterna 3 och 4 c i denna artikel för *concurso de méritos* att fleranvändningsförteckningar med en löptid på högst ett år har en särskild tidsfrist för upprättande som fastställs av den upphandlande enheten. När denna tidsfrist har löpt ut, kommer inga nya leverantörer att kunna läggas till. Endast leverantörer som ingår i förteckningen kan lägga anbud.

4. En upphandlande enhet får använda ett meddelande med en uppmaning till leverantörer att ansöka om att föras upp på en fleranvändningsförteckning som meddelande om planerad upphandling förutsatt att

- a) meddelandet offentliggörs i enlighet med punkt 1 och innehåller de uppgifter som krävs enligt tillägg 5 till bilaga XII (Offentlig upphandling) och alla tillgängliga uppgifter som krävs enligt tillägg 4 till bilaga XII (Offentlig upphandling) samt information om att det utgör ett meddelande om planerad upphandling,
- b) enheten omgående tillhandahåller leverantörer som för enheten har uttryckt sitt intresse för en viss upphandling tillräcklig information för att de ska kunna bedöma sitt intresse av att delta i upphandlingen, däribland alla övriga uppgifter som krävs enligt tillägg 4 till bilaga XII (Offentlig upphandling) i den mån sådana uppgifter är tillgängliga, och
- c) en leverantör som har ansökt om att föras upp på en fleranvändningsförteckning i enlighet med punkt 3 får lämna anbud i en viss upphandling, om den upphandlande enheten har tillräckligt med tid för att undersöka om leverantören uppfyller villkoren för deltagande.

5. En upphandlande enhet ska omgående underrätta alla leverantörer som lämnar in en begäran om att delta i en upphandling eller en ansökan om att föras upp på en fleranvändningsförteckning om sitt beslut om begäran eller ansökan.

6. Om en upphandlande enhet avslår en leverantörs begäran om att delta i en upphandling eller ansökan om att föras upp på en fleranvändningsförteckning, inte längre erkänner en leverantör som kvalificerad eller stryker en leverantör från en fleranvändningsförteckning, ska enheten omgående underrätta leverantören och på dennes begäran lämna en skriftlig förklaring av skälen till sitt beslut.

ARTIKEL 181

Tekniska specifikationer

1. En upphandlande enhet får inte utarbeta, anta eller tillämpa tekniska specifikationer eller fastställa förfaranden för bedömning av överensstämmelse som har som syfte eller resultat att skapa onödiga hinder för internationell handel.
2. Vid fastställandet av de tekniska specifikationerna för de varor eller tjänster som upphandlingen gäller ska den upphandlande enheten i förekommande fall
 - a) definiera de tekniska specifikationerna efter prestanda- och funktionskrav snarare än efter utformning eller beskrivande kännetecken, och
 - b) basera de tekniska specifikationerna på internationella standarder när sådana finns, och i annat fall på nationella tekniska föreskrifter, erkända nationella standarder eller byggnadsnormer.

3. Om kriterier rörande utformning eller beskrivande kännetecken används i de tekniska specifikationerna, bör den upphandlande enheten i tillämpliga fall ange att den kommer att beakta anbud avseende likvärdiga varor eller tjänster som tydligt uppfyller kraven för upphandlingen genom att inkludera en formulering såsom ”eller likvärdig” i anbudsunderlaget.
4. Den upphandlande enheten får i de tekniska specifikationerna inte ställa krav på eller hänvisa till särskilda varumärken eller handelsnamn, patent, upphovsrätt, utformning, typ, särskilt ursprung, tillverkare eller leverantör, utom om det inte finns något annat sätt att beskriva upphandlingskraven tillräckligt exakt och klart, och förutsatt att anbudsunderlaget i så fall innehåller en formulering såsom ”eller likvärdig”.
5. Den upphandlande enheten får inte, på ett sätt som kan hindra konkurrens, efterfråga eller ta emot råd som kan användas för att utarbeta eller anta en teknisk specifikation för en viss upphandling från personer som kan ha kommersiella intressen i upphandlingen.
6. Parterna och deras upphandlande enheter får i enlighet med denna artikel utarbeta, anta eller tillämpa tekniska specifikationer för att främja bevarande av naturtillgångar eller skydda miljön.

ARTIKEL 182

Anbudsunderlag

1. Den upphandlande enheten ska till leverantörerna lämna anbudsunderlag som innehåller alla uppgifter de behöver för att utarbeta och lämna in väl underbyggda anbud. Om detta inte redan tillhandahållits i meddelandet om planerad upphandling, ska anbudsunderlaget omfatta en fullständig beskrivning av kraven i tillägg 8 till bilaga XII (Offentlig upphandling).
2. Den upphandlande enheten ska omgående tillgodose alla skäligen önskemål om relevanta upplysningar från en leverantör som deltar i upphandlingen, förutsatt att dessa upplysningar inte ger leverantören någon fördel i förhållande till konkurrenterna i upphandlingen.
3. Om den upphandlande enheten före tilldelningen av ett kontrakt ändrar de kriterier eller krav som anges i meddelandet om planerad upphandling eller i det anbudsunderlag som lämnats till de deltagande leverantörerna eller om den ändrar meddelandet eller anbudsunderlaget, ska den skriftligen skicka alla sådana ändringar eller det ändrade eller nya meddelandet eller anbudsunderlaget
 - a) till alla leverantörer som deltar vid den tidpunkt då informationen ändras, om dessa är kända, och i alla andra fall på samma sätt som den ursprungliga informationen, och
 - b) i tillräckligt god tid så att dessa leverantörer har möjlighet att ändra och på nytt lämna in sina ändrade anbud.

ARTIKEL 183

Tidsfrister

Den upphandlande enheten ska i enlighet med sina egna rimliga behov ge leverantörerna tillräckligt med tid för att utarbeta och lämna in begäranden om deltagande i en upphandling och väl underbyggda anbud, med beaktande av sådana faktorer som upphandlingens art och komplexitet, omfattningen av beräknad underentreprenad samt den tid det tar att befordra ett anbud från utländska respektive inhemska orter i de fall då detta inte sker elektroniskt. De tillämpliga tidsfristerna anges i tillägg 6 till bilaga XII (Offentlig upphandling).

ARTIKEL 184

Förhandlingar

1. En part kan besluta att dess upphandlande enheter ska föra förhandlingar
 - a) i samband med upphandlingar där de upphandlande enheterna har uttryckt en sådan avsikt i meddelandet om planerad upphandling, eller
 - b) när det av utvärderingen framgår att inget anbud är det uppenbart mest fördelaktiga enligt de särskilda utvärderingskriterierna i meddelandena eller anbudsunderlaget.

2. En upphandlande enhet ska

- a) säkerställa att uteslutning av leverantörer som deltar i förhandlingarna sker i enlighet med utvärderingskriterierna i meddelandena eller anbudsunderlaget, och
- b) i förekommande fall, när förhandlingarna avslutats fastställa en gemensam tidsfrist för de resterande leverantörerna att lämna in nya eller ändrade anbud.

ARTIKEL 185

Begränsad upphandling

En upphandlande enhet får använda begränsad upphandling och kan välja att inte tillämpa artiklarna 177–180, 182–184, 186 och 187 enbart under följande förutsättningar:

- a) Om
 - i) inga anbud lämnats in eller inga leverantörer begärt att få delta,
 - ii) inga anbud som uppfyller de grundläggande kraven i anbudsunderlaget lämnats in,

iii) inga leverantörer uppfyllde villkoren för deltagande, eller

iv) de inlämnade anbuden tillkommit genom anbudskartell,

förutsatt att kraven i anbudsunderlaget inte väsentligt ändrats.

- b) Om varor eller tjänster kan levereras endast av en viss leverantör och det inte finns några rimliga alternativ eller rimliga ersättningsvaror eller ersättningstjänster eftersom upphandlingen avser ett konstverk, på grund av skydd av patent, upphovsrätt eller andra exklusiva rättigheter eller på grund av att det av tekniska orsaker saknas konkurrens, såsom vid upphandling av tjänster som bygger på ömsesidigt förtroende.
- c) När det är fråga om kompletterande leveranser från den ursprungliga leverantören av varor eller tjänster som inte ingick i den ursprungliga upphandlingen och ett byte av leverantör för dessa kompletterande varor eller tjänster
- i) inte kan ske av ekonomiska eller tekniska skäl, såsom krav på utbytbarhet eller kompatibilitet med befintliga utrustningar, programvaror, tjänster eller installationer som upphandlats vid den ursprungliga upphandlingen, och
- ii) skulle medföra betydande olägenheter eller betydligt större omkostnader för den upphandlande enheten.

- d) I den utsträckning som det är absolut nödvändigt, när varorna eller tjänsterna inte kan erhållas i tid genom öppen eller selektiv upphandling, på grund av synnerlig brådska föranledd av händelser som den upphandlande enheten inte kunnat förutse.
- e) För varor som köps på en råvarumarknad.
- f) När en upphandlande enhet upphandlar en prototyp eller en ny vara eller tjänst som utvecklats på dess begäran i samband med och för ett visst kontrakt avseende forskning, försöksverksamhet, undersökning eller grundläggande utvecklingsarbete.
- g) När det är fråga om inköp under ytterst gynnsamma förhållanden som enbart uppstår på mycket kort sikt i samband med en icke sedvanlig försäljning, t.ex. vid likvidation, tvångsförvaltning eller konkurs, och inte fråga om rutininköp från normala leverantörer.
- h) När det är fråga om ett kontrakt som tilldelas vinnaren av en formgivningstävling, förutsatt att tävlingen organiserats på ett sätt som är förenligt med principerna i denna avdelning och deltagarna bedömts av en oberoende jury i syfte att ge ett designkontrakt till vinnaren.

ARTIKEL 186

Elektroniska auktioner

När en upphandlande enhet avser att genomföra en upphandling som omfattas genom elektronisk auktion, ska enheten innan den elektroniska auktionen börjar tillhandahålla alla deltagare

- a) den automatiska utvärderingsmetoden, inbegripet den matematiska formeln, som bygger på utvärderingskriterierna i anbudsupplägget och som kommer att användas vid den automatiska rangordningen eller vid en ändring av rangordningen under auktionen,
- b) resultatet av en eventuell första utvärdering av delarna av deltagarnas anbud, om kontraktet kommer att tilldelas det mest fördelaktiga anbudet, och
- c) annan relevant information om genomförandet av auktionen.

ARTIKEL 187

Behandling av anbud och tilldelning av kontrakt

1. Den upphandlande enheten ska ta emot, öppna och behandla alla anbud med iakttagande av förfaranden som säkerställer att upphandlingsprocessen är rättvis och opartisk och att den sekretess som gäller för anbudena bevaras. Enheten ska också behandla anbudena konfidentiellt, åtminstone fram till öppnandet av anbudena.

2. För att ett anbud ska komma ifråga för antagande ska det vara skriftligt och vid tidpunkten för öppnandet uppfylla de grundläggande kraven i meddelandena och anbudsunderlaget samt vara inlämnat av en leverantör som uppfyller villkoren för deltagande.
3. Såvida inte den upphandlande enheten beslutar att det inte ligger i det allmännas intresse att tilldela ett kontrakt, ska kontraktet tilldelas den leverantör som enheten bedömer vara i stånd att uppfylla avtalsvillkoren och som, uteslutande på grundval av utvärderingskriterierna i meddelandena och anbudsunderlaget, antingen lagt det mest fördelaktiga anbudet eller, om priset är det enda tilldelningskriteriet, det lägsta anbudet.
4. Om den upphandlande enheten får ett anbud till ett pris som i förhållande till övriga ligger onormalt lågt, får den kontrollera med leverantören att denne uppfyller villkoren för deltagande och är i stånd att uppfylla avtalsvillkoren.

ARTIKEL 188

Insyn i upphandlingsinformation

1. Den upphandlande enheten ska omgående informera deltagande leverantörer om sitt beslut om tilldelningen av kontrakt, på begäran skriftligen. Den upphandlande enheten ska på begäran, med iakttagande av artikel 189.2 och 189.3, ge en leverantör vars anbud förkastats en förklaring av varför enheten inte valde dess anbud och de relativa fördelarna med anbudet från den leverantör som tilldelades kontraktet.

2. Senast 72 dagar efter tilldelningen av ett kontrakt som omfattas av denna avdelning ska den upphandlande enheten offentliggöra ett meddelande om tilldelning som åtminstone ska innehålla uppgifterna i tillägg 7 till bilaga XII (Offentlig upphandling) i någon av de publikationer eller elektroniska medier som förtecknas i tillägg 2 till bilaga XII (Offentlig upphandling).

Om meddelandet endast offentliggörs elektroniskt ska uppgifterna finnas lättillgängliga under rimlig tid.

3. Den upphandlande enheten ska upprätta rapporter och föra register över upphandlingsförfaranden för upphandlingar som omfattas, inbegripet de rapporter som föreskrivs i tillägg 7 till bilaga XII (Offentlig upphandling), och ska spara dessa rapporter och register under minst tre år efter en kontraktstilldelning.

ARTIKEL 189

Utlämnande av information

1. En part ska på begäran av en annan part omgående tillhandahålla alla uppgifter som är nödvändiga för att avgöra om upphandlingen genomfördes på ett rättvist och opartiskt sätt och i enlighet med denna avdelning, inbegripet uppgifter om vad som utmärker det antagna anbudet och om dess relativa fördelar. I fall där det skulle vara till skada för konkurrensen vid framtida upphandlingar att lämna ut dessa uppgifter, får den part som tar emot uppgifterna endast lämna ut dem till en leverantör efter samråd med och tillstånd från den part som lämnade uppgifterna.

2. Utan hinder av övriga bestämmelser i denna avdelning får en part och dess upphandlande enheter inte ge någon leverantör uppgifter som skulle kunna motverka en sund konkurrens mellan leverantörer.

3. Inget i denna avdelning ska tolkas som en skyldighet för en part och dess upphandlande enheter, myndigheter och överprövningsinstanser att lämna ut konfidentiella uppgifter, om utlämnandet skulle hindra tillämpningen av lagar, skulle kunna motverka sund konkurrens mellan leverantörer, skulle skada enskilda personers legitima kommersiella intressen, inbegripet skydd av immateriella rättigheter, eller på annat sätt skulle strida mot allmänintresset.

ARTIKEL 190

Inhemska överprövningsförfaranden

1. Parterna ska bibehålla eller införa snabba, effektiva, öppna och icke-diskriminerande förfaranden för administrativ eller rättslig överprövning genom vilka en leverantör som har eller har haft intresse i en upphandling som omfattas kan begära överprövning med hänvisning till

a) en överträdelse av denna avdelning, eller

- b) underlåtenhet att följa de åtgärder som en part vidtagit för att genomföra denna avdelning, om leverantören enligt partens inhemska lagstiftning inte har rätt att direkt begära överprövning av en överträdelse av denna avdelning,

i samband med en upphandling som omfattas.

2. Förfarandereglerna för alla begäranden om överprövning enligt punkt 1 ska vara skriftliga och göras allmänt tillgängliga.

3. Vid ett klagomål om överträdelse eller underlåtenhet enligt punkt 1 från en leverantör i samband med en upphandling som omfattas i vilken leverantören har eller har haft intresse, ska den berörda parten uppmuntra sin upphandlande enhet och leverantören att söka lösa tvisten genom samråd. Den upphandlande enheten ska opartiskt och utan dröjsmål handlägga sådana klagomål på ett sätt som inte motverkar leverantörens deltagande i pågående eller framtida upphandlingar eller dennes rätt att ansöka om korrigerande åtgärder enligt förfarandet för administrativ eller rättslig överprövning.

4. Alla leverantörer ska medges en rimlig tidsfrist för att förbereda och lämna in en begäran om överprövning, som inte får vara kortare än tio dagar räknat från den tidpunkt då leverantören fick eller rimligen borde ha fått kännedom om de omständigheter som ligger till grund för begäran.

5. Respektive part ska inrätta eller utse minst en opartisk administrativ eller rättslig myndighet som är oberoende av dess upphandlande enheter och som ska ta emot och behandla begäranden om överprövning från leverantörer i samband med upphandling som omfattas.

6. När ett annat organ än den myndighet som avses i punkt 5 ursprungligen ansvarar för överprövningen, ska parten sörja för att leverantören kan överklaga det ursprungliga beslutet till en opartisk administrativ eller rättslig myndighet som är oberoende av den upphandlande enhet vars upphandling är föremål för begäran. Ett överprövningsorgan som inte är en domstol ska antingen vara underkastat rättslig kontroll eller erbjuda förfaranden som säkerställer att

- a) den upphandlande enheten besvarar begäran om överprövning skriftligt och överlämnar alla relevanta handlingar till överprövningsorganet,
- b) deltagarna i förfarandet (nedan kallade *deltagarna*) har rätt att bli hörda innan överprövningsorganet fattar beslut om begäran om överprövning,
- c) deltagarna har rätt att låta sig representeras och åtföljas av biträde,
- d) deltagarna har tillträde till alla förhandlingar,
- e) deltagarna har rätt att begära att förhandlingarna ska vara offentliga och att vittnen får närvara, och
- f) beslut eller rekommendationer som rör begäranden om överprövning från leverantörer utan dröjsmål tillhandahållas skriftligen med en förklaring av grunden till beslutet eller rekommendationen.

7. Parterna ska införa eller bibehålla förfaranden som säkerställer följande:
- a) Snabba provisoriska åtgärder för att bevara leverantörens möjlighet att delta i upphandlingen. Sådana provisoriska åtgärder kan få till följd att upphandlingsförfarandet avbryts. Det kan i förfarandena föreskrivas att övergripande negativa konsekvenser för berörda intressen, inbegripet allmänintresset, får beaktas när beslut om tillämpning av sådana åtgärder fattas. Skälig grund för att inte agera ska anges skriftligen.
 - b) Korrigering av en överträdelse av denna avdelning eller ersättning för förlust eller skada som uppstått, om ett överprövningsorgan har konstaterat överträdelse eller underlåtenhet enligt punkt 1. Sådan korrigering eller ersättning kan begränsas till antingen kostnaderna för utarbetandet av anbudet eller kostnaderna för begäran om överprövning, eller bådadera.

ARTIKEL 191

Ändringar och rättelser av omfattningen

- 1. Om en part ändrar sin omfattning av upphandling enligt denna avdelning, ska den
 - a) skriftligen meddela de andra parterna, och
 - b) i meddelandet föreslå de andra parterna lämpliga kompenserande justeringar för att upprätthålla en nivå av omfattning som är jämförbar med den som rådde före ändringen.

2. Utan hinder av punkt 1 b behöver en part inte göra kompenserande justeringar om
 - a) ändringen i fråga är en mindre ändring eller en rättelse av rent formellt slag, eller
 - b) den föreslagna ändringen avser en enhet över vilken partens kontroll eller inflytande faktiskt har upphört helt.
3. Om en annan part inte håller med om att
 - a) den justering som föreslås enligt punkt 1 b är tillräcklig för att upprätthålla en jämförbar nivå av ömsesidigt överenskommen omfattning,
 - b) den föreslagna ändringen är en mindre ändring eller en rättelse enligt punkt 2 a, eller
 - c) den föreslagna ändringen avser en enhet över vilken partens kontroll eller inflytande faktiskt har upphört helt enligt punkt 2 b,

måste den göra en skriftlig invändning inom 30 dagar från mottagandet av det meddelande som avses i punkt 1; annars anses parten ha samtyckt till justeringen eller den föreslagna ändringen, inbegripet vid tillämpning av avdelning XII (Tvistelösning).

4. Om parterna inom handelskommittén kommer överens om föreslagna ändringar, rättelser eller mindre ändringar, inbegripet om en part inte invänt inom 30 dagar enligt punkt 3, ska parterna omgående ändra den berörda bilagan.

5. EU-parten kan när som helst inleda bilaterala förhandlingar med ett avtalsslutande andinskt land i syfte att utöka det marknadstillträde som medges ömsesidigt enligt denna avdelning.

ARTIKEL 192

Deltagande av mikroföretag och små och medelstora företag

1. Parterna erkänner vikten av att mikroföretag och små och medelstora företag deltar i offentliga upphandlingar.

2. Parterna erkänner även vikten av företagssamarbeten mellan leverantörer från parterna, i synnerhet mellan mikroföretag och små och medelstora företag, inbegripet gemensamt deltagande i upphandlingsförfaranden.

3. Parterna är överens om att utbyta information och samarbeta för att underlätta tillträdet för mikroföretag och små och medelstora företag till förfaranden, metoder och avtalskrav för offentlig upphandling, med fokus på deras särskilda behov.

ARTIKEL 193

Samarbete

1. Parterna erkänner vikten av att samarbeta i syfte att uppnå ökad förståelse av varandras system för offentlig upphandling och ett förbättrat tillträde till deras respektive marknader, särskilt för leverantörer som är mikroföretag eller små eller medelstora företag.
2. Parterna ska sträva efter att samarbeta i frågor såsom
 - a) utbyte av erfarenheter och information såsom regelverk, bästa praxis och statistik,
 - b) utveckling och användning av elektronisk kommunikation i system för offentlig upphandling,
 - c) kapacitetsuppbyggnad och tekniskt bistånd till leverantörer för att de ska kunna få tillträde till marknaden för offentlig upphandling,
 - d) institutionell förstärkning för genomförandet av bestämmelserna i denna avdelning, inklusive utbildning av offentliga tjänstemän, och
 - e) kapacitetsuppbyggnad för att erbjuda flerspråkig tillgång till upphandlingsmöjligheter.

3. EU-parten ska på begäran ge potentiella anbudsgivare från de avtalsslutande andinska länderna bistånd som det anser vara lämpligt när de lämnar anbud och väljer de varor eller tjänster som kan vara av intresse för de upphandlande enheterna i Europeiska unionen eller dess medlemsstater. Likaså ska EU-parten hjälpa dem att efterleva tekniska föreskrifter och standarder för varor eller tjänster som omfattas av den planerade upphandlingen.

ARTIKEL 194

Underkommittén för offentlig upphandling

1. Parterna inrättar härmed en underkommitté för offentlig upphandling bestående av företrädare för varje part.
2. Underkommittén ska
 - a) utvärdera genomförandet av denna avdelning, inklusive användningen av de möjligheter som ges genom ökat tillträde till offentliga upphandlingar, och rekommendera parterna lämplig verksamhet,
 - b) utvärdera och följa upp de samarbetsaktiviteter som parterna lägger fram, och
 - c) utan att det påverkar tillämpningen av artikel 191.5, överväga ytterligare förhandlingar som syftar till att utöka omfattningen av denna avdelning.

3. Underkommittén för offentlig upphandling ska sammanträda på begäran av en part på avtalad plats och dag och ska föra skriftligt protokoll över sina möten.

AVDELNING VII

IMMATERIELLA RÄTTIGHETER

KAPITEL 1

ALLMÄNNA BESTÄMMELSER

ARTIKEL 195

Mål

Målen med denna avdelning är att

- a) främja innovation och kreativitet och underlätta tillverkning och marknadsföring av innovativa och kreativa produkter mellan parterna, och
- b) uppnå ett fullgott och effektivt skydd och säkerställande av skydd för immateriella rättigheter som bidrar till överföringen och spridningen av teknik samt främjar den sociala och ekonomiska välfärden och balansen mellan innehavarnas rättigheter och allmänintresset.

ARTIKEL 196

Skyldigheternas art och omfattning

1. Parterna bekräftar sina rättigheter och skyldigheter enligt WTO-avtalet om handelsrelaterade aspekter av immaterialrätter (nedan kallat *Tripsavtalet*) samt andra multilaterala avtal om immateriella rättigheter och avtal som förvaltas under överinseende av Världsorganisationen för den intellektuella äganderätten (nedan kallad *Wipo*) där parterna är parter.
2. Bestämmelserna i denna avdelning ska komplettera och specificera parternas rättigheter och skyldigheter enligt Tripsavtalet och andra multilaterala avtal om immateriella rättigheter där parterna är parter, och därför får ingen bestämmelse i denna avdelning motsäga eller vara till men för bestämmelserna i sådana multilaterala avtal.
3. Parterna erkänner behovet av att upprätthålla en balans mellan de rättigheter som innehavarna av immateriella rättigheter har och allmänintresset, särskilt i fråga om utbildning, kultur, forskning, folkhälsa, livsmedelssäkerhet, miljö, tillgång till information och tekniköverföring.
4. Parterna erkänner och bekräftar rättigheterna och skyldigheterna enligt konventionen om biologisk mångfald (nedan kallad *CBD*), som antogs den 5 juni 1992, och stöder och uppmuntrar insatserna för att etablera ett ömsesidigt stödjande förhållande mellan Tripsavtalet och den konventionen.

5. Vid tillämpning av detta avtal ska immateriella rättigheter omfatta
- a) upphovsrätt, inbegripet upphovsrätt till datorprogram och databaser,
 - b) upphovsrätten närstående rättigheter,
 - c) patenträttigheter,
 - d) varumärken,
 - e) handelsnamn, i den mån dessa skyddas som exklusiva rättigheter i den berörda inhemska lagstiftningen,
 - f) formgivningar,
 - g) kretsmönster för integrerade kretsar (topografier),
 - h) geografiska beteckningar,
 - i) växtsorter, och
 - j) skydd för företagshemligheter.

6. I detta avtal omfattar skydd av immateriella rättigheter skydd mot illojal konkurrens enligt artikel 10a i Pariskonventionen för skydd av den industriella äganderätten (i dess lydelse enligt Stockholmsakten 1967) (nedan kallad *Pariskonventionen*).

ARTIKEL 197

Allmänna principer

1. Med beaktande av bestämmelserna i denna avdelning får parterna då de utarbetar eller ändrar sina lagar och andra författningar utnyttja de undantag och den flexibilitet som tillåts i de multilaterala avtalen om immateriella rättigheter, särskilt när de beslutar om åtgärder som är nödvändiga för att skydda folkhälsa och nutrition och för att garantera tillgång till läkemedel.
2. Parterna erkänner betydelsen av förklaringen från den fjärde ministerkonferensen i Doha och i synnerhet Dohaförklaringen om Tripsavtalet och folkhälsan, som WTO:s ministerkonferens antog den 14 november 2001, och dess senare utveckling. I detta avseende ska parterna vid tolkning och tillämpning av rättigheterna och skyldigheterna enligt denna avdelning följa denna förklaring.

3. Parterna ska bidra till genomförandet och efterlevnaden av WTO:s allmänna råds beslut av den 30 augusti 2003 om punkt 6 i Dohaförklaringen om Tripsavtalet och folkhälsan samt protokollet om ändring av Tripsavtalet, undertecknat i Genève den 6 december 2005.
4. Parterna erkänner också vikten av att främja genomförandet av resolution WHA 61.21 om en global strategi och handlingsplan för folkhälsa, innovation och immaterialrätt, som antogs av Världshälsoförsamlingen den 24 maj 2008.
5. I enlighet med Tripsavtalet ska ingen bestämmelse i denna avdelning hindra en part från att vidta nödvändiga åtgärder för att förhindra missbruk av immateriella rättigheter från rättighetshavarnas sida eller användning av förfaranden som otillbörligt begränsar handeln eller negativt påverkar den internationella överföringen av teknik.
6. Parterna erkänner att tekniköverföring bidrar till att stärka den nationella kapaciteten i syfte att skapa en sund och livskraftig teknisk grund.
7. Parterna erkänner effekten av informations- och kommunikationsteknik på användningen av litterära och konstnärliga verk, konstnärliga framföranden, framställda fonogram och utsändningar och således behovet av att tillhandahålla ett tillräckligt skydd av upphovsrätt och närstående rättigheter i den digitala miljön.

ARTIKEL 198

Nationell behandling

Parterna ska medge medborgare i en annan part en behandling som inte är mindre förmånlig än den som de medger sina egna medborgare med avseende på skydd⁶¹ av immateriella rättigheter, med beaktande av undantagen som redan anges i artiklarna 3 och 5 i Tripsavtalet.

ARTIKEL 199

Mest-gynnad-nationsbehandling

När det gäller skyddet av immateriella rättigheter, ska fördelar, förmåner, friheter eller rättigheter som en part medger medborgare i något annat land omedelbart och utan förebehåll medges medborgare i de andra parterna, med beaktande av undantagen i artiklarna 4 och 5 i Tripsavtalet.

⁶¹ Vid tillämpning av artiklarna 198 och 199 ska *skydd* omfatta frågor rörande tillgång, förvärv, omfattning, upprätthållande och säkerställande av skyddet för immateriella rättigheter samt de frågor rörande användningen av immateriella rättigheter som särskilt behandlas i denna avdelning.

ARTIKEL 200

Konsumtion

Parterna ska fritt kunna inrätta sina egna ordningar för konsumtion av immateriella rättigheter, med beaktande av bestämmelserna i Tripsavtalet.

KAPITEL 2

SKYDD AV BIOLOGISK MÅNGFALD OCH TRADITIONELLA KUNSKAPER

ARTIKEL 201

1. Parterna erkänner vikten och värdet av biologisk mångfald och dess komponenter och tillhörande traditionella kunskaper, innovationer och sedvänjor hos ursprungsbefolkningar och lokalsamhällen⁶². Parterna bekräftar vidare sin suveräna rätt över sina naturtillgångar och erkänner sina rättigheter och skyldigheter enligt CBD om tillträde till genetiska resurser och en rättvis fördelning av de vinster som uppstår vid utnyttjande av dessa genetiska resurser.

⁶² I förekommande fall avses med *ursprungsbefolkningar och lokala samhällen* även afroamerikanska ättlingar.

2. Parterna erkänner ursprungsbefolkningars och lokala samhällens tidigare, nuvarande och framtida bidrag till bevarande och hållbart nyttjande av biologisk mångfald och alla dess komponenter samt i allmänhet bidraget från deras ursprungsbefolkningars och lokalsamhällens traditionella kunskaper⁶³ till nationernas kultur samt ekonomiska och sociala utveckling.
3. Med förbehåll för deras inhemska lagstiftning ska parterna i enlighet med artikel 8 j i CBD respektera, bevara och bibehålla kunskaper, innovationer och sedvänjor hos ursprungsbefolkningar och lokalsamhällen med traditionella livssätt som är relevanta för bevarandet och det hållbara nyttjandet av biologisk mångfald och främja en bredare tillämpning av dessa, med förbehåll för i förväg lämnat informerat medgivande av innehavarna av sådana kunskaper, innovationer och sedvänjor, samt främja en rättvis fördelning av de vinster som uppstår vid utnyttjandet av sådana kunskaper, innovationer och sedvänjor.
4. I enlighet med artikel 15.7 i CBD bekräftar parterna sin skyldighet att vidta åtgärder för att vinsterna från utnyttjande av genetiska resurser ska fördelas på ett skäligt och rättvist sätt. Parterna erkänner också att villkor som fastställs gemensamt kan innehålla nyttofördelningskrav i fråga om immateriella rättigheter som härrör från utnyttjande av genetiska resurser och tillhörande traditionella kunskaper.
5. Colombia och EU-parten ska samarbeta för att ytterligare klargöra problemet med och begreppet tillgrepp av genetiska resurser och tillhörande traditionella kunskaper, innovationer och sedvänjor, för att vid behov och i enlighet med internationell och inhemsk rätt hitta lämpliga åtgärder för att åtgärda detta problem.

⁶³ Utan att det påverkar genomförandet av detta kapitel erkänner parterna att begreppet traditionella kunskaper diskuteras i relevanta internationella forum.

6. Med beaktande av inhemsk lagstiftning och internationell rätt ska parterna samarbeta för att säkerställa att immateriella rättigheter understöder och inte strider mot parternas rättigheter och skyldigheter enligt CBD när det gäller genetiska resurser och tillhörande traditionella kunskaper hos ursprungsbefolkningar och lokala samhällen på deras respektive territorier. Parterna bekräftar sina rättigheter och skyldigheter enligt artikel 16.3 i CBD i förhållande till länder som tillhandahåller genetiska resurser att vidta åtgärder i syfte att ge tillgång till och överföra teknik som utnyttjar dessa resurser, på villkor som fastställs gemensamt. Denna bestämmelse påverkar inte rättigheterna och skyldigheterna enligt artikel 31 i Tripsavtalet.

7. Parterna erkänner nyttan av att kräva att genetiska resurser och tillhörande traditionella kunskapers ursprung eller källa anges i patentansökningar, med tanke på att detta bidrar till insyn i hur genetiska resurser och tillhörande traditionella kunskaper används.

8. Parterna ska i enlighet med sin inhemska lagstiftning sörja för att ge verkan åt ett sådant krav för att stödja efterlevnaden av bestämmelserna om tillträde till genetiska resurser och tillhörande traditionella kunskaper, innovationer och sedvänjor.

9. Parterna ska sträva efter att underlätta utbyte av information om patentansökningar och beviljade patent avseende genetiska resurser och tillhörande traditionella kunskaper, för att denna information ska kunna beaktas i den materiella prövningen, särskilt för att fastställa teknikens ståndpunkt.

10. Om inte annat anges i kapitel 6 (Samarbete) i denna avdelning, ska parterna samarbeta på ömsesidigt överenskomna villkor när det gäller utbildning av patentgranskare i granskning av patentansökningar som avser genetiska resurser och tillhörande traditionella kunskaper.
11. Parterna erkänner att databaser eller digitala bibliotek med relevant information utgör användbara verktyg för patenterbarhetsprövning av uppfinningar som har med genetiska resurser och tillhörande traditionella kunskaper att göra.
12. I enlighet med tillämplig internationell och inhemsk rätt är parterna överens om att samarbeta vid tillämpningen av inhemska ramar för tillträde till genetiska resurser och tillhörande traditionella kunskaper, innovationer och sedvänjor.
13. Efter ömsesidig överenskommelse får parterna se över detta kapitel med beaktande av resultaten och slutsatserna från multilaterala diskussioner.

KAPITEL 3

BESTÄMMELSER OM IMMATERIELLA RÄTTIGHETER

AVSNITT 1

VARUMÄRKEN

ARTIKEL 202

Internationella avtal

1. Parterna ska rätta sig efter rättigheterna och skyldigheterna enligt Pariskonventionen och Tripsavtalet.
2. Europeiska unionen och Colombia ska ansluta sig till *protokollet till Madridöverenskommelsen om den internationella registreringen av varumärken*, antaget i Madrid den 27 juni 1989 (nedan kallat *Madridprotokollet*) inom tio år från undertecknandet av detta avtal. Peru ska vidta alla rimliga åtgärder för att ansluta sig till Madridprotokollet.

3. Europeiska unionen och Peru ska vidta alla rimliga åtgärder för att efterleva fördraget om varumärkesrätt, antaget i Genève den 27 oktober 1994 (nedan kallat *fördraget om varumärkesrätt*). Colombia ska vidta alla rimliga åtgärder för att ansluta sig till fördraget om varumärkesrätt.

ARTIKEL 203

Registreringskrav

Varje tecken eller kombination av tecken som kan särskilja ett företags varor eller tjänster från andra företags kan utgöra ett varumärke på marknaden. Sådana tecken kan bildas framför allt genom ord, inbegripet kombinationer av ord, personnamn, bokstäver, siffror, figurer, ljud och färgkombinationer samt genom en kombination av sådana tecken. Om tecken inte i sig särskiljer varorna eller tjänsterna i fråga, kan en part för registrering kräva inarbetning. En part kan som registreringsvillkor kräva att tecken ska vara synliga för ögat.

ARTIKEL 204

Registreringsförfarande

1. Parterna ska använda klassificeringen i Niceöverenskommelsen rörande den internationella klassificeringen av varor och tjänster för vilka varumärken gäller, antagen i Nice den 15 juni 1957, med gällande ändringar, vid klassificering av varor och tjänster på vilka varumärkena används.
2. Parterna⁶⁴ ska sörja för att det inrättas ett system för registrering av varumärken där alla slutgiltiga beslut som fattas av den behöriga varumärkesmyndigheten motiveras och avges skriftligen. Skälen till avslag på varumärkesregistrering ska lämnas skriftligen till sökanden, som ska ha möjlighet att begära omprövning av avslaget och att överklaga det slutgiltiga beslutet till domstol. Parterna ska även sörja för en möjlighet att invända mot varumärkesansökningar. Sådana invändningsförfaranden ska vara kontradiktoriska. Parterna ska tillhandahålla en allmänt tillgänglig elektronisk databas över varumärkesansökningar och varumärkesregistreringar.

⁶⁴ När det gäller EU-parten ska de skyldigheter som föreskrivs i denna punkt gälla för Europeiska unionen endast med avseende på dess gemenskapsvarumärke.

ARTIKEL 205

Välkända varumärken

Parterna ska samarbeta för att säkerställa skyddet av välkända varumärken enligt artikel 6a i Pariskonventionen och artikel 16.2 och 16.3 i Tripsavtalet.

ARTIKEL 206

Undantag till varumärkesrättigheter

1. Förutsatt att de legitima intressen som rättighetshavarna till varumärken och tredje parter har beaktas, ska parterna som ett begränsat undantag⁶⁵ till varumärkesrättigheter medge skälig användning i ekonomisk verksamhet av deras namn och adress eller beskrivande ord om varornas eller tjänsternas art, kvalitet, kvantitet, avsedda användning, värde eller geografiska ursprung, tiden för framställning av varorna respektive tillhandahållande av tjänsterna eller andra egenskaper hos varorna eller tjänsterna.

⁶⁵ Ett begränsat undantag förstås som ett undantag som gör att tredje parter på marknaden får använda ett beskrivande ord utan att behöva rättighetshavarens medgivande, förutsatt att användningen sker med ärligt uppsåt och inte utgör användning som varumärke.

2. Parterna ska också sörja för begränsade undantag som tillåter en person att använda varumärket om det behövs för att ange en varas eller en tjänsts avsedda användning, särskilt som tillbehör eller reservdel, förutsatt att varumärket används i enlighet med god affärssed i industriella eller kommersiella frågor.

AVSNITT 2

GEOGRAFISKA BETECKNINGAR

ARTIKEL 207

Tillämpningsområde för detta avsnitt

När det gäller erkännande och skydd av geografiska beteckningar som har sitt ursprung i en parts territorium, gäller följande:

- a) I denna avdelning avses med *geografiska beteckningar* uppgifter som består av namnet på ett visst land, en viss region eller en viss ort eller ett namn som, utan att vara beteckning för ett visst land, en viss region eller en viss ort, hänvisar till ett visst geografiskt område och som talar om att en produkt härstammar därifrån, när en viss kvalitet, renommé eller annan egenskap hos produkten uteslutande eller huvudsakligen beror på den geografiska miljö där den framställs med dess inneboende naturliga och mänskliga faktorer.

- b) En parts geografiska beteckningar som ska skyddas av en annan part ska endast omfattas av denna avdelning om de är erkända och fastställda som sådana på dess territorium.
- c) Parterna ska skydda geografiska beteckningar för jordbruks- och livsmedelsprodukter, viner, spritdrycker och aromatiserade viner enligt tillägg 1 till bilaga XIII (Förteckning över geografiska beteckningar) i enlighet med de förfaranden som avses i artikel 208 från och med detta avtals ikraftträdande.
- d) Geografiska beteckningar för andra produkter än jordbruks- och livsmedelsprodukter, viner, spritdrycker och aromatiserade viner enligt tillägg 1 till bilaga XIII (Förteckning över geografiska beteckningar) kan skyddas i enlighet med respektive parts tillämpliga lagar och andra författningar. Parterna erkänner att de geografiska beteckningar som förtecknas i tillägg 2 till bilaga XIII (Förteckning över geografiska beteckningar) är skyddade som geografiska beteckningar i ursprungslandet.
- e) Användning⁶⁶ av geografiska beteckningar avseende produkter med ursprung i en parts territorium ska förbehållas producenter, tillverkare eller hantverkare med produktions- eller tillverkningsanläggningar på den ort eller i den region inom parten som anges i eller associeras till denna beteckning.
- f) Om en part inrättar eller bibehåller ett system för godkännande av användning av geografiska ursprungsbeteckningar, ska systemet endast tillämpas på geografiska beteckningar med ursprung i dess territorium.

⁶⁶ I detta led avses med *användning* produktion och/eller bearbetning och/eller beredning av den produkt som den geografiska beteckningen kännetecknar.

- g) Offentliga eller privata organ som företräder dem som är berättigade att använda geografiska beteckningar eller organ som utsetts för detta ändamål ska till sitt förfogande ha mekanismer som möjliggör en effektiv kontroll över användningen av skyddade geografiska beteckningar.
- h) Geografiska beteckningar som är skyddade i enlighet med denna avdelning ska så länge de förblir skyddade i ursprungslandet inte anses vara den allmänna eller generiska beteckningen för den produkt de kännetecknar.

ARTIKEL 208

Fastställda geografiska beteckningar

1. Efter att ha genomfört ett invändningsförfarande och granskat Europeiska unionens geografiska beteckningar som anges i tillägg 1 till bilaga XIII (Förteckning över geografiska beteckningar) och som har registrerats av EU-parten, ska de avtalsslutande andinska länderna skydda dessa geografiska beteckningar enligt den skyddsnivå som föreskrivs i detta avsnitt.
2. Efter att ha genomfört ett invändningsförfarande och granskat ett avtalsslutande andinskt lands geografiska beteckningar som anges i tillägg 1 till bilaga XIII (Förteckning över geografiska beteckningar) och som har registrerats av detta avtalsslutande andinska land, ska EU-parten skydda dessa geografiska beteckningar enligt den skyddsnivå som föreskrivs i detta avsnitt.

ARTIKEL 209

Tillägg av nya geografiska beteckningar

1. Parterna är överens om möjligheten att lägga till nya geografiska beteckningar i tillägg 1 till bilaga XIII (Förteckning över geografiska beteckningar) efter att ha genomfört invändningsförfarandet och ha granskat de geografiska beteckningarna i enlighet med artikel 208.
2. En part som vill lägga till en ny geografisk beteckning i förteckningen i tillägg 1 till bilaga XIII (Förteckning över geografiska beteckningar) ska lämna in en ansökan om detta till en annan part inom underkommittén för immateriella rättigheter.
3. Dagen för ansökan om skydd ska vara den dag då ansökan skickas till en annan part. Detta informationsutbyte ska ske inom underkommittén för immateriella rättigheter.

ARTIKEL 210

Omfattning av skyddet av geografiska beteckningar

1. En parts geografiska beteckningar som förtecknas i tillägg 1 till bilaga XIII (Förteckning över geografiska beteckningar) och de som läggs till i enlighet med artikel 209 ska skyddas av en annan part mot åtminstone följande:

a) Kommersiell användning av en skyddad geografisk beteckning

- i) för identiska eller liknande produkter som inte uppfyller produktspecifikationen för den geografiska beteckningen, eller
- ii) i den mån användningen innebär utnyttjande av den geografiska beteckningens renommé.

b) Annan icke-godkänd användning⁶⁷ av andra geografiska beteckningar än dem för viner, aromatiserade viner eller spritdrycker som skapar förvirring, inbegripet då namnet åtföljs av uppgifter såsom stil, typ, imitation eller liknande som skapar förvirring för konsumenterna. Utan att det påverkar detta led, ska en part som ändrar sin lagstiftning för att ge andra geografiska beteckningar än dem för viner, aromatiserade viner och spritdrycker ett högre skydd än det skydd som föreskrivs i detta avtal utvidga detta skydd till att omfatta de geografiska beteckningarna i tillägg 1 till bilaga XIII (Förteckning över geografiska beteckningar).

⁶⁷ Begreppet *icke-godkänd användning* kan avse alla former av obehörigt bruk, imitation eller anspelning.

- c) När det gäller geografiska beteckningar för viner, aromatiserade viner eller spritdrycker, obehörigt bruk, imitation eller anspelning, åtminstone för produkter av detta slag, även om produktens verkliga ursprung anges eller den skyddade beteckningen har översatts eller åtföljs av uttryck såsom ”stil”, ”typ”, ”metod”, ”såsom framställs i”, ”imitation”, ”smak”, ”liknande” eller dylikt.
 - d) Annan osann eller vilseledande uppgift om produktens härkomst, ursprung, beskaffenhet eller väsentliga egenskaper på den inre eller yttre förpackningen eller i reklammaterial för den berörda produkten som kan ge en oriktig föreställning om produktens ursprung.
 - e) Annat agerande som kan vilseleda konsumenterna om produktens verkliga ursprung.
2. Om en part i samband med förhandlingar med ett tredjeland föreslår att skydda en geografisk beteckning från detta tredjeland och namnet är homonymt med en geografisk beteckning från en annan part, ska denna part informeras och ges tillfälle att yttra sig innan namnet blir skyddat.
3. Parterna ska underrätta varandra om en geografisk beteckning upphör att vara skyddad i ursprungslandet.

ARTIKEL 211

Förhållande till varumärken

1. Parterna ska vägra att registrera eller ska sörja för ogiltigförklaring av ett varumärke som motsvarar någon av de situationer som avses i artikel 210.1 i förhållande till en skyddad geografisk beteckning för identiska eller liknande produkter, förutsatt att en ansökan om registrering av varumärket lämnas in efter dagen för ansökan om skydd av den geografiska beteckningen på dess territorium.
2. Utan att det påverkar grunderna för att vägra skydd av geografiska beteckningar enligt dess inhemska lagstiftning, ska ingen part vara skyldig att skydda en geografisk beteckning om skyddet med hänsyn till ett renomméerat eller välkänt varumärke skulle kunna vilseleda konsumenterna om produktens verkliga identitet.

ARTIKEL 212

Allmänna regler

1. Parterna kan utbyta ytterligare information om de tekniska specifikationerna för de produkter som skyddas av geografiska beteckningar i tillägg 1 till bilaga XIII (Förteckning över geografiska beteckningar) i underkommittén för immateriella rättigheter. Dessutom kan parterna underlätta utbyte av information om kontrollorgan inom sitt territorium.
2. Inget i detta avsnitt ska förplikta en part att skydda en geografisk beteckning som inte är eller som upphör att vara skyddad i ursprungslandet. Den part som är ursprungsterritoriet för en geografisk beteckning ska underrätta de andra parterna om en geografisk beteckning upphör att vara skyddad i ursprungslandet.
3. En produktspecifikation enligt detta avsnitt ska vara den som godkänts, inbegripet eventuella ändringar som också godkänts, av myndigheterna i den part på vars territorium produkten har sitt ursprung.

ARTIKEL 213

Samarbete och öppenhet

1. I underkommittén för immateriella rättigheter får en part begära att en annan part lämnar information om efterlevnaden för produkter försedda med geografiska beteckningar som skyddas enligt detta avsnitt av respektive produktspecifikationer och ändringar därav samt kontaktpunkterna för att vid behov underlätta kontroller.
2. När det gäller geografiska beteckningar från en annan part som är skyddade enligt detta avsnitt, får parterna offentliggöra respektive produktspecifikationer, eller en sammanfattning därav, samt kontaktpunkterna för att underlätta kontroller.

ARTIKEL 214

Detta avsnitt ska inte påverka de rättigheter som parterna redan erkänt i frihandelsavtal med tredjeländer.

AVSNITT 3

UPPHOVSRÄTT OCH NÄRSTÅENDE RÄTTIGHETER

ARTIKEL 215

Skydd

1. Parterna ska på ett så effektivt och enhetligt sätt som möjligt skydda upphovsmäns rättigheter till sina litterära och konstnärliga verk. Parterna ska också skydda utövande konstnärers, fonogramframställares och radio- och televisionsföretags rättigheter till sina framföranden, fonogram respektive utsändningar.
2. Parterna ska iaktta befintliga rättigheter och skyldigheter enligt Bernkonventionen för skydd av litterära och konstnärliga verk av den 9 september 1886 (nedan kallad *Bernkonventionen*), Romkonventionen om skydd för utövande konstnärer, framställare av fonogram samt radioföretag av den 26 oktober 1961 (nedan kallad *Romkonventionen*), Wipo-fördraget om upphovsrätt (nedan kallat *WCT*) och Wipo-fördraget om framföranden och fonogram (nedan kallat *WPPT*), som båda antogs den 20 december 1996.

ARTIKEL 216

Ideella rättigheter

1. Oberoende av en upphovsmans ekonomiska rättigheter och även efter överlåtelse av dessa, ska upphovsmannen ha rätt att åtminstone anges som upphovsman till verket och att motsätta sig varje förvanskning, stympning eller annan ändring av eller varje kränkande förfarande med avseende på verket som skulle vara till men för dennes ära eller anseende.
2. De rättigheter som tillkommer upphovsmannen enligt punkt 1 ska bestå även efter dennes död åtminstone tills de ekonomiska rättigheterna löper ut och ska kunna utövas av de personer eller institutioner som bemyndigats därtill enligt lagstiftningen i det land där skydd begärs.
3. Oberoende av en utövande konstnärs ekonomiska rättigheter och även efter överlåtelse av dessa, ska den utövande konstnären med avseende på sina levande framföranden av ljud eller på framföranden upptagna på fonogram ha rätt att begära att anges som utövande konstnär av sina framföranden, utom där underlåtenheten i detta hänseende föranleds av det sätt på vilket framförandet utnyttjas, samt att motsätta sig varje förvanskning, stympning eller annan ändring av hans eller hennes framföranden som skulle vara till men för hans eller hennes anseende. Denna punkt påverkar inte tillämpningen av andra ideella rättigheter enligt inhemsk lagstiftning.

4. De möjligheter att vidta rättsliga åtgärder som krävs för skydd av de rättigheter som följer av denna artikel ska regleras av lagstiftningen i den part där skydd begärs.

5. Parterna får föreskriva ett högre skydd för ideella rättigheter än det som fastställs i denna artikel.

ARTIKEL 217

Organisationer för kollektiv förvaltning

Parterna erkänner betydelsen av organisationer för kollektiv förvaltning av upphovsrätt och närstående rättigheter för att säkerställa en effektiv förvaltning av de rättigheter som anförtrotts dem och en rättvis fördelning av insamlade ersättningar, som står i proportion till utnyttjandet av verk, framföranden eller fonogram inom ramen för öppenhet och god förvaltningssed i enlighet med den inhemska lagstiftningen hos respektive part.

ARTIKEL 218

Upphovsrättens varaktighet

1. En upphovsmans upphovsrätt till ett litterärt eller konstnärligt verk enligt artikel 2 i Bernkonventionen ska löpa under upphovsmannens livstid och 70 år efter dennes död.
2. I fråga om verk med gemensamt upphovsmannaskap ska den skyddstid som avses i punkt 1 beräknas från den sist avlidne upphovsmannens dödsdag.
3. I fråga om anonyma eller pseudonyma verk ska skyddstiden enligt detta avtal löpa ut 70 år efter det att verket lagligen gjorts tillgängligt för allmänheten. Om den pseudonym som upphovsmannen antagit inte medger något tvivel om dennes identitet, ska dock den skyddstid som fastställs i punkt 1 gälla. Om upphovsmannen till ett anonymt eller pseudonymt verk avslöjar sin identitet under ovanstående tidsperiod, ska den skyddstid som fastställs i punkt 1 gälla. Ingen part ska vara skyldig att skydda anonyma eller pseudonyma verk där det är rimligt att anta att deras upphovsman har varit död i 70 år.

4. När skyddstiden för ett annat verk än ett fotografiskt verk eller ett verk av brukskonst beräknas med en annan utgångspunkt än en fysisk persons livslängd, ska skyddstiden inte vara kortare än 70 år från utgången av det kalenderår då det godkända offentliggörandet ägde rum eller, om sådant godkänt offentliggörande inte äger rum inom 50 år efter verkets tillkomst, 70 år från utgången av det kalenderår då verket tillkom.

5. Skyddstiden för filmverk eller audiovisuella verk ska vara minst 70 år efter det att verket har gjorts tillgängligt för allmänheten med upphovsmannens medgivande, eller, om så inte skett inom minst 50 år från verkets tillkomst, minst 70 år efter dess tillkomst. Alternativt kan en part fastställa att skyddstiden för filmverk eller audiovisuella verk ska löpa ut 70 år efter dödsdagen för den sist avlidna person som anses som upphovsman enligt inhemsk rätt.

ARTIKEL 219

Närstående rättigheters varaktighet

1. Den skyddstid som ska medges utövande konstnärer i enlighet med detta avtal ska löpa åtminstone till utgången av en period på 50 år räknat från utgången av det år då framförandet togs upp.

2. Den skyddstid som ska medges fonogramframställare i enlighet med detta avtal ska löpa åtminstone till utgången av en period på 50 år räknat från utgången av det år då fonogrammet gavs ut eller, om fonogrammet inte ges ut inom 50 år från upptagningen av det, minst 50 år räknat från utgången av det år då upptagningen gjordes.
3. Den skyddstid som medges radio- och televisionsföretag ska vara åtminstone 50 år från utgången av det kalenderår då utsändningen ägde rum.

ARTIKEL 220

Radio- och televisionsutsändning och återgivning för allmänheten

1. I denna artikel gäller följande definitioner:
 - *radio- och televisionsutsändning*: trådlös överföring för allmänhetens mottagande av ljud eller av bilder och ljud eller av framställningar därav. Sådan överföring via satellit är också radio- eller televisionsutsändning. Överföring av krypterade signaler utgör radio- eller televisionsutsändning när medlen för avkryptering tillhandahålls allmänheten av radio- eller televisionsföretaget eller med dess medgivande.

- *återgivning för allmänheten* av ett framförande eller ett fonogram: överföring till allmänheten, genom något annat medel än radio- eller televisionsutsändning, av ljud från ett framförande eller ljud eller framställningar av ljud upptagna på fonogram. I punkt 3 avses med *återgivning för allmänheten* även att göra ljud eller framställningar av ljud upptagna på fonogram hörbara för allmänheten.
2. Utövande konstnärer ska med avseende på sina framföranden ha ensamrätt att tillåta
- a) utsändning och återgivning för allmänheten av sina icke upptagna framföranden, utom om framförandet redan är ett utsänt framförande, och
 - b) upptagning av sina icke upptagna framföranden.
3. Utövande konstnärer och fonogramframställare ska ha rätt till en skälig engångsersättning för direkt eller indirekt användning av fonogram som getts ut i kommersiellt syfte för radio- eller televisionsutsändning eller återgivning för allmänheten. Parterna ska i sin inhemska lagstiftning föreskriva att den utövande konstnären eller fonogramframställaren eller båda ska avkräva användaren den skäliga engångsersättningen. Parterna kan anta inhemsk lagstiftning där det i avsaknad av en överenskommelse mellan den utövande konstnären och fonogramframställaren fastställs villkor enligt vilka de utövande konstnärerna och fonogramframställarna ska dela den skäliga engångsersättningen.

4. Parterna ska medge utövande konstnärer ensamrätt att med avseende på sina upptagna framföranden tillåta eller förbjuda

- a) direkt eller indirekt mångfaldigande,
- b) distribution genom försäljning eller annan överlåtelse,
- c) uthyrning till allmänheten av original och kopior, och
- d) tillgängliggörande för allmänheten på trådbunden eller trådlös väg, så att enskilda personer kan få tillgång till framförandena från en plats och vid en tidpunkt som de själva väljer.

5. När utövande konstnärer har överlåtit rätten att tillhandahålla eller hyra ut, får en part föreskriva att de utövande konstnärerna behåller sin oeftergivliga rätt till skälig ersättning, som kan samlas in av en upphovsrättsorganisation som vederbörligen bemyndigats i enlighet med partens inhemska lagstiftning.

6. Parterna får tillerkänna utövande konstnärer av audiovisuella verk en oeftergivlig rätt till skälig ersättning för radio- och televisionsutsändning eller återgivning för allmänheten av deras upptagna framföranden, där ersättningen kan samlas in av en upphovsrättsorganisation som vederbörligen bemyndigats i enlighet med den inhemska lagstiftningen.

7. Parterna får i sin inhemska lagstiftning föreskriva begränsningar av eller undantag från de rättigheter som utövande konstnärer av audiovisuella verk har i vissa särskilda fall som inte strider mot ett normalt utnyttjande av framförandena och inte oskäligt inkräktar på de utövande konstnärernas legitima intressen.

8. Parterna ska medge radio- och televisionsföretag ensamrätt att tillåta eller förbjuda återutsändning av sina utsändningar på åtminstone trådlös väg.

ARTIKEL 221

Skydd av tekniska åtgärder

Parterna ska följa bestämmelserna i artikel 11 i WCT och artikel 18 i WPPT.

ARTIKEL 222

Skydd av information om rättighetsförvaltning

Parterna ska följa bestämmelserna i artikel 12 i WCT och artikel 19 i WPPT.

ARTIKEL 223

Konstnärers följerrätt till konstverk

1. Utan att det påverkar artikel 14b.2 i Bernkonventionen ska parterna medge upphovsmannen till ett konstverk, och vid dennes död de efterföljande rättighetshavarna, en oförytterlig och oeftergivlig rätt till ersättning grundad på försäljningspriset vid vidareförsäljning av verket efter upphovsmannens första överlåtelse av verket.
2. Den rätt som avses i punkt 1 ska gälla i enlighet med den inhemska lagstiftningen för all vidareförsäljning på auktion eller genom yrkesverksamma på konstmarknaden, såsom auktionskammare, konstgallerier eller andra konsthandlare.

AVSNITT 4

FORMGIVNINGAR

ARTIKEL 224

Internationella avtal

Parterna ska vidta alla rimliga åtgärder för att ansluta sig till Genèveakten till Haagkonventionen om internationell registrering av industriella formgivningar, antagen i Genève den 2 juli 1999.

ARTIKEL 225

Krav för skydd av formgivningar⁶⁸

1. Parterna ska tillhandahålla skydd för självständigt skapade formgivningar som är nya. Om en parts lagstiftning föreskriver detta, kan det även krävas att sådana formgivningar har särprägel. Skyddet ska tillhandahållas genom registrering och ska ge innehavarna ensamrätt enligt bestämmelserna i detta avsnitt.

⁶⁸ Vid tillämpning av detta avsnitt medger Europeiska unionen även skydd av oregistrerad formgivning som uppfyller kraven i rådets förordning (EG) nr 6/2002 av den 12 december 2001 om gemenskapsformgivning, senast ändrad genom rådets förordning (EG) nr 1891/2006 av den 18 december 2006.

2. En formgivning som används på eller ingår i en produkt som utgör en beståndsdel i en sammansatt produkt ska endast anses skyddad enligt punkt 1 om beståndsdelen när den har infogats i den sammansatta produkten⁶⁹ förblir synlig vid normal användning⁷⁰ och om dessa synliga detaljer i beståndsdelen i sig uppfyller kraven för att kunna skyddas.

ARTIKEL 226

Rättigheter som registrering medför

1. Innehavaren av en registrerad formgivning ska ha ensamrätt att åtminstone hindra en tredje part som inte har innehavarens medgivande från att framställa, saluföra, sälja, importera, exportera eller förvara sådana produkter eller att använda varor som försetts med eller omfattar den skyddade formgivningen, om en sådan handling har kommersiellt syfte.
2. Innehavaren av en registrerad formgivning ska också ha rätt att vidta rättsliga åtgärder mot en person som tillverkar eller marknadsför en produkt vars formgivning endast uppvisar smärre skillnader i förhållande till den skyddade formgivningen eller som ser likadan ut som den skyddade formgivningen.

⁶⁹ I detta avsnitt avses med *sammansatt produkt* en produkt som är hopsatt av flera utbytbara beståndsdelar, så att produkten kan tas isär och åter hopfogas.

⁷⁰ I detta avsnitt avses med *normal användning* slutanvändarens användning, dock inte underhåll, service och reparationsarbeten.

ARTIKEL 227

Skyddets varaktighet

Varaktigheten för skydd av en industriell formgivning ska uppgå till minst tio år från dagen för inlämnandet av registreringsansökan. Parterna kan genomföra en längre varaktighet för skydd i sin inhemska lagstiftning.

ARTIKEL 228

Undantag

1. Parterna kan fastställa begränsade undantag från formgivningsskydd, förutsatt att sådana undantag inte otillbörligt strider mot ett normalt utnyttjande av skyddad formgivning och inte oskäligt inkräktar på de legitima intressen som innehavaren av den skyddade formgivningen har, med beaktande av tredje parter legitima intressen.
2. Skyddet ska inte utsträckas till formgivningar som uteslutande är betingade av tekniska eller funktionella överväganden.

3. Formskydd kan inte erhållas för sådana detaljer i en produkts utseende som måste återges exakt till formen och dimensionerna för att den produkt som formgivningen ingår i eller används på ska gå att mekaniskt ansluta till eller placera i, kring eller mot en annan produkt så att båda produkterna fyller sin respektive funktion.
4. En formgivning ska inte medföra några rättigheter när den strider mot allmän ordning eller moral.

ARTIKEL 229

Förhållande till upphovsrätt

Föremålet för formskyddet kan skyddas enligt upphovsrättslagstiftning, om villkoren för sådant skydd är uppfyllda. I vilken utsträckning och under vilka förutsättningar sådant skydd medges, inklusive verkshöjd, ska avgöras av respektive part.

AVSNITT 5

PATENT

ARTIKEL 230

1. Parterna ska följa artiklarna 2–9 i Budapestkonventionen om internationellt erkännande av deponering av mikroorganismer för patentändamål, antagen i Budapest den 28 april 1977 och ändrad den 26 september 1980.
2. Europeiska unionen ska vidta alla rimliga åtgärder för att efterleva *patenträttskonventionen*, antagen i Genève den 1 juni 2000. De avtalsslutande andinska länderna ska vidta alla rimliga åtgärder för att ansluta sig till patenträttskonventionen.

3. Om marknadsföring av ett läkemedel eller en lantbrukskemisk produkt⁷¹ i en part förutsätter ett tillstånd från dess behöriga myndigheter i sådana frågor, ska parten göra sitt bästa för att behandla motsvarande ansökan skyndsamt i syfte att undvika oskälig fördröjning. Parterna ska samarbeta och tillhandahålla ömsesidigt bistånd för att uppnå detta mål.

4. Med avseende på läkemedel som omfattas av ett patent får respektive part i enlighet med sin inhemska lagstiftning tillhandahålla en mekanism för att kompensera patenthavaren för en oskälig förkortning av den effektiva patenttiden till följd av det första godkännandet för marknadsföring av läkemedlet i parten. En sådan mekanism ska medge all ensamrätt från ett patent, med samma begränsningar och undantag som gäller för det ursprungliga patentet.

⁷¹ För EU-parten avses i denna avdelning med *lantbrukskemiska produkter* verksamma ämnen och preparat som innehåller ett eller flera verksamma ämnen, i den form de levereras till användaren och avsedda att

- a) skydda växter eller växtprodukter mot alla skadliga organismer eller förhindra inverkan från sådana organismer, i den mån sådana ämnen eller preparat inte definieras på annat sätt nedan,
- b) påverka växters livsprocesser på annat sätt än som näring (t.ex. tillväxtreglerande medel),
- c) bevara växtprodukter, i den mån ämnena eller produkterna inte omfattas av särskilda bestämmelser om konserveringsmedel som har beslutats av rådet eller kommissionen,
- d) förstöra oönskade växter, eller
- e) förstöra växtdelar samt hämma eller förhindra oönskad tillväxt hos växter.

AVSNITT 6

UPPGIFTSSKYDD FÖR VISSA REGLERADE PRODUKTER

ARTIKEL 231

1. Parterna ska skydda hemliga testresultat eller andra uppgifter om läkemedels⁷² och lantbrukskemiska produkters säkerhet och effekt i enlighet med artikel 39 i Tripsavtalet och sin respektive inhemska lagstiftning.
2. I enlighet med punkt 1 och med förbehåll för punkt 4 ska en part som kräver inlämnande av förtroliga testresultat eller andra uppgifter om säkerhet och effekt som ett villkor för att godkänna marknadsföring av läkemedel eller lantbrukskemiska produkter som innehåller nya kemiska enheter medge ensamrätt under normalt fem år från dagen för godkännande för marknadsföring på partens territorium för läkemedel och tio år för lantbrukskemiska produkter, under vilken en tredje part inte får marknadsföra en produkt baserad på sådana uppgifter, såvida inte denna lägger fram bevis för ett uttryckligt medgivande från innehavaren av de skyddade uppgifterna eller sina egna testresultat.

⁷² För Colombia och EU-parten ska detta skydd inbegripa uppgiftsskydd för biologiska och biotekniska produkter. För Perus del ska skydd av förtrolig produktinformation mot avslöjande och metoder som strider mot god affärssed beviljas i enlighet med artikel 39.2 i Tripsavtalet, i avsaknad av särskild lagstiftning om detta.

3. I denna artikel avses med *ny kemisk enhet* en enhet som inte tidigare har godkänts på partens territorium för användning i ett läkemedel eller en lantbrukskemisk produkt i enlighet med partens inhemska lagstiftning. Följaktligen behöver parterna inte tillämpa denna artikel på läkemedel som innehåller en kemisk enhet som tidigare har godkänts på partens territorium.

4. Parterna kan reglera

- a) undantag med hänsyn till allmänintresset, nationella nödsituationer eller synnerlig brådska, när det är nödvändigt att ge tredje part tillgång till dessa uppgifter, och
- b) förkortade förfaranden för godkännande för marknadsföring på sitt respektive territorium på grundval av ett godkännande för marknadsföring som beviljats av en annan part. I sådana fall ska perioden för ensamrätt att använda de uppgifter som lämnats i samband med beviljandet av godkännandet börja löpa dagen för det första godkännande för marknadsföring som ligger till grund för förfarandet, om godkännandet beviljas inom sex månader från det att en fullständig ansökan lämnats in.

5. När det gäller lantbrukskemiska produkter kan parterna sörja för förfaranden som gör det möjligt att återopa eller hänvisa till förtroliga uppgifter om säkerhet och effekt från undersökningar och studier av ryggradsdjur. Under skyddstiden ska en person som vill använda sådana uppgifter ersätta innehavaren av de skyddade uppgifterna. Kostnaderna för en sådan ersättning ska fastställas på ett skäligt, rättvist, öppet och icke-diskriminerande sätt. Rätten till denna ersättning ska gälla så länge skyddet av de förtroliga uppgifterna om säkerhet och effekt varar.

6. I enlighet med bestämmelserna i artikel 197.5 hindrar inte skyddet enligt denna artikel en part från att vidta åtgärder till följd av missbruk av immateriella rättigheter eller förfaranden som otillbörligt begränsar handeln.

AVSNITT 7

VÄXTSORTER

ARTIKEL 232

Parterna ska samarbeta för att främja och säkerställa skyddet av växtsorter på grundval av den internationella konventionen om skydd för växtförädlingsprodukter (nedan kallad *Upov-konventionen*) i dess ändrade lydelse av den 19 mars 1991, inklusive det frivilliga undantag från förädlarrätten som avses i artikel 15.2 i den konventionen.

AVSNITT 8

ILLOJAL KONKURRENS

ARTIKEL 233

1. Parterna ska medge ett effektivt skydd mot illojal konkurrens i enlighet med artikel 10a i Pariskonventionen. För detta ändamål ska varje handling avseende industriell äganderätt i ekonomisk verksamhet som strider mot god affärssed anses vara illojal i enlighet med respektive parts inhemska lagstiftning.
2. I enlighet med respektive parts inhemska lagstiftning kan denna artikel tillämpas utan att det påverkar det skydd som medges enligt denna avdelning.

KAPITEL 4

SÄKERSTÄLLANDE AV SKYDD FÖR IMMATERIELLA RÄTTIGHETER

AVSNITT 1

ALLMÄNNA BESTÄMMELSER

ARTIKEL 234

1. Utan att det påverkar deras respektive rättigheter och skyldigheter enligt Tripsavtalet, i synnerhet del III i det avtalet, ska parterna fastställa de åtgärder, förfaranden och påföljder i enlighet med detta kapitel som behövs för att säkerställa skyddet för immateriella rättigheter enligt definitionen i artikel 196.5 a–i.
2. Bestämmelserna i detta kapitel ska inbegripa åtgärder, förfaranden och påföljder som är snabba, effektiva och proportionella och som avskräcker från vidare intrång och ska tillämpas på ett sätt som är ägnat att dels undvika att hinder för legitim handel skapas, dels säkerställa att de inte missbrukas.

3. Förfarandena för säkerställande av skyddet för immateriella rättigheter ska vara rättvisa och skäligen och inte vara onödigt komplicerade eller kostsamma eller medföra oskäligen tidsfrister eller omotiverade dröjsmål.

4. Detta kapitel medför inte någon skyldighet för parterna att inrätta en från den övriga rättsordningen skild ordning för säkerställande av skyddet för immateriella rättigheter eller någon skyldighet beträffande fördelningen av resurser mellan säkerställande av skyddet för immateriella rättigheter och rättssystemet i allmänhet.

AVSNITT 2

CIVILRÄTTSLIGA OCH ADMINISTRATIVA PÅFÖLJDER OCH FÖRFARANDEN

ARTIKEL 235

Artiklarna 237, 239 och 240 ska tillämpas på handlingar som utförs i kommersiell skala, och om detta medges i deras inhemska lagstiftning får parterna vidta de åtgärder som föreskrivs i de artiklarna för andra handlingar.

ARTIKEL 236

Berättigade sökande

Parterna ska tillerkänna följande personer och organ rätten att ansöka om tillämpning av de åtgärder, förfaranden och påföljder som avses i detta avsnitt och i del III i Tripsavtalet:

- a) Innehavare av immateriella rättigheter, i överensstämmelse med tillämplig lagstiftning.
- b) Alla andra personer som har tillåtelse att utnyttja dessa rättigheter, i synnerhet innehavare av exklusiva licenser och andra licensinnehavare, i den mån detta tillåts i och överensstämmer med tillämplig lagstiftning.
- c) Organ för kollektiv förvaltning av immateriella rättigheter som regelmässigt anses ha rätt att företräda innehavare av immateriella rättigheter, i den mån detta tillåts i och överensstämmer med tillämplig lagstiftning.
- d) Organ som tillvaratar branschintressen och som regelmässigt anses ha rätt att företräda innehavare av immateriella rättigheter, i den mån detta tillåts i och överensstämmer med tillämplig lagstiftning.

ARTIKEL 237

Bevisning

Vid intrång i en immateriell rättighet i kommersiell skala ska parterna vidta nödvändiga åtgärder för att göra det möjligt för de behöriga rättsliga myndigheterna att, där så är lämpligt och på begäran av en part, besluta att bank-, finans- eller affärshandlingar som motparten förfogar över ska läggas fram, förutsatt att konfidentiell information skyddas.

ARTIKEL 238

Åtgärder för att säkra bevisning

Parterna ska se till att de behöriga rättsliga myndigheterna, redan innan prövningen av sakfrågan inletts och på begäran av en person som har lagt fram skälig bevisning till stöd för sina påståenden att ett intrång i hans eller hennes immateriella rättigheter har begåtts eller är omedelbart förestående, får besluta om omedelbara, effektiva och proportionella interimsåtgärder för att säkra relevant bevisning om det påstådda intrånget, förutsatt att konfidentiell information skyddas. Sådana åtgärder kan bl.a. inbegripa en detaljerad beskrivning, med eller utan provexemplar, eller, om detta är tillåtet enligt den inhemska lagstiftningen, beslag av de påstått intrångsgörande varorna och där så är lämpligt det material och de verktyg som använts för tillverkningen och/eller distributionen av dessa varor samt tillhörande handlingar. Åtgärderna ska om nödvändigt vidtas utan att motparten hörs, särskilt om ett dröjsmål kan antas medföra irreparabel skada för rättighetshavaren eller om det finns en uppenbar risk för att bevisningen kan komma att förstöras.

ARTIKEL 239

Rätt till information

1. Parterna ska se till att de behöriga rättsliga myndigheterna, i samband med ett förfarande beträffande intrång i en immateriell rättighet och som svar på en berättigad och proportionell begäran av käranden, får besluta att information om ursprung och distributionsnät för de intrångsgörande varorna eller tjänsterna ska lämnas av intrångsgöraren och/eller en annan person som
 - a) har befunnits förfoga över de intrångsgörande varorna i kommersiell skala,
 - b) har befunnits använda de intrångsgörande tjänsterna i kommersiell skala,
 - c) har befunnits i kommersiell skala tillhandahålla tjänster som använts i intrångsgörande verksamhet, eller
 - d) har pekats ut av den person som avses i led a, b eller c såsom delaktig i produktionen, tillverkningen eller distributionen av varorna eller tillhandahållandet av tjänsterna.
2. Den information som avses i punkt 1 ska i förekommande fall omfatta
 - a) namn på och adress till producenter, tillverkare, distributörer, leverantörer och andra tidigare innehavare av varorna eller tjänsterna samt tilltänkta grossister och detaljister,

- b) uppgifter om hur mycket som producerats, tillverkats, levererats, mottagits eller beställts samt om erhållet pris på varorna eller tjänsterna.
3. Punkterna 1 och 2 ska inte påverka tillämpningen av andra lagbestämmelser som
- a) ger rättighetshavaren rätt till ytterligare information,
 - b) reglerar hur information som lämnas enligt denna artikel får användas i civilrättsliga eller straffrättsliga förfaranden,
 - c) reglerar ansvar för missbruk av rätten till information,
 - d) gör det möjligt att vägra att lämna sådan information som skulle tvinga den person som avses i punkt 1 att medge egen eller nära anhörigs medverkan i ett immaterialrättsintrång, eller
 - e) reglerar sekretesskydd för informationskällor eller behandling av personuppgifter.

ARTIKEL 240

Interims- och säkerhetsåtgärder

1. Parterna ska i enlighet med sin respektive inhemska lagstiftning se till att de rättsliga myndigheterna på begäran av sökanden får utfärda ett interimistiskt föreläggande mot en annan part i syfte att hindra ett omedelbart förestående intrång i en immateriell rättighet eller tillfälligt förbjuda, vid behov förenat med vite om så föreskrivs i inhemsk lagstiftning, en fortsättning av det påstådda intrånget eller göra en fortsättning avhängig av att det ställs säkerhet för ersättning till rättighetshavaren.
2. Ett interimistiskt föreläggande får även utfärdas i syfte att besluta om beslag eller återkallande av varor som misstänks göra intrång i en immateriell rättighet för att förhindra att de införs till eller omsätts på marknaden.

ARTIKEL 241

Korrigerande åtgärder

1. Parterna ska vidta nödvändiga åtgärder för att de behöriga rättsliga myndigheterna på begäran av sökanden, utan att det påverkar det skadestånd som kan utgå till rättighetshavaren på grund av intrånget och utan att någon form av ersättning utgår till intrångsgöraren, får besluta att varor som har konstaterats göra intrång i en immateriell rättighet ska återkallas från marknaden, slutgiltigt avlägsnas från marknaden eller förstöras. Där så är lämpligt, får de behöriga rättsliga myndigheterna även besluta att material och verktyg som huvudsakligen har använts för att skapa eller tillverka dessa varor ska förstöras.
2. De rättsliga myndigheterna ska förordna om att åtgärderna enligt punkt 1 ska vidtas på intrångsgörarens bekostnad, såvida det inte åberopas särskilda skäl mot detta.

ARTIKEL 242

Förelägganden

Utan att det påverkar bestämmelserna i artikel 44.2 i Tripsavtalet ska parterna se till att de rättsliga myndigheterna, när de har fastställt att ett intrång har begåtts i en immateriell rättighet, får utfärda ett föreläggande mot intrångsgöraren med förbud att fortsätta intrånget. Om så föreskrivs i en parts inhemska lagstiftning, ska föreläggandet, där så är lämpligt, förenas med vite för att säkerställa efterlevnad⁷³.

ARTIKEL 243

Alternativa åtgärder

Parterna får i enlighet med sin respektive inhemska lagstiftning föreskriva att de behöriga rättsliga myndigheterna, när detta är lämpligt och på begäran av den person som kan bli föremål för sådana åtgärder som föreskrivs i artikel 241 och/eller artikel 242, får besluta att ekonomisk ersättning ska utgå till den skadelidande parten i stället för att tillämpa de åtgärder som föreskrivs i artikel 241 och/eller artikel 242, om personen i fråga varken har handlat uppsåtligt eller oaktsamt, om ett verkställande av åtgärderna i fråga skulle orsaka denna person oproportionellt stor skada och om ekonomisk ersättning till den skadelidande parten framstår som rimligt tillfredsställande.

⁷³ Parterna ska säkerställa att de åtgärder som avses i denna punkt också kan tillämpas mot dem vars tjänster har använts för att begå intrång i immateriella rättigheter, i den mån de har varit delaktiga i processen.

ARTIKEL 244

Skadestånd

1. Parterna ska se till att de rättsliga myndigheterna när de fastställer skadeståndet
 - a) beaktar alla relevanta omständigheter, såsom de negativa ekonomiska konsekvenserna, däribland utebliven vinst, för den skadelidande parten, den otillbörliga vinst som intrångsgöraren gjort och, där så är lämpligt, omständigheter av annan än rent ekonomisk karaktär, såsom ideell skada som rättighetshavaren har förorsakats genom intrånget, eller
 - b) som ett alternativ till led a, där så är lämpligt, får fastställa skadeståndet till ett engångsbelopp på grundval av sådana faktorer som åtminstone det belopp som skulle ha betalats i royalty eller avgift om intrångsgöraren hade begärt tillstånd att nyttja den immateriella rättigheten i fråga.
2. Om intrångsgöraren har begått immaterialrättsintrång utan att veta om det eller utan rimlig grund att veta om det, får parterna föreskriva att de rättsliga myndigheterna får förordna om återbetalning av vinst eller betalning av ett skadestånd som kan vara fastställt i förväg.

ARTIKEL 245

Kostnader för förfarandet

Parterna ska se till att rimliga och proportionella processkostnader och andra förfarandekostnader, inbegripet kostnader för juridiskt biträde, som har åsamkats den vinnande parten i allmänhet ersätts av den förlorande parten, om inte detta är oskäligt eller andra skäl föreligger, i enlighet med inhemsk lagstiftning.

ARTIKEL 246

Offentliggörande av rättsliga avgöranden

Parterna ska vidta nödvändiga åtgärder för att se till att de rättsliga myndigheterna i rättsliga förfaranden beträffande intrång i en immateriell rättighet, på begäran av sökanden och på intrångsgörarens bekostnad, får förordna om lämpliga åtgärder för att sprida information om avgörandet, innefattande att avgörandet ska anslås och offentliggöras helt eller delvis. Parterna får även föreskriva ytterligare lämpliga åtgärder för offentliggörande som är anpassade till de särskilda förhållandena, inbegripet väl synlig annonsering.

ARTIKEL 247

Presumtion om innehav av upphovs- eller äganderätt

Vid tillämpning av de åtgärder, förfaranden och påföljder som föreskrivs i detta avtal i förhållande till säkerställandet av skyddet för upphovsrätt och närstående rättigheter

- a) ska det för att upphovsmannen till ett litterärt eller konstnärligt verk, om inte motsatsen bevisas, ska anses som sådan och följaktligen ha rätt att föra talan om intrång, vara tillräckligt att dennes namn på sedvanligt sätt finns angivet på verket; detta led ska vara tillämpligt även om namnet är en pseudonym, om den pseudonym som upphovsmannen antagit inte medger något tvivel om dennes identitet,
- b) ska led a ska gälla i tillämpliga delar för innehavare av upphovsrätten närstående rättigheter i fråga om deras skyddade alster.

ARTIKEL 248

Administrativa förfaranden

I den utsträckning civilrättsliga påföljder kan föreläggas till följd av administrativa förfaranden beträffande sakfrågan, ska dessa förfaranden vara förenliga med principer som i allt väsentligt motsvarar principerna i relevanta bestämmelser i detta avsnitt.

Gränsåtgärder

1. Om inte annat följer av denna artikel, ska parterna införa förfaranden⁷⁴ som gör det möjligt för en rättighetshavare, som har giltiga skäl att misstänka att varor som gör intrång i en upphovsrätt eller varumärkesrätt⁷⁵ skulle kunna importeras, exporteras eller transiteras, att lämna in en skriftlig begäran till de behöriga myndigheterna om att tullmyndigheterna ska skjuta upp övergången till fri omsättning av sådana varor eller kvarhålla dem. Parterna ska utvärdera tillämpningen av dessa åtgärder på varor som misstänks göra intrång i en geografisk beteckning.

⁷⁴ Parterna är överens om att det inte ska finnas någon skyldighet att tillämpa sådana förfaranden på import av varor som saluförs i ett annat land av rättighetshavaren eller med dennes medgivande.

⁷⁵ I denna bestämmelse avses med *varor som gör intrång i en upphovsrätt eller varumärkesrätt*

a) *varumärkesförfalskade varor*:

- i) varor, inbegripet emballage, som utan tillstånd har försetts med ett varumärke som är identiskt med det giltigt registrerade varumärket för varor av samma slag eller som i väsentliga drag inte kan skiljas från ett sådant varumärke och som därigenom gör intrång i varumärkesinnehavarens rättigheter,
- ii) varje varumärkessymbol (inbegripet logotyp, etikett, klistermärke, broschyr, bruksanvisning eller garantihandling med en sådan symbol), även om den föreligger separat, under samma omständigheter som de varor som avses i led i,
- iii) emballagematerial som är försett med varumärken för varumärkesförfalskade varor och som föreligger separat, under samma omständigheter som de varor som avses i led i,

b) *pirattillverkade varor*: varor som är eller innehåller kopior som tillverkats utan medgivande från innehavaren av upphovsrätten eller närstående rättigheter eller av formskyddet, oavsett om den är registrerad enligt nationell lagstiftning eller inte, eller från en person med vederbörligt tillstånd av innehavaren i tillverkningslandet.

2. Parterna ska föreskriva att om det vid tullmyndigheternas tjänsteutövande framkommer att det finns tillräckliga skäl att misstänka att varor gör intrång i en upphovsrätt eller varumärkesrätt, får tullmyndigheterna skjuta upp frigörandet av varorna eller kvarhålla dem på eget initiativ så att rättighetshavaren, med förbehåll för respektive parts inhemska lagstiftning, kan begära juridiskt eller administrativt ingripande i enlighet med punkt 1.
3. De rättigheter eller skyldigheter enligt del III avsnitt 4 i Tripsavtalet som rör importören ska även gälla för exportören eller mottagaren av varorna.

AVSNITT 3

TJÄNSTELEVERERANDE MELLANHÄNDERS ANSVAR

ARTIKEL 250

Användning av mellanhänders tjänster

Parterna erkänner att tredje parter kan komma att använda mellanhänders tjänster för intrångsverksamhet. För att säkerställa fri rörlighet för informationstjänster och samtidigt säkerställa skydd av upphovsrätt och närstående rättigheter i den digitala miljön, ska parterna föreskriva åtgärderna i detta avsnitt för tjänstelevererande mellanhänder när dessa på intet sätt har något att göra med den vidarebefordrade informationen.

ARTIKEL 251

Tjänstelevererande mellanhänders ansvar: enbart vidarebefordran ("mere conduit")

1. Parterna ska se till att när en tjänst består av överföring i ett kommunikationsnät av information som lämnats av tjänstemottagaren eller tillhandahållande av tillgång till ett kommunikationsnät ska tjänsteleverantören inte hållas ansvarig för den överförda informationen, förutsatt att tjänsteleverantören
 - a) inte initieraröverföringen,
 - b) inte väljer ut mottagaren av den överförda informationen, och
 - c) inte väljer ut eller ändrar den överförda informationen.
2. Överföring och tillhandahållande av tillgång enligt punkt 1 omfattar automatisk, mellanliggande och tillfällig lagring av den överförda informationen, i den mån lagringen enbart görs för att utföra överföringen i kommunikationsnätet och förutsatt att informationen inte lagras längre än vad som rimligtvis krävs för överföringen.

3. Detta avsnitt ska inte påverka möjligheten för en domstol eller administrativ myndighet att i enlighet med respektive parts rättssystem kräva att tjänsteleverantören upphör med eller förhindrar ett intrång.

ARTIKEL 252

Tjänstelevererande mellanhänders ansvar: cachning

1. Parterna ska se till att när en tjänst består av överföring i ett kommunikationsnät av information som lämnats av tjänstemottagaren ska tjänsteleverantören inte hållas ansvarig för den automatiska, mellanliggande och tillfälliga lagring av informationen som ägt rum enbart för att effektivisera vidare överföring av informationen till andra tjänstemottagare på deras begäran, förutsatt att tjänsteleverantören

- a) inte ändrar informationen,
- b) uppfyller villkoren för tillgång till informationen,
- c) följer regler för uppdatering av informationen, vilka fastställts på ett sätt som är allmänt vedertaget och använt inom branschen,

- d) inte ingriper i den lagliga användningen av den teknik som är allmänt vedertagen och som används inom branschen för att få fram data om hur informationen används, och
 - e) handlar utan dröjsmål för att avlägsna den information denne har lagrat eller göra den oåtkomlig så snart denne fått kännedom om att den information som ursprungligen överfördes har avlägsnats från nätet eller gjorts oåtkomlig, eller att en domstol eller administrativ myndighet har bestämt att den ska avlägsnas eller göras oåtkomlig.
2. Detta avsnitt ska inte påverka möjligheten för en domstol eller administrativ myndighet att i enlighet med respektive parts rättssystem kräva att tjänsteleverantören upphör med eller förhindrar ett intrång.

ARTIKEL 253

Tjänstelevererande mellanhänders ansvar: värdtjänster

1. Parterna ska se till att när en tjänst består av lagring av information som lämnats av tjänstemottagaren ska tjänsteleverantören inte hållas ansvarig för information som lagrats på begäran av tjänstemottagaren, förutsatt att tjänsteleverantören
- a) inte hade kännedom om olaglig verksamhet eller information och, beträffande skadeståndsanspråk, inte var medveten om fakta eller omständigheter som gjort den olagliga verksamheten eller informationen uppenbar, eller

- b) så snart denne fått sådan kännedom eller blivit medveten om detta handlat utan dröjsmål för att avlägsna informationen eller göra den oåtkomlig.
2. Punkt 1 ska inte vara tillämplig om tjänstemottagaren handlar under tjänsteleverantörens ledning eller överinseende.
3. Detta avsnitt ska inte påverka möjligheten för en domstol eller administrativ myndighet att i enlighet med respektive parts rättssystem kräva att tjänsteleverantören upphör med eller förhindrar ett intrång, och inte heller ska den påverka en parts möjlighet att inrätta förfaranden för att avlägsna information eller göra den oåtkomlig.

ARTIKEL 254

Avsaknad av allmän övervakningsskyldighet

1. En part får inte ålägga tjänsteleverantörer en allmän skyldighet att i samband med tillhandahållande av tjänster som omfattas av artiklarna 251, 252 och 253 övervaka den information de överför eller lagrar, och inte heller någon allmän skyldighet att aktivt efterforska fakta eller omständigheter som kan tyda på olaglig verksamhet.

2. Parterna kan fastställa skyldigheter för tjänsteleverantörer att omedelbart informera de behöriga offentliga myndigheterna om påstådd olaglig verksamhet som utförts eller olaglig information som tillhandahållits av mottagarna av deras tjänster eller att till behöriga myndigheter på deras begäran lämna information som gör det möjligt att identifiera de tjänstemottagare med vilka de ingått lagringsavtal.

KAPITEL 5

TEKNIKÖVERFÖRING

ARTIKEL 255

1. Parterna är överens om att utbyta erfarenheter och information om sin inhemska och internationell praxis och politik som påverkar tekniköverföring⁷⁶. Utbytet ska i synnerhet omfatta åtgärder för att underlätta informationsflöden, partnerskap mellan företag, licensiering och frivilliga underleverantörskontrakt. Särskild uppmärksamhet ska ägnas åt de nödvändiga villkoren för att skapa en gynnsam miljö för att främja varaktiga förbindelser mellan parternas forskarsamfund och för att intensifiera verksamhet som främjar sammankoppling, innovation och tekniköverföring mellan parterna, t.ex. i frågor såsom regelverk och utveckling av humankapital.

⁷⁶ För tydlighetens skull: tekniköverföring inbegriper tillgång till och användning av teknik samt processen för teknikutveckling.

2. Parterna ska underlätta och uppmuntra forskning, innovation, teknisk utveckling, tekniköverföring och teknikspridning mellan sig, med inriktning på bl.a. företag, offentliga organ, universitet och forsknings- och teknikcentrum. Parterna ska främja kapacitetsuppbyggnad, utbyte och utbildning av personal inom detta område inom ramen för sina möjligheter.

3. Parterna ska uppmuntra mekanismer för att organ och experter inom deras respektive system för vetenskap, teknik och innovation ska kunna delta i projekt och gemensamma forsknings-, utvecklings- och innovationsnätverk, i syfte att stärka deras kapacitet inom vetenskap, teknik och innovation. De mekanismerna kan inbegripa

- a) gemensam forskning, innovation och teknisk utveckling samt utbildningsprojekt,
- b) besök och utbyten av vetenskapsmän, forskare, praktikanter och tekniska experter,
- c) gemensamt anordnande av vetenskapliga seminarier, konferenser, symposier och workshoppar samt experters deltagande i dessa evenemang,
- d) gemensamma forsknings-, utvecklings- och innovationsnätverk,
- e) utbyte och delning av utrustning och material,

f) främjande av utvärdering av gemensamt arbete och spridning av resultat, och

g) annan verksamhet som parterna kommer överens om.

4. Parterna bör överväga att inrätta mekanismer för utbyte av information om forsknings-, utvecklings- och innovationsprojekt som finansieras med offentliga medel.

5. EU-parten ska underlätta och främja användningen av incitament till institutioner och företag inom sitt territorium för tekniköverföring till institutioner och företag i de avtalsslutande andinska länderna, i syfte att ge dem möjlighet att skapa en livskraftig teknisk grund.

6. Parterna ska göra sitt bästa för att utvärdera möjligheterna att underlätta införsel till och utförsel från sitt respektive territorium av uppgifter och utrustning med anknytning till eller som används i parterna forskning, innovation och tekniska utveckling i enlighet med bestämmelserna i denna artikel och i överensstämmelse med tillämpliga lagar och andra författningar på respektive parts territorium, inklusive ordningarna för exportkontroll av produkter med dubbla användningsområden och den tillhörande lagstiftningen.

KAPITEL 6

SAMARBETE

ARTIKEL 256

1. Parterna är överens om att samarbeta för att stödja genomförandet av åtagandena och skyldigheterna enligt denna avdelning.
2. Om inte annat anges i bestämmelserna i avdelning XIII (Tekniskt bistånd och handelsrelaterad kapacitetsuppbyggnad), omfattar samarbetsområdena, men är inte begränsade till, följande:
 - a) Utbyte av information om regelverket för immateriella rättigheter och de gällande bestämmelserna för skydd och säkerställande av skydd, samt utbyte av erfarenheter av framsteg på lagstiftningsområdet mellan EU-parten och respektive avtalsslutande andinskt land.
 - b) Utbyte av erfarenheter mellan EU-parten och respektive avtalsslutande andinskt land om säkerställande av skyddet för immateriella rättigheter.
 - c) Kapacitetsuppbyggnad samt utbyte och utbildning av personal.
 - d) Främjande och spridning av information om immateriella rättigheter, bl.a. i näringslivet och det civila samhället, samt allmänt medvetandegörande av konsumenter och rättighetshavare.

- e) Stärkande av det institutionella samarbetet t.ex. mellan myndigheter för immateriella rättigheter.
- f) Aktivt främjande av medvetenheten hos och utbildning av allmänheten om politiken för immateriella rättigheter.

ARTIKEL 257

Underkommittén för immateriella rättigheter

1. Parterna inrättar härmed en underkommitté för immateriella rättigheter som ska följa upp genomförandet av bestämmelserna i denna avdelning. Underkommittén ska sammanträda minst en gång om året, om inte parterna kommer överens om annat. Dessa möten kan genomföras via varje överenskommet medel.
2. Underkommittén för immateriella rättigheter ska anta sina beslut med enhällighet. Underkommittén får fastställa sin arbetsordning. Underkommittén för immateriella rättigheter ska ansvara för bedömningen av den information som avses i artikel 209 och för att för handelskommittén föreslå ändringar av tillägg 1 till bilaga XIII (Förteckning över geografiska beteckningar) i fråga om geografiska beteckningar.

AVDELNING VIII

KONKURRENS

ARTIKEL 258

Definitioner

1. I denna avdelning gäller följande definitioner:

– *konkurrenslagstiftning*:

- a) när det gäller EU-parten, artiklarna 101, 102 och 106 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt, rådets förordning (EG) nr 139/2004 av den 20 januari 2004 om kontroll av företagskoncentrationer (nedan kallad *EG:s koncentrationsförordning*) samt tillämpningsföreskrifter till och ändringar av dessa,
- b) när det gäller Colombia och Peru, följande i förekommande fall:
 - i) inhemska konkurrenslagor som antagits eller bibehålls i enlighet med artikel 260 samt tillämpningsföreskrifter till och ändringar av dessa, och/eller

- ii) Andinska gemenskapens lagstiftning som är tillämplig i Colombia eller Peru samt tillämpningsföreskrifter till och ändringar av denna,

– *konkurrensmyndighet och konkurrensmyndigheter:*

- a) när det gäller EU-parten, Europeiska kommissionen, och
- b) när det gäller Colombia och Peru, deras respektive nationella konkurrensmyndigheter.

2. Inget i denna artikel ska påverka de befogenheter som parterna gett sina respektive regionala och nationella myndigheter för ett effektivt och konsekvent genomförande av deras respektive konkurrenslagstiftning.

ARTIKEL 259

Mål och principer

1. Parterna erkänner vikten av fri konkurrens och det faktum att konkurrensbegränsande metoder kan störa marknadernas funktion, påverka den ekonomiska och sociala utvecklingen, den ekonomiska effektiviteten och konsumenternas välfärd samt undergräva de fördelar som följer av genomförandet av detta avtal, och parterna ska därför tillämpa sin respektive konkurrenspolitik och konkurrenslagstiftning.

2. Parterna är överens om att följande metoder är oförenliga med detta avtal, i den mån de kan påverka handeln och investeringarna mellan parterna:

- a) Avtal, beslut, rekommendationer eller samordnade förfaranden som har till syfte eller effekt att hindra, begränsa eller snedvrider konkurrensen enligt parternas respektive konkurrenslagstiftning.
- b) Missbruk av en dominerande ställning enligt parternas respektive konkurrenslagstiftning.
- c) Företagskoncentrationer som påtagligt hindrar konkurrensen, särskilt genom att skapa eller förstärka en dominerande ställning enligt parternas respektive konkurrenslagstiftning.

3. Parterna erkänner vikten av samarbete och samordning mellan deras respektive konkurrensmyndigheter för att främja en effektiv konkurrenspolitik och en effektiv tillämpning av konkurrenslagstiftningen, inbegripet underrättelser enligt artikel 262, samråd, informationsutbyte, tekniskt bistånd och främjande av konkurrensen.

4. Parterna ska stödja och främja åtgärder för att stärka konkurrensen inom sina respektive jurisdiktioner i enlighet med målen för detta avtal.

ARTIKEL 260

Konkurrenslagstiftning, konkurrensmyndigheter och konkurrenspolitik

1. Parterna ska bibehålla konkurrenslagstiftning avseende de metoder som avses i artikel 259.2 och vidta lämpliga åtgärder med hänsyn till dessa metoder.
2. Parterna ska inrätta eller bibehålla konkurrensmyndigheter som har ansvar och är lämpligt utrustade för att effektivt säkerställa efterlevnaden av deras respektive konkurrenslagstiftning.
3. Parterna erkänner vikten av att tillämpa sin respektive konkurrenslagstiftning på ett öppet, effektivt och icke-diskriminerande sätt med respekt för principerna om korrekta förfaranden och rätten till försvar.
4. Parterna ska behålla sitt självbestämmande i fråga om att fastställa, utveckla och genomföra sin respektive konkurrenspolitik.

ARTIKEL 261

Samarbete och informationsutbyte

1. Parterna ska göra sitt bästa för att samarbeta genom sina konkurrensmyndigheter i frågor som rör genomförandet av konkurrenslagstiftningen.
2. En parts konkurrensmyndighet kan begära samarbete med en annan parts konkurrensmyndighet om tillsynsverksamhet. Samarbetet ska inte hindra de berörda parterna från att fatta självständiga beslut.
3. Konkurrensmyndigheterna får utbyta information i syfte att underlätta en effektiv tillämpning av deras respektive konkurrenslagstiftning.
4. När konkurrensmyndigheterna utbyter information enligt denna artikel, ska de ta hänsyn till begränsningarna enligt deras respektive lagstiftning.
5. Om en part anser att en konkurrensbegränsande metod enligt artikel 259.2 som utövas inom en annan parts territorium har en negativ effekt på båda parter territorium eller på handelsförbindelserna mellan dessa parter, kan den parten begära att denna andra part inleder den tillsynsverksamhet som fastställs i dess lagstiftning.

6. Konkurrensmyndigheterna får ytterligare stärka samarbetet genom lämpliga medel eller instrument, i enlighet med deras intresse och förmåga.

ARTIKEL 262

Underrättelse

1. En parts konkurrensmyndighet ska, om dess administrativa resurser så tillåter, underrätta konkurrensmyndigheten i en annan part om verksamhet för tillsyn av konkurrenslagstiftningen som den underrättande konkurrensmyndigheten anser kunna påverka viktiga intressen⁷⁷ hos denna andra part.
2. En underrättelse enligt punkt 1 ska göras så snart som möjligt, i den mån detta inte strider mot konkurrenslagstiftningen i den part som lämnar underrättelsen eller påverkar en pågående utredning.

ARTIKEL 263

Företag med monopolrättigheter och statliga företag

1. Inget i detta avtal ska hindra en part från att upprätta eller bibehålla offentliga eller privata monopol och statliga företag i enlighet med sin lagstiftning⁷⁸.

⁷⁷ I synnerhet då underrättelsen kan bidra till att uppnå målen för tillsynsverksamheten hos den mottagande konkurrensmyndigheten.

⁷⁸ För tydlighetens skull: parterna är överens om att *monopolios rentísticos* enligt artikel 336 i Colombias politiska konstitution ingår i kategorin företag med monopolrättigheter och statliga företag.

2. Parterna ska säkerställa att statliga företag och företag med monopolrättigheter omfattas av deras respektive konkurrenslagstiftning i den mån tillämpningen av denna lagstiftning inte rättsligt eller faktiskt hindrar dem från att utföra de särskilda offentliga uppgifter som ålagts dem.

3. När det gäller statliga företag och företag med monopolrättigheter får ingen part vidta eller bibehålla en åtgärd som strider mot bestämmelserna i denna avdelning och som snedvrider handeln och investeringarna mellan parterna.

ARTIKEL 264

Tekniskt bistånd

1. För att uppnå målen i denna avdelning erkänner parterna betydelsen av tekniskt bistånd och ska främja initiativ i syfte att utveckla en konkurrenskultur.

2. Initiativ enligt punkt 1 ska bland annat inriktas på att stärka den tekniska och institutionella kapaciteten för att genomföra konkurrenspolitiken, säkerställa efterlevnaden av konkurrenslagstiftningen, utbilda personal och utbyta erfarenheter.

ARTIKEL 265

Samråd

1. I syfte att främja förståelse mellan parterna eller ta itu med särskilda frågor som uppkommer enligt denna avdelning ska en part, på begäran av en annan part, godta inledandet av samråd, utan att det påverkar genomförandet av en åtgärd i enlighet med dess konkurrenslagstiftning, med bevarande av dess oinskränkta självständighet i fråga om slutgiltiga beslut om de frågor som är föremål för samråd.
2. Den part som begär samråd enligt punkt 1 ska ange hur frågan påverkar marknadernas funktion, konsumenterna samt handeln och investeringarna mellan parterna. Den anmodade parten ska till fullo beakta den begärande partens farhågor.

ARTIKEL 266

Tvistlösning

Ingen av parterna får tillgripa tvistlösning enligt avdelning XII (Tvistlösning) för någon fråga som uppkommer enligt denna avdelning.

AVDELNING IX

HANDEL OCH HÅLLBAR UTVECKLING

ARTIKEL 267

Bakgrund och mål

1. Parterna erinrar om Riodeklarationen om miljö och utveckling och Agenda 21, som antogs vid FN:s konferens om miljö och utveckling den 14 juni 1992, millennieutvecklingsmålen, som antogs i september 2000, Johannesburgdeklarationen om hållbar utveckling och dess genomförandeplan, som antogs den 4 september 2002, och ministerdeklarationen om full och produktiv sysselsättning och anständigt arbete, som antogs av FN:s ekonomiska och sociala råd i september 2006, och bekräftar sitt engagemang för hållbar utveckling för nuvarande och kommande generationers välfärd. I detta avseende är parterna överens om att främja internationell handel på ett sätt som bidrar till målet om hållbar utveckling och att verka för att se till att detta mål integreras och avspeglas i deras handelsförbindelser. Parterna understryker i synnerhet nyttan med att betrakta handelsrelaterade arbets-⁷⁹ och miljöfrågor som en del av en övergripande strategi för handel och hållbar utveckling.

⁷⁹ I denna avdelning inbegriper *arbete* de frågor som är relevanta för Internationella arbetsorganisationens strategiska mål.

2. Mot bakgrund av punkt 1 är målen med denna avdelning bl.a. att
- a) främja dialog och samarbete mellan parterna i syfte att underlätta genomförandet av bestämmelserna i denna avdelning och stärka förhållandet mellan handel och politik och praxis på arbets- och miljöområdet,
 - b) förbättra efterlevnaden av arbets- och miljölagstiftningen hos respektive part och av de åtaganden som följer av de internationella konventioner och avtal som avses i artiklarna 269 och 270, som ett viktigt led i att öka handelns bidrag till en hållbar utveckling,
 - c) stärka handelns och handelspolitikens roll för att främja bevarande och hållbart nyttjande av biologisk mångfald och naturtillgångar samt för att minska föroreningarna i enlighet med målet om hållbar utveckling,
 - d) stärka engagemanget för arbetsnormerna och arbetstagares rättigheter i enlighet med bestämmelserna i denna avdelning, som ett viktigt led i att öka handelns bidrag till en hållbar utveckling,
 - e) främja allmänhetens medverkan i de frågor som omfattas av denna avdelning.

3. Parterna bekräftar att de är fast beslutna att fullgöra sina åtaganden enligt denna avdelning med hänsyn till sin förmåga, särskilt i tekniskt och finansiellt avseende.
4. Parterna bekräftar sitt åtagande att ta itu med de globala miljöutmaningarna i enlighet med principen om gemensamt men differentierat ansvar.
5. Bestämmelserna i denna avdelning ska inte tolkas eller användas som ett medel för godtycklig eller oberättigad diskriminering mellan parterna eller en förtäckt begränsning av handeln eller investeringarna.

ARTIKEL 268

Rätt att reglera och skyddsnivåer

Med erkännande av respektive parts suveräna rätt att fastställa sin inhemska politik och sina inhemska prioriteringar för hållbar utveckling samt sina egna nivåer av miljö- och arbetarskydd i överensstämmelse med de internationellt erkända normer och överenskommelser som avses i artiklarna 269 och 270 samt att anta eller ändra sina relevanta lagar och andra författningar samt sin politik i enlighet med detta, ska parterna sträva efter att säkerställa att deras respektive relevanta lagstiftning och politik föreskriver och uppmuntrar till en hög nivå av miljö- och arbetarskydd.

ARTIKEL 269

Multilaterala arbetsnormer och arbetsavtal

1. Parterna erkänner att internationell handel, produktiv sysselsättning och anständigt arbete för alla är grundläggande faktorer för att hantera globaliseringsprocessen och bekräftar sina åtaganden att främja utvecklingen av den internationella handeln på ett sätt som bidrar till produktiv sysselsättning och anständigt arbete för alla.
2. Parterna ska föra en dialog och samarbeta vid behov i handelsrelaterade arbetsfrågor av gemensamt intresse.
3. Parterna förbinder sig att i sin respektive lagstiftning och praxis och på hela sitt respektive territorium främja och faktiskt genomföra de internationellt erkända grundläggande arbetsnormerna i Internationella arbetsorganisationens (nedan kallad *ILO*) grundläggande konventioner:
 - a) Föreningsfrihet och erkännande av rätten till kollektiva förhandlingar.
 - b) Avskaffande av alla former av tvångsarbete och obligatoriskt arbete.
 - c) Avskaffande av barnarbete.

d) Avskaffande av diskriminering vid anställning och yrkesutövning.

4. Parterna ska utbyta information om sin respektive situation och sina respektive framsteg när det gäller ratificeringen av prioriterade ILO-konventioner och övriga konventioner som ILO klassificerat som uppdaterade.

5. Parterna betonar att arbetsnormer inte bör användas i handelsprotektionistiskt syfte och dessutom att en parts komparativa fördel på intet sätt bör ifrågasättas.

ARTIKEL 270

Multilaterala miljönormer och miljöavtal

1. Parterna erkänner värdet av internationell miljöförvaltning och internationella miljöavtal som ett av det internationella samfundets svar på globala och regionala miljöproblem och betonar behovet av att öka det ömsesidiga stödet mellan handel och miljö. I detta sammanhang ska parterna föra en dialog och vid behov samarbeta i handelsrelaterade miljöfrågor av gemensamt intresse.

2. Parterna bekräftar sitt åtagande att i sin lagstiftning och praxis faktiskt genomföra följande multilaterala miljöavtal: Montrealprotokollet om ämnen som bryter ned ozonskiktet, antaget den 16 september 1987, Baselkonventionen om kontroll av gränsöverskridande transporter och om slutligt omhändertagande av farligt avfall, antagen den 22 mars 1989, Stockholmskonventionen om långlivade organiska föroreningar, antagen den 22 maj 2001, konventionen om internationell handel med utrotningshotade arter av vilda djur och växter, undertecknad den 3 mars 1973 (nedan kallad *Cites*), CBD, Cartagenaprotokollet om biosäkerhet till CBD, antaget den 29 januari 2000, Kyotoprotokollet till Förenta nationernas ramkonvention om klimatförändringar, antaget den 11 december 1997 (nedan kallat *Kyotoprotokollet*), och Rotterdamkonventionen om förfarandet med förhandsgodkännande sedan information lämnats för vissa farliga kemikalier och bekämpningsmedel i internationell handel, antagen den 10 september 1998⁸⁰.

3. Handelskommittén får rekommendera en utvidgning av tillämpningen av punkt 2 till att omfatta andra multilaterala miljöavtal på förslag från underkommittén för handel och hållbar utveckling.

4. Inget i detta avtal ska begränsa rätten för en part att vidta eller bibehålla åtgärder för att genomföra de avtal som anges i punkt 2. Sådana åtgärder ska inte tillämpas på ett sätt som skulle utgöra ett medel för godtycklig eller oberättigad diskriminering mellan parterna eller en förtäckt begränsning av handeln.

⁸⁰ Vid tillämpning av denna punkt ska de multilaterala miljöavtal som det hänvisas till omfatta de protokoll, ändringar, bilagor och rättelser som parterna ratificerat.

ARTIKEL 271

Handel som främjar hållbar utveckling

1. Parterna bekräftar att handeln bör främja hållbar utveckling. Parterna erkänner också den positiva betydelse som grundläggande arbetsnormer och anständigt arbete kan ha för ekonomisk effektivitet, innovation och produktivitet samt värdet av större samstämmighet mellan handelspolitiken å ena sidan och arbetspolitiken å andra sidan.
2. Parterna ska sträva efter att underlätta och främja handel och utländska direktinvesteringar i miljövaror och miljötjänster.
3. Parterna är överens om att främja bästa affärspraxis i fråga om företagens sociala ansvar.
4. Parterna erkänner att mekanismer som är flexibla och frivilliga och bygger på incitament kan bidra till samstämmighet mellan handelsmetoder och målen för hållbar utveckling. I detta avseende och i enlighet med sin respektive lagstiftning och politik ska parterna främja utveckling och användning av sådana mekanismer.

ARTIKEL 272

Biologisk mångfald

1. Parterna erkänner vikten av bevarande och hållbart nyttjande av biologisk mångfald och alla dess komponenter som ett viktigt led i att uppnå hållbar utveckling. Parterna bekräftar sitt åtagande att bevara och hållbart nyttja biologisk mångfald i enlighet med CBD och andra relevanta internationella avtal där parterna är parter.
2. Parterna ska fortsätta att verka för att uppfylla sina internationella mål att inrätta och bibehålla ett omfattande, effektivt förvaltad och ekologiskt representativt nationellt och regionalt system för skyddade land- och havsområden senast 2010 respektive 2012, som grundläggande verktyg för bevarande och hållbart nyttjande av biologisk mångfald. Parterna erkänner också betydelsen av skyddade områden för välfärden hos befolkningen i dessa områden och deras buffertzoner.
3. Parterna ska sträva efter att gemensamt främja utarbetande av praxis och program som syftar till att gynna uppkomsten av en skäligen ekonomisk avkastning från bevarande och hållbart nyttjande av biologisk mångfald.

4. Parterna erkänner sitt åtagande i enlighet med CBD att, med förbehåll för sin inhemska lagstiftning, respektera, bevara och bibehålla kunskaper, innovationer och sedvänjor hos ursprungsbefolkningar och lokalsamhällen med traditionella livssätt som är relevanta för bevarandet och det hållbara nyttjandet av biologisk mångfald och främja en bredare tillämpning av dessa, med förbehåll för i förväg lämnat informerat medgivande av innehavarna av sådana kunskaper, innovationer och sedvänjor, samt främja en rättvis och skälig fördelning av de vinster som uppstår vid utnyttjandet av sådana kunskaper, innovationer och sedvänjor.

5. Parterna erinrar om artikel 15 i CBD och erkänner staters suveräna rätt över sina naturtillgångar och att befogenheten att besluta om tillträde till genetiska resurser vilar hos de nationella regeringarna och är underkastad inhemsk lagstiftning. Vidare erkänner parterna att de ska sträva efter att skapa förhållanden som underlättar tillträde till genetiska resurser för miljöanpassad användning och inte införa restriktioner som strider mot målen i CBD samt att tillträde till genetiska resurser ska förutsätta i förväg lämnat informerat medgivande av den part som tillhandahåller sådana resurser, om inte denna part bestämt annat. Parterna ska vidta lämpliga åtgärder i enlighet med CBD i syfte att på ett skäligt och rättvist sätt och på ömsesidigt överenskomna villkor dela resultaten av forskning och utveckling och de vinster som uppstår vid kommersiellt eller annat utnyttjande av genetiska resurser med den part som tillhandahåller sådana resurser.

6. Parterna ska sträva efter att stärka och utöka kapaciteten hos nationella institutioner som ansvarar för bevarande och hållbart nyttjande av biologisk mångfald, genom instrument såsom kapacitetsförstärkning och tekniskt bistånd.

ARTIKEL 273

Handel med skogsprodukter

I syfte att främja en hållbar förvaltning av skogsresurser erkänner parterna vikten av att ha metoder som i enlighet med inhemska lagar och förfaranden förbättrar efterlevnaden och förvaltningen av skogslagstiftningen och främjar den lagliga och hållbara handeln med skogsprodukter, vilka kan omfatta

- a) effektivt genomförande och användande av Cites när det gäller träslag som kan betraktas som utrotningshotade i enlighet med kriterierna i och inom ramen för den konventionen,
- b) utveckling av system och mekanismer som möjliggör kontroll av träprodukters lagliga ursprung i hela handelskedjan,

- c) främjande av frivilliga mekanismer för skogscertifiering som erkänns på internationella marknader,
- d) öppenhet och främjande av allmänhetens medverkan i förvaltningen av skogsresurser för virkesproduktion, och
- e) förstärkning av kontrollmekanismer för virkesproduktion, bl.a. genom oberoende tillsynsinstitutioner, i enlighet med respektive parts regelverk.

ARTIKEL 274

Handel med fiskeriprodukter

1. Parterna erkänner behovet av att bevara och förvalta fiskeresurser på ett rationellt och ansvarsfullt sätt, i syfte att säkra deras hållbarhet.
2. Parterna erkänner behovet av att samarbeta inom ramen för regionala fiskeriorganisationer där de är part i syfte att
 - a) revidera och anpassa fiskekapaciteten till fiskeresurserna, inbegripet de som är föremål för överfiske, för att säkerställa att fiskemetoderna står i proportion till de tillgängliga fiskemöjligheterna,

- b) anta effektiva verktyg för övervakning och kontroll, t.ex. observatörsprogram, fartygsövervakningssystem, omlastningskontroll och hamnstatskontroll, i syfte att säkerställa full överensstämmelse med gällande bevarandeåtgärder,
- c) vidta åtgärder för att bekämpa olagligt, orapporterat och oreglerat fiske. I detta syfte är parterna överens om att se till att fartyg under deras flagg bedriver fiske enligt de regler som antagits inom de regionala fiskeriorganisationerna och att vidta åtgärder mot fartyg som överträder dessa regler i enlighet med sin inhemska lagstiftning.

ARTIKEL 275

Klimatförändringar

1. Med beaktande av Förenta nationernas ramkonvention om klimatförändringar (nedan kallad *UNFCCC*) och Kyotoprotokollet erkänner parterna att klimatförändringarna är ett gemensamt och globalt problem som kräver bredast möjliga samarbete mellan alla länder och deras medverkan i effektiva och lämpliga internationella insatser, till gagn för mänsklighetens nuvarande och framtida generationer.

2. Parterna är fast beslutna att öka sina ansträngningar mot klimatförändringarna, som leds av utvecklade länder, bl.a. genom främjande av inhemska strategier och lämpliga internationella initiativ för att begränsa och anpassa sig till klimatförändringarna, på grundval av rättvisa och i enlighet med deras gemensamma men differentierade ansvar och respektive möjligheter samt deras sociala och ekonomiska förhållanden, och med särskilt beaktande av behoven, omständigheterna och den höga sårbarheten för de negativa effekterna av klimatförändringarna hos de parter som är utvecklingsländer.
3. Parterna erkänner också att effekten av klimatförändringarna kan påverka deras nuvarande och framtida utveckling och understryker därför vikten av att öka och främja anpassningsåtgärder, särskilt hos de parter som är utvecklingsländer.
4. Med tanke på det globala målet om en snabb övergång till ett utsläppsnålt samhälle kommer parterna att främja en hållbar användning av naturtillgångar samt handels- och investeringsåtgärder som främjar och underlättar tillgång till samt spridning och användning av bästa tillgängliga teknik för ren energiproduktion och energianvändning och för begränsning av och anpassning till klimatförändringarna.
5. Parterna är överens om att överväga åtgärder för att bidra till att uppnå målen om begränsning av och anpassning till klimatförändringarna genom sin handels- och investeringspolitik, bl.a. genom att
 - a) underlätta avlägsnande av handels- och investeringshinder för tillgång till samt innovation, utveckling och användning av varor, tjänster och teknik som kan bidra till begränsning eller anpassning, med hänsyn till utvecklingsländernas omständigheter,

- b) främja åtgärder för energieffektivitet och förnybar energi som motsvarar miljömässiga och ekonomiska behov och minimerar tekniska handelshinder.

ARTIKEL 276

Migrerande arbetstagare

Parterna erkänner vikten av att främja likabehandling i fråga om arbetsvillkor i syfte att avskaffa all diskriminering i detta sammanhang för alla arbetstagare, inklusive migrerande arbetstagare som är lagligen anställda på deras territorier.

ARTIKEL 277

Upprätthållande av skyddsnivåer

1. Ingen part får främja handel eller investeringar genom att sänka skyddsnivåerna i sin miljö- och arbetslagstiftning. Följaktligen får ingen part åsidosätta eller på annat sätt göra undantag från sin miljö- och arbetslagstiftning så att skyddet i denna lagstiftning sänks för att främja handel eller investeringar.

2. En part får inte underlåta att effektivt tillämpa sin miljö- och arbetslagstiftning genom att kontinuerligt eller återkommande handla eller försumma att handla på ett sätt som påverkar handeln eller investeringarna mellan parterna.
3. Parterna erkänner alla parters rätt till rimligt handlande efter egen bedömning när det gäller beslut om resursfördelning för undersökning, kontroll och tillsyn av inhemska föreskrifter och normer för miljö och arbete, utan att det undergräver fullgörandet av skyldigheterna enligt denna avdelning.
4. Inget i denna avdelning ska tolkas som att en parts myndigheter har rätt att bedriva tillsynsverksamhet av miljö- eller arbetslagstiftning på en annan parts territorium.

ARTIKEL 278

Vetenskaplig information

Parterna anser att det är viktigt att man vid utformningen och genomförandet av åtgärder som syftar till att skydda hälsa och säkerhet på arbetsplatsen eller miljön och som påverkar handeln mellan parterna tar hänsyn till vetenskaplig och teknisk information samt relevanta internationella normer, riktlinjer eller rekommendationer, samtidigt som bristen på fullständig vetenskaplig säkerhet inte bör anföras som ett argument för att skjuta upp skyddsåtgärder om det finns risk för allvarliga eller irreversibla skador⁸¹.

⁸¹ Peru tolkar denna artikel mot bakgrund av princip 15 i Riodeklarationen om miljö och utveckling.

ARTIKEL 279

Översyn av hållbarhetseffekter

Parterna åtar sig att granska, övervaka och bedöma effekterna av genomförandet av detta avtal på arbete och miljö så som respektive part anser lämpligt, genom sina respektive inhemska medinflytandeförfaranden.

ARTIKEL 280

Institutionell mekanism och övervakningsmekanism

1. Parterna ska inom sin respektive förvaltning utse ett kontor som ska fungera som kontaktpunkt för de andra parterna i syfte att genomföra de handelsrelaterade aspekterna av hållbar utveckling och kanalisera alla ärenden och all kommunikation som kan uppstå i samband med denna avdelning.
2. Parterna inrättar härmed en underkommitté för handel och hållbar utveckling. Underkommittén för handel och hållbar utveckling ska bestå av företrädare på hög nivå från de myndigheter som hos respektive part ansvar för arbets-, miljö- och handelsfrågor.

3. Utan hinder av punkt 2 ska underkommittén för handel och hållbar utveckling sammanträda i sammansättningen EU-parten och ett av de avtalsslutande andinska länderna när frågan enbart avser de bilaterala förbindelserna mellan EU-parten och detta avtalsslutande andinska land, inbegripet frågor som tas upp inom ramen för samråd på myndighetsnivå enligt artikel 283 och den expertgrupp som inrättas enligt artikel 284.
4. Underkommittén för handel och hållbar utveckling ska sammanträda inom ett år från dagen för detta avtals ikraftträdande och därefter vid behov, för att övervaka genomförandet av denna avdelning, inklusive de samarbetsaktiviteter som avses i artikel 286, och för att diskutera frågor av gemensamt intresse beträffande denna avdelning. Underkommittén ska fastställa sin egen arbetsordning och fatta beslut med enhällighet.
5. Arbetet i underkommittén för handel och hållbar utveckling ska bygga på dialog, effektivt samarbete och främjande av åtaganden och initiativ enligt denna avdelning samt på att söka ömsesidigt tillfredsställande lösningar på de svårigheter som kan uppstå.
6. Underkommittén för handel och hållbar utveckling har följande uppgifter:
 - a) Att göra en uppföljning av denna avdelning och fastställa åtgärder för att uppnå målen för hållbar utveckling.

- b) Att när den finner det lämpligt lämna rekommendationer till handelskommittén för ett korrekt genomförande och bästa möjliga användning av denna avdelning.
- c) Att kartlägga samarbetsområden och kontrollera att samarbetet genomförs effektivt, utan att det påverkar artikel 326.
- d) Att när den finner det lämpligt bedöma effekterna av genomförandet av detta avtal på arbete och miljö.
- e) Att behandla andra frågor inom ramen för tillämpningsområdet för denna avdelning, utan att det påverkar mekanismerna i artiklarna 283, 284 och 285.

7. Underkommittén för handel och hållbar utveckling ska främja öppenhet och allmänhetens medverkan i sitt arbete. Därför ska beslut från underkommittén, liksom rapporter om genomförandet av denna avdelning som den utarbetar, offentliggöras såvida inte underkommittén beslutar något annat. Vidare ska underkommittén vara öppen för att ta emot och pröva allmänhetens bidrag, anmärkningar och synpunkter i frågor som rör denna avdelning.

ARTIKEL 281

Inhemska mekanismer

Parterna ska rådgöra med inhemska kommittéer eller grupper för arbetsfrågor, miljöfrågor eller frågor om hållbar utveckling eller skapa sådana kommittéer eller grupper om de inte redan finns. Sådana kommittéer eller grupper får lämna yttranden och rekommendationer om genomförandet av denna avdelning, även på eget initiativ, genom parternas respektive interna kanaler. Förfarandena för inrättande av och samråd med dessa kommittéer eller grupper, där representativa organisationer inom ovannämnda områden ska vara företrädare på ett balanserat sätt, ska överensstämma med inhemsk lagstiftning.

ARTIKEL 282

Dialog med det civila samhället

1. Med förbehåll för artikel 280.3 ska underkommittén för handel och hållbar utveckling kalla till ett möte en gång om året, om inte annat avtalas mellan parterna, med det civila samhällets organisationer och allmänheten i stort för att föra en dialog om frågor som rör genomförandet av denna avdelning. Parterna ska komma överens om förfarandet för sådana möten med det civila samhället senast ett år efter detta avtals ikraftträdande.

2. För att främja en balanserad representation av relevanta intressen ska parterna ge alla berörda parter inom de områden som anges i artikel 281 möjlighet att delta i mötena. Sammanfattningar av dessa möten ska offentliggöras.

ARTIKEL 283

Samråd på myndighetsnivå⁸²

1. En part får begära samråd med en annan part i alla frågor av gemensamt intresse som uppkommer inom ramen för denna avdelning, genom att sända en skriftlig begäran till den partens kontaktpunkt. Den anmodade parten ska svara snabbt.
2. De samrådande parterna ska göra sitt bästa för att genom dialog och samråd nå en ömsesidigt tillfredsställande lösning på frågan. I förekommande fall och enligt överenskommelse mellan bägge samrådande parter ska de söka information eller synpunkter hos personer, organisationer eller organ som kan bidra till behandlingen av frågan, inklusive internationella organisationer eller organ i de avtal som avses i artiklarna 269 och 270.

⁸² De parter som deltar i sådant samråd på myndighetsnivå som avses i denna avdelning (nedan kallade *samrådande part* eller *samrådande parter*) ska å ena sidan vara Europeiska unionen och å andra sidan ett avtalsslutande andinskt land. Ett avtalsslutande andinskt land kan inte begära samråd med ett annat avtalsslutande andinskt land.

3. Om en samrådande part anser att en fråga behöver diskuteras närmare, kan den parten, genom att sända en skriftlig begäran till den andra samrådande partens kontaktpunkt, begära att underkommittén för handel och hållbar utveckling sammankallas för att behandla frågan. Underkommittén för handel och hållbar utveckling ska genast sammanträda och försöka komma fram till en lösning i frågan. Såvida inte underkommittén beslutar annat, ska dess slutsatser offentliggöras.
4. Underkommittén för handel och hållbar utveckling ska regelbundet offentliggöra rapporter om resultatet av genomförda samråd och, när den finner det lämpligt, rapporter om pågående samråd.

ARTIKEL 284

Expertgrupp

1. Om inte de samrådande parterna kommer överens om något annat, får en samrådande part efter 90 dagar från det att begäran om samråd ingetts begära att en expertgrupp sammankallas för att undersöka en fråga som inte lösts på ett tillfredsställande sätt genom samråd på myndighetsnivå enligt artikel 283.

2. Den expertgrupp som utses i enlighet med förfarandena i punkterna 3 och 4 ska avgöra huruvida en part har fullgjort sina skyldigheter enligt denna avdelning.
3. Vid detta avtals ikraftträdande ska parterna till handelskommittén lämna en förteckning över minst 15 personer med sakkunskap i de frågor som omfattas av denna avdelning, varav minst 5 personer inte får vara medborgare i någon part och ska kunna fungera som ordförande för expertgruppen. Förteckningen ska godkännas vid handelskommitténs första möte. Experterna ska vara oberoende av och inte ta emot instruktioner från någon av parterna.
4. Vardera parten i ett förfarande⁸³ ska utse en expert från förteckningen över experter inom 30 dagar från mottagandet av begäran om tillsättande av en expertgrupp. Parterna i förfarandet kan enas om att utse experter som inte finns med i förteckningen för att tjänstgöra i expertgruppen om de anser det nödvändigt. Om en part i förfarandet inte utser sin expert inom utsatt tid, ska den andra parten i förfarandet från förteckningen över experter utse en medborgare i den part i förfarandet som inte utsett någon expert. De två utsedda experterna ska enas om ordföranden, som inte får vara medborgare i någondera parten i förfarandet. Vid oenighet ska ordföranden utses genom lottning. Expertgruppen ska tillsättas inom 40 dagar efter dagen för mottagandet av begäran om tillsättande.

⁸³ Med *part i ett förfarande* avses en samrådande part som deltar i ett förfarande inför en expertgrupp.

5. Parterna i förfarandet kan lägga fram inlagor till expertgruppen. Expertgruppen kan begära och få skriftliga inlagor eller andra uppgifter från organisationer, institutioner och personer som har relevanta uppgifter eller specialkunskaper, inbegripet skriftliga inlagor eller uppgifter från berörda internationella organisationer och organ i frågor som rör de internationella konventioner och avtal som avses i artiklarna 269 och 270.

6. Vid detta avtals ikraftträdande ska parterna överlämna expertgruppens arbetsordning till handelskommittén för godkännande vid dess första möte.

ARTIKEL 285

Expertgruppens rapport⁸⁴

1. Expertgruppen ska inom 60 dagar efter det att den sista experten utsetts för parterna i förfarandet lägga fram en första rapport med sina preliminära slutsatser i frågan. Parterna i förfarandet kan lämna skriftliga synpunkter till expertgruppen på dess första rapport inom 15 dagar efter det att rapporten lagts fram. Efter granskning av de skriftliga synpunkterna kan expertgruppen ompröva den första rapporten. Expertgruppens slutrapport ska behandla alla argument som parterna i förfarandet lagt fram i sina skriftliga synpunkter.

⁸⁴ När expertgruppen utfärdar sina rekommendationer ska den ta hänsyn till det multilaterala sammanhanget för förpliktelserna i de avtal och konventioner som avses i artiklarna 269 och 270.

2. Expertgruppen ska för parterna i förfarandet lägga fram sin slutrapport, inklusive sina rekommendationer, inom 45 dagar efter den dag då den första rapporten lades fram enligt punkt 1. Parterna i förfarandet ska offentliggöra en icke-konfidentiell version av slutrapporten inom 15 dagar efter det att den lades fram.
3. Parterna i förfarandet får enas om att förlänga tidsfristerna i punkterna 1 och 2.
4. Den berörda parten i förfarandet ska underrätta underkommittén för handel och hållbar utveckling om sina avsikter när det gäller expertgruppens rekommendationer, inbegripet framläggandet av en handlingsplan för att genomföra rekommendationerna. Underkommittén för handel och hållbar utveckling ska övervaka genomförandet av de åtgärder som parten fastställt.
5. Denna avdelning omfattas inte av avdelning XII (Tvistelösning),

Samarbete om handel och hållbar utveckling

Med hänsyn till inriktningen på samarbete i denna avdelning och bestämmelserna i avdelning XIII (Tekniskt bistånd och handelsrelaterad kapacitetsuppbyggnad) erkänner parterna vikten av samlarbetsaktiviteter som kan bidra till genomförandet och en bättre användning av denna avdelning och i synnerhet till en förbättring av politik och praxis för arbetar- och miljöskydd i enlighet med bestämmelserna i den. Samarbetsaktiviteterna bör omfatta verksamhet inom områden av gemensamt intresse, exempelvis

- a) verksamhet rörande utvärderingen av effekterna av detta avtal på miljö och arbete, inklusive verksamhet som syftar till att förbättra metoder och indikatorer för denna utvärdering,
- b) verksamhet rörande undersökning, övervakning och effektivt genomförande av ILO:s grundläggande konventioner och de multilaterala miljöavtalen, inbegripet handelsrelaterade aspekter,
- c) studier rörande nivåer och normer för arbetar- och miljöskydd och mekanismer för att övervaka dessa nivåer,
- d) verksamhet rörande anpassning till och begränsning av klimatförändringarna, inklusive verksamhet rörande minskning av utsläppen från avskogning och skogsförstörelse (nedan kallad *Redd*),

- e) verksamhet rörande de aspekter av den internationella klimatförändringsstrategin som är relevanta för handel, inklusive handels- och investeringsverksamhet för att bidra till uppnåendet av målen i UNFCCC,
- f) verksamhet rörande bevarande och hållbart nyttjande av biologisk mångfald i enlighet med denna avdelning,
- g) verksamhet rörande fastställande av skogsprodukters lagliga ursprung, frivilliga certifieringssystem för skogsbruk och spårbarhet för olika skogsprodukter,
- h) verksamhet för att uppmuntra bästa praxis för ett hållbart skogsbruk,
- i) verksamhet rörande handel med fiskeriprodukter i enlighet med denna avdelning,
- j) utbyte av information och erfarenheter rörande främjande och genomförande av god praxis för företagens sociala ansvar, och
- k) verksamhet rörande handelsrelaterade aspekter av ILO:s agenda för anständigt arbete, bl.a. om sambanden mellan handel och produktiv sysselsättning, grundläggande arbetsnormer, socialt skydd och social dialog.

AVDELNING X

ÖPPENHET OCH ADMINISTRATIVA FÖRFARANDEN

ARTIKEL 287

Samarbete för att främja öppenhet

Parterna ska samarbeta inom relevanta bilaterala och multilaterala forum i syfte att öka öppenheten i handelsrelaterade frågor.

ARTIKEL 288

Offentliggörande

1. Parterna ska se till att deras åtgärder med allmän tillämpning, inklusive lagar, andra författningar, rättsliga avgöranden, förfaranden och administrativa avgöranden avseende frågor som omfattas av detta avtal omedelbart offentliggörs eller på annat sätt görs lättillgängliga för berörda personer på ett sätt som gör att de kan sätta sig in i dem.

2. Parterna ska i möjligaste mån ge berörda personer möjlighet att lämna synpunkter på föreslagna lagar, andra författningar, förfaranden eller administrativa avgöranden med allmän tillämpning som avser frågor som omfattas av detta avtal och ska beakta de synpunkter som är relevanta.

3. Den information som avses i punkt 1 ska anses ha lämnats av en part om informationen gjorts tillgänglig genom en vederbörlig anmälan till WTO eller om den gjorts tillgänglig på en officiell, offentlig och kostnadsfritt tillgänglig webbplats hos den parten.

ARTIKEL 289

Konfidentiella uppgifter

Inget i detta avtal ska innebära en skyldighet för en part att tillhandahålla konfidentiella uppgifter vars utlämnande skulle hindra tillämpningen av lagar eller på annat sätt strida mot allmänintresset eller vara till skada för enskilda offentliga eller privata företags legitima kommersiella intressen.

ARTIKEL 290

Informationsutbyte

1. En part ska på en annan parts begäran, så långt det enligt lagen är möjligt, genom sin avtalssamordnare lämna upplysningar och omedelbart besvara alla frågor om förhållanden som väsentligen kan påverka detta avtal.
2. När en part i enlighet med detta avtal lämnar uppgifter som den betraktar som konfidentiella till en annan part, ska den parten behandla uppgifterna som konfidentiella.
3. På en parts begäran ska en annan parts avtalssamordnare ange vilket organ eller vilken tjänsteman som ansvarar för frågor som gäller genomförandet av detta avtal samt lämna det stöd som behövs för att underlätta kontakterna med den begärande parten.

ARTIKEL 291

Administrativa förfaranden

Parterna ska förvalta alla åtgärder med allmän tillämpning som avses i artikel 288.1 på ett enhetligt, opartiskt och skäligt sätt. För detta ändamål ska parterna vid tillämpning av sådana åtgärder på enskilda personer, varor, tjänster eller etableringar från en annan part i specifika fall

- a) när så är möjligt och i enlighet med sin inhemska lagstiftning ge de personer som direkt berörs av ett förfarande rimligt varsel när ett förfarande inleds, inklusive en beskrivning av förfarandets art, en redogörelse för den rättsliga grunden för inledandet av förfarandet och en allmän beskrivning av tvistefrågorna,
- b) se till att sådana personer bereds skälig möjlighet att lägga fram fakta och argument till stöd för sin ståndpunkt innan en slutgiltig administrativ åtgärd vidtas, om tiden, förfarandets art och allmänintresset tillåter det, och
- c) se till att förfarandena bygger på och är förenliga med den inhemska lagstiftningen.

ARTIKEL 292

Överprövning och överklagande

1. Parterna ska inrätta eller bibehålla allmänna domstolar, domstolsliknande instanser, förvaltningsdomstolar eller motsvarande förfaranden för snabb prövning och vid behov korrigering av slutgiltiga administrativa åtgärder i handelsrelaterade frågor som omfattas av detta avtal. Dessa domstolar eller förfaranden ska vara oberoende av den instans eller myndighet som svarar för den administrativa tillsynen, och de som är ansvariga för dem ska vara opartiska och får inte ha ett väsentligt intresse i ärendets utgång.
2. Parterna ska säkerställa att parterna i förfarandet i sådana domstolar eller förfaranden har rätt till
 - a) en rimlig möjlighet att stödja eller försvara sin ståndpunkt, och
 - b) ett beslut som bygger på bevisning och inlämnade handlingar eller, när så krävs i den inhemska lagstiftningen, handlingar som den administrativa myndigheten sammanställt.
3. Med förbehåll för överklagande eller ytterligare prövning i enlighet med dess inhemska lagstiftning ska respektive part se till att den instans eller myndighet som ansvarar för den administrativa åtgärden i fråga genomför beslutet och rättar sig efter det i sin praxis.

ARTIKEL 293

Öppenhet om subventioner

1. I detta avtal avses med subvention vid varuhandel en åtgärd som omfattas av definitionen i artikel 1.1 i subventionsavtalet och som är selektiv i den mening som avses i artikel 2 i det avtalet.
2. Parterna ska säkerställa öppenhet i fråga om subventioner vid varuhandel. Parterna ska med början två år efter detta avtals ikraftträdande vartannat år för de andra parterna lägga fram en rapport om den rättsliga grunden, formen och beloppet eller budgeten för och om möjligt mottagaren av subventioner som beviljats av regeringen eller andra offentliga organ. En sådan rapport ska anses ha lagts fram om de relevanta uppgifterna gjorts tillgängliga på en allmänt tillgänglig webbplats av den berörda parten eller för dess räkning. När parterna utbyter information ska de beakta tystnadsplikten och skyddet för företagshemligheter.
3. Handelskommittén ska regelbundet se över de framsteg som parterna har gjort när det gäller genomförandet av denna artikel.
4. Bestämmelserna i denna artikel påverkar inte parternas rätt att vidta handelspolitiska åtgärder eller inleda ett tvistelösningsförfarande eller andra lämpliga åtgärder mot en subvention som en annan part beviljat, i enlighet med relevanta WTO-bestämmelser.

5. Parterna är överens om att på begäran av en part utbyta information i frågor om subventioner vid tjänstehandel och att hålla det första åsiktsutbytet om dessa frågor ett år efter detta avtals ikraftträdande.
6. Denna avdelning omfattas inte av avdelning XII (Tvistelösning).

ARTIKEL 294

Särskilda bestämmelser

Bestämmelserna i denna avdelning ska inte påverka några särskilda bestämmelser i andra avdelningar i detta avtal.

AVDELNING XI

ALLMÄNNA UNDANTAG

ARTIKEL 295

Undantag i säkerhetssyfte

1. Inget i detta avtal ska tolkas som
 - a) en skyldighet för en part att lämna eller ge tillgång till upplysningar vars utlämnande parten anser strida mot dess väsentliga säkerhetsintressen, eller
 - b) ett hinder för en part att vidta åtgärder som den anser nödvändiga för att skydda dess väsentliga säkerhetsintressen, där sådana åtgärder
 - i) avser offentlig upphandling som är absolut nödvändig för nationella säkerhets- eller försvarssyften,
 - ii) avser klyvbara ämnen eller fusionsämnen eller ämnen ur vilka sådana ämnen kan framställas, eller

- iii) rör tillverkning av, offentlig upphandling av eller handel med vapen, ammunition och krigsmateriel och avser handel med andra varor och annan materiel och tillhandahållande av tjänster eller en etablering som direkt eller indirekt äger rum för att försörja en militär inrättning,
 - iv) vidtas i krigstid eller i andra kritiska lägen i de internationella relationerna, eller
- c) ett hinder för en part att vidta åtgärder som är nödvändiga för att fullgöra de förpliktelser som parten ingått i syfte att bevara eller återställa internationell fred och säkerhet.
2. Handelskommittén ska i möjligaste mån underrättas om åtgärder som en part vidtar enligt punkt 1 b och c och om deras upphörande.

ARTIKEL 296

Beskattning

1. Detta avtal ska endast gälla för skatteåtgärder i den mån detta är nödvändigt för att ge verkan åt bestämmelserna i detta avtal.

2. Inget i detta avtal ska påverka en parts rättigheter och skyldigheter enligt skattekonventioner⁸⁵ mellan en EU-medlemsstat och ett avtalsslutande andinskt land. Vid bristande överensstämmelse mellan detta avtal och en sådan skattekonvention gäller konventionens bestämmelser. Om det finns en skattekonvention mellan en EU-medlemsstat och ett avtalsslutande andinskt land, ska de behöriga myndigheterna enligt konventionen ha ensamt ansvar för att fastställa om det råder bristande överensstämmelse mellan detta avtal och konventionen.
3. Inget i detta avtal ska tolkas som ett hinder för en part att vidta eller genomföra åtgärder som
- a) syftar till att säkerställa en effektiv och skälig beskattning och uppbörd av direkta skatter,
 - b) vid tillämpning av relevanta bestämmelser i den inhemska skattelagstiftningen, inbegripet bestämmelser som syftar till att säkerställa beskattning och uppbörd av skatter, skiljer mellan skattebetalare med skilda omständigheter, särskilt vad gäller bosättningsort eller den plats där deras kapital är investerat,
 - c) syftar till att förhindra att skatt undviks eller kringgås i enlighet med skattebestämmelserna i avtal om undvikande av dubbelbeskattning eller andra skatteöverenskommelser eller inhemsk skattelagstiftning, eller

⁸⁵ I denna artikel avses med *skattekonventioner* avtal för undvikande av dubbelbeskattning eller andra internationella skatteavtal eller skatteöverenskommelser.

d) är oförenliga med en MGN-skyldighet enligt detta avtal, förutsatt att skillnaden i behandling beror på en skattekonvention.

4. Skattetermer eller skattebegrepp som inte definieras i detta avtal fastställs i enlighet med skattedefinitioner och skattebegrepp, eller likvärdiga eller liknande definitioner och begrepp, enligt den inhemska lagstiftningen i den part som vidtar åtgärden.

ARTIKEL 297

Betalningsbalans

1. Om en part har allvarliga externa finansiella svårigheter eller problem med betalningsbalansen eller om sådana svårigheter eller problem riskerar att uppkomma, får parten införa eller bibehålla begränsningar för handeln med varor och tjänster och för etablering, inbegripet betalningar eller överföringar i samband med sådana transaktioner.

2. Eventuella restriktiva åtgärder som införs eller bibehålls enligt punkt 1 ska vara icke-diskriminerande och tidsbegränsade, får inte gå utöver vad som är nödvändigt för att avhjälpa betalningsbalanssituationen och måste uppfylla villkoren i WTO-avtalet och i förekommande fall vara förenliga med stadgan för Internationella valutafonden⁸⁶.

⁸⁶ De villkor som fastställts i WTO-avtalet och som avses i denna artikel ska i tillämpliga delar gälla för betalningsbalansåtgärder beträffande etablering i andra sektorer än tjänstesektorer.

3. Parterna ska sträva efter att undvika att införa de restriktiva åtgärder som avses i punkt 1. Om en part inför eller ändrar sådana begränsningar ska den omedelbart anmäla detta till de andra parterna och snarast möjligt redovisa en tidsplan för upphävandet av begränsningarna.

4. Samråd ska omgående äga rum i handelskommittén. Vid samrådet ska situationen för betalningsbalansen hos den part som inför eller bibehåller begränsningar enligt denna artikel samt själva begränsningarna bedömas, varvid bl.a. följande faktorer ska beaktas:

- a) Arten hos problemen med betalningsbalansen och de externa finansiella svårigheterna och omfattning.
- b) Den externa ekonomiska situationen och handelssituationen.
- c) Alternativa korrigerande åtgärder som kan stå till buds.

Vid samrådet ska frågan om huruvida begränsningarna är förenliga med punkterna 2 och 3 tas upp. Alla uppgifter av statistisk natur och andra faktauppgifter från Internationella valutafonden som gäller valutor, valutareserver och betalningsbalans ska godtas, och slutsatserna ska grundas på Internationella valutafondens bedömning av betalningsbalanssituationen och den externa finansiella situationen hos den part som inför begränsningarna.

AVDELNING XII

TVISTELÖSNING

KAPITEL 1

MÅL, TILLÄMPNINGSOMRÅDE OCH DEFINITIONER

ARTIKEL 298

Mål

Målet med denna avdelning är att förebygga och lösa tvister mellan parterna om tolkningen och tillämpningen av detta avtal och att när så är möjligt nå en ömsesidigt tillfredsställande lösning på problem som kan påverka dess funktion. Om en ömsesidigt godtagbar lösning inte kunnat nås, ska det första målet med denna avdelning i allmänhet vara att säkerställa tillbakadragande av de berörda åtgärderna, om dessa befinns vara oförenliga med bestämmelserna i detta avtal.

ARTIKEL 299

Tillämpningsområde

1. Om inte annat anges i detta avtal, ska bestämmelserna i denna avdelning tillämpas på tvister om tolkningen och tillämpningen av detta avtal, i synnerhet när en av parterna anser att en åtgärd som en annan part vidtagit är eller skulle kunna vara oförenlig med partens skyldigheter enligt detta avtal.
2. Denna avdelning ska inte tillämpas på tvister mellan de avtalsslutande andinska länderna.

ARTIKEL 300

Definitioner

I denna avdelning avses med *part i tvisten* eller *part i en tvist* och *parter i tvisten* eller *parter i en tvist* en part eller parter i detta avtal som är part eller parter i ett tvistelösningsförfarande enligt denna avdelning.

KAPITEL 2

SAMRÅD

ARTIKEL 301

Samråd

1. Parterna ska sträva efter att lösa tvister om frågor enligt artikel 299 genom att inleda samråd i god tro för att gemensamt nå en lösning.
2. För att inleda samråd kan en part skicka en skriftlig begäran till en annan part, med kopia till handelskommittén, och i den ange vilka åtgärder det gäller och den rättsliga grunden för klagomålet.
3. Den anmodade parten ska besvara begäran om samråd, med kopia till handelskommittén, inom tio dagar efter mottagandet av begäran. I brådskande fall ska fristen vara fem dagar.
4. Parterna i tvisten kan komma överens om att inte inleda samråd enligt denna artikel och i stället gå direkt vidare till skiljeförfarandet enligt artikel 302. Detta beslut ska anmälas skriftligen till handelskommittén senast fem dagar före begäran om att en skiljenämnd ska tillsättas.

5. Om inte de samrådande parterna kommer överens om annat, ska samrådet hållas och anses vara avslutat inom 30 dagar efter det att den anmodade parten tagit emot begäran samt äga rum på den anmodade partens territorium. Efter överenskommelse mellan parterna i tvisten kan samrådet äga rum med valfritt tillgängligt tekniskt medel. Samrådet och all information som lämnas ut under det ska förbli konfidentiella.
6. I brådskande fall, inbegripet sådana som gäller lättfördärliga varor eller andra varor eller tjänster som snabbt förlorar sitt marknadsvärde, t.ex. vissa säsongsvaror eller säsongstjänster, ska samrådet inledas inom 15 dagar efter det att den anmodade parten tagit emot begäran och anses vara avslutat inom dessa 15 dagar.
7. Vid samråd ska de samrådande parterna lämna tillräckliga faktauppgifter för att möjliggöra en fullständig undersökning av hur den gällande eller föreslagna åtgärden eller en annan fråga kan påverka funktionen hos och tillämpningen av detta avtal.
8. Vid samråd enligt denna artikel ska de samrådande parterna se till att tjänstemän från deras behöriga offentliga myndigheter med relevant kunskap i den fråga som är föremål för samrådet deltar.

9. Om inte de samrådande parterna kommer överens om annat, kan, när en tvist varit föremål för samråd inom en underkommitté som inrättas genom detta avtal, det samrådet ersätta samråd enligt denna artikel, förutsatt att den aktuella åtgärden och den rättsliga grunden för klagomålet vederbörligen har fastställts under det samrådet. Om inte de samrådande parterna kommer överens om annat, ska samråd inom en underkommitté anses vara avslutat inom 30 dagar efter det att den anmodade parten tagit emot begäran om samråd.

10. Inom fem dagar efter mottagandet av begäran om samråd får en part som inte är en samrådande part och som har intresse i det ärende som är föremål för samråd skriftligen, med kopia till handelskommittén, begära av de samrådande parterna att få delta i samrådet. Förutsatt att ingen av de samrådande parterna avslår begäran, får denna part delta som tredje part i enlighet med den arbetsordning som föreskrivs i artikel 315 (nedan kallad *arbetsordningen*).

KAPITEL 3

TVISTELÖSNINGSFÖRFARANDEN

ARTIKEL 302

Inledande av ett skiljeförfarande

1. Den klagande parten kan begära att en skiljenämnd tillsätts om
 - a) den svarande parten inte svarar på begäran om samråd enligt artikel 301.3,
 - b) samrådet inte hålls inom den tid som fastställs i artikel 301.5 eller 301.6,
 - c) de samrådande parterna inte lyckats lösa tvisten genom samråd, eller
 - d) parterna i tvisten har enats om att inte inleda samråd i enlighet med artikel 301.4.

2. Begäran om tillsättande av en skiljenämnd ska lämnas skriftligen till den svarande parten och till handelskommittén. Den klagande parten ska i sin begäran ange den särskilda åtgärd klagomålet gäller och förklara hur åtgärden strider mot bestämmelserna i detta avtal, så att klagomålets rättsliga grund tydligt framgår.
3. En part får inte begära att en skiljenämnd tillsätts för att granska en föreslagen åtgärd.
4. Inom tio dagar efter mottagandet av begäran om tillsättande av en skiljenämnd kan en part som inte är part i tvisten men som har ett väsentligt intresse i den skriftligen, med kopia till handelskommittén, begära av parterna i tvisten att få delta i skiljeförfarandet. Denna part får delta som tredje part i enlighet med arbetsordningen.

ARTIKEL 303

Tillsättande av skiljenämnden

1. En skiljenämnd ska bestå av tre skiljemän.

2. Inom tolv dagar efter den svarande partens mottagande av begäran om tillsättande av en skiljenämnd kan vardera parten i tvisten utse en skiljeman från de kandidater som någon av parterna har föreslagit till förteckningen enligt artikel 304. Om någon av parterna i tvisten inte utser sin skiljeman, ska handelskommitténs ordförande eller dennes ställföreträdare på begäran av den andra parten i tvisten genom lottning utse skiljemannen bland de kandidater som den parten i tvisten föreslagit till förteckningen över skiljemän.
3. Om inte parterna i tvisten enas om skiljenämndens ordförande inom den tid som anges i punkt 2, ska handelskommitténs ordförande eller dennes ställföreträdare på begäran av någon av parterna i tvisten genom lottning utse skiljenämndens ordförande bland de kandidater som utsetts för detta i förteckningen över skiljemän.
4. Handelskommitténs ordförande eller dennes ställföreträdare ska genom lottning utse skiljemän från förteckningen enligt artikel 304 inom fem dagar efter mottagandet av en begäran enligt punkt 2 eller 3.

5. Utan hinder av punkterna 2–4 får parterna i tvisten i samförstånd och inom tio dagar efter det att den svarande parten tagit emot begäran till skiljemän utse personer som inte ingår i förteckningen över skiljemän men som uppfyller kraven i artikel 304.3.
6. Skiljenämnden ska anses ha tillsatts den dag då samtliga utsedda skiljemän har bekräftat sitt godtagande i enlighet med arbetsordningen.

ARTIKEL 304

Förteckning över skiljemän

1. Handelskommittén ska vid sitt första möte upprätta en förteckning över 25 personer som är villiga och har möjlighet att fungera som skiljemän. Varje part ska föreslå fem personer till skiljemän. Parterna ska även efter ömsesidig överenskommelse utse tio personer som inte är medborgare⁸⁷ i någon av parterna och som ska fungera som skiljenämndens ordförande.
2. Handelskommittén ska se till att den förteckning som upprättats i enlighet med punkt 1 alltid är fullständig. Under alla omständigheter kan förteckningen användas i enlighet med artikel 303 även om den inte är fullständig.

⁸⁷ I denna avdelning avses med *medborgare* en fysisk person som är medborgare i en EU-medlemsstat eller ett avtalsslutande andinskt land eller som är stadigvarande bosatt i en EU-medlemsstat eller ett avtalsslutande andinskt land.

3. Skiljemännen ska ha specialkunskaper eller erfarenhet inom juridik, internationell handel eller tvistelösning enligt internationella handelsavtal. De ska vara oberoende och opartiska, får inte ha någon direkt eller indirekt förbindelse med någon av parterna och får inte ta emot instruktioner från någon part eller från någon organisation. Skiljemännen ska följa den uppförandekod som upprättas i enlighet med denna avdelning (nedan kallad *uppförandekoden*).

4. Handelskommittén ska dessutom upprätta ytterligare förteckningar med tolv personer med sektorsspecifik erfarenhet av de särskilda frågor som omfattas av avtalet. För detta ändamål ska varje part utse tre personer till skiljemän. Parterna ska i samförstånd välja ut tre personer som inte är medborgare i någon av parterna till skiljenämndens ordförande. Vardera parten i tvisten kan välja att utse sin skiljeman bland dem som någon av parterna föreslagit till en sektorsbaserad förteckning. När urvalsförfarandet i artikel 303.3 tillämpas, får handelskommitténs ordförande eller dennes ställföreträdare använda en sektorsbaserad förteckning efter överenskommelse med parterna i tvisten.

ARTIKEL 305

Invändning, avsättande och ersättande

1. En part i tvisten får invända mot en skiljeman om berättigat tvivel uppstår om huruvida skiljemannen följer uppförandekoden. Beslutet om invändning mot eller avsättande av en skiljeman ska fattas i enlighet med arbetsordningen.
2. Om en skiljeman inte kan delta i förfarandet, avsäger sig uppdraget eller måste ersättas, ska ersättaren väljas enligt artikel 303.

ARTIKEL 306

Sammanslagning av skiljeförfaranden

Om mer än en part begär att en skiljenämnd ska tillsättas för samma åtgärd och på samma rättsliga grund ska om möjligt en enda skiljenämnd tillsättas för att granska begärandena.

ARTIKEL 307

Skiljenämndens avgörande

1. Skiljenämnderna ska inom 120 dagar från den dag då de tillsattes meddela parterna i tvisten och handelskommittén sitt avgörande. Om en skiljenämnd anser att denna tidsfrist inte kan hållas, ska dess ordförande skriftligen underrätta parterna i tvisten och handelskommittén om detta och ange skälen till förseningen samt det datum då nämnden kommer att meddela sitt avgörande. Avgörandet bör under inga omständigheter meddelas senare än 150 dagar från den dag då skiljenämnden tillsattes.

2. I brådskande fall, inbegripet sådana som gäller lättfördärliga varor eller andra varor eller tjänster som snabbt förlorar sitt marknadsvärde, t.ex. vissa säsongsvaror eller säsongstjänster, ska skiljenämnden meddela sitt avgörande om huruvida den anser ärendet vara brådskande inom tio dagar från den dag då den tillsattes. Skiljenämnden ska meddela sitt avgörande inom 60 dagar från den dag då den tillsattes och under inga omständigheter senare än 75 dagar från den dagen.

ARTIKEL 308

Genomförande av skiljenämndens avgörande

1. Den svarande parten ska vidta alla nödvändiga åtgärder för att utan dröjsmål följa skiljenämndens avgörande.

2. Den svarande parten ska inom 30 dagar från mottagandet av avgörandet meddela den klagande parten om följande:
- a) de särskilda åtgärder som parten anser krävs för att följa avgörandet,
 - b) en rimlig tidsfrist för detta, och
 - c) ett konkret erbjudande om tillfällig ersättning i väntan på fullständigt genomförande av den särskilda åtgärd som parten anser krävs för att följa avgörandet.
3. Vid meningsskiljaktigheter mellan parterna i tvisten om innehållet i meddelandet får den klagande parten begära att den skiljenämnd som meddelade avgörandet ska fastställa om de föreslagna åtgärderna enligt punkt 2 a är förenliga med detta avtal, om tidsfristen för att följa avgörandet är rimlig och/eller om erbjudandet om ersättning är uppenbart oproportionellt. Avgörandet ska meddelas inom 45 dagar efter inlämnandet av begäran.
4. Om den ursprungliga skiljenämnden eller någon av dess ledamöter inte kan sammanträda, ska förfarandena i artikel 303 tillämpas. Tidsfristen för att meddela avgörandet ska vara 45 dagar från den dag då den nya skiljenämnden tillsattes.
5. Den rimliga tidsfrist som avses i punkt 2 b får förlängas genom överenskommelse mellan parterna i tvisten.

ARTIKEL 309

Översyn av åtgärder som vidtagits för att följa skiljenämndens avgörande

1. Den svarande parten ska före utgången av den rimliga tidsfristen enligt artikel 308.2 b och 308.3 eller 308.5 till den klagande parten och handelskommittén anmäla vilka åtgärder den har vidtagit för att avhjälpa det bristande fullgörandet av sina skyldigheter enligt detta avtal.
2. Om de åtgärder som den svarande parten anmält enligt punkt 1 inte liknar dem som parten tidigare anmält enligt artikel 308.2 a eller om den klagande parten tillgripit skiljeförfarande enligt artikel 308.3 och de åtgärder som anmälts enligt punkt 1 inte liknar dem som skiljenämnden befann vara förenliga med detta avtal, och i händelse av oenighet mellan parterna i tvisten om att de anmälda åtgärderna vidtagits eller om deras förenlighet med avtalet, kan den klagande parten skriftligen begära att den ursprungliga skiljenämnden ska avgöra frågan. I begäran ska det anges vilken särskild åtgärd det gäller och förklaras i vilken utsträckning åtgärden är oförenlig med detta avtal. Skiljenämnden ska meddela sitt avgörande inom 30 dagar från dagen för begäran.
3. Om den ursprungliga skiljenämnden eller någon av dess ledamöter inte är tillgänglig, ska förfarandena i artikel 303 tillämpas. Avgörandet ska meddelas inom 30 dagar från den dag då den nya skiljenämnden tillsattes.

ARTIKEL 310

Tillfällig kompensation vid bristande efterlevnad

1. Om den svarande parten inte anmäler vidtagandet av en åtgärd för att följa skiljenämndens avgörande före utgången av den rimliga tidsfristen eller om skiljenämnden i enlighet med artikel 309.2 beslutar att en anmäld åtgärd är oförenlig med detta avtal, får den klagande parten
 - a) begära ersättning för bristande efterlevnad från den svarande parten, antingen i form av fortsatt tillfällig ersättning eller annan ersättning, eller
 - b) underrätta den svarande parten och handelskommittén om sin avsikt att upphäva medgivanden som följer av någon bestämmelse som avses i artikel 299 i en omfattning som motsvarar de upphävda eller minskade förmåner som orsakats av den överträdelsen.
2. Om parterna i tvisten efter en period på 20 dagar efter utgången av den rimliga tidsfristen eller efter skiljenämndens beslut att den åtgärd som anmälts enligt artikel 311.2 är oförenlig med detta avtal inte kan komma överens om ersättning enligt punkt 1 a, får den klagande parten underrätta den svarande parten och handelskommittén om sin avsikt att upphäva förmåner som följer av någon bestämmelse som avses i artikel 299 i en omfattning som motsvarar de upphävda eller minskade förmåner som orsakats av överträdelsen.

3. Om den svarande parten inte genomför den tillfälliga ersättningen enligt artikel 308 inom rimlig tid⁸⁸, får den klagande parten underrätta den svarande parten och handelskommittén om sin avsikt att upphäva förmåner som följer av någon bestämmelse som avses i artikel 299 i en omfattning som motsvarar den tillfälliga ersättningen i väntan på att den tillfälliga ersättningen ska genomföras eller att den svarande parten ska vidta en åtgärd för att säkerställa efterlevnad, beroende på vilket som inträffar först.
4. När den klagande parten meddelar sin avsikt att upphäva förmåner i enlighet med punkt 2 eller 3, får parten börja tillämpa upphävandet tio dagar efter meddelandet, såvida inte den svarande parten begär skiljeförfarande enligt punkt 5.
5. Om den svarande parten anser att omfattningen av det meddelade upphävandet inte motsvarar de upphävda eller minskade förmåner som orsakats av den bristande efterlevnaden, får parten skriftligen begära att den ursprungliga skiljenämnden ska avgöra frågan. Begäran ska anmälas till den klagande parten och till handelskommittén innan fristen på tio dagar i punkt 4 löper ut. Den ursprungliga skiljenämnden ska meddela sitt avgörande om omfattningen av upphävandet av förmåner till parterna i tvisten och till handelskommittén inom 30 dagar från den dag då skiljenämnden tagit emot begäran. Förmånerna får inte upphävas förrän den ursprungliga skiljenämnden har meddelat sitt avgörande till parterna i tvisten, och upphävandet ska följa avgörandet.

⁸⁸ För tydlighetens skull: den svarande parten har inte genomfört den tillfälliga ersättningen inom rimlig tid endast om den svarande parten inte inleder sitt interna förfarande för att genomföra ersättningen inom rimlig tid eller om det interna förfarandet leder till ett beslut som förhindrar genomförandet av den tillfälliga ersättningen.

6. Om den ursprungliga skiljenämnden eller någon av dess ledamöter inte är tillgänglig, ska förfarandena i artikel 303 tillämpas. Avgörandet ska meddelas inom 45 dagar från den dag då den nya skiljenämnden tillsattes.

7. Ersättning och upphävande av förmåner enligt denna artikel ska vara tillfälliga och inte upphäva den svarande partens skyldighet att efterleva avgörandet. Sådan kompensation ska endast tillämpas tills den åtgärd som förklarats vara oförenlig med detta avtal dragits tillbaka eller ändrats för att överensstämma med bestämmelserna i detta avtal eller tills parterna i tvisten gemensamt nått en lösning.

ARTIKEL 311

Översyn av åtgärder som har vidtagits efter upphävande av förmåner eller ersättning för bristande efterlevnad

1. Den svarande parten får när som helst meddela den klagande parten och handelskommittén att den vidtagit en åtgärd för att följa skiljenämndens avgörande och sin begäran att den klagande parten ska avsluta sitt tillfälliga upphävande av förmåner eller sin avsikt att avsluta tillämpningen av ersättning för bristande efterlevnad, i förekommande fall. Utom i det fall som avses i punkt 2 ska upphävandet av förmåner upphöra 30 dagar efter detta meddelande.

2. Om parterna i tvisten inte kan komma överens om huruvida den anmälda åtgärden är förenlig med bestämmelserna i detta avtal inom 30 dagar från dagen för det meddelande som avses i punkt 1, kan någon av dessa parter lämna in en skriftlig begäran om att den ursprungliga skiljenämnden ska avgöra frågan. Begäran ska anmälas samtidigt till den svarande parten och handelskommittén. Skiljenämndens avgörande ska meddelas parterna i tvisten och handelskommittén inom 45 dagar från dagen för begäran. Om skiljenämnden fastställer att efterlevnadsåtgärden är förenlig med bestämmelserna i detta avtal, ska upphävandet av förmåner upphöra.

3. Om den ursprungliga skiljenämnden eller någon av dess ledamöter inte är tillgänglig, ska förfarandena i artikel 303 tillämpas. Avgörandet ska meddelas inom 45 dagar från den dag då den nya skiljenämnden tillsattes.

4. Om ingen av parterna i tvisten har begärt att den ursprungliga skiljenämnden ska besluta om förenligheten hos den anmälda åtgärden enligt punkt 1 efter den period på 30 dagar som avses i punkt 2 och den klagande parten inte har fullgjort sin skyldighet att avsluta upphävandet av förmåner, får den svarande parten upphäva förmåner i en omfattning som motsvarar den som den klagande parten tillämpar, så länge den klagande upphäver förmåner.

ARTIKEL 312

Begäran om förtydligande av ett avgörande

1. Inom tio dagar från meddelandet av avgörandet kan en part i tvisten skriftligen till skiljenämnden göra en begäran, med kopia till den andra parten i tvisten och handelskommittén, om klargörande av vissa specifika aspekter av fastställanden eller rekommendationer i avgörandet som parten anser vara tvetydiga, inbegripet fastställanden och rekommendationer som rör efterlevnaden. Den andra parten i tvisten får lämna synpunkter på begäran till skiljenämnden, med kopia till den part som lämnade in den ursprungliga begäran om klargörande. Skiljenämnden ska svara på begäran inom 10 dagar från dagen för mottagande.
2. Inlämnande av en begäran enligt punkt 1 ska inte påverka de tidsfrister som avses i artikel 308.

ARTIKEL 313

Avbrott och avslutande av skiljeförfaranden

1. Parterna i tvisten får när som helst komma överens om att avbryta skiljenämndens arbete under en tidsperiod som inte får överstiga 12 månader från dagen för överenskommelsen. Parterna i tvisten ska skriftligen, med kopia till handelskommittén, underrätta skiljenämndens ordförande om överenskommelsen. I händelse av sådant avbrott ska tidsfristerna i artikel 307 förlängas med den tid som arbetet har avbrutits.

2. Om arbetet i skiljenämnden har avbrutits under längre tid än 12 månader, ska under alla omständigheter skiljenämndens mandat upphöra, såvida inte parterna i tvisten kommer överens om annat. Om skiljenämndens mandat upphör, ska inget i denna artikel hindra en part från att inleda ett annat skiljeförfarande i samma ärende.

3. Parterna i en tvist kan när som helst komma överens om att avsluta skiljeförfarandet genom en gemensam skriftlig underrättelse till skiljenämndens ordförande, med kopia till handelskommittén.

KAPITEL 4

ALLMÄNNA BESTÄMMELSER

ARTIKEL 314

Ömsesidigt godtagbar lösning

Parterna i tvisten får när som helst nå en ömsesidigt godtagbar lösning på en tvist som omfattas av denna avdelning. Parterna i tvisten ska gemensamt meddela handelskommittén en sådan lösning. Efter meddelandet av den ömsesidigt godtagbara lösningen ska förfarandet avslutas.

ARTIKEL 315

Arbetsordning och uppförandekod

1. Tvistelösningsförfarandena enligt denna avdelning ska omfattas av den arbetsordning som handelskommittén ska anta vid sitt första möte efter detta avtals ikraftträdande. Handelskommittén ska vid detta möte även anta uppförandekoden för skiljemän.
2. Utfrågningar i skiljenämnden ska vara öppna för allmänheten i enlighet med arbetsordningen, om inte parterna i tvisten kommer överens om annat.

ARTIKEL 316

Upplysningar och råd i sakfrågor

1. På begäran av en part i tvisten eller på eget initiativ kan skiljenämnden inhämta alla upplysningar som den anser lämpliga från alla källor, inbegripet parterna i tvisten. Skiljenämnden har också rätt att begära expertutlåtanden om den finner det lämpligt. Alla upplysningar som inhämtas på detta sätt ska delges båda parterna i tvisten så att de kan lämna synpunkter.

2. Skiljenämnden får också ge berörda icke-statliga personer som är etablerade på territoriet för en part i tvisten rätt att i egenskap av sakkunniga (*amicus curiae*) informera nämnden i enlighet med arbetsordningen.

ARTIKEL 317

Tolkningsregler

Skiljenämnden ska tolka de bestämmelserna som avses i artikel 299 i enlighet med de sedvanliga folkrättsliga tolkningsreglerna i *Wienkonventionen om traktaträtten*, antagen i Wien den 23 maj 1969. Skiljenämndens avgöranden kan inte utvidga eller begränsa rättigheterna och skyldigheterna enligt de bestämmelser som avses i artikel 299.

ARTIKEL 318

Skiljenämndens beslut och avgöranden

1. Skiljenämnden ska sträva efter att fatta beslut med enhällighet. Om det inte går att uppnå enhällighet, ska frågan avgöras genom enkel majoritet. Skiljemännens avvikande meningar ska dock aldrig offentliggöras.

2. Skiljenämndens avgöranden ska vara bindande för parterna i tvisten och får inte ge upphov till några rättigheter eller skyldigheter för fysiska eller juridiska personer. I avgörandet ska skiljenämnden fastställa sakliga beslut, tillämpligheten för de relevanta bestämmelserna i detta avtal, huruvida den berörda parten fullgjort sina skyldigheter enligt avtalet och de viktigaste skälen till sina beslut och slutsatser.
3. På begäran av en part i tvisten får skiljenämnden utfärda rekommendationer om hur beslutet ska genomföras.
4. Skiljenämndens avgöranden ska vara offentliga, såvida inte parterna i tvisten kommer överens om annat.

ARTIKEL 319

Förhållande till rättigheterna enligt WTO och val av forum

1. Bestämmelserna i denna avdelning ska inte påverka parternas rättigheter och skyldigheter enligt WTO-avtalet, inbegripet åtgärder för tvistelösning.

2. Tvister som rör en och samma åtgärd enligt detta avtal och i kraft av WTO-avtalet kan regleras enligt denna avdelning eller enligt överenskommelsen om tvistelösning enligt den klagande partens gottfinnande. När en part har begärt att en panel ska tillsättas i enlighet med artikel 6 i överenskommelsen om tvistelösning eller en skiljenämnd ska tillsättas i enlighet med artikel 303, får parten dock inte inleda ett annat förfarande i samma fråga i det andra forumet, förutom om det behöriga organet i det valda forumet inte fattat beslut i sakfrågan på grund av skäl som rör förfarandet eller juridisk behörighet.

3. Parterna är överens om att två eller flera tvister avser samma fråga när tvisterna rör samma parter i tvisten, avser samma åtgärd och handlar om samma väsentliga överträdelse.

4. Ingen bestämmelse i denna avdelning ska hindra en part från att tillämpa ett upphävande av förmåner som godkänts av WTO:s tvistelösningsorgan. WTO-avtalet får inte åberopas för att hindra en part från att upphäva förmåner i enlighet med denna avdelning.

ARTIKEL 320

Tidsfrister

1. Alla tidsfrister som fastställs i denna avdelning, inklusive tidsfristerna för skiljenämnderna att meddela sina avgöranden, ska räknas från och med den första dagen efter den dag då den åtgärd eller händelse som de avser inträffade.

2. Alla tidsfrister som anges i denna avdelning får förlängas genom överenskommelse mellan parterna i tvisten.

ARTIKEL 321

Ändringar i arbetsordningen och uppförandekoden

Handelskommittén får göra ändringar i arbetsordningen och uppförandekoden.

ARTIKEL 322

Medlingsmekanism

I enlighet med bilaga XIV (Medlingsmekanism för icke-tariffära åtgärder) får en part begära att en annan part deltar i ett medlingsförfarande angående någon av den anmodade partens icke-tariffära åtgärder som rör en fråga som omfattas av avdelning III (Varuhandel) och som den begärande parten anser påverkar handeln negativt.

ARTIKEL 323

Förmedling, förlikning och medling

1. Utan hinder av artikel 322 får parterna när som helst komma överens om förmedling, förlikning eller medling som en alternativ metod för tvistelösning.
2. De alternativa tvistelösningsmetoder som avses i punkt 1 ska tillämpas i enlighet med förfaranden som de inblandade parterna kommit överens om.
3. De förfaranden som fastställs enligt denna artikel kan inledas när som helst, och en av de inblandade parterna kan tillfälligt avbryta eller avsluta dem när som helst.
4. Förfarandena enligt denna artikel är konfidentiella och påverkar inte de inblandade parternas rättigheter i något annat förfarande.

AVDELNING XIII

TEKNISKT BISTÅND OCH HANDELSRELATERAD KAPACITETSUPPBYGGNAD

ARTIKEL 324

Mål

1. Parterna är överens om att stärka samarbete som bidrar till genomförandet av detta avtal och att utnyttja det på bästa möjliga sätt, för att nå så bra resultat som möjligt, öka möjligheterna och få största möjliga fördelar för parterna. Samarbetet ska utvecklas inom de rättsliga och institutionella ramar som gäller för samarbetsförbindelserna mellan parterna, där ett av de främsta målen är att stärka en hållbar ekonomisk utveckling som gör det möjligt att uppnå en ökad social sammanhållning och i synnerhet att minska fattigdomen.
2. För att uppnå de mål som avses i punkt 1 är parterna överens om att fästa särskild vikt vid samlarbetsinitiativ som syftar till att
 - a) förbättra och skapa nya handels- och investeringsmöjligheter, främja konkurrenskraft och innovation samt modernisera produktionen och underlätta handeln och överföra teknik,

- b) främja utvecklingen av mikroföretag och små och medelstora företag genom att använda handeln som ett verktyg för att minska fattigdom,
- c) främja rättvis handel och underlätta tillgången till fördelarna i detta avtal för alla produktionssektorer, i synnerhet de svagaste,
- d) stärka den kommersiella och institutionella kapaciteten på detta område för att genomföra avtalet och utnyttja det på bästa sätt, och
- e) tillgodose de samarbetsbehov som fastställts i andra delar av detta avtal.

ARTIKEL 325

Omfattning och medel

1. Samarbetet ska genomföras med instrument, resurser och mekanismer som står till parternas förfogande i enlighet med gällande regler och förfaranden och genom de organ i parterna som är behöriga att genomföra samarbetsförbindelserna, inklusive handelsrelaterat samarbete.

2. I enlighet med punkt 1 kan parterna använda instrument såsom utbyte av information, erfarenheter och bästa praxis, tekniskt och finansiellt bistånd och gemensamt fastställande, utarbetande och genomförande av projekt.

ARTIKEL 326

Handelskommitténs uppgifter när det gäller samarbete enligt denna avdelning

1. Parterna ska fästa särskild vikt vid att följa upp de samarbetsåtgärder som vidtagits för att bidra till att detta avtal genomförs och dess fördelar utnyttjas på bästa möjliga sätt.
2. Handelskommittén ska följa upp och vid behov ge stimulans och vägledning i fråga om de viktigaste aspekterna av samarbetet inom ramen för de mål som avses i artikel 324.1 och 324.2.
3. Handelskommittén får lämna rekommendationer till de behöriga organ i parterna som ansvarar för planeringen och genomförandet av samarbetet.

AVDELNING XIV

SLUTBESTÄMMELSER

ARTIKEL 327

Bilagor, tillägg, förklaringar och fotnoter

Bilagorna, tilläggen, förklaringarna och fotnoterna till detta avtal utgör en integrerad del av avtalet.

ARTIKEL 328

Nya medlemsstaters anslutning till Europeiska unionen

1. EU-parten ska underrätta de avtalsslutande andinska länderna om ett tredjelands ansökan om anslutning till Europeiska unionen.
2. Under förhandlingarna mellan Europeiska unionen och det kandidatland som ansöker om anslutning till Europeiska unionen, ska EU-parten
 - a) på begäran av ett avtalsslutande andinskt land i möjligaste mån tillhandahålla information om frågor som omfattas av detta avtal, och

b) beakta eventuell oro som de avtalsslutande andinska länderna uttrycker.

3. EU-parten ska underrätta de avtalsslutande andinska länderna om ikraftträdandet av en anslutning till Europeiska unionen.

4. I tillräckligt god tid före dagen för ett tredjelands anslutning till Europeiska unionen ska EU-parten och de avtalsslutande andinska länderna inom ramen för handelskommittén undersöka om anslutningen påverkar detta avtal. Handelskommittén ska besluta om eventuella nödvändiga anpassnings- eller övergångsåtgärder.

ARTIKEL 329

Anslutning av andra medlemsländer i Andinska gemenskapen till detta avtal

1. Ett medlemsland i Andinska gemenskapen som inte är part i detta avtal den dag då det träder i kraft mellan EU-parten och minst ett av de avtalsslutande andinska länderna (nedan kallat *ansökande andinskt land*) kan ansluta sig till detta avtal i enlighet med villkoren och förfarandena i denna artikel.

2. EU-parten ska förhandla med det ansökande andinska landet om villkoren för landets anslutning till detta avtal. Vid dessa förhandlingar ska EU-parten ha som mål att bevara avtalets integritet genom att begränsa flexibiliteten till förhandlingarna om de förteckningar över ömsesidiga medgivanden som motsvarar bilagorna I (Tidsplaner för avveckling av tullar), VII (Förteckning över åtaganden som gäller etablering) och VIII (Förteckning över åtaganden i fråga om gränsöverskridande tillhandahållande av tjänster) och de aspekter där sådan flexibilitet krävs för det ansökande andinska landets anslutning. EU-parten ska underrätta handelskommittén om slutförandet av dessa förhandlingar för det samråd som avses i punkt 3.
3. EU-parten ska samråda med de avtalsslutande andinska länderna inom handelskommittén om de resultat av anslutningsförhandlingarna med ett ansökande andinskt land som kan påverka de avtalsslutande andinska ländernas rättigheter eller skyldigheter. På begäran av en part ska handelskommittén se över effekterna av det ansökande andinska landets anslutning till detta avtal och besluta om eventuella ytterligare nödvändiga åtgärder.
4. Ett ansökande andinskt lands anslutning ska få verkan genom ingåendet av ett anslutningsprotokoll som handelskommittén ska ha godkänt i förväg⁸⁹. Parterna ska genomföra de interna förfaranden som krävs för protokollets ikraftträdande.

⁸⁹ Utan hinder av denna punkt är parterna överens om att de förteckningar över medgivanden i bilagorna I (Tidsplaner för avveckling av tullar), VII (Förteckning över åtaganden som gäller etablering) och VIII (Förteckning över åtaganden i fråga om gränsöverskridande tillhandahållande av tjänster) som förhandlas fram mellan EU-parten och det ansökande andinska landet ska införlivas i anslutningsprotokollet utan att handelskommittén måste godkänna det.

5. Detta avtal ska träda i kraft mellan ett ansökande andinskt land och respektive part den första dagen i månaden efter det att depositarien tagit emot den sista anmälan från det ansökande andinska landet och respektive part om att de interna förfaranden som krävs för anslutningsprotokollets ikraftträdande har slutförts. Detta avtal kan också tillämpas provisoriskt, om detta medges i anslutningsprotokollet.

6. Om ett medlemsland i Andinska gemenskapen som deltagit i antagandet av texten i detta avtal inte undertecknat avtalet den dag då det träder i kraft mellan EU-parten och minst ett avtalsslutande andinskt land, ska landet ha rätt att underteckna avtalet och ska inte betraktas som ett ansökande andinskt land enligt punkt 1.

ARTIKEL 330

Ikraftträdande

1. En part ska skriftligen till alla andra parter och den depositarie som avses i artikel 332 anmäla slutförandet av de interna förfaranden som krävs för detta avtals ikraftträdande.

2. Detta avtal träder i kraft mellan EU-parten och ett avtalsslutande andinskt land den första dagen i månaden efter den dag då depositarien tagit emot den sista anmälan enligt punkt 1 från EU-parten och det avtalsslutande andinska landet, om inte de berörda parterna har enats om ett annat datum.
3. Utan hinder av punkt 2 kan parterna provisoriskt tillämpa detta avtal helt eller delvis. En part ska till depositarien och alla andra parter anmäla slutförandet av de interna förfaranden som är nödvändiga för provisorisk tillämpning av detta avtal. Den provisoriska tillämpningen av detta avtal mellan EU-parten och ett avtalsslutande andinskt land ska börja den första dagen i månaden efter den dag då depositarien tagit emot den sista anmälan från EU-parten och det avtalsslutande andinska landet.
4. När parterna i enlighet med punkt 3 tillämpar en bestämmelse i detta avtal i avvaktan på avtalets ikraftträdande, ska en hänvisning i den bestämmelsen till dagen för detta avtals ikraftträdande förstås som en hänvisning till den dag från och med vilken parterna är överens om att börja tillämpa bestämmelsen i enlighet med punkt 3.

ARTIKEL 331

Giltighetstid och frånträde

1. Detta avtal ska ingås på obestämd tid.

2. En part får frånträda detta avtal genom en skriftlig anmälan till övriga parter och till depositarien. Frånträdet ska få verkan sex månader efter den dag då depositarien tagit emot anmälan.

3. Om ett avtalsslutande andinskt land frånträder detta avtal, ska avtalet utan hinder av punkt 2 fortsätta att gälla mellan EU-parten och övriga avtalsslutande andinska länder. Detta avtal ska upphöra att gälla om EU-parten frånträder det.

ARTIKEL 332

Depositarie

Generalsekreteraren för Europeiska unionens råd ska vara depositarie för detta avtal.

ARTIKEL 333

Ändringar av WTO-avtalet

Parterna är överens om att de bestämmelser i WTO-avtalet som införlivats i detta avtal införlivas med de ändringar som trätt i kraft vid den tidpunkt då bestämmelserna tillämpas.

ARTIKEL 334

Ändringar

1. Parterna kan skriftligen komma överens om ändringar av detta avtal.
2. En ändring ska träda i kraft och utgöra en integrerad del av avtalet i enlighet med villkoren i artikel 330 i tillämpliga delar.
3. Parterna kan ytterligare utveckla de åtaganden som gjorts i detta avtal eller utvidga dess tillämpningsområde genom att godkänna ändringar av avtalet eller genom att ingå avtal om särskilda sektorer eller verksamheter, med hänsyn till erfarenheterna från genomförandet av avtalet.

ARTIKEL 335

Förbehåll

Detta avtal medger inga förbehåll i den mening som avses i Wienkonventionen om traktaträtten.

ARTIKEL 336

Rättigheter och skyldigheter enligt detta avtal

Inget i detta avtal ska tolkas som att det ger rättigheter eller medför skyldigheter för personer utöver de som fastställs mellan parterna i enlighet med folkrätten.

ARTIKEL 337

Giltiga texter

Detta avtal är upprättat i tre exemplar på bulgariska, danska, engelska, estniska, finska, franska, grekiska, italienska, lettiska, litauiska, maltesiska, nederländska, polska, portugisiska, rumänska, slovakiska, slovenska, spanska, svenska, tjeckiska, tyska och ungerska språken, vilka alla texter är lika giltiga.

TILL BEVIS HÄRPÅ har undertecknade befullmäktigade undertecknat detta avtal.

UTFÄRDAT i tre exemplar i [...] den [...] [...] 2012